

รายงานวิจัย

โครงการวิจัยและพัฒนา

“ เครื่องข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา :
กรณี จังหวัดเชียงใหม่ ”

โดย

อาจารย์สิรินันท์ ศรีวีระสกุล และคณะ
โรงเรียนปิ่นสร้อยแยดส่ววิทยาลัย อ. เมือง จ. เชียงใหม่

เมษายน พ.ศ. 2553

โครงการ การวิจัยและพัฒนา

“เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโศศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่”

หน่วยงานต้นสังกัด : โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย ระยะเวลาดำเนินการ : 15 เดือน

หน่วยงานที่สนับสนุน : สถาบันรามจิตติ ภายใต้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะดำเนินการ

1.ที่ปรึกษาโครงการ:

ดร. อมรวิชัย นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ

ดร. จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ รองผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ

ดร. สิริลักษณ์ เฟื่องกาญจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย

2. นักวิจัยหัวหน้าโครงการ : อ.สิรินันท์ ศรีวีระสกุล รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและ
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย

3. นักวิจัยหลักระดับโครงการ

อ.มยุเรศ มณีนิล โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย นักวิจัยหลัก และผู้
ประสานงานโครงการ

อ.ศรีวรรณ ชูรินทร์ โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย นักวิจัยหลัก

อ. ดุสิต พรหมชนะ โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย นักวิจัยหลัก

4. หัวหน้าคณะวิจัยระดับโรงเรียน

อ. สิรินันท์ ศรีวีระสกุล รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพ
โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสววิทยาลัย

อ.อรนารถ พุญาดี ผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

อ. สุวิมล มายพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง

อ. ทศนีย์ กงจักร ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว

อ. วิวัฒน์ รัตตนิทัศน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

ดร.รัศมี แดงสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนดาราวิทยาลัย

อ. วารี กติกา ผู้อำนวยการโรงเรียนวาริชเชียงใหม่

อ. จิรากร ทศเกตุ ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรวิทยา

อ. ไพบุญ พุทธวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธิโสภณ

อ. เป็ญจา เสมวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา

คำนำ

รายงานวิจัยเรื่อง เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการวิจัยและพัฒนาที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีโรงเรียนปรินส์รอยแยลสวิทยาลัยเป็นแกนนำในการดำเนินงานโครงการวิจัยดังกล่าวได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนตุลาคมปี 2551 จนถึงเดือนมกราคม 2553

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดนวัตกรรม รูปแบบการสอนใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ในทางที่ดี แต่ยังช่วยให้เกิดการประสานงานเครือข่ายสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องบริโภคนศึกษาทางสาธารณะอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในสถานศึกษามากขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหารของสถาบันรามจิตติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นอย่างสูงที่ให้โอกาส คณะวิจัยได้ดำเนินงานวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ เกิดนวัตกรรมที่มีคุณภาพสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้บริโภคนศึกษาที่หลากหลาย ส่งผลต่อเด็กนักเรียนซึ่งจะเติบโตเป็นผู้บริหารที่ชาญฉลาดและเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

คณะผู้วิจัย โครงการวิจัยและพัฒนา

“เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่”

พฤษภาคม 2553

ชื่อโครงการ	เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่
นักวิจัยหลัก	1. นางสิรินันท์ ศรีวีระสกุล 2. นางมยุเรศ มณีนิล 3. นางศรียรรณ ชูรินทร์ 4. นายดุสิต พรหมชนะ
ปีที่วิจัย	พ.ศ. 2551

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีวิจัยและพัฒนา มีกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 โรงเรียน มีครูเครือข่ายเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 100 คน และมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัย 7,840 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูลการบริโภคของนักเรียนและแบบสำรวจสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

- 1) สภาพการณ์การบริโภคของเด็กในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ป.1-6 ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดเชียงใหม่ คือ

ด้านรู้กิน พฤติกรรมที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่งได้แก่ เด็กรับประทานอาหารเช้า 3 มื้อทุกวันคิดเป็นร้อยละ 98.88 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมการบริโภคอันดับหนึ่งได้แก่ เด็กบริโภคอาหารจานด่วน (Fast Food) คิดเป็นร้อยละ 87.09

ด้านรู้ใช้ พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กหยอดเงินในกระปุกออกสินทุกวันคิดเป็นร้อยละ 97.18 จุดอ่อน ที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กช้อปปิ้งของในห้องสรรพสินค้าคิดเป็นร้อยละ 93.33

ด้านรู้คุณค่า พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้คิดเป็นร้อยละ 98.61 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กไม่รู้จักซ่อมแซมสิ่งของอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายได้คิดเป็นร้อยละ 83.67

ด้านรู้เท่าทัน พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่งได้แก่ ขอบดูรายการสารคดีคิดเป็นร้อยละ 92.73 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ ขอบดูโทรทัศน์ VCD/VDO คิดเป็นร้อยละ 97.18

2) การส่งเสริมและพัฒนาครูเครือข่าย ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่า ครูเครือข่ายหรือ นวัตกรรมได้ออกแบบนวัตกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เกิดผลงานจำนวนทั้งหมด 79 ผลงานผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและมีทักษะชีวิตพื้นฐานดีขึ้น ครูเครือข่าย เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาของทักษะชีวิตบริโภคศึกษา สามารถพัฒนาวัตกรรมการสอนได้ ผู้บริหาร มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนในการนำเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษาและโรงเรียนมีนวัตกรรมการสอนรูปแบบการสอนที่แปลกใหม่ ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เกิดความตระหนักในการติดตามดูแลแนะนำบุตรหลาน และชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกับโรงเรียน

3) รูปแบบกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา พบว่ามีกิจกรรมหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ 6 กิจกรรมคือ

3.1 การประเมินความพร้อมและสร้างโรงเรียนเครือข่าย (Creating a school network)

3.2 การให้ข้อมูลและความรู้ (Informing and educating the participants)

3.3 การมุ่งสู่นวัตกรรม (Creating innovative techniques)

3.4 การนิเทศติดตามและประเมินผล (Supervising and evaluation)

3.5 การสกัดองค์ความรู้ (Creating new knowledge base)

3.6 การนำสู่ชุมชนและสังคม (Distributing results to the community and society)

4) ผลการประมวลองค์ความรู้จากผลงานนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูเครือข่าย พบว่ามีรูปแบบการเรียนการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาอยู่ 8 รูปแบบคือ

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Focused Thinking Skill Model in Learning)

2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย (Research - Based Learning Model)

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างสถานการณ์การปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างเจตคติในเชิงบวก(Positive Attitude Learning Model)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทาน (Story Telling Learning Model)
5. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ Best (BEST Learning Model)
6. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ภาพยนตร์ สื่อโฆษณา เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูนเป็นกรณีศึกษา(Multi-media Case Study Learning Model)
7. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ R 3S (R 3S Learning Model)
8. รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม (Parents' Involvement Learning Model)

จากรูปแบบดังกล่าวพบว่าครูผู้สอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษามีบทบาทสำคัญที่นำไปสู่พัฒนาการทางการสอนบริโภคศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ คือ

1. ครูเครือข่ายศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาบริโภคศึกษาทุกด้าน ด้วยการอบรมสัมมนา ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมจาก หนังสือตำราและInternet
2. ครูเครือข่ายใช้ผลการสำรวจสภาพการณ์ด้านการบริโภคเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิด ใจทยวิจัย
3. ครูเครือข่ายศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรและ เลือกรูปแบบการเนื้อหาบริโภคศึกษาได้อย่างเหมาะสม
4. ครูเครือข่าย ออกแบบนวัตกรรมรูปแบบการสอนและทำการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างสอดคล้องกัน
5. ครูเครือข่ายดูแล ติดตามและ วัดผลประเมินผลทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
6. ครูเครือข่ายประสานสัมพันธ์ให้เผยแพร่ความรู้ ต่อผู้ปกครอง ชุมชน
7. ครูเครือข่ายขยายความรู้เรื่องบริโภคศึกษา แบ่งปันวิธีสอนให้แก่ครูภายในโรงเรียน
8. ครูเครือข่ายเป็นผู้นำทางด้านวิชาการร่วมกันฝ่ายหัวหน้างานบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนเนื้อหาบริโภคศึกษา
9. ครูเครือข่ายเป็นผู้นำทางวิชาการ ร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทันในการบริโภค

The project's Title: The Innovators network of Life Skills in Consumer Education:
Case Study in Chiangmai

Researchers: 1. Mrs. Sirinan Sriweraskul
2. Mrs. Mayurase Maneenin
3. Mrs. Sriwan Charinthorn
4. Mr. Dusit Phomchana

Year: 2008

Abstract

This project of this research was aimed to research and develop the innovators network of life skills in consumer education in Chiangmai area. The concepts used in order to develop the learning innovations are knowing how to consume, how to utilize, realizing the value, and being aware. The research method used in this research was the research and development methods. The targets were the education institutes that provide the education from kindergarten to grade six which were willing to participate in this project in Chiangmai area. There were 10 schools that participated, 100 innovators, and 7,840 students. The tools used in this project were the consuming behaviors survey of the students, the teaching and learning condition in life skills aspect. The data was analyzed in frequency, percentage, average, and standard deviation. The evaluation was successfully evaluated by students, parents, and teacher networks.

The results of the research were as the followings,

1. The situations of consuming of kindergarten and primary students were;

1.1. In knowing how to consume aspect

The most outstanding finding was the students who had 3 meals per day. The percentage was 98.88. The weak point was the fast food consuming. The percentage was 87.09 percent.

1.2. In knowing how to utilize aspect

The most outstanding finding was the students who had been saving money everyday. The percentage was 97.18. The weak point was the shopping behaviors at the shopping centers. The percentage was 93.33percent.

1.3. In realizing the value aspect

The most outstanding finding was the students who always saved the water and turn off the light every time they did not use it. The percentage was 98.61. The weak point was the students who did not know how to fix some broken down equipments. The percentage was 83.67percent.

1.4. In having self- awareness aspect

The most outstanding finding was the students who watched the documentary programs. The percentage was 92.73. The weak point was the students who liked watching DVD and VCD. The percentage was 93.33percent.

2. The development of the teacher networks.

The results and the effects were found out that the network teachers or the innovators had designed the consuming educational innovation. There were 79 products and the results were that the students developed their thinking skills and life skills. The network teachers gained knowledge and understand about the content and ways to teach about life skills in consuming behaviors. They can expand and improve their lesson plans. The administrators had prepared a new policy that will bring the consuming behaviors education into real practice in school. The school has more innovative techniques and the teaching activities are more interesting. The parents have more understanding about life skills in consuming behaviors. They have more realization in giving advices to their children. And the society has more participation in building up the better classroom.

3. The management model to drive this project to achieve was composed by 6 core activities which were

- 3.1 Accessing the readiness and creating a school network
- 3.2 Informing and educating the participants
- 3.3 Creating innovative techniques

3.4 Supervising and evaluations

3.5 Creating new knowledge base

3.6 Distributing results to community and society

4. The learning model that were created by the teachers can be concluded into 7 types.

4.1 Focused Thinking Skill Learning Model

4.2 Research- based learning Model

4.3 Positive Attitude Learning Model

4.4 Story Telling Model

4.5 BEST Learning Model

4.6 Multi-Media Case Study Learning Model

4.7 R 3S Learning Model

4.8 Parents'Involvement Learning Model

From the above teaching techniques, the teachers who were in the network of this research played the important role in developing teaching methodology in Chiangmai.

1. The network teachers had been searching for knowledge and understanding in consuming content by joining the seminar or searching the information from the internet.

2. The network teachers used the results from the situation survey to become their classroom research project question.

3. The network teachers studied the learning outcomes required by the curriculum and could apply the content of consuming effectively.

4. The network teachers designed the teaching method and the qualified evaluation which served to the lesson.

5. The network teachers were able to access students both in group and individually.

6. The network teachers were able to distribute results to community and society.

7. The network teachers shared the knowledge about consuming education and teaching techniques to other teachers.

8. The network teachers were able to be school leader in improving the consuming education together with the leader of the academic affair.

9. The network teachers were able to be an academic leader who worked in students and activities area in order to produce the students who know how to consume, how to utilize, realize the value and be aware.

สารบัญ

หน้า

คำนำ	๗
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ญ
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	32
บทที่ 4 การสำรวจสภาพการณ์การบริโภคและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 5 การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	50
บทที่ 6 ผลการวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	79
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	159
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

โครงการวิจัยและพัฒนา “เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริภาคศึกษา:กรณีจังหวัดเชียงใหม่”

โรงเรียนปรินส์รอยแยลสวิทยาลัย:หน่วยงานโครงการหลัก

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริภาคศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 4 ประการได้แก่

1. เพื่อสำรวจภาพรวมสถานการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก ครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต สภาพโรงเรียนในพื้นที่ เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความต้องการรูปแบบและทางเลือกการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายครูให้สามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริภาคศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์พื้นที่
3. เพื่อศึกษาและพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านบริภาคศึกษา
4. เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ทักษะชีวิตด้านบริภาคศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา มีกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 โรงเรียน มีครูเครือข่ายเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 100 คน และมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัย 7,840 คน การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอน 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เตรียมการศึกษาและพัฒนา (R1 D1) คือการร่วมกับโรงเรียนที่เข้าโครงการตั้งโจทย์วิจัยระดับโรงเรียนและการสำรวจสถานการณ์เกี่ยวกับการบริโภคของเด็กและเยาวชน และสภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในภาพรวมของพื้นที่เป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสำรวจข้อมูลการบริโภคของนักเรียนและแบบสำรวจสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตโดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และใช้ข้อมูล สำหรับการออกแบบนวัตกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เครือข่ายการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาในระดับโรงเรียน

ระยะที่ 2 ปฏิบัติการ (R2 D2) คือ การนำกิจกรรมและนวัตกรรมที่ออกแบบไปทดลองจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาควบคู่กับการพัฒนานวัตกรรมไปพร้อมกัน มีกลไกในการนิเทศ ติดตาม และร่วมพัฒนาโดยทีมนักวิจัยโครงการหลัก จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) ระหว่างครูเครือข่ายเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาครูเครือข่ายทั้งในระดับโรงเรียนและระดับโครงการจังหวัด ขณะปฏิบัติกิจกรรมที่นักวิจัยโครงการหลักเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลนำไปสร้างกลไกในการพัฒนา เพื่อผลักดันให้มีการขับเคลื่อนเครือข่ายระดับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 3 การสังเคราะห์ การถอดความรู้และสรุปองค์ความรู้ข้อค้นพบ คือ การดำเนินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภค ส่งเสริมให้โรงเรียนและเครือข่ายมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การใช้นวัตกรรม ร่วมกันสังเคราะห์ ถอดบทเรียนความรู้ ทั้งความรู้เชิงนวัตกรรมการสอนทักษะชีวิต ความรู้เชิงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรม และความรู้เกี่ยวกับกลไกต่าง ๆ ที่มาสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ เพื่อให้เห็นองค์ความรู้หลักระดับโรงเรียนและระดับโครงการ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป มีการจัดนิทรรศการและนำเสนอผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในระดับโครงการ

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจสภาพการณ์การบริโภคของเด็กในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ป.1-6 จำนวนทั้งหมด 7,840 คน ในจังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิดหลักของโครงการบริโภคศึกษา 4 ด้าน คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันการบริโภค พบว่า

ด้านรู้กิน พฤติกรรมที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่งได้แก่ เด็กรับประทานอาหารเช้า 3 มื้อ ทุกวันคิดเป็นร้อยละ 98.88 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมการบริโภคอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กบริโภคอาหารจานด่วน (Fast Food) คิดเป็นร้อยละ 87.09

ด้านรู้ใช้ พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กหยอดเงินในกระปุก ออกสินทุกวันคิดเป็นร้อยละ 97.18 จุดอ่อน ที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กชอบซื้อของในห้องสรรพสินค้าคิดเป็นร้อยละ 93.33

ด้านรู้คุณค่า พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้คิดเป็นร้อยละ 98.61 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ เด็กไม่รู้จักซ่อมแซมสิ่งของอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายได้คิดเป็นร้อยละ 83.67

ด้านรู้เท่าทัน พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่งได้แก่ ขอบดูรายการสารคดีคิดเป็นร้อยละ 92.73 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง ได้แก่ ขอบดูโทรทัศน์ VCD/VDO คิดเป็นร้อยละ 97.18

2. การส่งเสริมและพัฒนาครูเครือข่าย ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น จากสภาวะการณ์การบริโภคของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่สำรวจพบ ครูเครือข่ายหรือ นวัตกรรมได้ออกแบบนวัตกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษา โดยได้กำหนดโจทย์วิจัยนำนวัตกรรมไปใช้เสริมจุดเด่นลดจุดด้อยที่เกิดขึ้นกับเด็ก ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดระดับสูง และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดผลงานนวัตกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษาจำนวนทั้งหมด 79 ผลงานโดยมีการนิเทศติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถอดความรู้(KM)ร่วมกันระหว่างการทำนวัตกรรมไปใช้ ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูเครือข่าย เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาของทักษะชีวิตบริโภคศึกษา สามารถพัฒนานวัตกรรมการสอนได้ ผู้บริหาร มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนในการนำเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษาและโรงเรียนมีนวัตกรรมการสอนรูปแบบการสอนที่แปลกใหม่ ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เกิดความตระหนักในการติดตามดูแลแนะนำบุตรหลาน และชุมชนมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกับโรงเรียน

3. รูปแบบกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบกลไกในการบริหารจัดการงานวิจัย โดยมีกิจกรรมหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ 6 กิจกรรมดังรายละเอียดคือ

3.1 การประเมินความพร้อมและสร้างโรงเรียนเครือข่าย (Creating a school network) มีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ ชี้แจงถึงความสำคัญของการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาและประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับพร้อมทั้งเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการตามความสมัครใจ มีการประเมินความพร้อมและศักยภาพโรงเรียนเครือข่ายโดยการทำ SWOT และสำรวจสภาวะการณ์การบริโภคของนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู

3.2 การให้ข้อมูลและความรู้ (Informing and educating the participants) มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและให้ความรู้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายแบ่งเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

3.2.1 ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและกระบวนการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา (R & D) เรื่อง เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโศคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่และ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านบริโศคศึกษา

3.2.2 การออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับผล

การสำรวจสภาวะการณด้านการบริโศคของเด็กและสภาวะครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต
บริโศคศึกษา

3.3 การมุ่งสู่นวัตกรรม (Creating innovative techniques) มีการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมไปผลิตหรือสร้งสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโศคศึกษาให้สอดคล้องกับผลการสำรวจสภาวะการณฯ ของแต่ละโรงเรียนและดำเนินการตามนวัตกรรมที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งระหว่างดำเนินการจะมีการประชุมพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการผลิตหรือสร้งสรรค์นวัตกรรมของแต่ละคน

3.4 การนิเทศติดตามและประเมินผล (Supervising and evaluation) มีการไปนิเทศเยี่ยมเยียนครูเครือข่ายในแต่ละโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือหรือกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน พร้อมทั้งมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการให้คำปรึกษาและสาคิตการทำงานกรณีทีครูเครือข่ายติดขัดหรือเกิดความไม่มั่นใจในด้านนวัตกรรมไปใช้

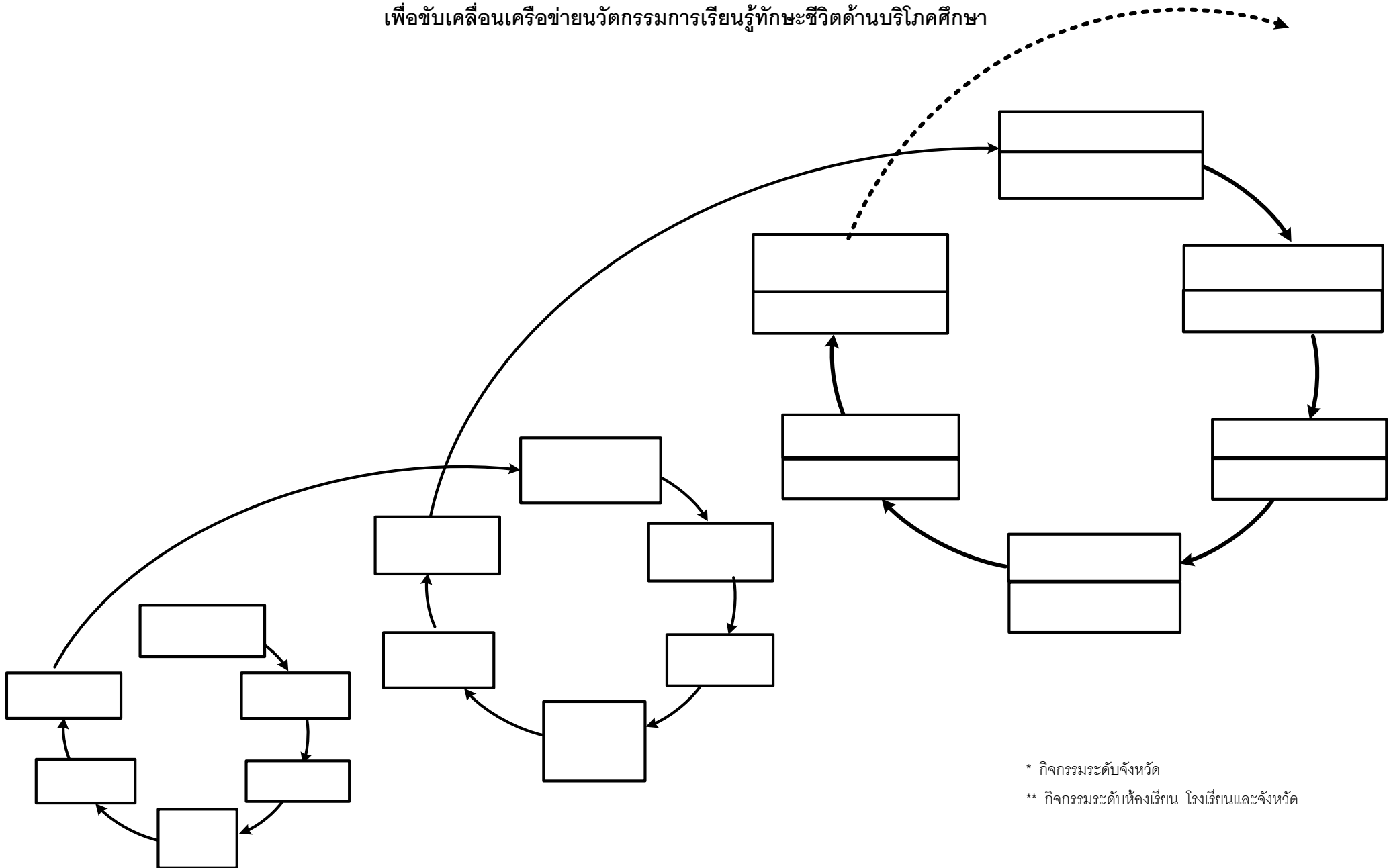
3.5 การสกัดองค์ความรู้ (Creating new knowledge base) มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนที่เกิดขึ้นจากการนำเอานวัตกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริงและการนำเอานวัตกรรมระดับยอดเยี่ยม (Best Practice) มาสังเคราะห์ข้อค้นพบหรือถอดบทเรียนจากการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ความรู้ใหม่

3.6 การนำสู่ชุมชนและสังคม (Distributing results to the community and society) มีการนำผลงานนวัตกรรมในระดับยอดเยี่ยม (Best Practice) และนวัตกรรมของครูเครือข่าย เผยแพร่แก่สาธารณชนในรูปของการจัดเวทีมหกรรมทักษะชีวิตด้านบริโศคศึกษา การทำสื่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตมอบให้โรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนที่สนใจ และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ หรือ ต่อยอดความรู้ขยายสู่ชุมชน สังคมในวงกว้างต่อไป

การบริหารจัดการด้วยกิจกรรมหลักทั้งหมดที่ได้กล่าวมา จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในที่นี้ใช้คำว่า “ปัจจัยเกื้อหนุน” ซึ่งหมายถึงการช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านกำลังคน คือ การสนับสนุนให้บุคลากรเป็นครูเครือข่าย ผู้บริหารและ

ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำปรึกษาให้ความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของครูเครือข่าย การให้กำลังใจในการทำงานและช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขอุปสรรคปัญหา และในด้านทุนทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครอบคลุมทุกขั้นตอนรวมถึงการสนับสนุนด้านสื่อ เอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ กิจกรรมหลักดังกล่าวสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพแสดงรูปแบบกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย
เพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

4. ผลการประมวลองค์ความรู้ จากผลงานนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูเครือข่าย จากการสังเคราะห์นวัตกรรมการสอนทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษาทั้ง 79 ผลงานพบว่ามืรูปแบบการเรียนการสอนทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษาอยู่ 8 รูปแบบคือ

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Focused Thinking Skill Learning Model)
2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย (Research-based learning Model)
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างสถานการณ์การปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างเจตคติในเชิงบวก (Positive Attitude Learning Model)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทาน (Story Telling Model)
5. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ BEST (BEST Learning Model)
6. รูปแบบการสอนที่ใช้ภาพยนตร์ สื่อโฆษณา เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูนเป็นกรณีศึกษา(Multi-Media Case Study Learning Model)
7. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ กระบวนการ R 3S (R 3S Learning Model)
8. รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม(Parents'Involvement Learning Model)

และจากรูปแบบดังกล่าวพบว่าครูผู้สอนทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษามีบทบาทสำคัญที่นำไปสู่พัฒนาการทางการสอนบริโศศศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ คือ

1. ครูเครือข่ายศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาบริโศศศึกษาทุกด้าน ด้วยการอบรมสัมมนา ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมจาก หนังสือตำราและInternet
2. ครูเครือข่ายใช้ผลการสำรวจสภาวะการณ์ด้านการบริโศศเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิดโจทย์วิจัย
3. ครูเครือข่ายศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรและ เลือกบูรณาการเนื้อหาบริโศศศึกษาได้อย่างเหมาะสม
4. ครูเครือข่าย ออกแบบนวัตกรรมรูปแบบการสอนและทำการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างสอดคล้องกัน
5. ครูเครือข่ายดูแล ติดตามและ วัดผลประเมินผลทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
6. ครูเครือข่ายประสานสัมพันธ์ให้เผยแพร่ความรู้ ต่อผู้ปกครอง ชุมชน

บทที่ 1

บทนำ

1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากพื้นฐานที่มีเกษตรกรรมเป็นการผลิตหลักมาสู่แนวโน้มที่มีการอุตสาหกรรม การค้าและบริการ เป็นการผลิตที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นในสังคมนั่นเอง ปัญหาของประชาชนในฐานะผู้บริโภคซึ่งได้แก่ ปัญหาการเลือกซื้อเลือกใช้บริการ ปัญหาการจัดการกับทรัพยากร ปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรม ปัญหาการถูกลอกลวง การบริโภคสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ปัญหาสุขภาพอันเกิดจากการบริโภคไม่ถูกวิธีหรือเหมาะสม และการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค ปัญหาเหล่านี้ล้วนมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษา แนวทางที่สำคัญในการแก้ปัญหาของผู้บริโภคที่นับว่ามีประสิทธิภาพก็คือการให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษา โดยเฉพาะเยาวชนในวัยเรียนนับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญยิ่งซึ่งในปัจจุบันการให้ความสำคัญเกี่ยวกับบริโภคศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านบริโภคนศึกษานั้นยังไม่หลากหลายเหมาะสมและเพียงพอเท่าที่ควร

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความเจริญในทุกๆด้านอย่างรวดเร็วกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวและการอยู่รอดอย่างปลอดภัยของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะกระแสด้านพฤติกรรมกรบริโภค ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน ด้านการสื่อสารต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เกมส์ และด้านโทรศัพท์มือถือ ฯลฯ แม้กระทั่งการเลียนแบบการบริโภคจากเพื่อนๆในโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งพบปัญหามากและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นได้แก่ การไม่รู้จักรับวิธีการกิน ไม่รู้จักวิธีการใช้ให้เกิดประโยชน์ การไม่รู้คุณค่าของสิ่งที่มีประโยชน์และไม่รู้เท่าทันสื่อ กระแสเหล่านี้ นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นถ้าเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ไม่รู้จักรับประมวลข้อมูลเกี่ยวกับสื่อต่างๆ และขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ ประเมิน และการใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกบริโภคสินค้าและการบริการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาด้านบริโภคนศึกษาและได้สนับสนุนให้ครู บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านบริโภคนศึกษา รวมทั้งต้องการศึกษาผลของการพัฒนาเครือข่ายบริโภคนศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการพัฒนาและสร้างเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้อัจฉริยะชีวิตเกี่ยวกับบริโภคนศึกษาร่วมกันกับโรงเรียนที่สนใจอย่างน้อย 10 โรงเรียน เพื่อสร้างพลวัตในการขับเคลื่อนการบริโภคนศึกษาร่วมกัน

2) กรอบแนวคิด หลักของโครงการ

โรงเรียนเป็นสถานการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริโภคอย่างถูกต้องเหมาะสมโดยครูผู้สอนจำเป็นต้องการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ซึ่งครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและครูมีเทคนิควิธี กระบวนการ นวัตกรรม กิจกรรมการสอนที่หลากหลายจนเกิดผลดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันความเข้มแข็ง พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด มุ่งเน้นให้เด็กรู้จักประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภค สร้างความมั่นใจให้เด็กในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างเท่าทัน เสริมสร้างสุขภาวะ ทักษะชีวิตให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะ “ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน การบริโภค ”

นิยามคำศัพท์

รู้กิน หมายถึง ทักษะการบริโภค อาหารเกี่ยวกับการกิน ดื่มน้ำ อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับวัย เกิดประโยชน์ เสริมสร้างความแข็งแรงให้แก่ร่างกาย กินเพื่อสุขภาพ กิน ดื่มน้ำ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสมอง

รู้ใช้ หมายถึง ทักษะการบริโภคที่ให้ความรู้ ความเข้าใจการรู้จักใช้จ่ายเงินทองเพื่อการบริโภคที่ชาญฉลาด มีทักษะในการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้า หรือบริการการจัดการการเงินเพื่อการบริโภค ความคุ้มค่าในการใช้เงินซื้อสิ่งของตามความจำเป็นอย่างพอเพียงและเพียงพอ การใช้เงินอย่างประหยัด รู้จักเก็บออมเงิน

รู้คุณค่า หมายถึง ทักษะการบริโภคที่เกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเปรียบเทียบผล การตัดสินใจ ประเมินค่า คิดแบบมีวิจารณญาณ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ที่จะสร้างทางเลือกใหม่ในการบริโภคและบริการ อย่างมีเหตุผล มีคุณค่าเห็นความสำคัญของการบริโภคกับสิ่งแวดล้อม การบริโภคทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

รู้เท่าทัน หมายถึง ทักษะการเป็นผู้บริโภคที่มีความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนในการบริโภค สิทธิหน้าที่ของผู้ผลิต การรู้เท่าทัน สื่อโฆษณา ความน่าเชื่อถือของสื่อที่ได้รับ ไม่ตกเป็นเหยื่อบริโภค หรือสิ่งมอมเมา ของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ฉลาดคิด ฉลาดใช้ ฉลาดซื้อ

3) วัตถุประสงค์

ก. วัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่

ข. วัตถุประสงค์เฉพาะ

- ระดับโครงการจังหวัด

1. เพื่อสำรวจภาพรวมด้านสภาพการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต สภาพโรงเรียนในพื้นที่ เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัวในภาคเหนือ : กรณีจังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายครูให้สามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์พื้นที่ รวมถึงศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น

3. เพื่อศึกษาและพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านบริโภคศึกษา

4. เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายกรณีจังหวัดเชียงใหม่ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการขยายผล

- ระดับโครงการโรงเรียน

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องและความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัวภายใต้บริบทของพื้นที่เป้าหมายของเครือข่ายจำนวน 10 โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์พื้นที่

3. เพื่อพัฒนากลไกการบริหารจัดการศึกษาและการจัดปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

4. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู ผู้บริหาร โรงเรียน พ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. เพื่อถอดความรู้สำคัญในการพัฒนาครู นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต

4) สมมุติฐานการวิจัย

การเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาให้เด็กและเยาวชนของไทยสามารถทำได้ โดยการพัฒนาเครือข่าย นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ให้มีการนำนวัตกรรมทักษะชีวิตเรื่องบริโภคศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

5) ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

6) ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง / พื้นที่ศึกษา

การวิจัยนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับครูและนักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 10 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนนักเรียนทั้งหมด 5,993 คน จำนวนครูทั้งหมด 372 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน และ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 2,803 คน

2. โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,150 คน จำนวนครูทั้งหมด 110 คน มีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 คน และ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษา จำนวน 1,150 คน

3. โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 303 คน จำนวนครูทั้งหมด 17 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 10 คน และ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษา จำนวน 303 คน

4. โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง อ.เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 320 คน จำนวนครูทั้งหมด 18 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 8 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 260 คน

5. โรงเรียนดาราวิทยาลัย อ.เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 6,675 คน จำนวนครูทั้งหมด 446 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 2,055 คน

6. โรงเรียนวาริชเชียงใหม่ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,317 คน จำนวนครูทั้งหมด 190 คน โดยมีครูเครือข่าย ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 8 คน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 833 คน

7. โรงเรียนจิตรวิทย์วิทยาลัย อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,602 คน จำนวนครูทั้งหมด 77 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 950 คน

8. โรงเรียนพุทธิโคก อ. เมือง จ. เชียงใหม่ สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,088 คน จำนวนครูทั้งหมด 52 คน โดยมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 5 คน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 1,088 คน

9. โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 636 คน จำนวนครูทั้งหมด 32 คน โดยมีครูเครือข่ายเข้าร่วมโครงการจำนวน 4 คน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับประถมศึกษาจำนวน 175 คน

10. โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 140 คน จำนวนครูทั้งหมด 12 คน โดยมีครูเครือข่ายเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 3 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในระดับปฐมวัยจำนวน 140 คน

สรุปมีครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการนำร่องทั้งหมด 100 คน จาก 10 โรงเรียน นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย 9,757 คน

7) ตัวแปรที่ศึกษา

7.1 ตัวแปรต้น คือ นวัตกรรมพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคนิยมของครูเครือข่ายนวัตกรรม

7.2 ตัวแปรตาม คือ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. ระดับนักเรียน ประเมินจากการพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภค นักเรียนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการบริโภค ของตนเองได้จนติดเป็นนิสัยความเคยชิน

2. ระดับครูนวัตกรรมที่วิจัยในโรงเรียน ประเมินจาก ทักษะความสามารถของครูในการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมทักษะชีวิตด้านบริโภคนิยม หรือ นวัตกรรมที่ใช้จัดการเรียนรู้วิชา บริโภคนิยมให้กับนักเรียนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน (RBL)

8) ระยะเวลาดำเนินการ 15 เดือน (ตุลาคม 2551 – มกราคม 2553)

8.1 ระยะ 6 เดือนที่ 1 เตรียมการ ศึกษาและพัฒนา R 1 D1

8.2 ระยะ 6 เดือนที่ 2 ปฏิบัติการ R 2 D2

8.3 ระยะ 3 เดือนสุดท้าย การสังเคราะห์ การถอดความรู้ และสรุปองค์ความรู้ข้อค้นพบ

9) การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่นักวิจัยและเครือข่าย นวัตกรรมได้ออกแบบขึ้นเพื่อใช้ประเมินผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา และประเมินการพัฒนาทักษะชีวิต บริโภคศึกษาใช้การวิเคราะห์สถิติทั้งภาคบรรยายและภาคสรุปอ้างอิงได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางแผนภูมิ มีการแปลผลและสะท้อนผล ที่เกิดกับนักเรียนหลังจากใช้นวัตกรรมของเครือข่ายทุกขั้นตอน

10) ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชน ใน จังหวัดเชียงใหม่ มีทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลยั่งยืนในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง
2. เครือข่ายนวัตกรรมมีความสามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาจนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียน
3. ครูเครือข่ายมีทักษะความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาซึ่งเป็นการช่วยแก้ปัญหาที่เด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญอยู่ได้
4. เครือข่ายนวัตกรรม สามารถทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแบบอย่างในด้านการพัฒนาวิชาชีพของตนเองแก่บุคคลอื่นได้
5. ขยายผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่
6. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่ได้จากการสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่

11) ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ร้อยละ 90 ของเครือข่ายระดับโรงเรียนได้พัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ร้อยละ 80 ของเครือข่าย นวัตกรรมทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาด้วยนวัตกรรมที่คิดค้นขึ้น
3. ร้อยละ 100 ของเครือข่ายระดับโรงเรียนมีผลงานทางวิชาการวิจัยในชั้นเรียนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา
4. ร้อยละ 100 ของเครือข่ายระดับโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนเครือข่ายนวัตกรรม ที่พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตร่วมกัน
5. ผลงานโครงการวิจัย และพัฒนาของโครงการหลักระดับโรงเรียน กรณีจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการเผยแพร่และขยายผลขับเคลื่อนไปสู่สาธารณะชน

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี

ในการทำวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของโครงการและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคโดยการคิดค้นนวัตกรรมกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาใน จ. เชียงใหม่ ที่กำลังเผชิญ วิกฤตเรื้อรังอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ที่ตกเป็นเหยื่อของการบริโภคจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดระดับสูงที่เน้นการมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการวิจัย การจัดการความรู้ ให้เชื่อมโยงกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้กินเป็น อยู่เป็น อย่างพอเพียงเพียงพอและพอประมาณ นำผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีมา ผสมผสานบูรณาการให้เกิดนวัตกรรม กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน ซึ่งมีหลักการที่สำคัญของแนวคิดทฤษฎี 5 ประเด็น ดังนี้

1. ทักษะชีวิต บริโภคศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและแนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการซึ่งเกิดจากโครงการโรงเรียนแสนสุข ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) ได้ให้การสนับสนุนมอบหมายให้สถาบันรามจิตติเป็นผู้ประมวลผลองค์ความรู้ที่ได้รับจากโครงการซึ่งได้พบ สถานการณ์และปัญหาที่ชี้ความสำคัญของทักษะชีวิต (life skills) ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงการเรียนรู้เรื่องสุขอนามัยเท่านั้น ทักษะชีวิตจึงต้องรวมถึงความเป็นผู้ที่บริโภคที่ชาญฉลาดในยุคแห่งการบริโภคนิยมนี้ จึงจะทำให้เด็กอยู่รอดปลอดภัย มีสุขภาวะที่ดีด้วยเช่นกัน

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา คืออะไร

ในท่ามกลางสังคมยุคบริโภคที่ทุกคนไม่อาจปฏิเสธว่าตนก็เป็นหนึ่งในผู้บริโภคได้ และโดยภายใต้สังคมฐานความรู้ จึงมีคำถามว่า “ ถ้าความรู้คืออำนาจ อะไรที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องรู้”

(Consumer education : if knowledge is power what do consumers need to know)

ด้วยเหตุนี้เรื่องบริโภคศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ในสังคมยุคปัจจุบัน

เรื่องบริโภคศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด บริโภคศึกษาเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกสรร และเลือกซื้อสิ่งอุปโภคต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และคุณค่าที่สุดสำหรับตนเอง และครอบครัว นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการบริโภค หรือมีทักษะในการที่จะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาหรือการถูกเอารัดเอาเปรียบในการบริโภค ที่สำคัญที่สุดคือแนวคิดบริโภคศึกษาเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความ

มั่นใจในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างเท่าทัน และแม้สังคมปัจจุบันจะมีความเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วเพียงใดก็ตาม ผู้บริโภคที่ดีต้องมีความรู้และทักษะที่จะติดตามข่าวสาร ติดตามกระแสตลาดตลอดจนกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคที่จะช่วยให้สามารถปรับตัวและตัดสินใจในการบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

ดังนั้นสาระสำคัญของบริโภคศึกษาจึงมีสาระที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของผู้บริโภค รวมถึงกระบวนการที่ตนที่เป็นองค์รวมของผู้บริโภคที่เชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมโดยรวม โดยอาจครอบคลุมสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายมากกว่าแค่การรู้จักเลือกซื้อของกินของใช้ แต่ยังรวมถึงหัวข้อการเรียนรู้ เช่น การบริโภคกับสภาพแวดล้อม จริยธรรมของผู้ผลิตสินค้าโดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าจากประเทศด้อยพัฒนาที่อาจมีการกดขี่หรือใช้แรงงานเด็ก หรือใช้สารเคมี ต้องห้าม ซึ่งผู้บริโภคควรทราบ และร่วมกันปฏิเสธการบริโภคสินค้าที่ผลิตอย่างไม่มีจริยธรรม วิชาบริโภคศึกษาที่ดีจึงกลายเป็นวิชาที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกรบริโภคของมนุษย์อีกด้วยหลายประเทศที่มีแนวคิดเรื่องบริโภคศึกษาที่เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กในเรื่องที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิผู้บริโภค เรื่องความเสี่ยงและปลอดภัยในการบริโภค เรื่องการไปหลงหรือเป็นเหยื่อตามกระแสโฆษณาหรือการตลาด เรื่องการรู้จักเลือกบริโภคเพื่อชีวิต การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด รวมไปถึงเรื่องการประกอบการของผู้ผลิตและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หลักสำคัญของวิชาบริโภคศึกษาไม่ได้มีเพียงแต่ให้ความรู้เท่านั้น แต่ยังปลูกฝังค่านิยม หรือจริยธรรม หรือเป็นการบริโภคที่ดีด้วยในปัจจุบันถึงมีความพยายามเชื่อมโยงวิชาบริโภคศึกษา กับประชาสังคมศึกษา (Citizen ship education civic education) เนื่องจากมีการมองว่าในฐานะของผู้บริโภคนั้นต้องมีความตระหนักถึงต่อคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคคนอื่น ๆ และสังคมโดยรวมด้วย ดังนั้นการเรียนรู้วิชาบริโภคศึกษา จึงต้องถือหลักการว่า นอกจากการเป็นผู้บริโภคที่ดีตั้งแต่ในส่วนตัวแล้ว ยังต้องเป็นผู้บริโภคที่ดีเพื่อส่วนรวมด้วย

สำหรับจุดมุ่งหมายของวิชาบริโภคศึกษาอาจจำแนกได้เป็นประเด็นสำคัญดังนี้ คือ เพื่อสร้างเสริมทักษะการเป็นผู้บริโภคที่จะหา และใช้ข้อมูลการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อผู้บริโภคที่มีความมั่นใจและมีดุลยพินิจที่ดี และเป็นอิสระการตัดสินใจ

ภายใต้เป้าหมายดังกล่าว สาระการเรียนรู้ในวิชาบริโภคศึกษาขอบเขตค่อนข้างกว้างขวาง เช่น

การโฆษณาและการจูงใจ สภาพและราคาสินค้า การบริโภคกับสิ่งแวดล้อม โภชนาการกับสุขภาพ เสื้อผ้าและการเลือกสรรเสื้อผ้า การดูแลบ้านเรือน การจัดการการเงินส่วนบุคคล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ฯลฯ

นอกจากเนื้อหาสาระดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนวิชาบริโภคศึกษา ยังควรมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้และเชื่อมโยงเรื่องการบริโภคกับสภาพความเป็นไปของสังคม โดยรวมเช่นการมองความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจการผลิตและการบริโภคในมุมมองเศรษฐศาสตร์ และการทำความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการบริโภคและการออมของประชาชนที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ในชั้นเรียนระดับที่สูงขึ้นผู้เรียนยังอาจก้าวไปถึงการวิเคราะห์แบบแผนการบริโภคที่ผิดไปของคนรุ่นใหม่ เช่น ตัวเขาที่จะมีผลต่อรูปแบบการผลิต การตลาดกลยุทธ์การขายที่อาจเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน “รู้เท่าทัน” กลยุทธ์การขายและการตลาดแบบใหม่ที่จะมาถึงเขาไม่ช้าก็เร็ว

สาระสำคัญในการเรียนรู้เรื่อง “การบริโภคศึกษา” เช่น

- สถานการณ์การบริโภค ความเคลื่อนไหวของการผลิต-บริโภค กลไกการตลาดที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค และสินค้าต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค
- พฤติกรรมการบริโภค กิน ดื่ม ใช้สิ่งของ สินค้าพื้นฐานที่มีความตามท้องตลาดและสินค้าจากโฆษณา
- ความเสี่ยงต่อการใช้สิ่งของหรือบริโภคอุปโภคต่าง ๆ โดยปราศจากข้อมูลหรือความรู้ที่พอเพียง
- ความรู้ในเรื่องคุณค่า และคุณภาพของสิ่งบริโภค และอุปโภคต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม อาหารที่ถูกสุขลักษณะ ยา ของใช้ร่วมกันของเด็กและของใช้ส่วนตัว (food / poison / smoke)
- การใช้จ่ายเงิน การจัดการการเงินเพื่อการบริโภคอุปโภค
- การรู้เข้าใจ และเท่าทันต่อการโฆษณาสินค้า และการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านทางสื่อ
- เรื่องการกินดื่มที่เป็นอันตรายหรือเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ เช่น เหล้า บุหรี่ อาหารขยะ

2. การพัฒนาทักษะการคิด

นักการศึกษาหลายท่านได้กำหนด ทฤษฎี หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับ ความหมายของการคิดและการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ได้นำไปจัดกิจกรรม คิดค้นนวัตกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน

ไบเออร์ :1987 ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิดคือการค้นหาความหมาย ผู้ที่คิดคือผู้กำลังค้นหาความหมายอะไรบางอย่างนั่นคือกำลังใช้สติปัญญาของตนทำความเข้าใจกับการนำความรู้ใหม่ที่ได้เข้ารวมกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อหาคำตอบว่าคิดคืออะไร

หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งว่า เป็นการนำข้อมูลเก่าที่ระลึกได้มารวมกับข้อมูลใหม่ที่เพิ่งรับเข้ามาเพื่อสร้างเป็นความคิดใหม่ที่มีเหตุผลหรือข้อตัดสินใจ

ดร.ชาติ แจ่มนุช กล่าวถึงความหมายของการคิดคือ

1. เป็นกระบวนการการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมผัสกับสิ่งเร้าและข้อมูล หรือ สิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหา แสวงหาคำตอบ ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่

2. เป็นพฤติกรรมที่เกิดในสมองเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า การที่จะรู้ว่ามนุษย์คิดอะไร คิดอย่างไร จะต้องสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือคำพูดที่พูดออกมา

ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า การคิดคือกิจกรรมทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เรารู้ว่าเรากำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่างและสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้

ทักษะการคิด หมายถึง ความสามารถย่อยๆ ในการคิดลักษณะต่างๆซึ่งเป็นองค์ประกอบของกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ

1. ทักษะการคิดพื้นฐาน (Basic Skills) ซึ่งเป็นทักษะการคิดย่อยที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นต่อการคิดในระดับที่สูงขึ้นหรือซับซ้อนขึ้น แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

1.1 ทักษะการสื่อความหมาย (Communication Skills) เป็นทักษะการคิดความสามารถใน การฟัง การอ่าน การรับรู้ การจดจำ การบอกความรู้ได้ การใช้ข้อมูล การบรรยาย การอธิบาย การพูด การเขียน การแสดงออกถึงความสามารถของตน

1.2 ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะทั่วไป (Core or General Thinking Skills) เป็นทักษะการคิดที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตปัจจุบันเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนที่เราจำเป็นต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่างๆประกอบด้วยทักษะย่อยๆที่สำคัญคือการสังเกต การสำรวจ การตั้งคำถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุ การจำแนก การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การสรุปอ้างอิง การตีความ การขยายความ การให้เหตุผล และการสรุปย่อ

2. ทักษะการคิดขั้นสูงหรือทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Higher – ordered/more Complicated Thinking Skills.) หมายถึงทักษะการคิดที่มีขั้นตอนหลายขั้นและต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลายทักษะในแต่ละขั้นทักษะการคิดขั้นสูงจึงจะพัฒนาได้ ประกอบด้วยทักษะย่อยๆที่สำคัญคือ การสรุปความ การให้คำจำกัดความ การวิเคราะห์ การผสมผสานข้อมูล การจัดระบบการคิด การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การกำหนดโครงสร้างความรู้การพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างความรู้ การค้นหาแบบแผน การคาดคะเน การตั้งสมมติฐาน การตั้งเกณฑ์ การพิสูจน์ความจริง การประยุกต์ใช้ความรู้

กระบวนการคิด เป็นลักษณะของการคิดที่มีความซับซ้อนและมีกระบวนการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกระบวนการคิดแต่ละกระบวนการก็จะต้องอาศัยทั้งทักษะการคิดพื้นฐานและลักษณะการคิดเป็นองค์ประกอบเป็นสำคัญ แต่ละกระบวนการคิดจะมีความแตกต่างที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จึงควรนำมาจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กด้วยการสอนคิดซึ่งประกอบด้วย

1. การสอนคิดวิเคราะห์ หมายถึง การสอนให้เด็กมีความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

2. การสอนคิดเปรียบเทียบ หมายถึง การฝึกให้เด็กพิจารณาให้เห็นลักษณะที่มีความเหมือน และ/หรือความแตกต่างระหว่างสิ่งหนึ่งกับสิ่งอื่นๆ โดยมีกฎเกณฑ์การตัดสินใจ รวมทั้งการพิจารณาความเหมือนสิ่งหนึ่งให้เหมือน ให้เป็นเหมือนอีกสิ่งหนึ่งเพื่อสนองความต้องการที่กำหนดไว้

3. การสอนคิดสังเคราะห์ หมายถึง การฝึกให้ความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยต่างๆ ของวัตถุสิ่งของหรือความคิดมาหลอมรวม หรือถักทอได้อย่างผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นสิ่งใหม่หรือแนวคิดใหม่ภายใต้โครงสร้างใหม่อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การสอนคิดวิพากษ์ หมายถึง การฝึกพิจารณาประเมินสถานการณ์หรือเรื่องราวที่มีความสงสัย หรือข้อโต้แย้งที่เกิดความไม่เชื่อในเหตุผลหรือข้อกล่าวอ้างนั้นซึ่งเป็นการท้าทายให้มีการพิสูจน์หรือตรวจสอบให้ได้คำตอบที่มีความสมเหตุสมผล

5. การสอนคิดแก้ปัญหา หมายถึง การสอนให้เกิดความสามารถทางสมองในการจัดสภาวะความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลกลืนกลับเข้าสู่สภาวะสมดุลหรือสภาวะที่เราคาดหวัง

6. การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การสอนให้มีความสามารถในการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล เป็นความคิดสะท้อนที่ประกอบการตัดสินใจว่าควรทำอะไร ควรเชื่ออะไร เป็นการทำความเข้าใจและความกระจ่างชัดของปัญหา พยายามหาคำตอบ พิจารณาคำตอบ ข้อสรุปด้วยความรอบคอบ

3. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation Learning)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participation learning: PL) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีพัฒนาการจากการที่นักปรัชญาการศึกษา Deweyian ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ

(learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาในรูปของการเรียนรู้ ที่เรียกว่า active learning ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ในเวลาต่อมาจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem solving) การเรียนรู้โดยร่วมมือกัน (cooperative learning) เช่น รูปแบบการสอนที่เรียกว่า problem based solving (PBL) ในทศวรรษที่ 80 ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (learning process) รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ซึ่ง Kolb (1984 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 8) ได้เสนอว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และพัฒนา Kolb's model เป็นวงจรของการเรียนรู้ ที่การได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะจะอยู่ในกระบวนการ 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) มโนทัศน์เชิงนามธรรม (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (active experimentation) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb นี้ได้มีนักการศึกษาและนักฝึกอบรมได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (active learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบ (meta analysis) จนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมา จะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

หลักการสำคัญของ (Participatory learning)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ + การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม1) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) คือ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง
5. อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูด หรือการเขียน การวาดรูป การแสดง บทบาทสมมติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

1. ประสบการณ์ (experience) ในการฝึกอบรมเนื้อหาที่ใช้ในการให้ความรู้ หรือนำไปสู่การสอนทักษะต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่มีประสบการณ์มาก่อนแล้ว เช่น ฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินโครงการให้แก่นักวิชาการ จะเห็นได้ว่าผู้เรียน คือ นักวิชาการ จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินในกิจกรรมอื่นๆ มาก่อน ซึ่งนำมาใช้ในการอบรมครั้งนี้ได้ องค์ประกอบที่เป็นประสบการณ์นี้ ผู้สอนจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์ดังที่กล่าวแล้ว ได้ดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองที่มีให้แก่เพื่อนที่อาจมีประสบการณ์ที่เหมือน หรือต่างไปจากตนเองได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้กระบวนการกลุ่มของผู้สอน

2. การสะท้อน และอภิปราย (reflection and discussion) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกลงของตนเองแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นการ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น และผลของการสะท้อนความคิดเห็น หรือการอภิปรายจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขณะทำกลุ่มผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงการทำงานเป็นทีม บทบาทของสมาชิกที่ดีที่จะทำให้งานสำเร็จ การควบคุมตนเอง และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์ประกอบนี้ จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ และเจตคติ ในเรื่องทีอภิปราย การที่ผู้เรียนจะอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นได้มากน้อย

แค้ไหน เป็นไปตามเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับงานที่ผู้สอนจัดเตรียม ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นอภิปราย หรือตารางการวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เรียนทำได้สำเร็จ

3. ความคิดรวบยอด (concept) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือเป็นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (knowledge) เกิดได้หลายทาง เช่น จากการบรรยายของผู้สอน การมอบหมายงานให้อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็น และอภิปรายในองค์ประกอบที่ 2 โดยผู้สอนอาจจะสรุปความคิดรวบยอดให้จากการอภิปราย และการนำเสนอของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนจะเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่างๆ ที่ช่วยทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

4. การทดลอง/การประยุกต์แนวคิด(experimentation / application) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตชิ้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่างๆ เช่น การสนทนา สร้างคำขวัญ ทำแผนภูมิ เล่นบทบาทสมมติ ฯลฯ หรือเป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ ในการประเมินผลการเรียนการสอนได้

สรุปได้ว่า หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และได้ดีที่สุด ผ่านการสังเคราะห์แบบ meta analysis ซึ่งได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วยวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพราะผู้เรียนทุกคนมีประสบการณ์ จึงสามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำในสิ่งที่ยาก หรือไม่เคยทำมาก่อนด้วยความมั่นใจ

4. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research)

สุวิมล ว่องวาณิช (2543) ได้สังเคราะห์นิยามเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแล้วสรุปได้ว่า

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งครูและนักเรียนต่อไปจากนิยามการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะ ดังนี้

ผู้วิจัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน (ในทางการศึกษา ผู้วิจัย คือ ครู)

สิ่งที่ถูกวิจัย คือ ปฏิบัติการทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การพัฒนาการเรียนการสอน การค้นหาแนวทางการแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้น การพัฒนาวิชาชีพ

วิธีการวิจัย คือ กระบวนการค้นหาข้อความรู้ที่มีขั้นตอนหลักสำคัญ คือการวิจัยและการ
ปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญ

1. มีการสะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและผลที่เกิดขึ้น
2. การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน/เพื่อนร่วมงานมีส่วนในการ
วิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ
3. กระบวนการที่มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการ
ปฏิบัติงานปกติ
4. ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

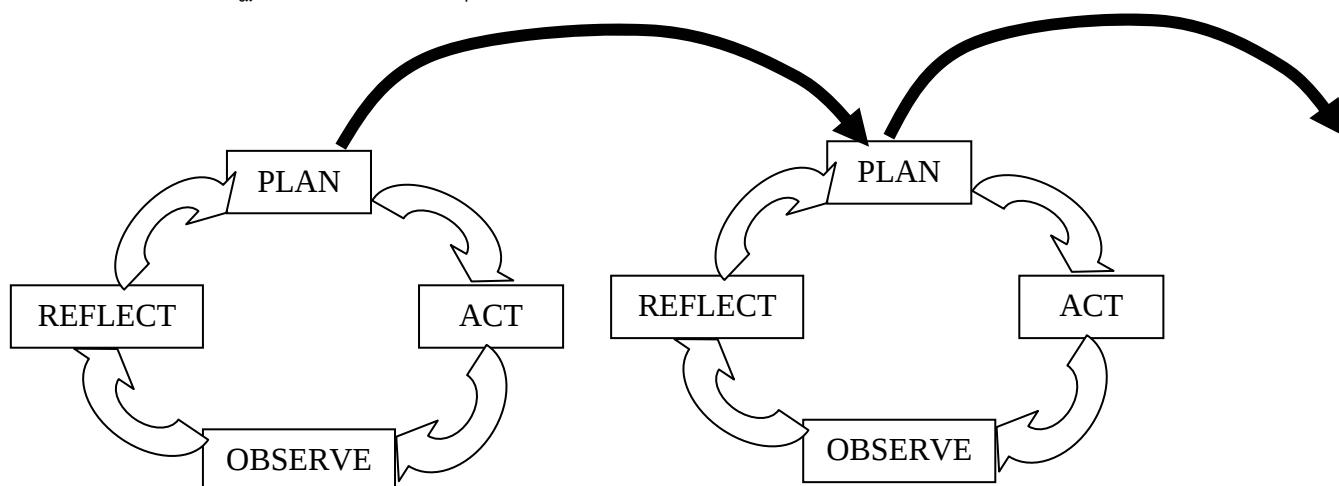
ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ การวิจัยที่มีลักษณะ ดังนี้	
ใคร	ครูผู้สอนในห้องเรียน
ทำอะไร	ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา
ที่ไหน	ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
เมื่อไร	ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น
อย่างไร	ด้วยวิธีการงานวิจัยที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่องและสะท้อนกลับการทำงานของ ตนเอง (self-reflection) โดยขั้นตอนหลัก คือ การทำงานตามวงจร PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect & Revise)
เพื่อจุดมุ่งหมายใด	มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
ลักษณะเด่นการ วิจัย	เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเอง คิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหานั้น มีการสะท้อน ผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (collaborative research)

ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต้องมีการ

ดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง การนำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีลักษณะแบบแผนภาพที่ 1 นั่นคือ ขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ก็ต้องมีการวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผู้เรียนควบคู่กันไป กิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานพร้อมกันในการทำงานปกติ

สำหรับในขั้นตอนของการวิจัยมีกระบวนการทำงานที่เป็นวงจรการวิจัยแบบขดลวดตามแนวคิดดั้งเดิมที่เสนอโดย Kemmis (1988) ดังปรากฏในแผนภาพที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflect) วงจรการวิจัยปฏิบัติการนี้เรียกย่อ ๆ ว่า วงจร PAOR

จุดเริ่มต้นของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน จากนั้นจึงกำหนดเป็นคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ โดยการวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาแนวทางแก้ไข หลังจากได้ข้อค้นพบ ก็นำผลดังกล่าวแลกเปลี่ยนให้เพื่อร่วมงานที่เกี่ยวข้องวิพากษ์วิจารณ์

ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ และการแก้ปัญหา
5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการทำวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ประโยชน์ของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มี ส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในการข้อค้นพบร่วมกัน

5. การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า KM มิได้เป็นเรื่องใหม่ แต่มีมาแต่โบราณกาลโดยเฉพาะในครอบครัวไทยที่มีการเรียนรู้ตามแบบอภยาศัย พ่อแม่สอนลูก ปู่ย่า ตายาย ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาให้แก่ลูกหลานในครอบครัว ทำกันมาหลายชั่วอายุคน โดยใช้วิถีธรรมชาติ เช่น พูดคุยสั่งสอน จดจำ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบแต่อย่างใด วิธีการดังกล่าวถือว่าการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ การใช้วิธีการจัดการความรู้แบบธรรมชาติอาจก้าวตามโลกไม่ทัน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถทำให้บุคคลได้ใช้ความรู้ที่ต้องการ ได้ทันเวลาและเพิ่มผลผลิต มีศักยภาพในการแข่งขันขององค์กร

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้คือ **คน เทคโนโลยี และกระบวนการความรู้** “คน” ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และเป็นผู้นำความรู้ไปทำให้เกิดประโยชน์ “เทคโนโลยี” เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ได้อย่างง่ายและรวดเร็วขึ้น ส่วน “กระบวนการความรู้” เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้รู้ เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงและสร้างนวัตกรรม องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมดุล (บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2549 : 8)

เป้าหมายความรู้

ในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การแปลความหมาย ทำความเข้าใจกับความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มี แต่มีอีกแนวคิดหนึ่งของ Michael Polanyi และ Ikujiro Nonaka (อ้างใน บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2549 : 16) จำแนกความรู้ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. **ความรู้ที่อยู่ในตัวตน (Tacit Knowledge)** เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพหุสัจจะต่าง ๆ ซึ่งสื่อสารหรือถ่ายทอดในรูปของตัวเลข สูตร หรือลายลักษณ์อักษร ความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้ และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. **ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge)** ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถรวบรวม และถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร และรายงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ในชีวิตจริง ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพสลับปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้ง Tacit ก็ออกมาเป็น Explicit และบางครั้ง Explicit ก็เปลี่ยนเป็น Tacit

กระบวนการความรู้ (Knowledge Process)

1. **การค้นหาคำถาม** เป็นการกำหนดที่ความรู้ เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับ ความสำคัญของความรู้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวางขอบเขตของการจัดการความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. **การสร้างและแสวงหาความรู้** เป็นการจัดบรรยากาศ และวัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

3. **การจัดความรู้ให้เป็นระบบ** เป็นการจัดทำสารบัญและจัดเก็บความรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การเก็บรวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว

4. **การประมวลและกลั่นความรู้** เป็นการประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้ได้ง่าย

5. **การเข้าถึงความรู้** เป็นการเผยแพร่ความรู้เพื่อให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์ ทำได้ 2 ลักษณะคือ การป้อนความรู้ (Push) ให้ผู้รับโดยผู้รับไม่ได้ร้องขอหรือต้องการ และการให้โอกาสเลือกใช้ความรู้ (Pull) ให้ผู้รับสามารถเลือกรับ หรือใช้แต่เฉพาะข้อมูลหรือความรู้ที่ต้องการเท่านั้น

6. **การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้** เป็นการจัดทำเอกสาร จัดทำฐานความรู้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

7. **การเรียนรู้** การเรียนรู้ของบุคคลจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ซึ่งจะไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้เหล่านี้จะถูกนำไปใช้ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ เป็นวงจรที่ไม่มีสิ้นสุด เรียกว่าเป็น “วงจรแห่งการเรียนรู้”

องค์ประกอบหลักของ KM

สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส) ได้เปรียบเทียบการจัดการความรู้เหมือนกับปลาทุหนึ่งตัว ที่มี 3 ส่วนคือ (ประพนธ์ ฆาสุกยัต, 2549 : 19-26)

1. **ส่วนหัวปลา** (Knowledge Vission – KV) หมายถึง ส่วนที่เป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ โดยก่อนที่จะทำกิจกรรมจัดการความรู้ ต้องตอบให้ได้ว่า “เราจะทำ KM ไปเพื่ออะไร”

2. **ส่วนตัวปลา** (Knowledge Sharing – KS) เป็นส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญซึ่ง “คุณอำนวย” จะมีบทบาทในการกระตุ้นให้ “คุณกิจ” ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ที่ซ่อนเร้นในตัว “คุณกิจ” ออกมาแบ่งปันให้กับเพื่อนร่วมงาน พร้อมอำนวยความสะดวกให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบ “สุนทรียสนทนา”

3. **ส่วนหางปลา** (Knowledge Assets – KA) เป็นส่วนของคลังความรู้ หรือชุดความรู้ ที่ได้จากการเก็บสะสมและนำมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยี นำความรู้ที่เด่นชัดไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนใช้ระหว่างกัน ต่อไป

การถอดความรู้ฝังลึก ด้วยกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง

การเล่าเรื่องเป็นเทคนิคของการใช้เรื่องเล่าในองค์กรเพื่อแบ่งปันความรู้ หรือสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาการปฏิบัติงานโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เล่าเฉพาะเหตุการณ์ บรรยายภาพ ตัวละคร ที่เกี่ยวข้องกับผู้เล่าในขณะเกิดเหตุการณ์ตามจริง เล่าให้เห็นบุคคล พฤติกรรม การปฏิบัติ การคิด ความสัมพันธ์ ข้อสำคัญผู้เล่าต้องไม่ตีความระหว่างเล่า ไม่ใส่

ความคิดเห็นของผู้เล่าในเรื่องขณะที่เล่า เมื่อเล่าจบแล้วผู้ฟังสามารถซักถามผู้เล่าได้ การเล่าเรื่องที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. เรื่องที่เล่าต้องเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้น อย่าแต่งเรื่องขึ้นมาเอง
2. เรื่องเล่าสอดคล้องกับหัวข้อของกลุ่ม
3. มีชื่อเรื่องที่บอกถึงความสำเร็จ
4. ผู้เล่าเป็นเจ้าของเรื่อง
5. เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้
6. เป็นเรื่องแห่งความสำเร็จ 1 ประเด็น และไม่เล่าซ้อนประเด็นกันหลายประเด็น
7. มีโครงเรื่องคือมีจุดเริ่มต้น มีเหตุการณ์นำ บอกวิธีปฏิบัติ บอกผลสำเร็จ และมีตอนจบ ไม่เล่าเรื่องค้างไว้โดยไม่บอกว่าตอนจบเป็นอย่างไร
8. สืบจากการเล่า เราพาลังผู้ฟังให้เกิดแนวคิดที่จะนำไปปฏิบัติหรือคิดต่อ
9. เรื่องที่เล่า ควรจบภายในเวลาไม่เกิน 3 นาที
10. ท่าทางขณะเล่า เล่าอย่างมีชีวิตชีวาจะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อน

การสกัดขุมความรู้และแก่นความรู้

1. **ขุมความรู้** ในการฟังเรื่องเล่านั้น ผู้ฟังจะต้องฟังอย่างตั้งใจ ฟังอย่างลึกซึ้ง หากไม่เข้าใจหรือได้ยินไม่ชัดเจน สามารถซักถามเมื่อผู้เล่า (คุณกิจ) เล่าจบแล้ว ในบางช่วงบางตอนที่ไม่ชัดเจนได้ ซึ่งจะมีผู้บันทึก (คุณลิขิต) ช่วยบันทึกเรื่องเล่าและอ่านบันทึกให้ที่ประชุมฟังอีกครั้งหนึ่งเพื่อสอบถาม การจดบันทึกกับการเล่าเรื่องของผู้เล่า (คุณกิจ) ให้สอดคล้องตรงกัน ผู้อำนวยการประชุม (คุณอำนวย) จะช่วยให้ผู้ฟังสกัดเอาวิธีการปฏิบัติของผู้เล่า (คุณกิจ) ที่ทำให้งานนั้นสำเร็จออกมา วิธีการกระทำที่สกัดออกมาได้เรียกว่า **ขุมความรู้** ผู้ฟังแต่ละคนจะเขียนขุมความรู้ออกมาโดยใช้กระดาษแผ่นน้อย เขียน 1 ขุมความรู้ต่อกระดาษ 1 แผ่น ไม่จำกัดจำนวนว่าแต่ละคนจะเขียนได้กี่ขุม ก็แผ่น ขึ้นอยู่กับทักษะการฟัง และความสามารถในการจับประเด็นของแต่ละคน ลักษณะของขุมความรู้ควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นประโยค ที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา
2. เป็นวิธีการปฏิบัติ (How to)
3. เป็นประโยคหรือข้อความที่สื่อความเข้าใจได้โดยทั่วไป
4. ไม่ควรเป็นถ้อยคำหรือวลีที่ผู้เขียนบัญญัติขึ้นเอง หรือภาษาทางวิชาการที่ต้องอธิบายความหมาย หรืออธิบายความ

2. แก่นความรู้ แก่นความรู้จะมาจากชุดความรู้ที่สกัดได้จากเรื่องเล่า ซึ่งจะมีเป็นจำนวนมาก และเมื่อวิเคราะห์และพิจารณาอย่างจริงจังจะเห็นว่าชุดความรู้เหล่านั้นสามารถจัดกลุ่มได้ การจัดกลุ่มชุดความรู้ประเภทเดียวกันไว้ด้วยกันแล้วตั้งชื่อให้กับชุดความรู้ใหม่นั้น โดยให้ครอบคลุมชุดความรู้ทั้งหมดที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเรียกว่าเป็น **การสังเคราะห์ แก่นความรู้** แก่นความรู้จึงเป็นสมรรถนะที่เป็นผลรวมของชุดความรู้ทั้งหมดในแต่ละกองและต้องตั้งชื่อแก่นความรู้ (สมรรถนะ) ให้สะท้อนการบรรลุเป้าหมายตามหัวปลา

ผลผลิตที่ได้จากการวิเคราะห์ชุดความรู้และการสังเคราะห์แก่นความรู้ คือ

1. มีแก่นความรู้ประมาณ 3 – 7 แก่น
2. แต่ละแก่นความรู้ มีชุดความรู้เรียงกัน 5 ลำดับ ตามความยากง่ายในการปฏิบัติ (ตามความเห็นของกลุ่ม)

3. ชุดความรู้ต้องสอดคล้องกับแก่นความรู้

4. แก่นความรู้ทุกแก่นรวมกันต้องสอดคล้องกับหัวปลา

การวิเคราะห์ชุดความรู้ และสังเคราะห์แก่นความรู้นั้นมีหลายขั้นตอน ขั้นตอน ต้องอาศัยเทคนิคการทำของผู้จัดการความรู้ หรือ “คุณอำนวย” จึงขอละเว้นมิกล่าวรายละเอียดในบทความนี้

ปัจจัยเอื้อที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยเอื้อสำคัญที่ช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย (บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2549 : 59)

1. **ภาวะผู้นำและกลยุทธ์** ผู้บริหารต้องเข้าใจแนวคิด มีความตระหนัก มีทิศทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจน

2. **วัฒนธรรมองค์กร** คือวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร

3. **เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการความรู้** เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้คนในองค์กรสามารถค้นหาความรู้ ดึงความรู้ไปใช้ ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล และให้ข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ

4. **การวัดและประเมินผล** จะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวน ประเมินผล และทำการปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ได้

5. **โครงสร้างพื้นฐาน** ได้แก่ การมีระบบรองรับให้บุคลากรในองค์กรได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างสะดวก การมีสถานที่หรือเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ การมีระบบงานที่เอื้อ

ให้เกิดสภาพที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ มีระบบประเมินผลงานและระบบการยกย่องชมเชย ให้รางวัลอย่างชัดเจนและเป็นธรรม จะเอื้อต่อการจัดการความรู้ขององค์กร

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

American Productivity and Quality Center (อ้างในบุญดี บุญญาภิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช, 2545 : 10 - 11) ให้คำจำกัดความของ Best Practices ว่าเป็นการปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งของผู้เขียนเองว่า “เป็นการค้นพบวิธีการทำงานที่ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในการพัฒนาคุณภาพ ทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ” มีแนวทางการพิจารณา 6 ประการว่าวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศหรือไม่ดังนี้ (สถาบันวิจัยพัฒนาเพื่อการเรียนรู้, 2549 : 2)

1. วิธีการปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง หรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

2. วิธีการปฏิบัตินั้น ผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจร จนเห็นผลชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือมีกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น

3. สามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติได้ว่า ทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไม (Why)

4. ผลจากวิธีการปฏิบัติสอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ หรือกลยุทธ์ จุดเน้นตามกลยุทธ์

5. วิธีการปฏิบัติสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติต่อเนื่องและยั่งยืน

6. วิธีการปฏิบัติใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM-Knowledge Management) เช่น การทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง ในการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงาน

ดังนั้น หากเราใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) เพื่อค้นหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) อาจใช้กิจกรรมเยี่ยมชมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Site Visit) ด้วยระบบ Give และ Take (เฉษฎา แซ่มประเสริฐ, 2549 : 1-3) เพื่อให้ง่ายต่อการค้นพบวิธีการปฏิบัติที่ดี จนปรากฏเป็นความรู้ที่เด่นชัด (Explicit Knowledge) แล้วนำไปจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลก็จะสามารถแบ่งปันและนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ

สถาบันวิจัยพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ได้วิจัยพัฒนาตามโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ
 สร้างสรรค์ Best Practices ขึ้นมาหลายเรื่อง (ขณะนี้ี้มีประมาณ 120 เรื่อง) เช่นเรื่อง “พี่ก้อ น้อง
 สถาน สร้างสรรค์ คนดี มีคุณภาพ” โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เรื่อง “เก่ง สุข สนุก รวยด้วย
 กิจกรรม” โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ เรื่อง “เสนาท่องถิ่น...ศาสตร์ศิลป์ปะ..ภูมิปัญญา” ของ
 โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” เรื่อง “ศุภร์ บริสุทธิ์” โรงเรียนวัดบางเตือ เป็นต้น ทั้งนี้สถาบันได้
 แบ่งปันความรู้ให้ทุกท่านที่สนใจโดยสืบค้นได้ที่ www.IRD.in.th

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ได้วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้เกิดผลที่ชัดเจนโดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาครูเครือข่ายให้สามารถสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตบิโศคคึกษาของค้กโดยเสริมจุดแข็งและลดหรือแก้ปัญหาคู้ด้อยที่เก้กขึ้นกับค้กตามลักษณะหรือบริบทของพื้นที่เครือข่ายมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนวิธีการดำเนินงานวิจัย

1) สํารวจและค้กษาภาพรวมด้านสภาวะการณ้การบิโศคคึกษาของค้ก สภาวะครูกับการจัดการเรียน การสอนทักษะชีวิต เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบิโศคคึกษาของค้ก กรณีจังหวัดเชียงใหม่

2) ค้กษาและพัฒนากลไกการบริหารจัดการขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบิโศคคึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3) ให้ความรู้ ความเข้าใจ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาครูเครือข่ายให้สามารถจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตให้กับค้ก โดยจัดอบรม/สัมมนา คัดค้นเทคนิควิธีการ นวัตกรรม กระบวนการเรียนรู้ทักษะชีวิตจัดให้มีการแลกเปลี่ยนรู้องค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดเกี่ยวกับบิโศคคึกษา ร่วมกันในโรงเรียนเครือข่าย

4) สังเคราะห์และถอดองค์ความรู้สําคัญในการพัฒนาครูเครือข่ายนวัตกรรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับบิโศคคึกษาของโรงเรียน กรณีจังหวัดเชียงใหม่ และจัดนิทรรศการให้มีการนำเสนอ Best Practice ของโรงเรียนเครือข่ายระดับโครงการ

2. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1) ระยะ6 เดือนที่ 1 เตรียมการ ศึกษาและพัฒนา R 1 D1

การร่วมกับโรงเรียนที่เข้าโครงการตั้งใจวิทยวิจัยระดับโรงเรียนและการสำรวจสภาวะการณ้เกี่ยวกับการบิโศคคึกษาของค้กและเยาวชน และสภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในภาพรวมของพื้นที่เป้าหมายให้เด่นชัด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสํารับการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย การเลือกโรงเรียนและการออกแบบกลไกการบริหารจัดการพัฒนา นวัตกรรม ทักษะชีวิตของโรงเรียนกรณีจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีทีมนักวิจัยประสานงาน ติดตามช่วยเหลือ ทำ D1. เพื่อพัฒนาครูวิเคราะห์ข้อมูลจากการค้กษาสภาวะการณ้บิโศคคึกษาออกแบบพัฒนาหลักสูตร ปรับแต่งให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เครือข่ายการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบิโศคคึกษาในระดับโรงเรียน

2) ระยะ 6 เดือนที่ 2 ปฏิบัติการ R 2 D2

การนำกิจกรรมและนวัตกรรมที่ออกแบบไปทดลองจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตด้าน บริโภคศึกษาควบคู่กับการพัฒนานวัตกรรมไปพร้อม ๆ กัน มีกลไกในการนิเทศ ติดตาม และร่วม พัฒนาโดยทีมนักวิจัยโครงการหลัก จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ (KM.) ระหว่างครูเครือข่ายเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนา ครูเครือข่ายทั้งในระดับโรงเรียนและระดับโครงการจังหวัด ขณะปฏิบัติกิจกรรมที่นักวิจัยโครงการ หลักเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผล นำผลไปสร้างกลไกในการพัฒนา เพื่อผลักดันให้มีการ ขยับเคลื่อนเครือข่ายระดับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ระยะ 3 เดือน สุดท้าย การสังเคราะห์ การถอดความรู้ และสรุปองค์ความรู้ ข้อค้นพบ

ดำเนินการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้าน บริโภค ส่งเสริมให้โรงเรียนและเครือข่ายมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การใช้นวัตกรรม ร่วมกันสังเคราะห์ ถอดบทเรียนความรู้ ทั้งความรู้เชิงนวัตกรรมการสอนทักษะชีวิต ความรู้เชิงการ พัฒนา เครือข่าย นวัตกรรมและความรู้เกี่ยวกับกลไกต่าง ๆ ที่มาสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ เพื่อให้ เห็นองค์ความรู้หลักระดับโรงเรียนและระดับโครงการ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป มีการผลิตสื่อ สารคดี VCD. สื่อการ์ตูน Animation / เกมตอบคำถามบริโภคศึกษาเผยแพร่และ จัด นิทรรศการเวทีมหกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษาและนำเสนอผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในระดับโครงการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยและพัฒนา เครือข่าย นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา โดย ครูผู้สอน มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมใช้เทคนิควิธี กระบวน นวัตกรรม กิจกรรม การ สอนที่หลากหลายในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ เสริมสร้างความเข้มแข็ง พัฒนา ทักษะกระบวนการคิด ทักษะคิดในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด เกิดทักษะชีวิต สร้างความมั่นใจให้ เด็กในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่ให้ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค การสร้างเครื่องมือที่ จะสำรวจสถานการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต สภาพโรงเรียนในพื้นที่ เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องความต้องการรูปแบบ ทางเลือกการจัดการ เรียนรู้ การพัฒนาครูเครือข่าย การพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัย รวมทั้งประเมิน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและการร่วมกิจกรรมโครงการของเครือข่าย ด้วยเครื่องมือที่ออกแบบไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นแบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบ ประเมินผล

5. วิธีการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย

นักวิจัยโครงการหลัก ผู้บริหาร และ แกนนำเครือข่ายได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ได้กำหนดรูปแบบ แนวทางในการบริหารจัดการงานวิจัยของโครงการให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาตามลักษณะบริบท ทั้งในระดับจังหวัดและเครือข่ายพื้นที่ระดับโรงเรียน ดังนี้

5.1 แนวทางในการสร้าง เครือข่าย นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา (Innovator Network in life skills Learning on Consumer Education.) มีวิธีดำเนินการดังนี้

5.1.1 ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้อำนวยการโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการมาประชุมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานบริหารจัดการ แผนงานกิจกรรม และผลประโยชน์ที่ได้รับในการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของนักเรียนโดยมีโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ 10 โรงเรียน จำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดเล็ก มีครูเครือข่ายที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 100 คน ซึ่งแต่ละ โรงเรียน มีลักษณะของครูบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและ สภาพของพื้นที่ แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

5.1.2 . ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนรับสมัครครูเครือข่ายนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งมีครูเครือข่ายที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 100 คน ซึ่งแต่ละ โรงเรียน มีลักษณะของครูบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และ สภาพของพื้นที่แตกต่างกัน

5.1.3 แต่งตั้งครูแกนนำหรือหัวหน้าครูเครือข่ายมาทำหน้าที่ประสานงานคอยดูแลช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของโครงการระดับโรงเรียนและประสานงานร่วมกับทีมวิจัยของโครงการหลัก

5.1.4. จัดให้มีการเชื่อมโยงระหว่างครูเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้ครูเครือข่ายมีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมให้มากขึ้น การเชื่อมเครือข่ายทำได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน

5.1.5 มีการติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอโดยดูความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของครูเครือข่ายในแต่ละระยะมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีการทำงานกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภาระงานประจำที่ครูเครือข่ายต้องทำในโรงเรียน

5.1.6. มี การบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นกลไกที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยฐานแนวคิดที่เป็นแกนกลางตามสภาพของพื้นที่ และ สร้างความสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยกย่องความรู้ข่าวสารแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกัน เป็นการสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการทำงานของเครือข่ายนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3 บทบาทหน้าที่หลักในการบริหารจัดการเครือข่ายในระดับจังหวัด

5.3.1 ทีมวิจัยโครงการหลักซึ่งประกอบด้วย

- หัวหน้าโครงการหลัก / ผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่าย
- นักวิจัยโครงการหลัก / หัวหน้า/ครูแกนนำเครือข่ายนวัตกรรมทุกโรงเรียน
- นักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการ

มีบทบาทหน้าที่หลักคือการประสานงานระหว่างทีมประสานงานโครงการสถาบันรามจิตติและ สกว. กับทีมโครงการย่อยระดับโรงเรียน บริหารจัดการโครงการ ดูแลเครือข่าย เป็นพี่เลี้ยงให้การดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานของโครงการหลัก ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาครูเครือข่ายนวัตกรรมให้ขับเคลื่อนโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2. ทีมวิจัยโครงการย่อยระดับโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย

- หัวหน้าโครงการ คือผู้ที่ได้รับการมอบหมายงานจากผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่าย

- หัวหน้า /ผู้ประสานงาน/ ครูแกนนำเครือข่าย นวัตกรรมทักษะชีวิต

มีบทบาทหน้าที่หลักในการประสานงานกับทีมวิจัยโครงการหลัก และบริหารจัดการโครงการย่อยระดับโรงเรียน คอยให้การส่งเสริมสนับสนุน ดูแล ช่วยเหลือ เสริมแรงเพิ่มพลังขับเคลื่อน การสร้างนวัตกรรม การจัดกิจกรรม ควบคู่กับการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาให้การดำเนินงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

5.3.3. ครูเครือข่ายนวัตกรรม / นักวิจัย

มีบทบาทหน้าที่หลักในการสำรวจสถานการณ์การบริโภคของเด็ก และคิดค้นออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

หมายเหตุ: ทีมทำงานเหล่านี้จะมีทีมประสานงานจากส่วนกลาง ซึ่งจะทำหน้าที่ประสานงานเครือข่ายในภาพรวมทุกโครงการ เป็นพี่เลี้ยงภายนอก ซึ่งจะคอยเป็นกลไก สนับสนุน เสริมพลังพัฒนาทีมโครงการหลักและผลักดันการขับเคลื่อนงานทั้งระบบให้เกิดผล

5.4 บทบาทหน้าที่หลักในการบริหารจัดการเครือข่ายพื้นที่ในระดับโรงเรียน

5.4.1 ทีมวิจัยโครงการย่อยระดับโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย

- หัวหน้าโครงการ คือผู้ที่ได้รับการมอบหมายงานจากผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่าย
- หัวหน้า /ผู้ประสานงาน/ ครูแกนนำเครือข่ายนวัตกรรม

มีบทบาทหน้าที่หลักในการประสานงานกับทีมวิจัยโครงการหลัก และบริหารจัดการโครงการย่อย ระดับโรงเรียน เน้นการทำงานเป็นทีม คอยให้การส่งเสริมสนับสนุน ดูแล

ช่วยเหลือ เสริมแรงเพิ่มพลังขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควบคู่กับการดำเนินงานวิจัย และพัฒนาให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

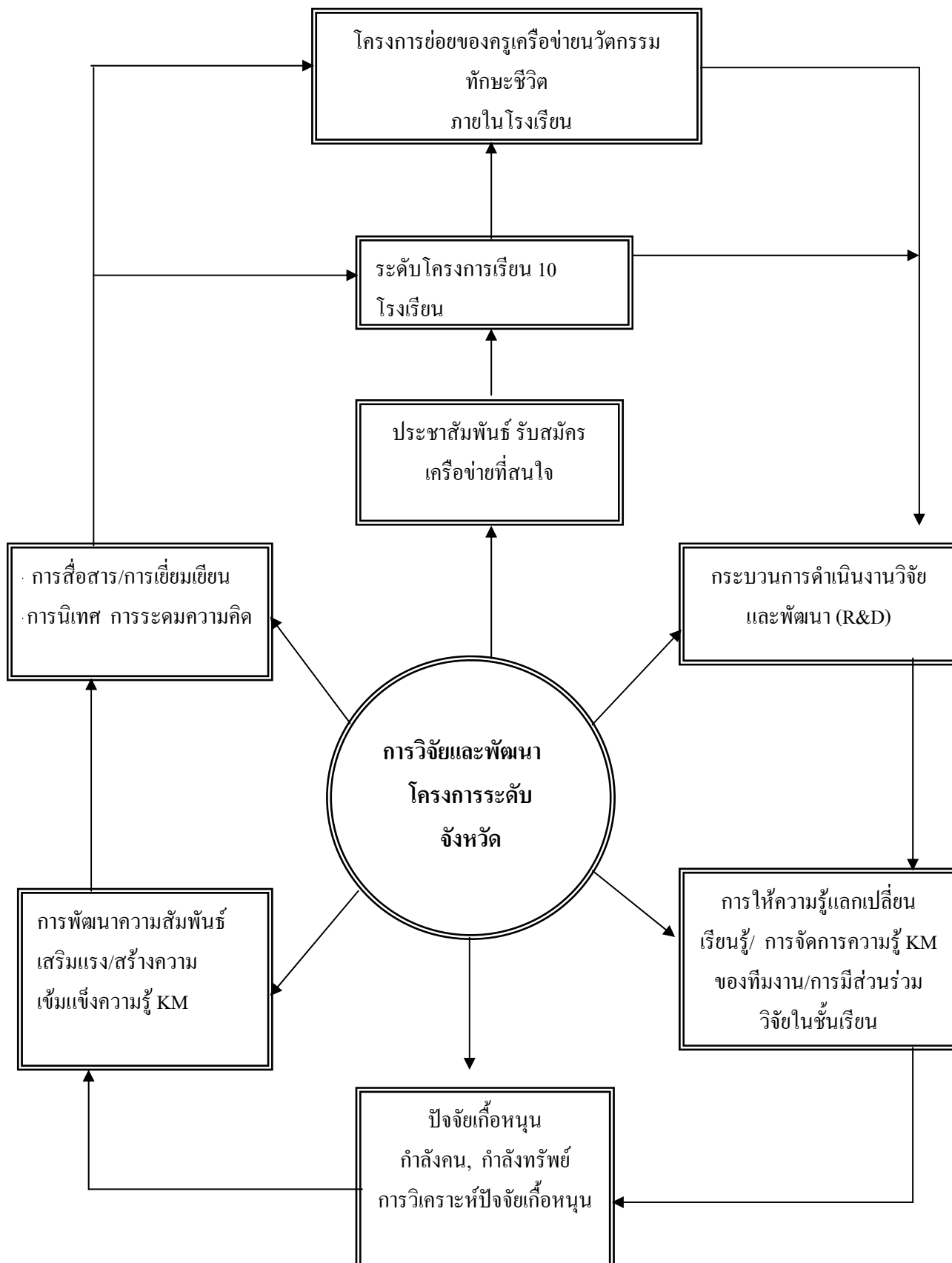
5.4.2. ครูเครือข่ายนวัตกรรม / นักวิจัย

มีบทบาทหน้าที่หลักในการสำรวจสถานการณ์การบริโภคของเด็ก นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ผล และคิดค้นออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ของเด็ก ทำกิจกรรม และนวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

บทที่ 4

รูปแบบในการสร้างเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้

กลยุทธ์ “ผูกจิต ไกล่ชิด ติดตาม ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ”

6) แผนการดำเนินงานวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ทีมนักวิจัยโครงการหลักได้กำหนดแผนกิจกรรมการดำเนินงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายทุกโรงเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ระยะเวลา	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
1. เพื่อสำรวจภาพรวมด้านสภาวะการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต สภาพโรงเรียนในพื้นที่เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัวในภาคเหนือ : กรณีจังหวัดเชียงใหม่	1.1 รวบรวมข้อมูลเครือข่าย นวัตกรรมเรื่องทักษะชีวิตการบริโภคของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ (เพื่อตอบวัตถุประสงค์ระดับจังหวัดข้อ1)	1.1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.1.2 ทำจดหมายเสนอโครงการเชิญชวนโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 1.1.3 จัดประชุมเตรียมการร่วมกันผู้อำนวยการโรงเรียนที่สนใจและแกนนำเครือข่ายของโรงเรียน 1.1.4 โรงเรียนเครือข่ายรับสมัครครูเครือข่ายและแจ้งจำนวนครูเครือข่ายที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ	สิงหาคม 2551 ถึง กันยายน 2551	30 วัน จัดประชุม 1 วัน	อ.สิรินันท์ อ.ดุสิต อ.มยุเรศ อ.ศรียรรณ
	1.2 สำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภคของนักเรียนและสภาพครูกับการจัดเรียนรู้ทักษะชีวิตและสภาพของโรงเรียนในพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ (เพื่อตอบวัตถุประสงค์ระดับโรงเรียนข้อ1)	1.2.1 ออกแบบเครื่องมือสำรวจข้อมูลการบริโภคของนักเรียน 1.2.2 ออกแบบเครื่องมือสำรวจสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต 1.2.3 พัฒนาเครื่องมือ จัดทำเอกสาร นำไปใช้	กันยายน 2551 ถึง ตุลาคม 2551	60 วัน	อ.สิรินันท์ อ.ดุสิต อ.มยุเรศ อ.ศรียรรณ และผู้ช่วยนักวิจัย

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ระยะเวลา	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายครูให้สามารถพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัยที่สอดคล้องกับสภาพการณ์พื้นที่ รวมถึงศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น	2.1 ให้ความรู้และส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัยของเครือข่าย (P)	2.1.1 จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต 2.1.2 จัดทำเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัยให้กับครูเครือข่าย 2.1.3 จัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างเครือข่ายเพื่อพัฒนา นวัตกรรม/เครื่องมือ/สื่อการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัย	ตุลาคม 2551 ถึง พฤศจิกายน 2551	30 วัน จัดอบรมสัมมนา 2 วัน จัดประชุม 1 วัน	อ.สิรินันท์ อ.ดุสิต อ.มยุเรศ อ.ศรีวรรณ ผู้ช่วย นักวิจัย และครู เครือข่าย ทุกคน
	2.2 ครูที่เข้าร่วมโครงการดำเนินงานนำร่องจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต (D)	2.2.1 ครูนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ 2.2.2 ครูประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานจัดการเรียนการสอน 2.2.3 ครูเครือข่ายเข้าร่วมนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (นิเทศรอบที่ 1)	พฤศจิกายน 2551 ถึง กุมภาพันธ์ 2552	120 วัน	คณะวิจัยทุกโรงเรียนและคณะครูที่เข้าร่วมโครงการ
	2.3 ส่งเสริมกิจกรรมให้ครูวิเคราะห์ผลการทํางาน ทบทวนปรับปรุงและพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (C)	2.3.1 ครูทบทวนการดำเนินงานวิเคราะห์ผลการทํางานเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ 2.3.2 ประชุมถอดบทเรียนเครือข่ายครั้งที่ 1 นำเสนอผลความคืบหน้าการทํางาน และทิศทางการพัฒนาต่อไป 2.3.3 คณะครูเครือข่ายจัดทำรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1 2.3.4 คณะครูวิเคราะห์หลักสูตรปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนิสัยที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	มีนาคม 2552 มีนาคม 2552 มีนาคม 2552 เมษายน 2552	30 วัน จัดประชุม 1 วัน 30 วัน 30 วัน	คณะวิจัยทุกโรงเรียนและคณะครูที่เข้าร่วมโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ระยะเวลา	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
	2.4 ส่งเสริมให้ครู ดำเนินงานจัดการ เรียนการสอนและ พัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตให้มี ประสิทธิภาพและ คุณภาพยิ่งขึ้น พร้อมประเมิน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น อย่างเป็นระบบ (A)	2.4.1 ครูนำนวัตกรรมที่ปรับปรุง ไปจัดการเรียนรู้ต่อเนื่อง จน นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะ ชีวิตบริโภคศึกษา 2.4.2 ดำเนินงานติดตาม พัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผลตาม สภาพจริง 2.4.3 ครูเครือข่ายร่วมกิจกรรม นิเทศเยี่ยมเยียนแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระหว่างครูเครือข่าย ภายในและภายนอกโรงเรียน ประเมินผลที่เกิดขึ้น (รอบที่ 2) 2.4.4 ครูจัดทำรายงานข้อค้นพบ ระยะที่ 2	พฤษภาคม ถึง มิถุนายน 2552 มิถุนายน 2552 กรกฎาคม 2552 สิงหาคม 2552	60 วัน 30 วัน 30 วัน 30 วัน	
3. เพื่อศึกษาและ พัฒนากลไกการ บริหารจัดการ ขับเคลื่อนเครือข่ายน วัตกรรมทักษะชีวิตด้าน บริโภคศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ	3.1 ออกแบบ ระบบกลไกการ บริหารจัดการ เครือข่ายนวัตกรรม ทักษะชีวิตด้าน บริโภคศึกษา	3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ 3.1.2. ประชุม รับฟังความ คิดเห็นออกแบบระบบ กลไกการ บริหารจัดการและจัดทำเครื่องมือ การขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรม ทักษะชีวิต	กันยายน 2552 ถึง ตุลาคม 2552	30 วัน จัดประชุม 1 วัน	อ.สิรินันท์ อ.ดุสิต อ.มยุเรศ อ.ศรวิวรรณ ผู้ช่วย นักวิจัยและ หัวหน้า นักวิจัย โครงการ ระดับ โรงเรียน
	3.2 ดำเนินงาน บริหารจัดการ ระบบและปัจจัย เกื้อหนุนครูในการ จัดการเรียนการ สอนทักษะชีวิตให้ มีประสิทธิภาพ และส่งเสริม กิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.2.1 นำระบบกลไกการบริหาร จัดการเครือข่ายไปใช้ 3.2.2 จัดปัจจัยเกื้อหนุน และ ดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ (บ้าน-โรงเรียน) 3.1.3 กิจกรรมนิเทศติดตาม เยี่ยมเยียนรอบที่ 1 ประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายใน โรงเรียนและระหว่างโรงเรียน บันทึกข้อมูลการนิเทศ 3.1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เครื่องมือ ประเมินผลวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้	พฤศจิกายน 2552 ถึง มกราคม 2552	90 วัน 1 วัน	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ระยะเวลา	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
	3.3 กิจกรรมวิเคราะห์ และเสริมศักยภาพครู และส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้	3.3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขสำคัญเพื่อสนับสนุนการพัฒนาครู และการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ 3.3.2 การสื่อสารประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวในโครงการแก่ผู้ปกครอง 3.3.3 ประชุมถอดบทเรียนเครือข่ายครั้งที่ 2 นำเสนอผลความคืบหน้าการทำงาน และทิศทางการพัฒนาต่อไป 2.3.2 ทีมวิจัยระดับโรงเรียนและโครงการจัดทำรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1 2.3.4 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเครือข่ายที่เสริมพลังการเรียนรู้และการทำงานที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น พร้อมๆ กับวางกลไกขยายเครือข่าย	มกราคม 2552 มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2552 กุมภาพันธ์ 2552 กุมภาพันธ์ 2552 มีนาคม-เมษายน 2552	30 วัน จัดประชุม 1 วัน	คณะวิจัย หลักระดับ โครงการ และคณะ นักวิจัย ระดับ โรงเรียน
	3.4 ดำเนินงานบริหารจัดการระบบและปัจจัยเกื้อหนุนครูในการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตให้ มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดการความรู้ และถอดบทเรียน	3.4.1 ดำเนินงานปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ 3.4.2 จัดปัจจัยเกื้อหนุน และดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ (บ้าน-โรงเรียน) 3.4.3 กิจกรรมนิเทศ เยี่ยมเยียนรอบที่ 2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน 3.4.4 เก็บรวบรวมข้อมูลประเมินผลลัพธ์และผลกระทบทั้งในระดับหลักสูตร การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ 3.4.5 โรงเรียนวิจัยจัดทำรายงานข้อค้นพบระยะที่ 2	พฤษภาคม ถึง สิงหาคม 2552 มิถุนายน ถึง สิงหาคม 2552 สิงหาคม 2552 สิงหาคม 2552	100 วัน 30 วัน 30 วัน 30 วัน	คณะวิจัย หลักระดับ โครงการ และคณะ นักวิจัย ระดับ โรงเรียน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ระยะเวลา	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
4.เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ทักษะชีวิตด้านบริโศศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย กระดับจังหวัด เชียงใหม่ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการขยายผล	4.1 ประเมินผล การสังเคราะห์ ถอดองค์ความรู้ ของครูเครือข่าย ระดับโรงเรียน ระดับโครงการ	4.1.1 ประชุมถอดบทเรียนครั้ง 3 หรือวางแผนขยายผล 4.1.2 ประเมินผลและวิเคราะห์ ผลการดำเนินโครงการ สังเคราะห์องค์ความรู้สำคัญ 4.1.3 ประชุมวางแผนเตรียมจัด มหกรรมวิชาการ 4.1.4 จัดทำรายงานและสื่อ ประชาสัมพันธ์ผลการทำงาน	กันยายน 2552 สิงหาคม ถึง กันยายน 2552 กันยายน 2552 กันยายน	1 วัน 60 วัน 1 วัน 30 วัน	อ.สิรินันท์ อ.ดุสิต อ.มยุเรศ อ.ศรียรรณ ผู้ช่วย นักวิจัยและ ทีมวิจัยหลัก ระดับ โรงเรียน
	4.2 จัดเวที วิชาการ/มหกรรม นำเสนอผลงาน นวัตกรรมทักษะ ชีวิตด้านบริโศศึกษา ของ โรงเรียนเครือข่าย	4.2.1 จัดเวทีมหกรรม “เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตด้านบริโศศึกษา” โรงเรียนเครือข่ายนำเสนอผลงาน Best Practice	ตุลาคม 2552	จัดเวที 1 วัน	ทีมวิจัยหลัก และทีมวิจัย โรงเรียนและ ครูที่เข้าร่วม โครงการ
	4.3 จัดทำ รายงาน ผลการวิจัยฉบับ สมบูรณ์ และ ข้อเสนอแนะเพื่อ ขยายผล	4.1.1 คณะวิจัยจัดทำรายงาน ฉบับสมบูรณ์ 4.3.2 จัดทำสื่อเผยแพร่ ผลการวิจัยเพื่อขยายผลต่อไป	ตุลาคม 2552 ถึง พฤศจิกายน 2552	60 วัน	ทีมวิจัยหลัก

การสำรวจสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของครู และสถานการณ์การบริโภคของนักเรียน

ทีมวิจัยหลักของโครงการได้กำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัยสำรวจสถานการณ์ด้านการบริโภคของเด็กและสภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ในโรงเรียนเครือข่ายทั้ง 10 โรงเรียนตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. กำหนดกรอบแนวคิดหลัก 4 ด้าน ของโครงการและสร้าง Concept Map ให้เห็นภาพชัดเจนในการสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนของโรงเรียนเครือข่ายดังนี้

รู้กิน หมายถึง ทักษะการบริโภค อาหารเกี่ยวกับการกิน ดื่มน้ำ อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับวัย เกิดประโยชน์ เสริมสร้างความแข็งแรงให้แก่ร่างกาย กินเพื่อสุขภาพ กิน ดื่มน้ำ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสมอง

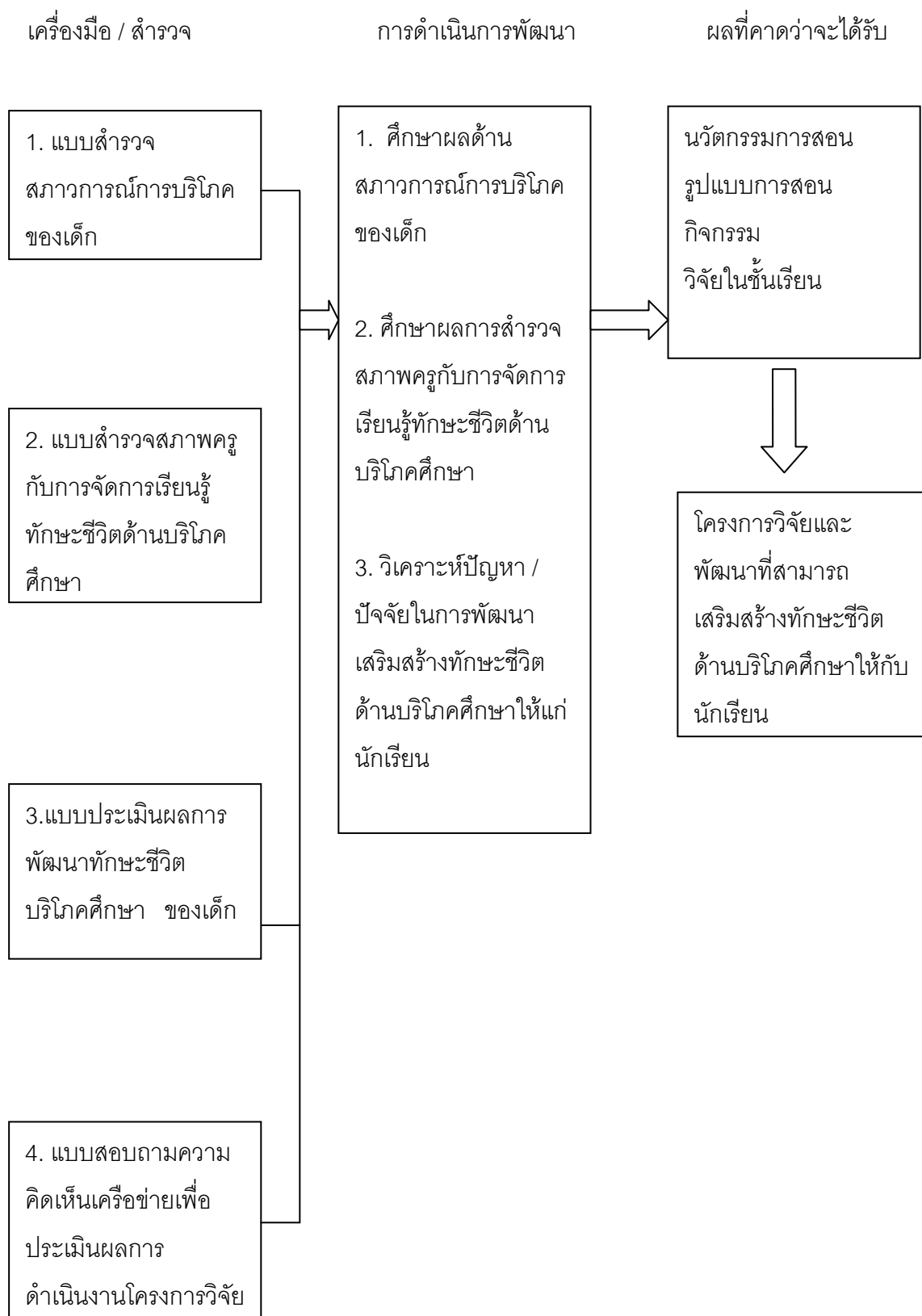
รู้ใช้ หมายถึง ทักษะการบริโภคที่ให้ความรู้ ความเข้าใจการรู้จักใช้จ่ายเงินทองเพื่อการบริโภคที่ชาญฉลาด มีทักษะในการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้า หรือบริการการจัดการการเงินเพื่อการบริโภค ความคุ้มค่าในการใช้เงิน การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด

รู้คุณค่า หมายถึง ทักษะการบริโภคที่เกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเปรียบเทียบผล การตัดสินใจ ประเมินค่า คิดแบบมีวิจารณญาณ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ที่จะสร้างทางเลือกใหม่ในการบริโภคและบริการ อย่างมีเหตุผล มีคุณค่าเห็นความสำคัญของการบริโภคกับสิ่งแวดล้อม การบริโภคทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

รู้เท่าทัน หมายถึง ทักษะการเป็นผู้บริโภคที่ดี ความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนในการบริโภค สิทธิหน้าที่ของผู้ผลิต การรู้เท่าทัน สื่อโฆษณา ความน่าเชื่อถือของสื่อที่ได้รับ ไม่ตกเป็นเหยื่อบริโภค หรือสิ่งมอมเมา ของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ฉลาดคิด ฉลาดใช้ ฉลาดซื้อ

ขั้นตอนที่ 2. กำหนดกรอบในใช้เครื่องมือและ Concept Map ของเครื่องมือสำรวจสถานการณ์การบริโภคของเด็กและสภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของเครือข่ายทั้ง 10 โรงเรียนดังนี้

กรอบแนวคิดการใช้เครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้สำรวจสถานการณ์การบริโภคของเด็กและสภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตของเครือข่าย โดยมีลำดับการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาจากหลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของเครื่องมือ
3. วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบคำถาม รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน
4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ
5. ปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในสำรวจสถานการณ์การบริโภคประกอบด้วย

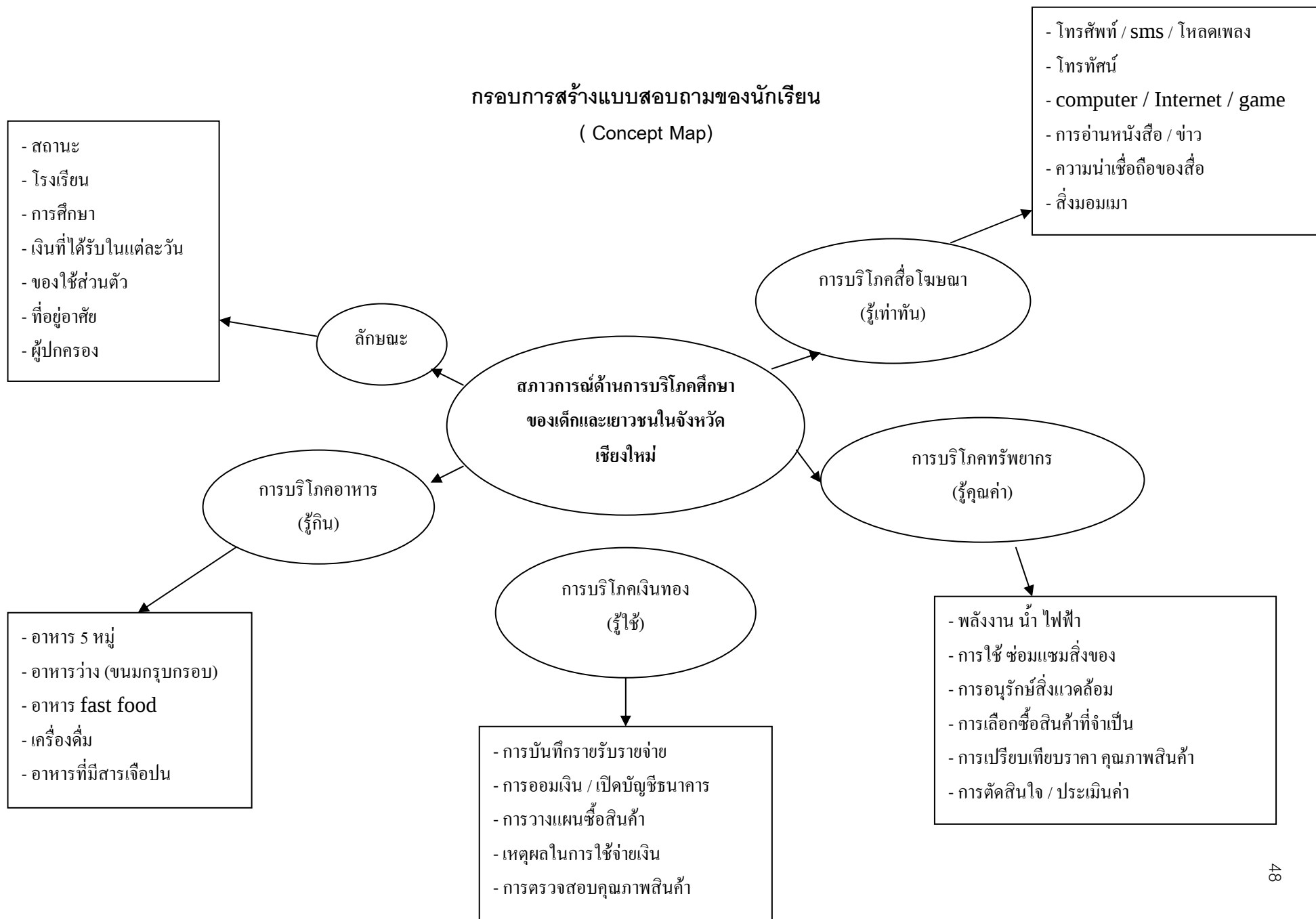
ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 ฉบับ ฉบับละ 5 ตอน ดังนี้

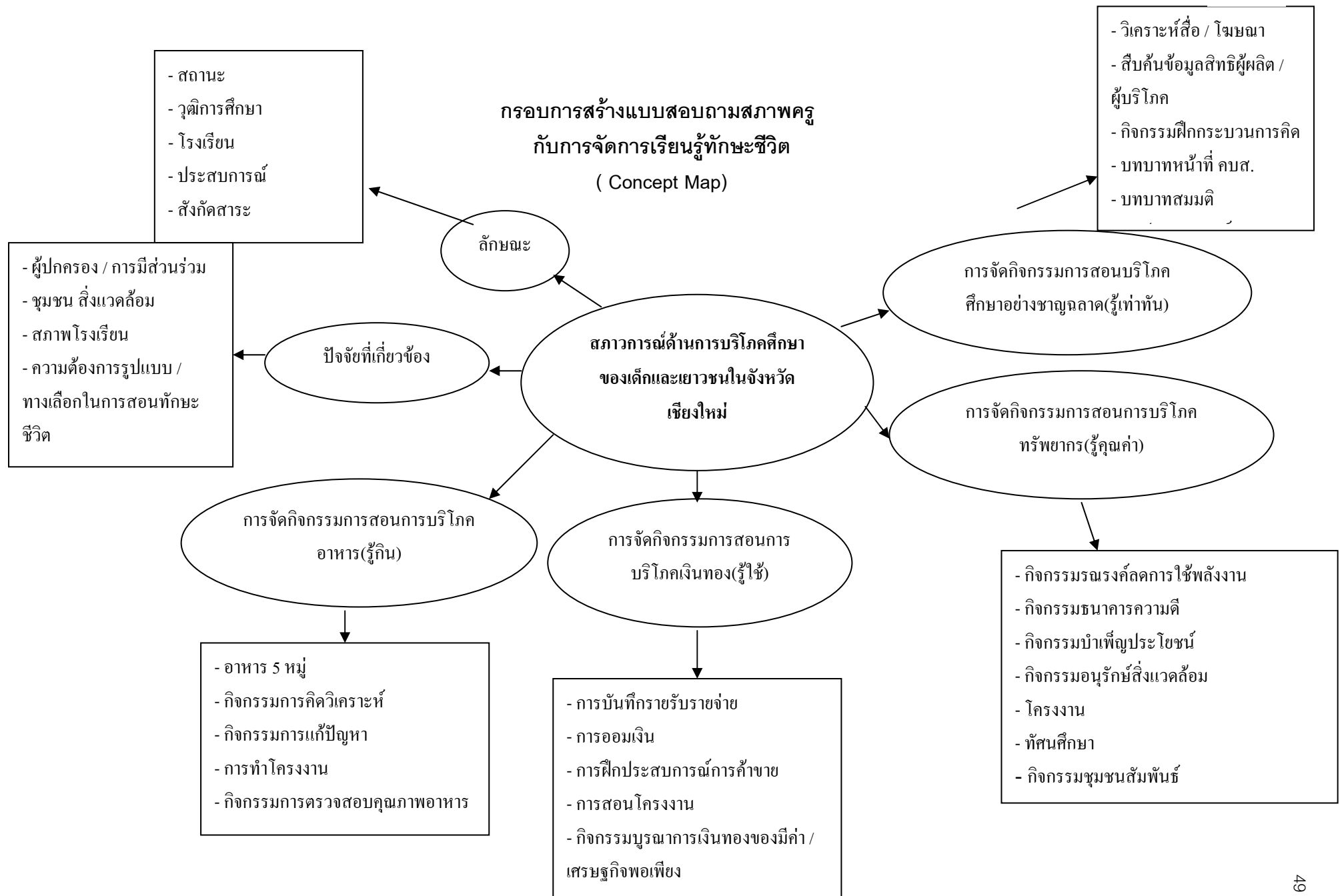
- ชุดที่ 1** แบบสำรวจสถานการณ์ด้านการบริโภคของเด็ก
ตอนที่ 1 แบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน	10 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสำรวจทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (รู้กิน)	12 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสำรวจทักษะชีวิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)	12 ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสำรวจทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)	12 ข้อ
ตอนที่ 5 แบบสำรวจทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอย่างฉลาด (รู้เท่าทัน)	14 ข้อ
- ชุดที่ 2** แบบสำรวจสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา
ตอนที่ 1 แบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูผู้สอน	7 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (รู้กิน)	12 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)	12 ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)	12 ข้อ
ตอนที่ 5 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอย่างฉลาด (รู้เท่าทัน)	10 ข้อ

ขั้นตอนที่ 4 จัดประชุมฝ่ายบริหาร หัวหน้านักวิจัยและแกนนำเครือข่ายนวัตกรเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ ศึกษาเครื่องมือ ร่วมวางแผน หาวิธีการนำเครื่องมือไปใช้สำรวจสถานการณ์การบริโภคของเด็กในระดับปฐมวัยและในระดับประถมศึกษาทุกคนและสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของครู เครือข่าย ทุกคนตามกรอบแนวคิดหลักของโครงการในด้านพฤติกรรมบริโภคให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่นำไปใช้ ให้เกิดความเข้าใจตรงกันทุกโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสำรวจและแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ เป็นค่าเฉลี่ย และร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและกราฟเส้นในประเด็นสำคัญต่างๆดังนี้

1. วิเคราะห์ภาพรวม สภาวะการณ์เด่นและสภาวะการณ์ด้อยการจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะการบริโภค แล้วจำแนกเป็นรายโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น
2. วิเคราะห์ภาพรวม สภาวะการณ์เด่น และสภาวะการณ์ด้อยด้านการบริโภคของเด็กแล้วจำแนกเป็นรายโรงเรียน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาวะการณ์เด่นและสภาวะการณ์ด้อยระหว่างการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการบริโภคศึกษาของนักเรียน

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาวะการณ์การจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา
ของครูและสภาวะการณ์การบริโภคของเด็ก ปากฎดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมสภาวะการณ์เด่นและสภาวะการณ์ด้อยด้านสภาพการ
จัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของครู

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครูจำนวน 92 ชุด ได้รับคืนจำนวน 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ
80.43 โดยโรงเรียนปิ่นสร้อยแยลสวิทยาลัย สามารถวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานครู

	ข้อมูลพื้นฐานครู	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียน	ปิ่นสร้อยแยลสวิทยาลัย	21	28.38
	เทศบาลวัดเกตการาม	10	13.51
	จิตราวิทยาลัย	10	13.51
	เชียงใหม่คริสเตียน	4	5.41
	ไทยโรจน์วิทยา	4	5.41
	ดาราวิทยาลัย	10	13.51
	อนุบาลไผ่แก้ว	3	4.05
	เทศบาลวัดพวงช้าง	7	9.46
	พุทธิโคกน	5	6.76
เพศ	ชาย	13	17.57
	หญิง	61	82.43
	Total	74	100.00
อายุ	20-25 ปี	3	4.05
	26-30 ปี	19	25.68
	31-35 ปี	8	10.81
	36-40 ปี	9	12.16
	41 ปีขึ้นไป	35	47.30
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	2.70
	ปริญญาตรี	52	70.27
	ปริญญาโท	20	27.03

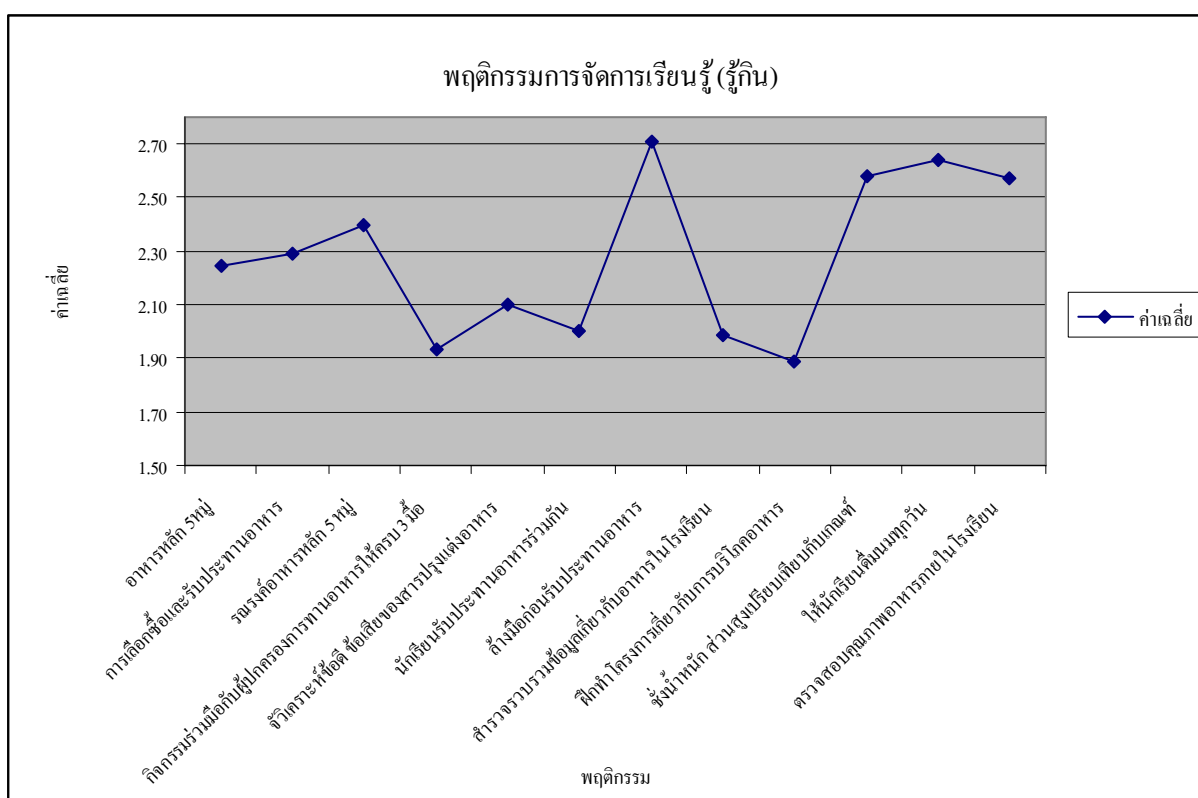
	ข้อมูลพื้นฐานครู	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นที่สอน	ปฐมวัย	4	5.41
	ช่วงชั้นที่ 1	21	28.38
	ช่วงชั้นที่ 2	49	66.22
กลุ่มสาระที่สอน	ภาษาไทย	15	21.43
	คณิตศาสตร์	18	25.71
	วิทยาศาสตร์	10	14.29
	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	5	7.14
	สุขศึกษา พลศึกษา	9	12.86
	ศิลปะ	3	4.29
	การทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	3	4.29
	ภาษาต่างประเทศ	7	10.00
อายุการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	14	19.18
	6-10 ปี	16	21.92
	11-15 ปี	7	9.59
	16-20 ปี	6	8.22
	20 ปีขึ้นไป	30	41.10

1.2 ผลการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

1.2.1 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ (รู้กิน)

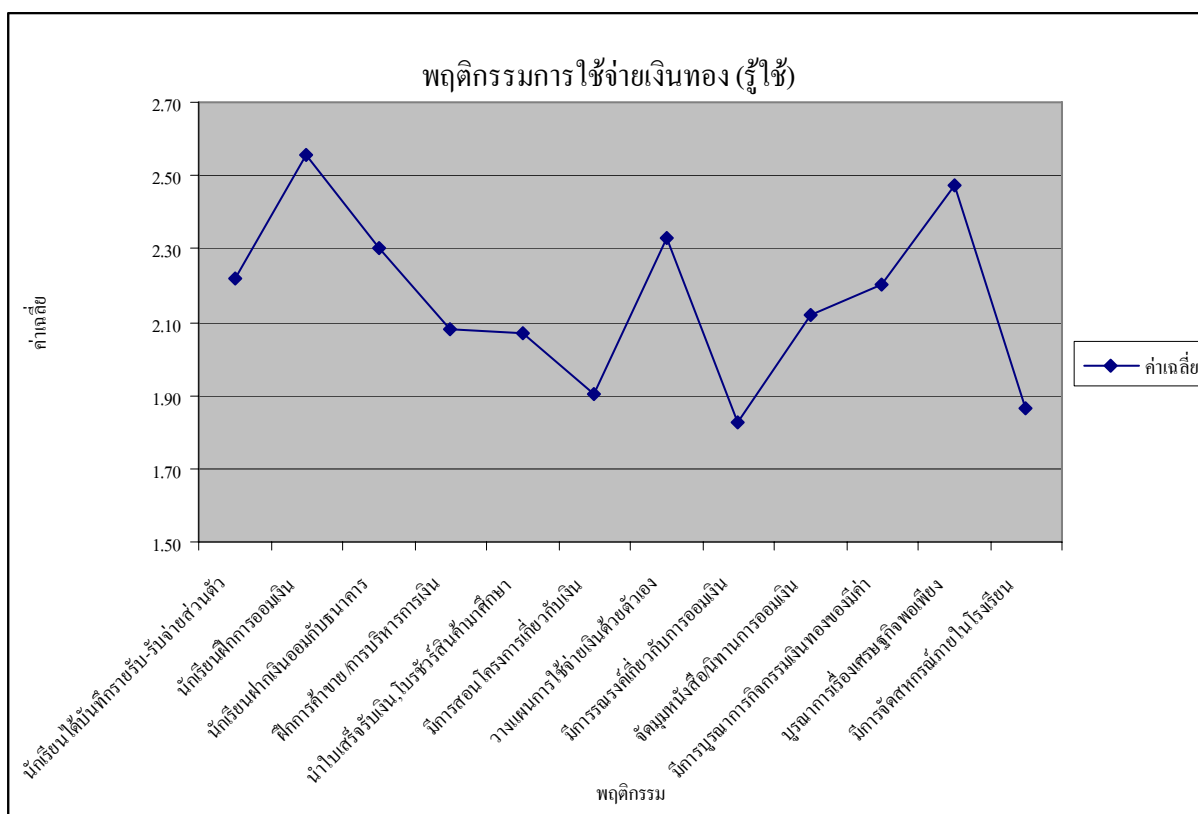
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ (รู้กิน)		ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
		ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1	จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่	5.48	64.38	30.14	2.25
2	จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อและรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม	5.48	60.27	34.25	2.29
3	มีการรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่	6.85	46.58	46.58	2.40
4	จัดกิจกรรมขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าให้ครบ 3 มื้อ	24.66	57.53	17.81	1.93
5	จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของสารปรุงแต่งในอาหาร	14.08	61.97	23.94	2.10
6	ฝึกให้นักเรียนรับประทานอาหารร่วมกัน	23.61	52.78	23.61	2.00

7	ฝึกให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	1.37	26.03	72.6	2.71
8	ให้นักเรียนสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนม ของว่าง อาหารภายในโรงเรียน	19.18	63.01	17.81	1.99
9	ให้นักเรียนฝึกทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (การวิเคราะห์อาหาร , การเลือกซื้ออาหาร ฯลฯ)	27.4	56.16	16.44	1.89
10	มีการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นรายบุคคลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์	8.33	25	66.67	2.58
11	โรงเรียนของท่านได้จัดให้นักเรียนดื่มนมทุกวัน	9.59	16.44	73.97	2.64
12	มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มภายในโรงเรียน	4.17	34.72	61.11	2.57

1.2.2 พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)

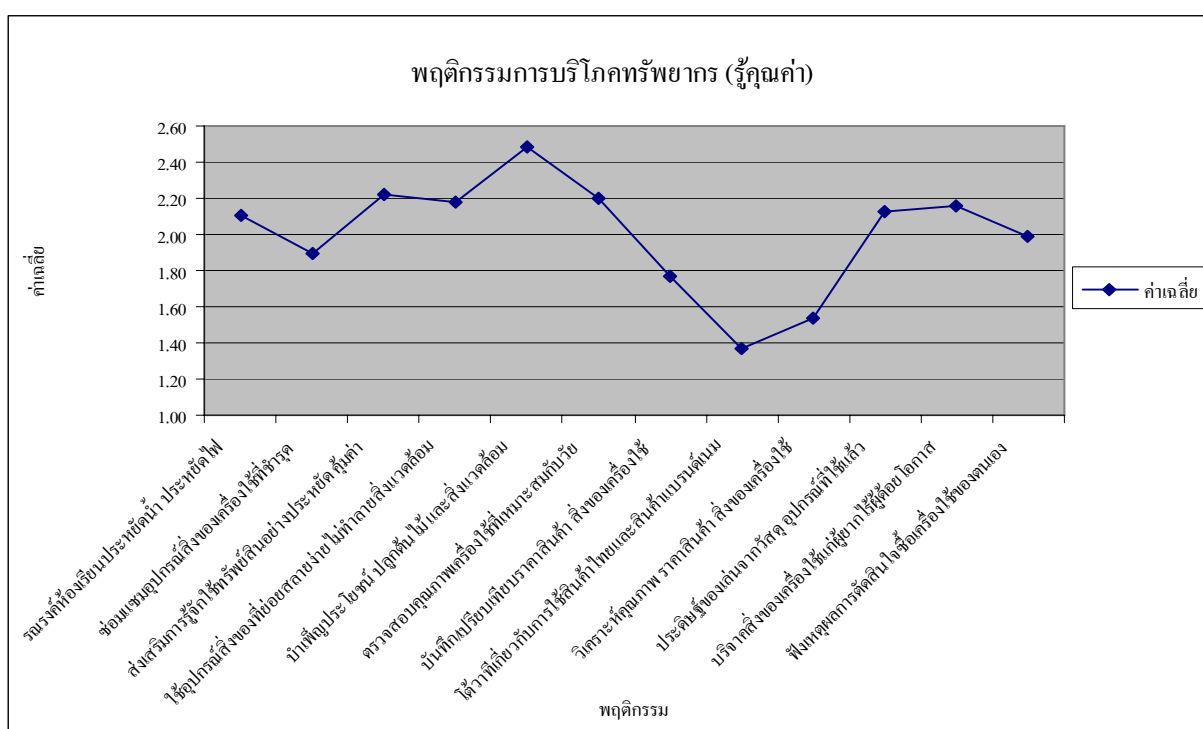
พฤติกรรมกรใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้บันทึกรายรับ-รับจ่ายส่วนตัว	14.86	48.65	36.49	2.22
2 จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน	5.41	33.78	60.81	2.55
3 จัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนฝากเงินออมกับธนาคาร	9.59	50.68	39.73	2.30
4 ให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ในการค้าขาย/การบริหารการเงิน	20.27	51.35	28.38	2.08
5 มีกิจกรรมนำใบเสร็จรับเงิน, ใบรื้อวีรสินค้านำมาศึกษาในบทเรียน	21.62	50	28.38	2.07
6 มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่าย, การออมเงิน, ประวัติของเงิน, สำรวจอัตราการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างๆ ฯลฯ)	28.38	52.7	18.92	1.91
7 มีกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตัวเอง	10.96	45.21	43.84	2.33
8 มีการรณรงค์/เขียนคำขวัญ/เขียนเรียงความเกี่ยวกับการออมเงิน	31.08	55.41	13.51	1.82
9 จัดมุมหนังสือ/นิทานการออมเงินในห้องเรียนหรือห้องสมุด	21.62	44.59	33.78	2.12
10 มีการบูรณาการกิจกรรมเงินทองของมีค่าในเนื้อหาสาระต่างๆ	18.92	41.89	39.19	2.20
11 มีการบูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระต่างๆ	4.05	44.59	51.35	2.47
12 มีการจัดสหกรณ์ภายในโรงเรียน	46.58	20.55	32.88	1.86

1.2.3 พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)

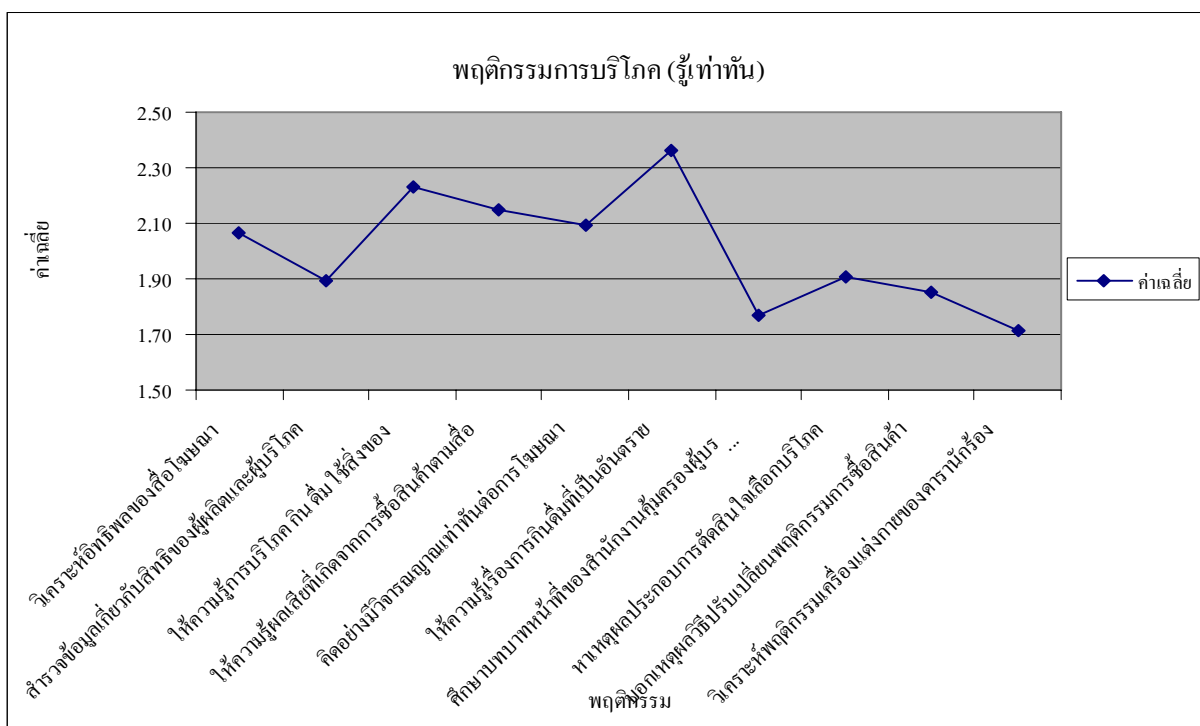
พฤติกรรมกรบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)		ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
		ไม่ปฏิบัติ เลย	ปฏิบัติ เป็น บางครั้ง	ปฏิบัติ เป็น ประจำ	
1	จัดกิจกรรมรณรงค์ประกวดห้องเรียนประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ	19.18	50.68	30.14	2.11
2	ฝึกให้นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดนำมาใช้ใหม่ได้	29.73	51.35	18.92	1.89
3	มีกิจกรรมธนาคารความดี กระตุ้นส่งเสริมฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า	18.92	40.54	40.54	2.22
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาษาณะที่ใช้ห่อหุ้มอุปกรณ์สิ่งของที่ย่อยสลายง่ายไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	14.86	52.7	32.43	2.18
5	จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ปลูกต้นไม้ และดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม	1.35	48.65	50	2.49
6	ท่านได้ตรวจสอบคุณภาพ ราคา สิ่งของ เครื่องใช้ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	14.86	50	35.14	2.20

7	มีกิจกรรม โครงการ บันทึก/เปรียบเทียบราคาสินค้า สิ่งของ เครื่องใช้ภายในครอบครัวของนักเรียน	40.54	41.89	17.57	1.77
8	จัดกิจกรรมได้วาทะเกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและสินค้า แบรนด์เนม	67.57	28.38	4.05	1.36
9	จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ตลาด/ห้างสรรพสินค้า วิเคราะห์คุณภาพ ราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้	56.16	34.25	9.59	1.53
10	จัดกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้แล้วให้ นักเรียน	13.51	60.81	25.68	2.12
11	มีกิจกรรมบริจาคหนังสือแบบเรียน อุปกรณ์เครื่องเขียน เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส	17.57	48.65	33.78	2.16
12	ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟังเกี่ยวกับ เหตุผลในการตัดสินใจซื้อสิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้ของตนเอง	23.29	54.79	21.92	1.99

1.2.4 พฤติกรรมการบริโภค (รู้เท่าทัน)

พฤติกรรมกรบริโภค (รู้เท่าทัน)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 จัดกิจกรรมฝึกวิเคราะห์หือทธิพลของสื่อโฆษณาที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน	17.57	58.11	24.32	2.07
2 สสำรวจข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับสิทธิของผู้ผลิตและผู้บริโภค	31.08	48.65	20.27	1.89
3 มีกิจกรรมให้ความรู้ การบริโภค กิน ดื่ม ใช้สิ่งของ สินค้าพื้นฐานที่มีตามท้องตลาดและสินค้าจากโฆษณา	5.41	66.22	28.38	2.23
4 มีกิจกรรมให้ความรู้ ความเสี่ยง ผลเสียที่เกิดจากการซื้อสินค้าตามสื่อ โฆษณา ในรูปแบบต่างๆ	13.51	58.11	28.38	2.15
5 มีกิจกรรมสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่าทันต่อการโฆษณาสินค้าและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านทางสื่อ	17.57	55.41	27.03	2.09
6 มีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการกินดื่มที่เป็นอันตราย หรือเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ เช่น เหล้า บุหรี่ อาหารขยะ	5.41	52.7	41.89	2.36
7 ให้นักเรียนศึกษาบทบาทหน้าที่ ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)	40.54	41.89	17.57	1.77
8 กำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวกับกินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา ให้นักเรียนอภิปรายหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างรอบคอบ	32.43	44.59	22.97	1.91
9 จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ บอกเหตุผล วิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อสินค้าของตนเอง	36.49	41.89	21.62	1.85
10 จัดมุมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน	43.24	41.89	14.86	1.72
11 จัดกิจกรรมฝึกวิเคราะห์หือทธิพลของสื่อโฆษณาที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน	17.57	58.11	24.32	2.07
12 สสำรวจข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับสิทธิของผู้ผลิตและผู้บริโภค	31.08	48.65	20.27	1.89

1.3 สภาพการณ์เด่น-ด้อย ด้านการจัดการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

1.3.1 สภาพการณ์เด่นด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ (ู้กิน)				
1. โรงเรียนของท่านได้จัดให้นักเรียนดื่มนมทุกวัน	9.59	16.44	73.97	2.40
2. ฝึกให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	1.37	26.03	72.60	2.71
3. มีการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นรายบุคคลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์	8.33	25.00	66.67	2.58
4. มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มภายในโรงเรียน	4.17	34.72	61.11	2.64
5. มีการรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่	6.85	46.58	46.58	2.57
พฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (ู้ใช้)				
6. จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน	5.41	33.78	60.81	2.55
7. มีการบูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระต่างๆ	4.05	44.59	51.35	2.33
8. มีกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตัวเอง	10.96	45.21	43.84	2.47
พฤติกรรมกรรมการบริโภคทรัพยากร (ู้คุณค่า)				
9. มีกิจกรรมรณรงค์ความดี กระตุ้นส่งเสริมฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า	18.92	40.54	40.54	2.22
10. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ปลูกต้นไม้ และดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม	1.35	48.65	50.00	2.49
พฤติกรรมกรรมการบริโภค (ู้เท่าทัน)				
11. มีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการกินดื่มที่เป็นอันตราย หรือเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ เช่น เหล้า บุหรี่ อาหารขยะ	5.41	52.70	41.89	2.36

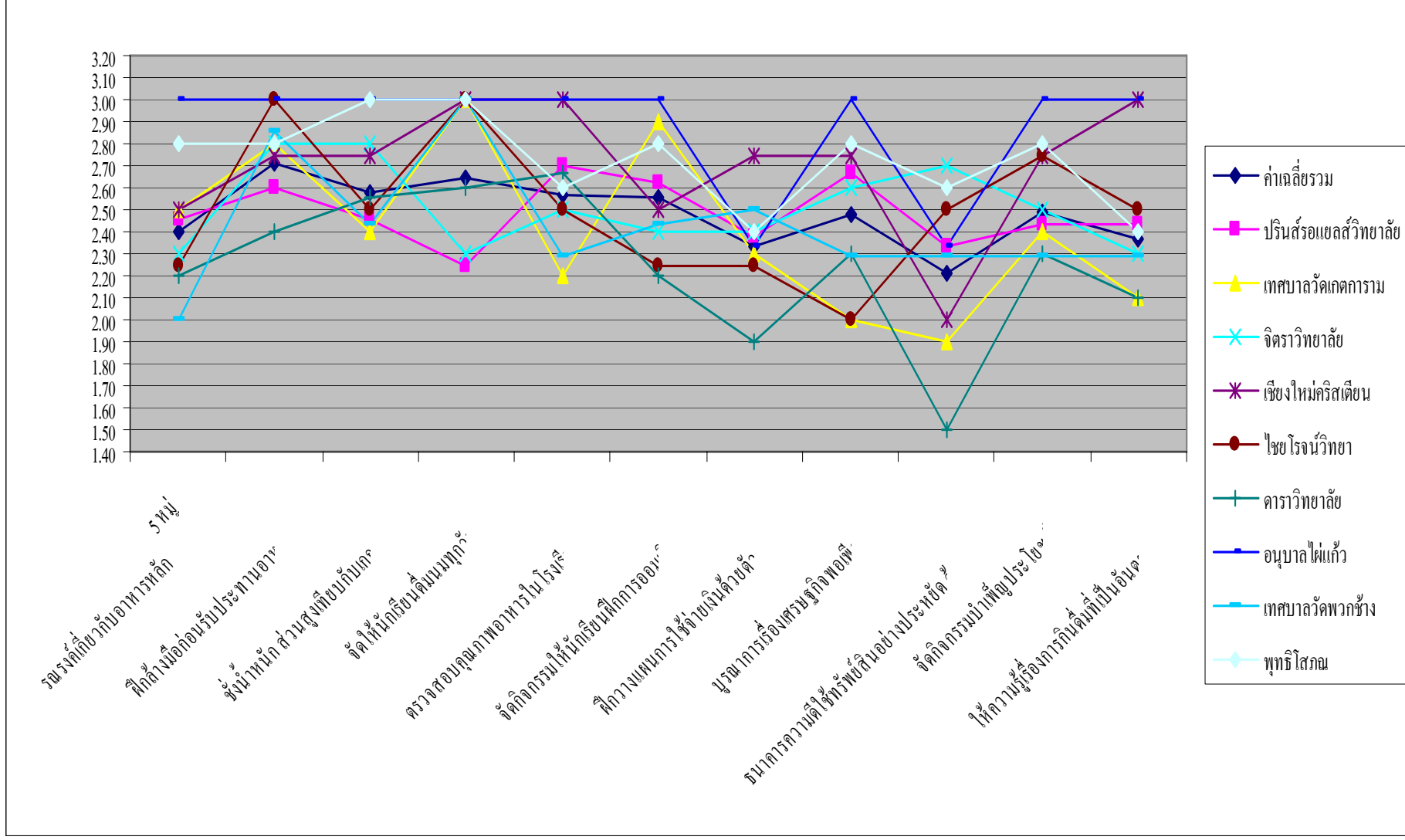
1.3.2 สภาวะการณ์โดยด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ไม่ปฏิบัติ เลย	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ (รู้กิน)				
1. จัดกิจกรรมขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าครบ 3 มื้อ	24.66	57.53	17.81	1.93
2. ให้นักเรียนสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนม ของว่าง อาหารภายในโรงเรียน	19.18	63.01	17.81	1.99
3. ให้นักเรียนฝึกทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (การวิเคราะห์อาหาร , การเลือกซื้ออาหาร ฯลฯ)	27.40	56.16	16.44	1.89
พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)				
4. มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่าย,การออมเงิน,ประวัติของเงิน,สำรวจอัตราการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างๆ ฯลฯ)	28.38	52.70	18.92	1.91
5. มีการรณรงค์/เขียนคำขวัญ/เขียนเรียงความเกี่ยวกับการออมเงิน	31.08	55.41	13.51	1.82
พฤติกรรมการบริหารทรัพยากร (รู้คุณค่า)				
6. ฝึกให้นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดนำมาใช้ใหม่ได้	29.73	51.35	18.92	1.89
7. มีกิจกรรม โครงการ บันทึกรายการเปรียบเทียบราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัวของนักเรียน	40.54	41.89	17.57	1.77
8. จัดกิจกรรมได้วาทะเกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและสินค้าแบรนด์เนม	67.57	28.38	4.05	1.36
9. จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ตลาด/ห้างสรรพสินค้า วิเคราะห์คุณภาพ ราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้	56.16	34.25	9.59	1.53
พฤติกรรมการบริหาร (รู้เท่าทัน)				
10. ให้นักเรียนศึกษาบทบาท หน้าที่ ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)	40.54	41.89	17.57	1.77
11. จัดมุมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน	43.24	41.89	14.86	1.72

1.4 สภาวะการณ์เด่น-ด้อยด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา จำแนกรายโรงเรียน

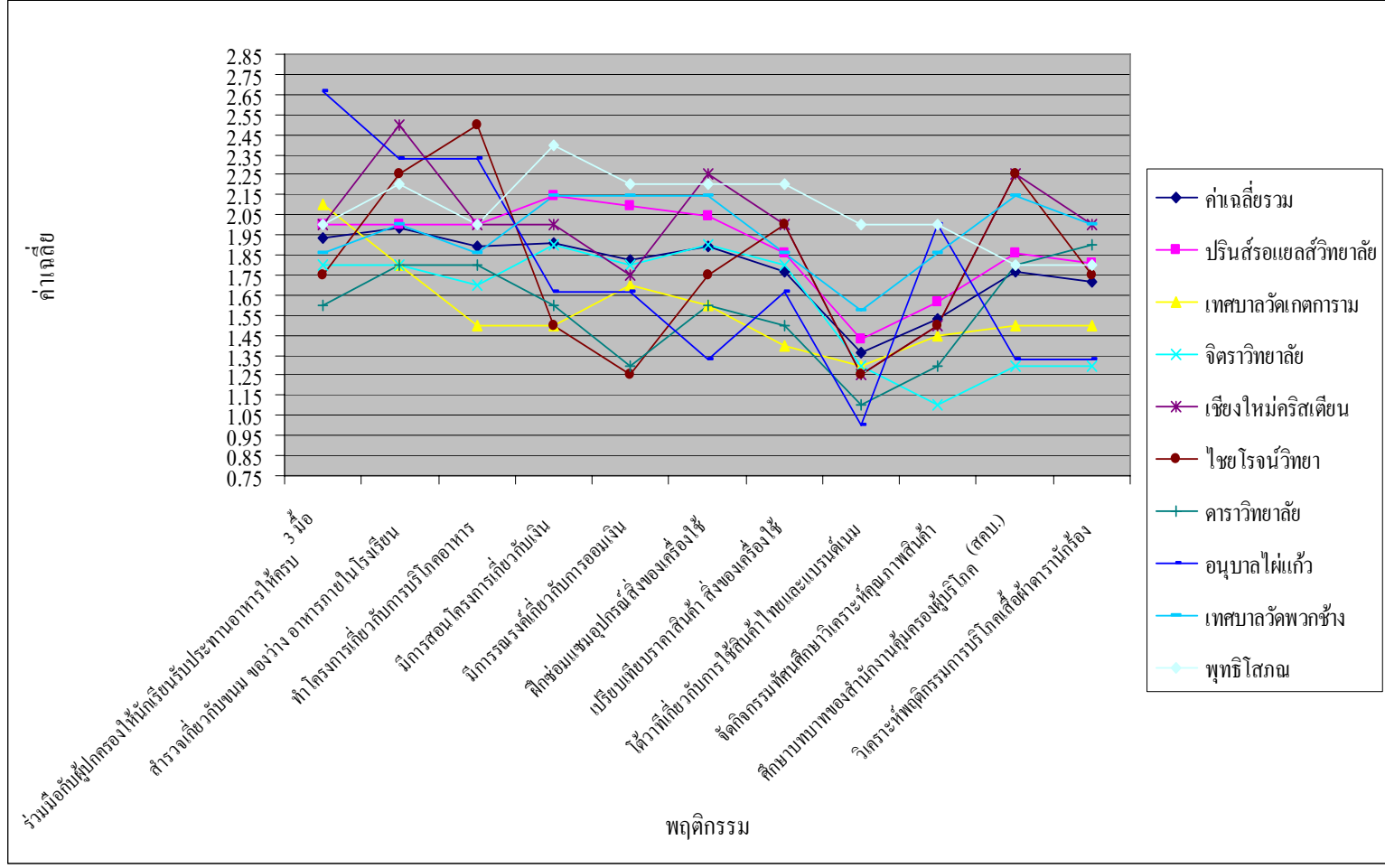
1.4.1 สภาวะการณ์เด่นด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา จำแนกรายโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย รวม	ปริญสรอย แยลสัวิทยาลัย	เทศบาลวัด เกตการาม	จิตรา วิทยาลัย	เชียงใหม่ค ริสเดียน	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาลไผ่ แก้ว	เทศบาลวัด พวงช้าง	พุทธิ โสภณ
รณรงค์เกี่ยวกับอาหารหลัก5 หมู่	2.40	2.45	2.50	2.30	2.50	2.25	2.20	3.00	2.00	2.80
ฝึกล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	2.71	2.60	2.80	2.80	2.75	3.00	2.40	3.00	2.86	2.80
ซังน้ำหนัก ส่วนสูงเทียบกับเกณฑ์	2.58	2.45	2.40	2.80	2.75	2.50	2.56	3.00	2.43	3.00
จัดให้นักเรียนดื่มมนทุกวัน	2.64	2.25	3.00	2.30	3.00	3.00	2.60	3.00	3.00	3.00
ตรวจสอบคุณภาพอาหารในโรงเรียน	2.57	2.70	2.20	2.50	3.00	2.50	2.67	3.00	2.29	2.60
จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน	2.55	2.62	2.90	2.40	2.50	2.25	2.20	3.00	2.43	2.80
ฝึกวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตัวเอง	2.33	2.38	2.30	2.40	2.75	2.25	1.90	2.33	2.50	2.40
บูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	2.47	2.67	2.00	2.60	2.75	2.00	2.30	3.00	2.29	2.80
ธนาคารความดีใช้ทรัพย์สินอย่าง ประหยัด คุ่มค่า	2.22	2.33	1.90	2.70	2.00	2.50	1.50	2.33	2.29	2.60
จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	2.49	2.43	2.40	2.50	2.75	2.75	2.30	3.00	2.29	2.80
ให้ความรู้เรื่องการกินดื่มที่เป็นอันตราย	2.36	2.43	2.10	2.30	3.00	2.50	2.10	3.00	2.29	2.40

1.4.2 สภาวะการณ์ด้อยด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา จำแนกรายโรงเรียน

พฤติกรรมจัดการการเรียนรู้ (รู้กิน)	ค่าเฉลี่ย รวม	ปริญญ์รอย แยลส์วิทยาลัย	เทศบาลวัด เกตการาม	จิตรา วิทยาลัย	เชียงใหม่ คริสเตียน	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาลไผ่ แก้ว	เทศบาลวัด พวงช้าง	พุทธิ โสภณ
ร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทาน อาหารให้ครบ 3 มื้อ	1.93	2.00	2.10	1.80	2.00	1.75	1.60	2.67	1.86	2.00
สำรวจเกี่ยวกับขนม ของว่าง อาหารภายใน โรงเรียน	1.99	2.00	1.80	1.80	2.50	2.25	1.80	2.33	2.00	2.20
ทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	1.89	2.00	1.50	1.70	2.00	2.50	1.80	2.33	1.86	2.00
มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน	1.91	2.14	1.50	1.90	2.00	1.50	1.60	1.67	2.14	2.40
มีการรณรงค์เกี่ยวกับการออมเงิน	1.82	2.10	1.70	1.80	1.75	1.25	1.30	1.67	2.14	2.20
ฝึกซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้	1.89	2.05	1.60	1.90	2.25	1.75	1.60	1.33	2.14	2.20
เปรียบเทียบราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้	1.77	1.86	1.40	1.80	2.00	2.00	1.50	1.67	1.86	2.20
ได้วาที่เกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและ แบรนด์เนม	1.36	1.43	1.30	1.30	1.25	1.25	1.10	1.00	1.57	2.00
จัดกิจกรรมทัศนศึกษาวิเคราะห์คุณภาพ สินค้า	1.53	1.62	1.44	1.10	1.50	1.50	1.30	2.00	1.86	2.00
ศึกษาบทบาทของสำนักงานคุ้มครอง ผู้บริโภค (สคบ.)	1.77	1.86	1.50	1.30	2.25	2.25	1.80	1.33	2.14	1.80
วิเคราะห์พฤติกรรมบริโภคเสื้อผ้าดารา นักร้อง	1.72	1.81	1.50	1.30	2.00	1.75	1.90	1.33	2.00	1.80

2.) ภาพรวมสภาวะการณ์เด่นและสภาวะการณ์ด้อยด้านการบริโภคของเด็ก

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนจำนวน 9,416 ชุด ได้รับคืนจำนวน 7,830 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.16 โดยโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัยสามารถวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

2. 1. ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ข้อมูลทั่วไป	ปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย	วาริเชียงใหม่	เชียงใหม่คริสเตียน	จิตรราวิทยา	เทศบาลวัดเกตการาม	พุทธิโสภณ	เทศบาลวัดพวงช้าง	ไชยโรจน์วิทยา	ดาราวิทยาลัย	อนุบาลไผ่แก้ว	รวม
เพศ											
- ชาย	1,132 (14.62%)	368 (4.75%)	208 (2.69%)	433 (5.59%)	112 (1.45%)	535 (6.91%)	76 (0.98%)	63 (0.81%)	764 (9.87%)	80 (1.03%)	3,771 (48.70%)
- หญิง	944 (12.19%)	367 (4.74%)	233 (3.01%)	474 (6.12%)	71 (0.92%)	476 (6.15%)	89 (1.15%)	49 (0.63%)	1,218 (15.73%)	52 (0.67%)	3,973 (51.30%)
อายุ											
- 3 – 6 ปี	25 (0.33%)	21 (0.28%)	13 (0.17%)	15 (0.20%)	7 (0.09%)	23 (0.30%)	2 (0.03%)	4 (0.05%)	41 (0.54%)	132 (1.75%)	283 (3.74%)
- 7 – 9 ปี	982 (12.99%)	235 (3.11%)	172 (2.28%)	374 (4.95%)	44 (0.58%)	393 (5.20%)	59 (0.78%)	39 (0.52%)	891 (11.79%)	-	3,189 (42.19%)
- 10 – 12 ปี	986 (13.04%)	445 (5.89%)	221 (2.92%)	491 (6.50%)	111 (1.47%)	577 (7.63%)	94 (1.24%)	67 (0.89%)	935 (12.37%)	-	3,927 (51.95%)
- 13 - 15 ปี	12 (0.16%)	27 (0.36%)	23 (0.30%)	8 (0.11%)	18 (0.24%)	3 (0.04%)	10 (0.13%)	1 (0.01%)	58 (0.77%)		

ข้อมูลทั่วไป	ปริญญ์ร้อย แยลส์วิทยาลัย	วาริ เชียงใหม่	เชียงใหม่ คริสเตียน	จิตรา วิทยา	เทศบาลวัด เกตุการาม	พุทธิ โสภณ	เทศบาลวัด พวกช้าง	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาล ไผ่แก้ว	รวม
ระดับ											
- ปฐมวัย	29 (0.39%)	8 (0.11%)	6 (0.08%)	21 (0.28%)	8 (0.11%)	35 (0.47%)	5 (0.07%)	1 (0.01%)	40 (0.53%)	134 (1.78%)	287 (3.82%)
- ช่วงชั้นที่ 1	951 (12.64%)	227 (3.02%)	138 (1.83%)	376 (5.00%)	85 (1.13%)	349 (4.64%)	51 (0.68%)	50 (0.66%)	836 (11.12%)	-	3,063 (40.73%)
- ช่วงชั้นที่ 2	1,020 (13.56%)	479 (6.37%)	279 (3.71%)	492 (6.54%)	90 (1.20%)	614 (8.16%)	103 (1.37%)	62 (0.82%)	1,032 (13.72%)	-	4,171 (55.46%)
ได้เงินใช้จ่ายวันละ											
- 0-10 บาท	37 (0.50%)	18 (0.24%)	13 (0.18%)	42 (0.57%)	63 (0.85%)	45 (0.61%)	24 (0.32%)	11 (0.15%)	53 (0.72%)	114 (1.54%)	420 (5.67%)
- 11-20 บาท	249 (4.71%)	168 (2.27%)	66 (0.89%)	166 (2.24%)	57 (0.77%)	363 (4.90%)	76 (1.03%)	20 (0.27%)	410 (5.54%)	16 (0.22%)	1,691 (22.85%)
- 21-30 บาท	396 (5.35%)	170 (2.30%)	93 (1.26%)	186 (2.51%)	38 (0.51%)	334 (4.51%)	28 (0.38%)	19 (0.26%)	352 (4.76%)	4 (0.05%)	1,620 (21.89%)
- 31 บาทขึ้นไป	1,174 (15.86%)	354 (4.78%)	236 (3.19%)	469 (6.34%)	19 (0.26%)	248 (3.35%)	34 (0.46%)	61 (0.82%)	1,076 (14.54%)	-	3,671 (49.59%)
ของใช้ส่วนตัว											
- โทรศัพท์มือถือ	1,018 (27.97%)	503 (13.82%)	210 (5.77%)	328 (9.01%)	81 (2.23%)	510 (14.01%)	66 (1.81%)	38 (1.04%)	885 (24.31%)	1 (0.03%)	3,640 (100%)
- คอมพิวเตอร์	918 (25.90%)	377	231	511	34 (0.96%)	456	38 (1.07%)	36 (1.02%)	940	4	3,545 (100%)

ข้อมูลทั่วไป	ปริญญ์รอย แยลส์วิทยาลัย	วาริ เชียงใหม่	เชียงใหม่ คริสเตียน	จิตรา วิทยา	เทศบาลวัด เกตุการาม	พุทธิ โสภณ	เทศบาลวัด พวกช้าง	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาล ไผ่แก้ว	รวม
- จักรยาน	1,411 (26.98%)	463 (8.85%)	301 (5.76%)	666 (12.73%)	102 (1.95%)	669 (12.79%)	95 (1.82%)	68 (1.30%)	1,339 (25.60%)	116 (2.22%)	5,230 (100%)
- จักรยานยนต์	106 (13.97%)	68 (8.96%)	78 (10.28%)	126 (16.60%)	22 (2.90%)	143 (18.84%)	32 (4.22%)	24 (3.16%)	160 (21.08%)	-	759 (100%)
ที่อยู่อาศัย											
- ใน อ.เมือง	1,049 (13.97%)	377 (5.02%)	227 (3.02%)	558 (7.43%)	135 (1.80%)	619 (8.25%)	147 (1.96%)	61 (0.81%)	802 (10.68%)	1 (0.01%)	3,976 (52.96%)
- ต่างอำเภอ	877 (11.68%)	311 (4.14%)	180 (2.40%)	295 (3.93%)	33 (0.44%)	325 (4.33%)	10 (0.13%)	41 (0.55%)	1,030 (13.72%)	131 (1.75%)	3,233 (43.07%)
- ต่างจังหวัด	68 (0.91%)	38 (0.51%)	26 (0.35%)	30 (0.40%)	10 (0.13%)	45 (0.60%)	5 (0.07%)	8 (0.11%)	6 (0.88%)	2 (0.03%)	298 (3.97%)
อาศัยอยู่กับ											
- พ่อแม่	1,618 (22.60%)	549 (7.62%)	285 (3.96%)	631 (8.76%)	123 (1.71%)	695 (9.65%)	115 (1.60%)	70 (0.97%)	1,495 (20.75%)	109 (1.51%)	5,700 (79.11%)
- ญาติ	70 (0.97%)	38 (0.53%)	33 (0.46%)	63 (0.87%)	22 (0.31%)	72 (1.00%)	10 (0.14%)	8 (0.11%)	115 (1.60%)	7 (0.10%)	438 (6.08%)

ข้อมูลทั่วไป	ปริญญ์รอย แยลส์วิทยาลัย	วาริ เชียงใหม่	เชียงใหม่ คริสเตียน	จิตรา วิทยา	เทศบาลวัด เกตุการาม	พุทธิ โสภณ	เทศบาลวัด พวกช้าง	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาล ไผ่แก้ว	รวม
- พ่อ	46 (0.64%)	18 (0.25%)	16 (0.22%)	30 (0.42%)	4 (0.06%)	65 (0.90%)	6 (0.08%)	5 (0.07%)	42 (0.58%)	6 (0.08%)	238 (3.30%)
- แม่	148 (2.05%)	93 (1.29%)	52 (0.72%)	90 (1.25%)	20 (0.28%)	133 (1.85%)	23 (0.32%)	20 (0.28%)	181 (2.51%)	12 (0.17%)	772 (10.71%)
- พี่น้อง	7 (0.10%)	5 (0.07%)	8 (0.11%)	8 (0.11%)	5 (0.07%)	9 (0.12%)	1 (0.01%)	-	14 (0.19%)	-	57 (0.79%)
อาชีพผู้ปกครอง											
- รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ	699 (9.75%)	172 (2.40%)	54 (0.75%)	108 (1.51%)	14 (0.20%)	167 (2.33%)	11 (0.15%)	7 (0.10%)	598 (8.34%)	15 (0.21%)	1,845 (25.73%)
- ค้าขาย นักธุรกิจ	592 (7.84%)	290 (4.04%)	162 (2.26%)	264 (3.68%)	50 (0.70%)	274 (3.82%)	26 (0.36%)	46 (0.64%)	555 (7.74%)	15 (0.21%)	2,244 (31.29%)
- เกษตรกรรม กสิ กรรม	50 (0.70%)	19 (0.26%)	18 (0.25%)	37 (0.52%)	8 (0.11%)	24 (0.33%)	2 (0.03%)	1 (0.01%)	55 (0.77%)	2 (0.03%)	216 (3.01%)
- รับจ้าง	251 (3.50%)	41 (0.57%)	138 (1.92%)	350 (4.88%)	86 (1.20%)	436 (6.08%)	101 (1.41%)	45 (0.63%)	383 (5.34%)	99 (1.38%)	1,930 (26.91%)
- อื่นๆ	307 (4.28%)	176 (2.45%)	38 (0.53%)	88 (1.23%)	20 (0.28%)	72 (1.00%)	12 (0.17%)	10 (0.14%)	213 (2.97%)	1 (0.01%)	937 (13.06%)

ข้อมูลทั่วไป	ปรีณสรอย แยลสวิทยาลัย	วารี เชียงใหม่	เชียงใหม่ คริสเตียน	จิตรา วิทยา	เทศบาลวัด เกตุการาม	พุทธิ โสภณ	เทศบาลวัด พวกช้าง	ไชยโรจน์ วิทยา	ดารา วิทยาลัย	อนุบาล ไผ่แก้ว	รวม
รายได้ผู้ปกครอง											
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	267 (3.67%)	69 (0.95%)	96 (1.32%)	239 (3.28%)	95 (1.30%)	256 (3.52%)	79 (1.09%)	22 (0.30%)	268 (3.68%)	8 (0.11%)	1,399 (19.21%)
- 5,000-10,000 บาท	526 (7.22%)	195 (2.68%)	199 (2.73%)	413 (5.67%)	58 (0.80%)	486 (6.67%)	56 (0.77%)	63 (0.87%)	652 (8.95%)	90 (1.24%)	2,738 (37.60%)
- ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป	1,154 (15.85%)	448 (6.15%)	127 (1.74%)	187 (2.57%)	20 (0.27%)	234 (3.21%)	13 (0.18%)	24 (0.33%)	904 (12.42%)	33 (0.45%)	3,144 (43.18%)
รวม	2,076 (26.81%)	739 (9.49%)	458 (5.69%)	920 (11.71%)	194 (2.36%)	1,043 (13.06%)	171 (2.13%)	113 (1.45%)	1,982 (25.59%)	134 (1.70%)	7,830 (100%)

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 3,973 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 เพศชาย จำนวน 3,771 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70

ด้านอายุ ส่วนใหญ่อายุ 10-12 ปี จำนวน 3,927 คน คิดเป็นร้อยละ 51.95 รองลงมา อายุระหว่าง 7-9 ปี จำนวน 3,189 คน คิดเป็นร้อยละ 42.19 อายุ 3-6 ปี จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 3.74 และอายุ 13 - 15 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 2.12

ด้านระดับชั้นที่เรียน ส่วนใหญ่เรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 4,171 คน คิดเป็นร้อยละ 55.46 รองลงมาช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 3,063 คน คิดเป็นร้อยละ 40.73 และระดับปฐมวัย จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 3.82

ด้านจำนวนเงินที่ได้ใช้จ่ายส่วนใหญ่ ได้เงินค่าใช้จ่ายวันละ 31 บาทขึ้นไป จำนวน 3,671 คน คิดเป็นร้อยละ 49.59 รองลงมา วันละ 11-20 บาท จำนวน 1,691 คน คิดเป็นร้อยละ 22.85 วันละ 21-30 บาท จำนวน 1,620 คน คิดเป็นร้อยละ 21.89 วันละ 0-10 บาท จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67

ด้านของใช้ส่วนตัว มีจักรยานใช้ จำนวน 5,230 คน รองลงมามีโทรศัพท์มือถือ จำนวน 3,640 คน เครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน 3,545 คน และจักรยานยนต์ จำนวน 759 คน

ด้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 3,976 คน คิดเป็นร้อยละ 52.96 รองลงมา อาศัยอยู่ต่างอำเภอ จำนวน 3,233 คน คิดเป็นร้อยละ 43.07 และอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 3.97 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จำนวน 5,700 คน คิดเป็นร้อยละ 79.11 รองลงมา อาศัยอยู่กับแม่ จำนวน 772 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 อาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 6.08 อาศัยอยู่กับพ่อ จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 และอาศัยอยู่กับพี่น้อง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 0.79

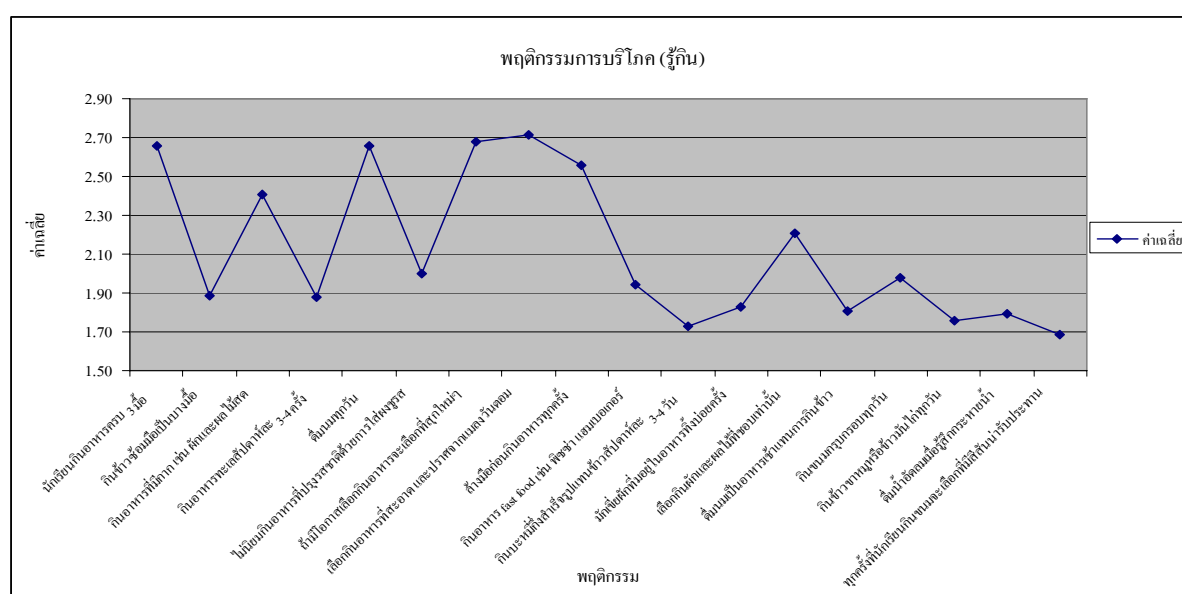
ด้านอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย นักธุรกิจ จำนวน 2,244 คน คิดเป็นร้อยละ 31.29 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 1,930 คน คิดเป็นร้อยละ 26.91 อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 1,845 คน คิดเป็นร้อยละ 25.73 และอื่นๆ จำนวน 937 คน คิดเป็นร้อยละ 13.06

ด้านรายได้ของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 3,144 คน คิดเป็นร้อยละ 43.18 รองลงมา มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 2,738 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 1,399 คน คิดเป็นร้อยละ 19.21

2.2 พฤติกรรมการปฏิบัติทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของนักเรียน

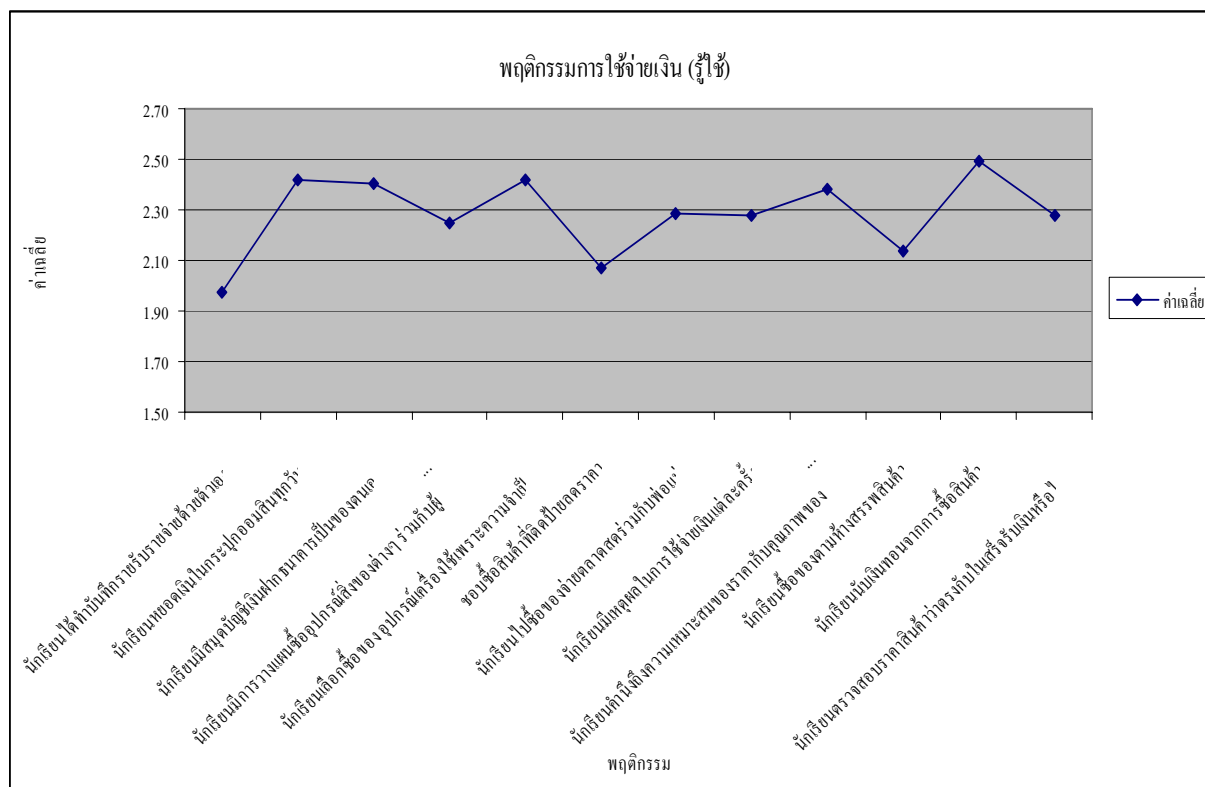
2.2.1 พฤติกรรมการบริโภค (รู้กิน)

พฤติกรรมกรบริโภค (รู้กิน)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	1.12	32.22	66.66	2.66
2 กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	24.87	61.60	13.54	1.89
3 กินอาหารที่มีกาก เช่น ผักและผลไม้สด	4.04	51.23	44.72	2.41
4 กินอาหารทะเลสดปลาหั่นละ 3-4 ครั้ง	23.42	65.49	11.09	1.88
5 ดื่มนมทุกวัน	1.64	30.94	67.42	2.66
6 ไม่นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส	15.14	70.06	14.80	2.00
7 ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ๆ	3.39	25.37	71.24	2.68
8 เลือกกินอาหารที่สะอาด และปราศจากแมลงวันตอม	9.10	10.44	80.46	2.71
9 ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	1.64	41.15	57.21	2.56
10 กินอาหาร fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์	12.92	80.15	6.93	1.94
11 กินขนมที่สำเร็จรูปแทนข้าวสัปดาห์ละ 3-4 วัน	34.12	58.85	7.03	1.73
12 มักซื้อผักที่มียูในอาหารที่ขบอยครั้ง	30.26	56.72	13.02	1.83
13 เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	16.17	47.01	36.82	2.21
14 ดื่มนมเป็นอาหารเข้าแทนการกินข้าว	33.31	52.45	14.24	1.81
15 กินขนมกรุบกรอบทุกวัน	17.88	66.31	15.81	1.98
16 กินข้าวขาหมูหรือข้าวมันไก่ทุกวัน	29.97	64.06	5.97	1.76
17 ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ	29.49	61.66	8.85	1.79
18 ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มีสีส่นน่ารักประทาน	39.70	51.82	8.48	1.69

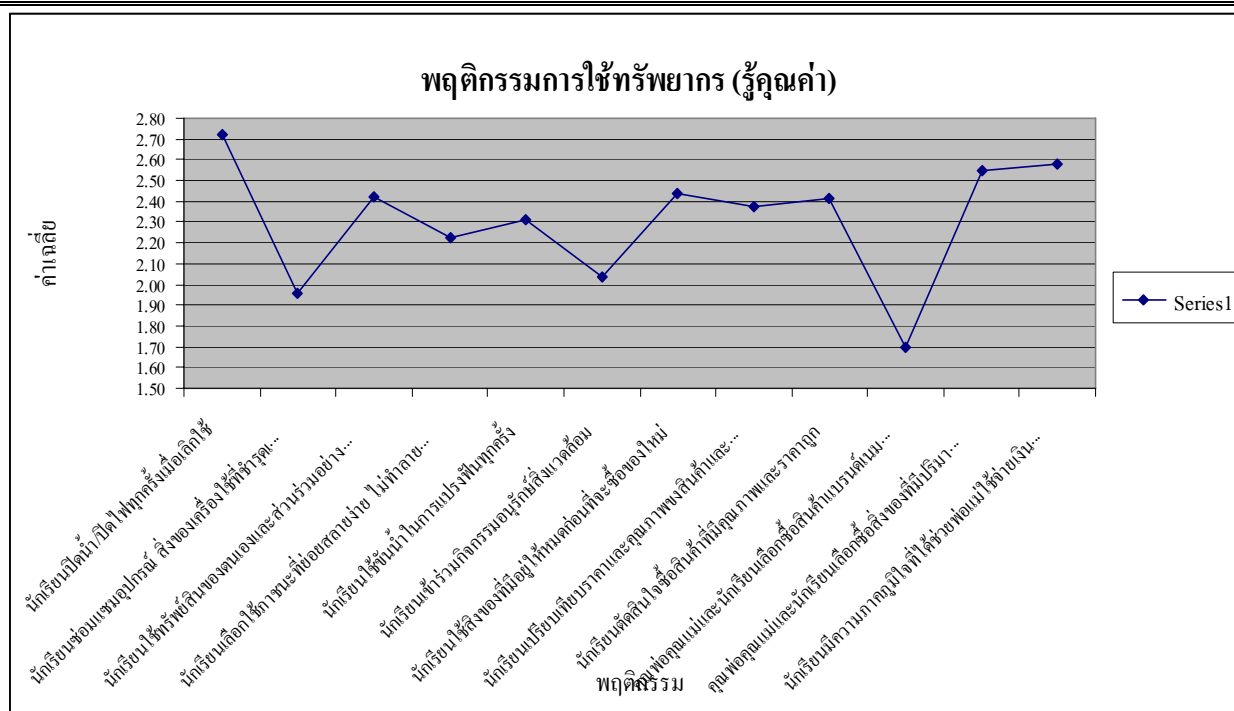
2.2.2 พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)

พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 นักเรียนได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตัวเอง	24.54	53.56	21.90	1.97
2 นักเรียนหยอดเงินในกระปุกออมสินทุกวัน	2.81	52.65	44.54	2.42
3 นักเรียนมีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง	21.67	16.58	61.75	2.40
4 นักเรียนมีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่างๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	10.46	53.96	35.58	2.25
5 นักเรียนเลือกซื้อของ อุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	5.62	46.83	47.55	2.42
6 ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	15.29	62.65	22.06	2.07
7 นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสดร่วมกับพ่อแม่	6.95	57.91	35.13	2.28
8 นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้ง	7.43	57.24	35.33	2.28
9 นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า	8.45	45.11	46.44	2.38
10 นักเรียนซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	6.67	73.25	20.08	2.13
11 นักเรียนนับเงินทองจากการซื้อสินค้า	8.00	34.56	57.45	2.49
12 นักเรียนตรวจสอบราคาสินค้าว่าตรงกับโน้ตเสร็จรับเงินหรือไม่	15.60	41.37	43.02	2.27

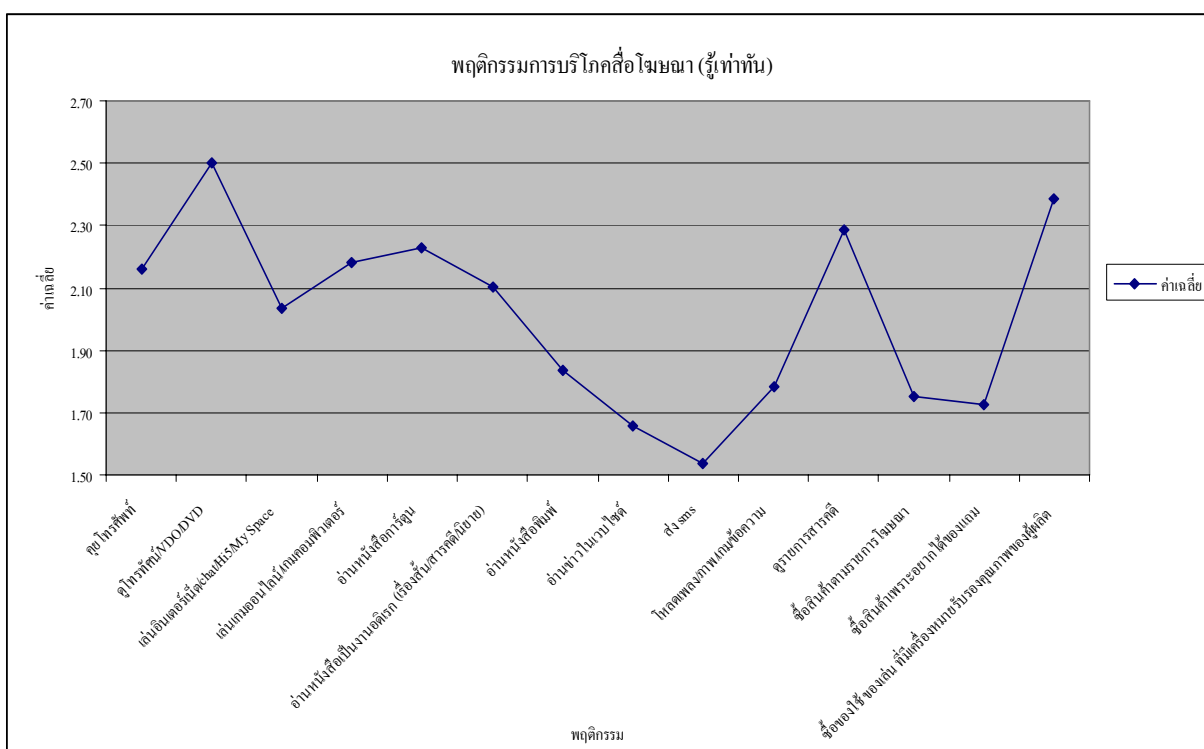
2.2.3 พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)

พฤติกรรมกรบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 นักเรียนปิดน้ำ/ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1.40	25.15	73.46	2.72
2 นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	20.94	62.73	16.33	1.95
3 นักเรียนใช้ทรัพยากรของตนเองและส่วนร่วมอย่างประหยัดละคุ้มค่า	4.69	48.08	47.23	2.43
4 นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติ	7.75	62.26	29.99	2.22
5 นักเรียนใช้ขันน้ำในการแปรงฟันทุกครั้ง	14.80	39.01	46.19	2.31
6 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	18.00	60.48	21.52	2.04
7 นักเรียนใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะซื้อของใหม่	7.36	41.53	51.11	2.44
8 นักเรียนเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	7.96	46.56	45.48	2.38
9 นักเรียนตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูก	6.64	45.48	47.88	2.41
10 คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ	38.96	52.72	8.32	1.69
11 คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสิ่งของที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและ	4.34	36.33	59.33	2.55
12 คุ่มค่า	3.75	34.47	61.78	2.58

2.2.4 พฤติกรรมการบริโภค (รู้เท่าทัน)

พฤติกรรมบริโภค (รู้เท่าทัน)	ร้อยละการปฏิบัติ			ค่าเฉลี่ย
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	
1 คุยโทรศัพท์	8.40	67.06	24.55	2.16
2 ดูโทรทัศน์/VDO/DVD	2.82	44.21	52.97	2.50
3 เล่นอินเทอร์เน็ต/chat/Hi5/My Space	23.65	49.48	26.87	2.03
4 เล่นเกมออนไลน์/เกมคอมพิวเตอร์	13.18	55.61	31.21	2.18
5 อ่านหนังสือการ์ตูน	8.93	59.14	31.93	2.23
6 อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก (เรื่องสั้น/สารคดี/นิยาย)	17.87	53.89	28.25	2.10
7 อ่านหนังสือพิมพ์	28.80	59.12	12.08	1.83
8 อ่านข่าวในเว็บไซต์	46.48	41.12	12.41	1.66
9 ส่ง sms	57.02	32.21	10.77	1.54
10 โหลดเพลง/ภาพ/เกม/ข้อความ	42.04	37.71	20.25	1.78
11 ดูรายการสารคดี	7.27	56.71	36.02	2.29
12 ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	32.78	59.41	7.81	1.75
13 ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	37.26	52.95	9.79	1.73
14 ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	8.88	43.63	47.49	2.39

2.3 สภาพการณ์เด่น-ด้อยด้านพฤติกรรมกาปฏิบัติทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

2.3.1 สภาพการณ์เด่นด้านพฤติกรรมกาปฏิบัติทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมกาบริโภค (รู้กิน)				
1. เลือกกินอาหารที่สะอาด และปราศจากแมลงวันตอม	9.10	10.44	80.46	2.66
2. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ๆ	3.39	25.37	71.24	2.41
3. ดื่มนมทุกวัน	1.64	30.94	67.42	2.66
4. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	1.12	32.22	66.66	2.68
5. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	1.64	41.15	57.21	2.71
6. กินอาหารที่มีกาก เช่น ผักและผลไม้สด	4.04	51.23	44.72	2.56
พฤติกรรมกาใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)				
7. นักเรียนมีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง	21.67	16.58	61.75	2.40
8. นักเรียนนับเงินทองจากการซื้อสินค้า	8.00	34.56	57.45	2.49
พฤติกรรมกาบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)				
9. นักเรียนปิดน้ำ/ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1.40	25.15	73.46	2.72
10. นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.75	34.47	61.78	2.43
11. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสิ่งของที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	4.34	36.33	59.33	2.44
12. นักเรียนใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะซื้อของใหม่	7.36	41.53	51.11	2.55
13. นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนร่วมอย่างประหยัดละคุ้มค่า	4.69	48.08	47.23	2.58
พฤติกรรมกาบริโภค (รู้เท่าทัน)				
14. ชื่อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	8.88	43.63	47.49	2.29
15. ดูรายการสารคดี	7.27	56.71	36.02	2.39

2.3.2 สภาพการณ์ด้านพฤติกรรมกาปฏิบัติทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมกรบริโภค (ู้กิน)				
1. กินขนมกรุบกรอบทุกวัน	17.88	66.31	15.81	1.94
2. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ	29.49	61.66	8.85	1.98
3. ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มีสีส่นนำ รับประทาน	39.70	51.82	8.48	1.76
4. กินอาหาร fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอเกอร์	12.92	80.15	6.93	1.79
5. กินข้าวขาหมูหรือข้าวมันไก่ทุกวัน	29.97	64.06	5.97	1.69
พฤติกรรมกรใช้จ่ายเงินทอง (ู้ใช้)				
6. นักเรียนมีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่างๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	10.46	53.96	35.58	2.25
7. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	15.29	62.65	22.06	2.07
8. นักเรียนได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตัวเอง	24.54	53.56	21.90	1.97
พฤติกรรมกรบริโภคทรัพยากร (ู้คุณค่า)				
9. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	18.00	60.48	21.52	2.04
10. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสินค้าแบรนด์ เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ	38.96	52.72	8.32	1.69
พฤติกรรมกรบริโภค (ู้เท่าทัน)				
11. ดูโทรทัศน์/VDO/DVD	2.82	44.21	52.97	2.16
12. อ่านหนังสือการ์ตูน	8.93	59.14	31.93	2.50
13. เล่นเกมออนไลน์/เกมคอมพิวเตอร์	13.18	55.61	31.21	2.18
14. คุยโทรศัพท์	8.40	67.06	24.55	2.23
15. อ่านข่าวในเว็บไซต์	46.48	41.12	12.41	1.66

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมด้านบริโภคศึกษาของนักเรียน

3.1 ความสัมพันธ์ของสภาวะการณ์เด่น

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ค่าเฉลี่ย	พฤติกรรมการบริโภค	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมจัดการการเรียนรู้ (รู้กิน)		พฤติกรรมการบริโภค (รู้กิน)	
1. โรงเรียนของท่านได้จัดให้นักเรียนดื่มนมทุกวัน	2.40	1. เลือกกินอาหารที่สะอาด และปราศจากแมลงวันตอม	2.66
2. ฝึกให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	2.71	2. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ๆ	2.41
3. มีการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นรายบุคคลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์	2.58	3. ดื่มนมทุกวัน	2.66
4. มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มภายในโรงเรียน	2.64	4. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	2.68
5. มีการรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่	2.57	5. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	2.71
พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)		6. กินอาหารที่มีกาก เช่น ผักและผลไม้สด	2.56
6. จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน	2.55	พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)	
7. มีการบูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระต่างๆ	2.33	7. นักเรียนมีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง	2.40
8. มีกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตัวเอง	2.47	8. นักเรียนนับเงินทองจากการซื้อสินค้า	2.49
พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)		พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)	
9. มีกิจกรรมธนาคารความดี ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม	2.22	9. นักเรียนปิดน้ำ/ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	2.72
10. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ปลูกต้นไม้ และดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม	2.49	10. นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	2.43
พฤติกรรมการบริโภค (รู้เท่าทัน)		11. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสิ่งของที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	2.44
11. มีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการกินดื่มที่เป็นอันตรายหรือเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ	2.36	12. นักเรียนใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะซื้อของใหม่	2.55
		13. นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดละคุ้มค่า	2.58
		พฤติกรรมการบริโภค (รู้เท่าทัน)	
		14. ชื่อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	2.29
		15. ดูรายการสารคดี	2.39

3.2 ความสัมพันธ์ของสภาวการณ์ด้วย

การจัดการเรียนรู้รายด้าน	ค่าเฉลี่ย	พฤติกรรมกำรบริโภค	ค่าเฉลี่ย
พฤติกรรมกำรจัดการเรียนรู้ (รู้กิน)		พฤติกรรมกำรจัดการเรียนรู้ (รู้กิน)	
1. จัดกิจกรรมขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าครบ 3 มื้อ	1.93	1. กินขนมกรุบกรอบทุกวัน	1.94
2. ให้นักเรียนสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนม ของว่าง อาหารภายในโรงเรียน	1.99	2. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ	1.98
3. ให้นักเรียนฝึกทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (การวิเคราะห์อาหาร , การเลือกซื้ออาหาร ฯลฯ)	1.89	3. ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มีสีสันท่าน่ารับประทาน	1.76
พฤติกรรมกำรใช้จ่ำยเงินทอง (รู้ใช้)		4. กินอาหาร fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอเกอร์	1.79
4. มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่าย,การออมเงิน,ประวัติของเงิน,สำรวจอัตราการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างๆ ฯลฯ)	1.91	5. กินข้าวขาหมูหรือข้าวมันไก่ทุกวัน	1.69
5. มีการณรงค์/เขียนคำขวัญ/เขียนเรียงความเกี่ยวกับการออมเงิน	1.82	พฤติกรรมกำรใช้จ่ำยเงินทอง (รู้ใช้)	
พฤติกรรมกำรบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)		6. นักเรียนมีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่างๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	2.25
6. ฝึกให้นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดนำมาใช้ใหม่ได้	1.89	7. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	2.07
7. มีกิจกรรม โครงการ บันทึกร/เปรียบเทียบราคาสินค้าสิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัว	1.77	8. นักเรียนได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตัวเอง	1.97
8. จัดกิจกรรมได้วาทีกเกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและสินค้าแบรนด์เนม	1.36	พฤติกรรมกำรบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)	
9. จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ตลาด/ห้างสรรพสินค้า วิเคราะห์คุณภาพ ราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้	1.53	9. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2.04
พฤติกรรมกำรบริโภค (รู้เท่าทัน)		10. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ	1.69
10. ให้นักเรียนศึกษาบทบาท หน้าที่ ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)	1.77	พฤติกรรมกำรบริโภค (รู้เท่าทัน)	
11. จัดมูมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมกำรบริโภคเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน	1.72	11. ดูโทรทัศน์/VDO/DVD	2.16
		12. อ่านหนังสือการ์ตูน	2.50
		13. เล่นเกมออนไลน์/เกมคอมพิวเตอร์	2.18
		14. คุยโทรศัพท์	2.23
		15. อ่านข่าวในเว็บไซต์	1.66

จากข้อมูลสภาวะการณ์ที่สำรวจพบทุกประเด็นได้นำไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโศศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่ครูเครือข่ายนวัตกรรมได้ออกแบบขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้จากปัญหาที่พบในด้านบริโศเป็นการเสริมเพิ่มเติมจุดเด่น และลดพฤติกรรมบริโศที่เป็นจุดด้อยที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตประจำวันของเด็กที่แตกต่างกันตามลักษณะ ตามบริบทของพื้นที่ ขณะเดียวกัน

ครูเครือข่ายได้ร่วมมือกัน วางแผนการดำเนินงานวิจัยในระดับโครงการโรงเรียนให้เกิดผลในการ พัฒนาการสอนทักษะชีวิตของตนเองจากการรับความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การสร้างและออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโศศึกษาที่ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของพื้นที่

บทที่ 6

ผลการวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ครูเครือข่ายนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตประถมศึกษา ได้นำผลจากการสำรวจข้อมูลภาพรวมสภาวะการณ์เด่นซึ่งหมายถึงพฤติกรรมด้านบวกที่เด็กปฏิบัติสม่ำเสมอเป็นประจำจนเคยชิน และสภาวะการณ์ด้อยซึ่งหมายถึงพฤติกรรมด้านลบที่เด็กปฏิบัติน้อย ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ หรือทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ของพฤติกรรมการบริโภคของเด็กและเยาวชนใน จังหวัด เชียงใหม่ มาวิเคราะห์ผล เป็นค่าร้อยละและจัดอันดับความสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดโจทย์วิจัย และออกแบบนวัตกรรม กิจกรรม การเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตประถมศึกษาให้สอดคล้องกับ สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก จากข้อมูลที่น่าเสนอเป็นภาพรวมสภาวะการณ์การบริโภคของเด็กใน ระดับจังหวัด และ ข้อมูลสภาวะการณ์จำแนกตามลักษณะพื้นที่ทั้งหมด 10 โรงเรียน ปรากฏผล ดังนี้

1. ข้อมูลสภาวะการณ์การบริโภคของเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดเชียงใหม่

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหา ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.รับประทานอาหารเช้า 3 มื้อ	98.88	1.กินอาหาร Fast Food เช่น พิซซ่า	87.09
2.ดื่มนมทุกวัน	98.36	แฮมเบอร์เกอร์	
3.เลือกกินอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ	96.61	2.เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	83.84
4.เลือกกินอาหารที่สะอาด	90.90	(ทานผักน้อยมาก)	
ปราศจากแมลงวันตอม		3.กินขนมกรุบกรอบ(ขนมถุง)	82.13
		ทุกวัน	
		4.ดื่มน้ำอัดลมแทนน้ำ	70.52
		5.มักเขี่ยผักที่มีอยู่ในอาหารทิ้ง	69.75
		(ไม่กินผัก)	
		6.กินขนมถึงสำเร็จรูปแทนข้าว	65.87

พฤติกรรมกรรการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน / ปัญหา ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1.หยอดเงินในกระปุกออมสินทุกวัน	97.18	1. ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	93.33
2.เลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้เพราะความจำเป็น	94.38	2. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	84.71
3. ไปซื้อของจ่ายตลาดสดกับพ่อแม่	93.04	3.ไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง	78.11
4. นับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	92.01		

พฤติกรรมกรรการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหา ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1.ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	98.61	1.ไม่ซ่อมแซมสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	83.67
2.มีความภาคภูมิใจที่ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินทองอย่างประหยัดคุ้มค่า	96.25	2. ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	78.48
3.ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	95.66	3. ชอบซื้อสินค้าแบรนด์เนมต่างประเทศ	61.04
4.ใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่า	95.31		
5.ตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูก	93.36		

พฤติกรรมกำรบริโภคมจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญห ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ
1.ดูรายการสารคดี	92.73	1.ดูโทรทัศน์/VCD/VDOเป็นประจำ	97.18
2.ซื้อของใช้ของเล่นที่มีเครื่องหมาย รับรองคุณภาพของผู้ผลิต	91.12	2.ดูโทรทัศน์บ่อยๆ	91.61
3.อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกเรื่องสั้น/ สารคดี/นิยาย	82.14	3.อ่านหนังสือการ์ตูนเป็นประจำ	91.07
4. ไม่ชอบส่งSMS.	57.02	4.เล่นเกมออนไลน์/เกมCOMPUTER เป็นประจำ	86.82
		5.ชอบเล่นอินเทอร์เน็ต/Chat/Hi5/My Space	76.35
		6.ชอบซื้อสินค้าตามโฆษณา	67.22

2. กำรกำหนดใจทย์วิจัยจากข้อมูลสภำวการณ์กำรบริโภคของเด็กและเยำวชนตาม ลักษณะพื้นที่ของโรงเรียน 10 โรงเรียน

เมื่อได้ผล กำรวินเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นร่ำยโรงเรียนแล้ว ครูเครือข่ำยนวัตกรรมจึงนำป
กำหนดใจทย์วิจัยและออกแบบนวัตกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปทดลองใช้และ พัฒน นวัตกรรม
ทักษะชีวิตบริโภค ศึกษาให้กับเด็กกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนเครือข่ำยด้วย กระบวนกำรวิจัย ในชั้น
เรียนที่สอดคล้องกับสภำวการณ์ของพื้นที่และประเมินผลการนำนวัตกรรมไปใช้ตามกรอบ แนวคิด
หลักและสาระหลักสูตรบริโภค ศึกษา 4 ด้าน คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทันกำรบริโภคผลลัพธ์
ที่เกิดขึ้นปรากฏดังนี้

2.1 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย

จุดเด่น / จุดด้อย ของพฤติกรรมกรการบริโภค จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้านรู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรการบริโภค	ร้อยละ	จุดด้อย/ปัญหาของพฤติกรรมกรการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	99.50	1. กินอาหาร fast food , พิซซ่า ,	88.82
2. ดื่มนมทุกวัน	98.83	แฮมเบอร์เกอร์	
3.ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	98.79	2. เลือกทานผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	86.58
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือก	97.79	(ทานผักน้อยมาก)	
ที่สุกใหม่ ๆ		3. ชอบกินขนมกรุบกรอบ	80.14
5. กินอาหารที่กาก เช่น ผักและ		4. เขียนผักที่อยู่ในอาหารทิ้ง(ไม่ทานผัก)	71.93
ผลไม้สด	95.68	5. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ	66.53

พฤติกรรมกรการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรการบริโภค	ร้อยละ	จุดด้อย/ปัญหาของพฤติกรรมกรการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสิน	98.83	1. ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	96.20
ทุกวัน	96.60	2. เลือกซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	87.94
2. นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์		3. ไม่เคยทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย	78.71
เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	95.81		
3.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของ			
ราคากับคุณภาพของสินค้า	94.16		
4.นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงิน			
แต่ละครั้ง			

พฤติกรรมกรรการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดด้อย/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	99.34	1. ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	82.20
2.นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	98.5	2. เลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ	71.47
3.นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	97.68	3. เลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่ายไม่ทำลายธรรมชาติ	68.23
4.คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	97.04		
5. นักเรียนเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	95.21		

พฤติกรรมกรรการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดด้อย/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1. ไม่ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	94.24	1. ดูโทรทัศน์ / VDO / VCDเป็นประจำ	98.40
2. ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	94.01	2. ชอบ อ่านหนังสือการ์ตูน	
3. ดูรายการสารคดี	93.63	3. ชอบ เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	94.09
4. ไม่ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	91.53		91.26

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรการบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

กิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิดจะเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทศนคติ และทักษะในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาดได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำนวน 2,803 คน

การสร้างนวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. การพัฒนาทักษะชีวิต ชีวิตบริโภคศึกษา ด้านรู้เท่าทันสื่อ VCD และ DVD สำหรับนักเรียน ป.3	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การสอนโดยใช้ สื่อ ICT.	1. ขั้นรู้ตระหนัก : นักเรียนได้ตระหนักใ้ ใจในปัญหาสังคม รับผิดชอบสังคม ใช้ กิจกรรมวิเคราะห์หนึ่งและวิเคราะห์ข่าว 2. ขั้นฉลาดคิด : ปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยใช้หลักคิดอย่างมีวิจารณญาณใช้ กิจกรรมวิจารณ์หนึ่ง 3. ขั้นฉลาดดู : ฝึกฝนใช้แนวคิดที่ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อใช้ในการ ตัดสินใจในการเลือกบริโภคสื่อ VCD และ DVD 4. ขั้นรู้เท่าทัน : นักเรียนปรับเปลี่ยน พฤติกรรมแล้ว และเป็นขั้นประเมิน นักเรียนว่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการ เลือกบริโภคสื่อ VCD และ DVD ได้ หรือไม่อย่างไร	รู้เท่าทัน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนเลือก บริโภค VCD และ DVD ผิด ไม่เหมาะสม กับวัย	✓	
2. การใช้กิจกรรม ปลูกจิต รับผิดชอบ (5 ขั้นตอน) พัฒนา ทักษะชีวิตด้านการ บริโภคสื่อหนังสือ การ์ตูนของนักเรียน ชั้น ป.3	CIPPA MODEL กระบวนการคิด กระบวนการ วิจัย	1. ขั้นการสำรวจข้อมูล : นักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลการ์ตูนที่ ตนเองชอบ 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือการ์ตูน 2 ประเภท คือ ประเภทต่อสู้ ผจญภัย เอาชนะ แข่งขันและประเภทมีคติ สอนใจ ประวัติศาสตร์ 3. การฝึกทักษะ : ฝึกทักษะจากใบงานสืบค้นหา ข้อเท็จจริงในหนังสือการ์ตูน 4. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ : ทำใบงาน ฉลาดคิด ฉลาดเลือก หนังสือการ์ตูน ในสถานการณ์ที่จำลอง ที่กำหนดขึ้น 5. การสรุปและตัดสินใจ	รู้เท่าทัน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนติด อ่านการ์ตูนที่ ด้อยคุณค่า	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ห้องเรียนเบอร์ 5 กับตาวิเศษ โดยใช้กระบวนการ PDCA เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตบรโภคศึกษาด้านรู้คุณค่าของพลังงาน	กระบวนการ PDCA กระบวนการ วิจัย	1. ขั้นรับรู้ปัญหา : อภิปรายผลกระทบจากภาวะโลกร้อน 2. Plan : วางแผนกิจกรรมห้องเรียนเบอร์ 5 กับตาวิเศษ 3. Do : ลงมือปฏิบัติกิจกรรมห้องเรียนเบอร์ 5 และกิจกรรมตาวิเศษ 4. Check : ประชุมพบปะเพื่ออภิปรายซักถามปัญหา 5. Action : รณรงค์และเผยแพร่ ให้ข้อมูลลดพฤติกรรมที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน 6. ประเมินผลและนำไปใช้	รู้คุณค่า รู้ใช้ เสริมสร้าง พฤติกรรม รู้คุณค่า ประหยัด ทรัพยากรและ พลังงาน	✓	
4. การศึกษาทักษะชีวิตด้านบรโภคศึกษาโดยใช้ทักษะชีวิตฉลาดใช้ฉลาดเก็บ	กระบวนการ วิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม	1. ขั้นกำหนดปัญหา : ศึกษาสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ : รวบรวมข้อมูลทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย 2. ขั้นตั้งสมมุติฐานหรือหาสาเหตุของปัญหา : จำแนกรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย พร้อมบอกเหตุผล 3. ขั้นวางแผนแก้ปัญหาและฝึกทักษะ : ศึกษา ICT เรื่องประโยชน์ของการออมเงิน : บันทึกการออมเงิน	รู้ใช้ รู้คุณค่า แก้ปัญหาค่า ใช้เงินอย่าง รู้คุณค่า ส่งเสริมการ ออมเงิน	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		4. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมข้อมูลจากบันทึกการออมเงิน 5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล : ออกแบบวางแผนการใช้จ่ายเงินและการ ออมเงิน 6. สรุปผล : แสดงความคิดเห็นการใช้จ่ายเงิน 4. ขั้นการ เก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมข้อมูลจากบันทึกการออมเงิน 5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล : ออกแบบวางแผนการใช้จ่ายเงินและการ ออมเงิน 6. สรุปผล : แสดงความคิดเห็นการใช้จ่ายเงิน			
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกบริโภคเสื้อผ้าของนักเรียน ชั้น ป.3	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด	<pre> graph TD A[1. กำหนดสิ่งที่จะนำมาเปรียบเทียบ] --> B[2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการคิดเปรียบเทียบ] B --> C[3. กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการคิดเปรียบเทียบ] C --> D[4. จำแนกแจกแจงองค์ประกอบตามเกณฑ์] D --> E[5. ประเมินผลการคิดเปรียบเทียบ] E --> F[ไม่ครบ/ตามวัตถุประสงค์] E --> G[ครบถ้วน/ตามวัตถุประสงค์] F --> H[6. นำผลการคิดเปรียบเทียบไปใช้ตามต้องการ] G --> H </pre> 1. กำหนดสิ่งที่จะนำมาเปรียบเทียบ 2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการคิดเปรียบเทียบ 3. กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการคิดเปรียบเทียบ 4. จำแนกแจกแจงองค์ประกอบตามเกณฑ์ 5. ประเมินผลการคิดเปรียบเทียบ 6. นำผลการคิดเปรียบเทียบไปใช้ตามต้องการ	รู้ใช้ รู้คุณค่า ส่งเสริมการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
6. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะชีวิตการบริโภคอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนชั้น ป.1	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม การระดมสมอง	1. ขั้นสร้างความสนใจ : การสำรวจ รวบรวมข้อมูล เปรียบเทียบเกี่ยวกับอาหารที่ชอบและไม่ชอบ รายการอาหารกลางวันของโรงเรียน 2. ขั้นการสำรวจและค้นหา : การนำเสนอข้อมูลและพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับประทานอาหารกลางวันของชั้นนักเรียน ป.1 3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป : กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนชั้น ป.1 4. ขั้นขยายความรู้ : วิเคราะห์เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ 5. ขั้นประเมิน : กิจกรรมฝึกปฏิบัติรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนไม่ ทานผัก	✓	
7. การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคศึกษาโดยใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอนสอนการกินผักของนักเรียนชั้น ป.2	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด	1. สำรวจตรวจตรา : สำรวจและสัมภาษณ์ นักเรียนที่ชอบไม่ชอบทานผัก 2. คัดมาแยกแยะ : แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่ชอบทานผักและกลุ่มไม่ชอบทานผัก ครูสัมภาษณ์ 3. แนะนำให้เห็นคุณค่า : ให้ความรู้ ศึกษาจากสื่อ ICT 4. ค้นหาจากประสบการณ์ : นักเรียนลงมือปฏิบัติ ทำแซนวิชทูน่าและกล้วยเตี๋ยหมูหมัก	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนไม่ ทานผัก	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนรู้การสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ R3S เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ ระดับชั้น ป.3	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม	1. Realization (เห็นความสำคัญ) 2. Self-monitoring (ทำความเข้าใจปัญหา) 3. Self-evaluation (ประเมินตนเอง) 4. Self-reinforcement (เสริมแรง)	รู้จัก ส่งเสริม พฤติกรรม รับประทาน อาหารให้ เหมาะสมกับ น้ำหนักของ ตนเอง	✓	
9 การพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้วยกิจกรรมฐาน 2 วัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	-3ห่วง 2เงื่อนไข เศรษฐกิจพอเพียง -การคิด -มีส่วนร่วม	1. กิจกรรมทำความเข้าใจ : ผู้ปกครองรับทราบจุดประสงค์ของกิจกรรม ตอบรับร่วมมือในกิจกรรม 2. กิจกรรมตระหนักในปัญหา : ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามข้อมูลการบริโภคของนักเรียนในครอบครัว 3. กิจกรรมอาสาจัดการ : ผู้ปกครองตอบรับการจัดการเรียนรู้เรื่องการบริโภค 4. กิจกรรม ฐาน 2 วัย : นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันทำกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ จากบุคคลในครอบครัว, ชุมชนและท้องถิ่น 5. กิจกรรมร่วมใจใคร่ครวญ : นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลกิจกรรม ด้วยการสะท้อนผล 6. กิจกรรมเชิญชวนใส่ใจการบริโภค : นักเรียนร่วมกันทำป้ายเชิญชวนให้เพื่อนร่วมกันบริโภคอย่างถูกต้อง	รู้จัก/รู้ใช้ / รู้คุณค่า	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 9 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูมีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด มีการออกแบบกิจกรรม โดยใช้ทฤษฎีเป็นพื้นฐานในการออกแบบ ทำให้นวัตกรรม ทุกเรื่องมีลำดับการสอนอย่างเป็นระบบ แต่ละขั้นตอนของกิจกรรม มีผลการเรียนของผู้เรียนสอดคล้องกันที่แต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมการสอน อย่างเข้าใจง่าย ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด เน้นการคิดวิพากษ์ จำแนก วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ทำให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และยังชี้แนะชี้แนะ อธิบายเป็นแนวทางให้ผู้อื่นได้ด้วย

2. ครูได้เรียนรู้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ความรู้ใหม่นอกห้องเรียน ครูมีประสบการณ์มากขึ้น สามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้มากขึ้น ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

3. ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน นอกจากนักเรียนได้เรียนรู้แล้ว ผู้ปกครองก็มีส่วนร่วมได้เรียนรู้ในกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับลูก ทำให้ผู้ปกครองและบุตรหลาน มีปฏิสัมพันธ์กันได้ดีขึ้น

4. ครูผู้สอนสามารถนำผู้ปกครอง ผู้มีประสบการณ์ในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับครูผู้เรียน จนนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากความร่วมมือของผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนผู้ปกครองมีความผูกพันกันเหนียวแน่นขึ้น

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเลือกบริโภคสื่อ VCD และ DVD ที่เหมาะสมกับตนเองและสามารถวิพากษ์วิจารณ์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบในการเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. นักเรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีคุณค่าและมีประโยชน์

3. นักเรียนบอกว่าหนังสือพวกนี้เป็นภัยต่อเด็ก ๆ หลอกให้อ่าน โดยใช้รูปภาพ สี สีสันสวยงาม มาประกอบแท้จริงแล้ว เป็นหนังสือน้อยคุณค่า หาความจริงไม่ได้เลยและประโยชน์ได้น้อยมาก ต่อไปจะไม่ซื้อหนังสือพวกนี้มาอ่านอีก

4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางลดภาวะโลกร้อนที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเองได้

5. นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงิน รู้จักการออมเงิน สามารถให้คำแนะนำเชิญชวนผู้อื่นให้ใช้เงินอย่างคุ้มค่า และรู้จักออกเงินด้วย

6. นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกบริโภคเสื้อผ้าของตนเองได้ มั่นใจในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคเสื้อผ้า และการเลือกสรรเสื้อผ้าเพิ่มสูงขึ้น รู้จักความปลอดภัย

7. นักเรียนเกิดทักษะการคิด เช่น การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณ์ญาณสามารถบอกได้ว่ารายการอาหารที่พบเห็นนั้นมีคุณค่าอาหารครบ 5 หมู่หรือไม่ และจากการบอกกล่าวของผู้ปกครองทำให้ทราบว่า นักเรียนเลือกที่จะรับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่ และแนะนำครอบครัวที่บ้าน ให้ทานอาหารที่มีประโยชน์ทานให้ครบ 5 หมู่

8. นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดความภาคภูมิใจ ทำให้รับประทานผักได้มากขึ้น และที่คิดว่าผักมักกลืนเหม็นก็เปลี่ยนทัศนคติ เมื่อทานผักแล้วไม่มี รสขม ไม่เหม็น เหมือนที่คิด

9. นักเรียนมีพฤติกรรมทางบวกเพิ่มขึ้น เช่น ทานปลา ทานผลไม้มากขึ้น ลดพฤติกรรม ทางลบ เช่น ลดจำนวนมือในการทานอาหาร ลดทานขนมถุง เป็นต้น

ด้านผู้ปกครอง

1. จากความคิดเห็นของผู้ปกครอง “การทำกิจกรรมเช่นนี้ดี ลูกได้ประสบการณ์จริง รู้เท่าทันหนังสือการ์ตูน การพาลูกไปร้านหนังสือนั้นทำให้ลูกมีโอกาสเลือกหนังสือที่ตนเองชอบและมีประโยชน์ ลูกเลือกที่จะหยิบหนังสือการ์ตูน แต่ไม่ซื้อเพราะให้เหตุผลว่า หนังสืออ่านเล่นไม่มีประโยชน์ ซื้อแล้วไม่คุ้มกับเงินที่เสียไปรู้สึกดีใจที่ลูกคิดได้เช่นนี้ และให้คำแนะนำว่าถูกต้องแล้ว เราต้องเลือกสิ่งดีที่มีประโยชน์เข้าสู่สมองของเรา” แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสนใจ ให้การ สนับสนุนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนด้วย

2. ผู้ปกครองพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมบริโภคศึกษาให้การสนับสนุน ชี้นำเป็น แบบอย่างให้แก่บุตรหลานด้วย

3. ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กำลังใจให้การสนับสนุน กระตุ้นลูก ๆ ให้ทำกิจกรรมกับทางบ้านให้สอดคล้องกับทางโรงเรียน จนลูก ๆ สามารถปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินและออมเงินที่บ้าน

4. ผู้ปกครองได้เรียนรู้ปฏิบัติจริงกับกิจกรรมของครูผู้สอน ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจเรื่อง ทักษะชีวิต ด้านการบริโภคศึกษาไปพร้อมกับนักเรียน และสามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยน กับลูก ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับความคิดของลูก ๆ เช่นกัน

5. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกับครูผู้สอน เช่น เป็นวิทยากร เป็นครูสอนให้ความรู้ ประสบการณ์กับนักเรียนโดยตรง

นวัตกรรม/กิจกรรมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. ผลพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ นวัตกรรมแผนการสอนรู้คิด รู้กิน รู้เก็บ ของนักเรียนชั้น ป.4	-กระบวนการคิด กระบวนการวิจัย -การมีส่วนร่วม	1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Information Gathering) : อภิปรายข้อมูลการบริโภคอาหาร พร้อมทั้งสำรวจข้อมูลการบริโภคอาหารในชีวิตประจำวัน 2. ขั้นการจำแนก แยกแยะ (Discriminating) : ฝึกจำแนกอาหารตามประเภทที่บริโภคด้วยตารางวิเคราะห์ข้อมูล 3. ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูล : นำข้อมูลที่จำแนกมาสังเคราะห์ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น 4. ขั้นการวางแผน : วางแผนการนำความรู้ที่ได้รับจากการสังเคราะห์ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ 5. ขั้นการสะท้อนความรู้สึกรู้ : นักเรียนสะท้อนความรู้สึกรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 6. ขั้นการประเมิน : ประเมินด้านความรู้ ทักษะกระบวนการด้านคุณลักษณะและทดสอบ	ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า ส่งเสริมการ บริโภคอาหาร อย่างมีคุณค่า	✓	
2. รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ชื่อเรื่องชีวิตกับความพอเพียงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4	3ห่วง 2 เงื่อนไข เศรษฐกิจ พอเพียง -กระบวนการคิด -การมีส่วนร่วม	1. ขั้นการทดสอบก่อนเรียน : ทดสอบนักเรียนให้บอกชื่อและราคาสินค้าเป็นภาษาอังกฤษ 2. ขั้นเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ : ฝึกคำศัพท์ชื่อสินค้า : ใช้คำถามเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า 3. ขั้นนำความรู้ไปใช้ : นักเรียนออกแบบ Brochure ร้านค้าของตนเอง 4. ขั้นการฝึกทักษะ : นำเสนอรูปแบบสนทนากิจการซื้อขาย 5. ขั้นการวิเคราะห์ : จำแนกสินค้าใดจำเป็นในชีวิตประจำวัน สินค้าใดไม่จำเป็น	รู้คุณค่า รู้ใช้ รู้เท่าทัน ส่งเสริม พฤติกรรมกร บริโภคสินค้า อย่างพอเพียง เหมาะสมกับ ความจำเป็น	✓	
				✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		6. ขั้นการสังเคราะห์ความรู้ : นำเสนอสินค้าที่ควรและไม่ควรซื้อ : ออกแบบวางแผนการซื้อสินค้าด้วยตนเอง 7. ขั้นการประเมิน : ทดสอบ			
3. รูปแบบการสอน อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพัฒนาทักษะการ คิดให้รู้เท่าทันการ โฆษณาชวนเชื่อของ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	กระบวนการคิด กระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วม การระดมสมอง	1. ขั้นเสนอสถานการณ์ : จัดกิจกรรมให้ความรู้ การวิเคราะห์อิทธิพล ของสื่อโฆษณา 2. ขั้นฝึกคิด : กิจกรรมความเสี่ยง ผลเสียที่เกิดจากการซื้อ สินค้าตามสื่อโฆษณา : ฝึกคิดหาเหตุผล เชื่อมโยงสิ่งที่คิดเพื่อสืบค้น ความจริง 3. ขั้นฝึกทักษะ : อภิปรายสถานการณ์ “กินตามสื่อ ซื้อตาม โฆษณา” : กิจกรรมสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ เท่าทัน ต่อการโฆษณาสินค้าและประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านทางสื่อ 4. ขั้นสะท้อนความคิด : สะท้อนความรู้ จากการฝึกคิดประเมินเหตุผล การรับรู้ สื่อ โฆษณานำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้มากน้อยเพียงใด	รู้เท่าทัน รู้คุณค่า เพื่อแก้ปัญหา กินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
4. ผลการใช้ นวัตกรรมแผนการ สอน เรื่อง “ฉลาดคิด เลือกเล่น คอมพิวเตอร์” เพื่อ พัฒนาทักษะชีวิต ปลูกจิตสำนึกในการ บริโภคเกม คอมพิวเตอร์ของ นักเรียน ชั้น ป. 4	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด CIPPA MODEL	1. ขั้นรับรู้ ขั้นเตรียมการ : ศึกษาสื่อ ICT การเลียนแบบเกมและเกม อันตราย : ทำแบบสอบถามการใช้ บริการออนไลน์และ การเล่นเกม 2. ขั้นวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ : นักเรียนวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ อันตราย 3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม : แสดงความคิดเห็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดฝึก การคิดเปลี่ยนสถานะตนเอง ถ้าเป็นผู้ผลิตเกม คอมพิวเตอร์จะผลิตเกมประเภทใด เพราะ เหตุผลใด 4. ขั้นลงมือปฏิบัติ : นักเรียน Search Engine เกมอันตรายและ เกมไม่อันตราย ให้เหตุผลประกอบนำเสนอใน โปรแกรม Microsoft Word หรือ Microsoft Power Point 5. ขั้นการประเมินผล – ปรับปรุง : ประเมินผลงาน แนะนำการปรับปรุงงาน 6. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ : เผยแพร่ผลงานของนักเรียน	รู้เท่าทัน แก้ปัญหา การเล่นเกม อันตราย	✓	
5. นวัตกรรมแผนการ สอน 5 ขั้นตอน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ เพื่อเสริมสร้างการ ประหยัดพลังงาน ไฟฟ้า		1. ขั้นความรู้ : ครูให้ความรู้เรื่องร้อยละโดยใช้การคิด คำนวณจากร้อยละของค่าใบเสร็จไฟฟ้าในแต่ละ เดือน 2. ขั้นความเข้าใจ : นำใบเสร็จไฟฟ้ามาศึกษาความเปลี่ยนแปลง ว่าเพิ่มหรือลดลงร้อยละเท่าใด	รู้ใช้ รู้คุณค่า ส่งเสริมการใช้ พลังงานไฟฟ้า อย่างประหยัด อย่างคุ้มค่า	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		3. ขั้นวิเคราะห์ : นำผลการหาค่าร้อยละแต่ละเดือนมาวิเคราะห์ หาผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน โดยใช้คำถามส่งเสริมการคิด 4. ขั้นสังเคราะห์ : วางแผนการเข้าไฟฟ้าในอีก 4-5 เดือนข้างหน้า 5. ขั้นประเมิน : ทดสอบหลังเรียน			
6. รูปแบบการสอน ทักษะ การคิดเพื่อ เสริมสร้างลักษณะ นิสัยในการใช้จ่ายเงิน อย่างคุ้มค่า	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม	1. ขั้นสำรวจ : สำรวจการใช้จ่ายเงินของนักเรียน 1 สัปดาห์ 2. ขั้นวิเคราะห์ : วิเคราะห์แยกแยะสินค้าจากใบเสร็จถึงสินค้าที่จำเป็นหรือฟุ่มเฟือย 3. ขั้นสังเคราะห์ : นักเรียนแสดงรายการเกี่ยวกับการรับเงินและจ่ายเงินใน 1 สัปดาห์ 4. ขั้นการนำไปใช้ : นักเรียนบันทึกรายรับ-รายจ่าย ตอบคำถามส่งเสริมการคิด 5. ขั้นการประเมินผล : ทดสอบ	รู้ใช้ รู้คุณค่า เสริมสร้าง ลักษณะนิสัย ในการใช้ จ่ายเงินอย่าง คุ้มค่า	✓	
7. การพัฒนาคุณค่า ทักษะชีวิตเรื่องบริโภค ศึกษาในสาระการ เรียนรู้ศิลปศึกษาโดย ใช้กระบวนการสร้าง นิสัยของนักเรียน ป.4	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การบูรณาการ	1. ขั้นรับรู้ : ศึกษาเพลงโฆษณาเกี่ยวกับการฉลาดใช้ฉลาดซื้อ 2. ขั้นวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ : กระตุ้นการอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่ได้จากบทเพลง 3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม : นักเรียนวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลง	รู้กิน รู้คุณค่า เสริมสร้างนิสัย ในการบริโภค อาหารด้วยบท เพลง	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		4. ขั้นลงมือปฏิบัติ : นักเรียนแต่งเพลงเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้คุณค่า การฉลาดใช้ ฉลาดรู้ ในการบริโภคใน ชีวิตประจำวัน 5. ขั้นการประเมินผล /ปรับปรุง : นักเรียนประเมินผลงานบทเพลงพร้อมกับ ปรับปรุงให้ดีขึ้น 6. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ : การชมเชย การให้รางวัล			
8. การพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์สรุป ใจความสำคัญด้วย กระบวนการ 5 ขั้นตอน	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม การบูรณาการ	1. ขั้นที่ 1: อ่านบทความ : นักเรียนอ่านบทความเกี่ยวกับอาหาร 2. ขั้นที่ 2 : ค้นคว้าข้อมูล : นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลบทความเกี่ยวกับ อาหารที่นักเรียนสนใจ 3. ขั้นที่ 3 : นำเสนอข้อมูล : นำเสนอบทความพร้อมสรุปการวิเคราะห์ 4. ขั้นที่ 4 : ฝึกสรุปบทความใจความสำคัญ : ศึกษากรณีตัวอย่างบทความ ตอบคำถาม การวิเคราะห์บทความ 5. สะท้อนความรู้ : สะท้อนความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 6. ประเมินผล : ทดสอบ	รู้กิน เสริมสร้างนิสัย ในการ รับประทาน อย่างมีเหตุผล		
9. นวัตกรรมแผนการ สอน เรื่องเลือกกิน อย่างไรให้ดีต่อ สุขภาพ	กระบวนการคิด กระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วม	1. สรุปรวบรวมข้อมูล : นักเรียนสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม ของว่างที่เพื่อน ๆ ชอบรับประทาน 2. ให้ความรู้ : ทวนคำศัพท์อาหาร ศึกษาความรู้อาหารหลัก 5 หมู่ ออกแบบพรีมิตอาหารหลัก 5 หมู่	รู้กิน รู้คุณค่า ส่งเสริมการ ประทานอาหาร อย่างเหมาะสม	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		3. วิเคราะห์ : จำแนกคำศัพท์คำศัพท์เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม 4. สรุป : นักเรียนเขียนประโยคเปรียบเทียบอาหาร และเครื่องดื่มที่นักเรียนควรทาน ไม่ควรทาน พร้อมให้เหตุผล			
10. ผลการใช้ นวัตกรรมแผนภูมิแท่ง แห่งชีวิตสาระการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้น ป.4	กระบวนการวิจัย การบูรณาการ กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม	1. ทบทวนความรู้เดิม เสริมความรู้ใหม่ : นำสถานการณ์ข้อมูลใกล้ตัวมาร่วมกัน อภิปราย 2. การเก็บข้อมูล : สํารวจรายการอาหารและน้ำดื่มที่จำหน่าย ในโรงอาหารของโรงเรียน 3. อภิปราย ออกแบบเครื่องมือ : ฝึกรออกแบบสำรวจความนิยมในการบริโภค อาหารและน้ำดื่ม 4. การสำรวจ : สํารวจความนิยมในการบริโภคอาหารและ น้ำดื่มของเพื่อนๆ 5. นำเสนอข้อมูล : นำเสนอข้อมูลด้วยแผนภูมิแท่ง : วิเคราะห์แนวโน้มในการบริโภคอาหารและน้ำดื่ม 6. การอภิปรายขยายความรู้ : อภิปรายผลดี ผลเสียของความนิยมในการ บริโภคอาหารและน้ำดื่ม 7. ประเมินผล : ทดสอบ	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการ รับประทาน อาหารน้ำดื่ม ให้ได้รับ สารอาหารที่มี ประโยชน์	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
11. ผลการพัฒนาการเขียนกลอนสี่ ด้วยกระบวนการวิเคราะห์บทความการบริโภคของนักเรียนชั้น ป.4	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม	1. ให้ความรู้ : นักเรียนศึกษากลอนตัวอย่างเกี่ยวกับการบริโภค 2. ฝึกทักษะการแต่งกลอนสี่ : นักเรียนเติมสัมผัสคล้องจอง 3. สืบค้นข้อมูล : นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับด้านอาหาร เสื้อผ้า เกม เครื่องดื่ม ฯลฯ โดยนำรูปภาพมาแต่งเป็นกลอนสี่ ซึ่งให้เห็นคุณประโยชน์และโทษของการบริโภค 4. ขยายความรู้ : นำเสนอผลงานการแต่งบทกลอน 5. สะท้อนความรู้สึกรู้สึก : นักเรียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกที่ได้รับจากการแต่งบทกลอน ในด้านการบริโภค 6. ขึ้นต่อยอด : ฝึกทักษะนักเรียนแต่งบทกลอนตามความสนใจ	รู้จัก ส่งเสริมการบริโภคที่มีประโยชน์และรู้ถึงโทษของอาหารบางชนิดได้	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนปิ่นสรวงแยลสวิทยาลัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 11 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนทุกท่านสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นกระบวนการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน ตามเนื้อหาสาระ มีการบูรณาการทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาเข้าไปในเนื้อหาโดยเน้นให้เป็นทักษะจริง กรณีตัวอย่างจริง ๆ ที่นักเรียนจะต้องได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน

2. ครูผู้สอนมีการออกแบบใบงาน มีการวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานตัวชี้วัดในหลักสูตร

3. ครูผู้สอน ได้มีความรู้ มีความเข้าใจในกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตร่วมกับผู้เรียนครูได้
 เพิ่มพูน ประสพการณ์ การเรียนรู้ คิดค้นนวัตกรรมเทคนิคใหม่ๆ ที่เน้นการคิดต่างมีวิจารณญาณ
 เกิดเจตคติและปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน เกิดผลงานอันส่งผลถึงความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ร่วมทำกิจกรรมที่ครูแต่ละท่านออกแบบไว้
 ได้ฝึกทักษะการคิด การวิเคราะห์โดยจำแนก แยกแยะ ทั้งอาหารของใช้ที่จำเป็น ไม่จำเป็นใน
 ชีวิตประจำวัน ได้ฝึกทักษะการสังเคราะห์ความรู้ด้วยกระบวนการสอนการคิดของครู นักเรียนได้
 ฝึกการสังเคราะห์งาน สังเคราะห์ความรู้ รู้จักสรุปความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการจับจ่ายซื้อของ ไม่หลงเชื่อซื้อตามโฆษณา
 และก่อนซื้อของนักเรียนจะรู้จักเปรียบเทียบคุณภาพ มีเหตุผลในการเลือกซื้อของ โดยไม่เลือก
 ยึดตามโฆษณา นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และหาเหตุในการตัดสินใจ เลือกบริโภคได้ตามความ
 เหมาะสม และนักเรียนมีความสามารถเชิญชวน ให้ผู้อื่นรู้เท่าทันโฆษณา ไม่ด่วนตัดสินใจ ซื้อ
 ของบริโภคได้

3. นักเรียนรู้จักเลือกบริโภคเกมคอมพิวเตอร์ที่ไม่เป็นอันตราย คิดหาทางออกของการ
 แก้ปัญหาอย่างมีเหตุมีผล

4. นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการทำกิจกรรม มีความกล้าแสดงออก ทางความคิด
 สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนได้ ส่งผลทำให้การเรียนรู้ดีขึ้นและมีความรับผิดชอบมากขึ้น

5. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการคิดคำนวณหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งสามารถบอก
 กิจกรรมที่ปฏิบัติ แล้วสามารถลดหรือประหยัดค่าไฟฟ้าได้

6. นักเรียนรู้คุณค่าของเงินในการใช้จ่ายมากขึ้น ใช้เหตุผลในการตัดสินใจซื้อสินค้า
 และเงินที่เหลือจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย นักเรียนจะนำไปฝากธนาคารซื้ออุปกรณ์การเรียน
 เก็บไว้ให้พ่อ-แม่ ซื้อของที่จำเป็น

7. นักเรียนเกิดความตระหนักถึงปัญหาพฤติกรรมเด็กบริโภคอย่างเป็นห่วง จากการ
 รับประทานอาหารไม่ประโยชน์ ขนมหกกรออบ ขนมหวาน น้ำอัดลมอื่น ๆ

8. นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคอาหารและน้ำดื่มดีขึ้น โดยเลือก
 รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่และเลือกดื่มน้ำเปล่าแทนน้ำผลไม้ที่มีรสหวาน

ด้านผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญให้การสนับสนุน คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กระตุ้นให้ลูก ๆ ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของนวัตกรรม เพื่อให้ลูก ๆ เปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค ทั้งด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้เท่าทัน ไม่ซื้อของแพงเกินไปและไม่จำเป็น ช่วยปลูกจิตสำนึกให้ลูก ๆ หักห้ามใจไม่ซื้อของตามโฆษณาชวนเชื่อ จึงมีโอกาสดูได้ใกล้ชิดกัน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยิ่งขึ้นทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

2. โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค

จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้าน รู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	99.52	1. กินอาหาร Fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอเกอร์	87.07
2.นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	97.85	2. กินข้าวหอมมะลิเป็นบางมื้อ	86.49
3.ดื่มนมทุกวัน	96.88	3. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	81.80
4.ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มีสีสันท่ารับประทาน	91.91	4. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	78.85
		5. มักซื้อผักที่มีอยู่ในอาหารที่บอยครั้ง (ไม่ทานผัก)	69.95

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อย ด้าน รู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า	98.31	1.ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	90.18
2.นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	96.97	2. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	84.85
3.นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	92.31	3. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	64.81
4.นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้ง	91.29	4. นักเรียนไม่มีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	63.78

พฤติกรรมกำรบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	97.27	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ	83.04
2.นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ยเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.63	เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	77.30
3.นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	94.95	2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อย	69.72
4.นักเรียนเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	94.36	3. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติ้นอยมาก	

พฤติกรรมกำรบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ
1.ดูรายการสารคดี	90.64	1.ชอบ ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	97.17
2.ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	90.18	2. ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน	94.51
3 ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	88.65	3. ชอบคุยโทรศัพท์	94.22
4. ไม่ชอบส่ง SMS.	79.65	4. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์เป็นประจำ	93.54
		5. ชอบซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	91.36
		6. เล่นอินเทอร์เน็ต / chat / Hi5 / My Space	83.29

จากสภาวการณัที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกำรบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

กิจกรรมตลาดนัด สารอาหาร สานสุขภาพ จะพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้รู้จัก รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 11 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 100 คน

นวัตกรรม / กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิต บริโภคศึกษา

โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดแบบ STH เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภค 3 อ. ต่อโรคอ้วน	กระบวนการ คิด การมีส่วนร่วม	ขั้นที่ 1 ขั้นการเตรียมการจัดการความรู้ ขั้นที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล	รู้กิน แก้ปัญหา เด็กอ้วน	✓	
2. แผนการจัดกิจกรรม “ฉลาดเลือก ฉลาดเล่น”	กระบวนการ คิด การระดม สมอง	1. เก็บข้อมูลเบื้องต้น : นักเรียนชอบเล่นอะไร 2. จัดระเบียบข้อมูล : จัดประเภทของเกม 3. กิจกรรมฉลาดเลือก : วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ฉลาดเล่น : เผยแพร่ความรู้ 4. ประเมินผล : ทำแบบสอบถาม	รู้คุณค่า รู้เท่าทัน	✓	
3. ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตพิชิตการออมด้วยกิจกรรมตลาดนัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 3	-การบูรณาการ -การระดม สมอง -การมีส่วนร่วม -3ห่วง 2 เงื่อนไข เศรษฐกิจ พอเพียง	1. จัดกิจกรรมซื้อขายสินค้าภายในห้องเรียนโดยให้นักเรียนนำสินค้าของตนเองมาร่วมกิจกรรมในการซื้อขายภายในห้องเรียน 2. นักเรียนบันทึกรายการสินค้าที่ตนเองซื้อและขาย 3. นักเรียนวิเคราะห์ประโยชน์และโทษของสินค้า 4. นักเรียนเขียนสรุปแสดงความคิดเห็นจากการจัดตลาดนัด	รู้ใช้ รู้คุณค่าวิธีใช้ แก้ปัญหา การออม	✓	
4. ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสารอาหารสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	กระบวนการ คิด -การมีส่วนร่วม	1. วางแผน : ศึกษากรณีตัวอย่างการบริโภคขนมขบเคี้ยว วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น 2. การปฏิบัติ:สำรวจขนม ค้นหาแบบอย่างที่ดี/ไม่ดีในการบริโภค หาทงเลือก 3. ตรวจสอบ : อภิปรายข้อมูล 4. การปรับปรุงแก้ไข : บอกเหตุผลการตัดสินใจซื้อ เล่าพฤติกรรมของตนเอง ครูเสริมกำลังใจ	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหา การเลือกบริโภค อาหารอย่างมี วิจารณญาณ	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 4 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏดังนี้

ด้านครู

1. ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการคิดที่ชัดเจน เป็นลำดับขั้นตอน มีการเน้นใช้คำถามส่งเสริมการคิด
2. ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมครอบคลุมทั้งภายในและนอกห้องเรียนได้ มีการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนได้อย่างเด่นชัด
3. ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธี สามารถตอบสนองสมรรถภาพดีของโรงเรียนได้หลายด้าน เช่น ด้านรู้กิน ด้านรู้ใช้ และด้านรู้เท่ากัน
4. ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ไปพร้อม ๆ กับครูผู้สอนได้

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านรู้กิน รู้ใช้และรู้คุณค่าดีขึ้น
2. นักเรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ตัดสินใจหาทางเลือกในการบริโภคอาหาร ขนม เกม ได้อย่างชาญฉลาด รู้จักรผลดี ผลเสียที่ตนเองจะได้รับ
3. นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเอง ให้สัมพันธ์กับเรื่องอาหารการออกกำลังกาย และอารมณ์ได้ดีขึ้น
4. นักเรียนมีทักษะในการเก็บข้อมูลค้นคว้าหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล มีการคิดวิเคราะห์ สรุปความรู้จากข้อมูลได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต
5. นักเรียนมีแนวคิด หารูปแบบต้นแบบที่ดีได้ เช่น ต้นแบบนักกีฬาที่ดี นำเชื่อถือควรนำมาเป็นแบบอย่าง สามารถเลือกเล่นเกมที่มีประโยชน์มากกว่าโทษได้

ด้านผู้ปกครอง

1. ให้ความร่วมมือในการสังเกตพฤติกรรมของลูก
2. ให้ความดูแล เอาใจใส่ ความอบอุ่น ความรัก ความแนะนำแก่ลูก ทั้งในด้านการเลือกรับประทานอาหาร การเล่นเกม การออกกำลังกาย เป็นต้น
3. เป็นผู้ที่เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริโภคศึกษาในความร่วมมือกับทางโรงเรียน มีการเรียนรู้พร้อมนักเรียน ช่วยเหลือในด้านการเรียน และแนะนำแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกิจกรรม ทักษะบริโภคได้ถูกทาง

3. โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้านรู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	97.87	1 กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	90.91
2. กินอาหารที่มีกาก เช่นผักและผลไม้สด	96.23	2. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	81.96
3. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	93.99	3. กินอาหาร Fast Food แฮมเบอร์เกอร์	81.42
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่ สุกใหม่ ๆ	93.44	พิซซ่า	80.77
5. ไม่นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วย ผงชูรส	81.42	4. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำทุก ครั้ง	60.99
		5. ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มี สีส่นำรับประทาน	

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	91.16	1. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่าย ด้วยตนเอง	89.19
2. นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสด ร่วมกับพ่อแม่	90.59	2. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	83.98
3. นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	87.82	3. ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	74.00
4. นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ ละครั้ง	87.28	4. นักเรียนไม่เคยมีการวางแผนซื้อ	73.59
5. นักเรียนตรวจสอบราคาสินค้าว่าตรง กับใบเสร็จหรือไม่	78.46	อุปกรณ์สิ่งของต่างๆร่วมกับผู้ปกครอง	
		5. นักเรียนไม่มีสมุดบัญชีเงินฝากเป็น ของตนเอง	59.20

พฤติกรรมกำรบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	97.79	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ	82.12
2. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของ	92.05	เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	
เครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับ		2. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลาย	76.57
ความจำเป็นที่ต้องใช้	91.86	ง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติ้น้อยมาก	
3. นักเรียนใช้ขันน้ำในการแปรงฟัน		3. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์	71.26
ทุกครั้ง	90.96	สิ่งแวดล้อม	
4. นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและ		4. นักเรียนไม่เคยเปรียบเทียบราคาและ	65.88
ส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า		คุณภาพของสินค้าและบริการก่อน	
		ตัดสินใจซื้อ	

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหของพฤติกรรมกำรบริโภค	ร้อยละ
1. อ่านหนังสือพิมพ์	91.05	1. ชอบคุยโทรศัพท์	90.40
2. ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	89.82	2. ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน	90.00
3. โหลดเพลง / ภาพ / เกม / ข้อความ	87.27	3.ชอบ ดูโทรทัศน์ / VDO / VCDเป็น	89.53
4. ดูรายการสารคดี	86.98	ประจำ	61.40
5. ซื้อของใช้ ของเล่นที่มีเครื่องหมาย	74.62	4. ชอบเล่นเกมออนไลน์ / เกม	61.40
รับรองคุณภาพ		คอมพิวเตอร์	
		5. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกำรบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งใจทหัยวิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการ บริโภคของเด็ก ดังนี้

ใจทหัยวิจัย

กิจกรรมที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ของนักเรียนได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือขาย จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำนวน 188 คน

นวัตกรรม / กิจกรรมพัฒนาการเรียนรูู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารในการหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะด้วยกิจกรรมโครงงานภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	กระบวนการคิด -แบบโครงงาน	1. นักเรียนเลือกหัวข้อโครงงานเกี่ยวกับคุณค่าพืชสมุนไพรที่มีในอาหารไทยที่มีสรรพคุณเป็นยา 2. ศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มโครงงานตามลำดับขั้นตอนการทำโครงงาน 3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน 4. บันทึกการสังเกตพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคอาหารของนักเรียนขณะอยู่ที่โรงเรียน 5. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการทำโครงงานอาหารไทย 6. ประเมินพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะของนักเรียน	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการเลือกรับประทานขนมกรุบกรอบ ดัดหวาน ทานอาหารไม่มีประโยชน์	✓	
2. การสอนทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะ ด้วยสื่อ CAI อาหารและผลิตภัณฑ์ของสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4	วิธีการสอนด้วยสื่อ CAI -การระดมสมอง	กิจกรรมการสอนตามสื่อ CAI - ทบทวนและเรียนความรู้ใหม่จาก สื่อ CAI - สรุปความรู้ - ทำแบบฝึกหัด - ทดสอบหลังเรียน - ประเมินพฤติกรรมการบริโภค	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการเลือกรับประทานขนมกรุบกรอบ ดัดหวาน ทานอาหารไม่มีประโยชน์	✓	
3. กระบวนการ 5 ขั้นตอนสอนทักษะชีวิต	กระบวนการวิจัย กระบวนการคิด	ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและหาคำตอบ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน	รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า แก้ปัญหาการเลือกรับประทานขนมกรุบกรอบ ดัดหวาน ทานอาหารไม่มีประโยชน์	✓	
4. การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องฉลาดบริโภคปราศจากโรคภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4	กระบวนการคิด การมีส่วนร่วม การบูรณาการ	1. กระตุ้นความสนใจ เชื่อมโยงความรู้ 2. ศึกษาจากภาพ 3. แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ 4. แบ่งกลุ่มศึกษา หาแหล่งเรียนรู้ 5. สรุปอภิปราย	รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 4 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏดังนี้

ด้านครู

1. ครูผู้สอนสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบโครงงานแผนกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนปกติได้ เช่น วิชาสุขศึกษา ภาษาอังกฤษ สามารถตอบสนองมาตรฐานของสาระวิชาได้
2. ครูสามารถผลิตสื่อการสอนได้ด้วยตนเอง เช่น สื่อ CAI
3. ครูสามารถออกแบบใบงาน แบบสำรวจ แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครองและผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมายของกิจกรรม
4. ครูสามารถออกแบบเกณฑ์การประเมินผลงาน/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้
5. ครูสามารถบูรณาการทักษะการบริโภคศึกษา ด้านรู้กิน ให้อยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามเนื้อหาหลักของสาระในหลักสูตร
2. นักเรียนมีทักษะการทำโครงงานสามารถสรุปความรู้จากสื่อ CAI ได้
3. นักเรียนมีความรู้และความคิดในการประเมินตัดสินใจการเลือกบริโภคอาหารที่ดี มีประโยชน์ต่อตนเองได้
4. นักเรียนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ ถึงคุณค่าของอาหาร สามารถแยกได้ว่าอาหารใดควรบริโภค ไม่ควรบริโภคด้วยเหตุผลของนักเรียนเอง
5. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีสมรรถนะในการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีสามารถแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งกันและกันได้

ด้านผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองได้รับความรู้และได้ตอบแบบสอบถามทำให้ทราบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ว่าอาหารประเภทใดมีคุณค่าทางโภชนาการและอาหารปนเปื้อนเป็นอย่างไร
2. ผู้ปกครองได้เรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียนเกิดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและช่วยตอบสนองกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุตรได้ด้วย

4. โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละด้านรู้จัก

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	100	1. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	96.85
2. ดื่มนมทุกวัน	98.77	2. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	93.21
3. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	97.03	3.ชอบ ดื่มนมเป็นอาหารเข้าแทนการกินข้าว	81.14
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ ๆ	93.83	4. ทุกครั้งที่นักเรียนกินขนมจะเลือกที่มีสีสัสน้ำรับประทาน	77.70
5. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	69.52	5. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ	73.03

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	94.23	1. ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	85.72
2.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า	94.16	2. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	85.71
3.นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	93.34	3. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	76.93
4.นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสดร่วมกับพ่อแม่	92.95	4. นักเรียนไม่มีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	61.54

พฤติกรรมกรรมการบริโภคจุดเด่นและจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	97.48	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	78.78
2.คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	96.32	2. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	72.07
3.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	96.27	3. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติน้อย	60.75
4. นักเรียนตรวจสอบใบเสร็จรับเงินทุกครั้งเมื่อซื้อสินค้า	93.25	4. นักเรียนไม่เปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	52.76
	71.56		

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. ไม่ส่ง sms	90.78	1. ชอบดูโทรทัศน์ / VDO / VCDเป็นประจำ	97.40
2.ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	90.07	2. ชอบ อ่านหนังสือการ์ตูน	92.62
3.ชอบดูรายการสารคดี	89.43	3. ชอบคุยโทรศัพท์	80.00
4.ไม่โหลดเพลง / ภาพ / เกม / ข้อความ	78.57	4. ชอบซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	69.94
		5. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	68.92

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะพัฒนาทักษะชีวิตให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 145 คน

นวัตกรรม/กิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้างเชียงใหม่

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1.การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้าน บริโภคศึกษาการเลือกซื้ออาหาร ที่อ่อนหวาน มีคุณค่าอาหารสูง	รูปแบบ การสอน	กระบวนการ 4Rs 1. เห็นความสำคัญ (Realization) 2. รู้เท่าทันทำตามแบบอย่าง (Repeat) 3. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คิดใหม่ ทำใหม่ (React) 4. ปฏิบัติตนเอง ควบคุมนำไปใช้ได้ (Revolution)	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการ บริโภคอาหาร หวาน	✓	
2. รายงานการใช้ชุดกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่องลิ้ง ปนเปื้อนในอาหาร สำหรับ นักเรียนชั้น ป.4 3. นวัตกรรมชุดการสอน เรื่อง ฉลาดกิน ฉลาดเลือก	ชุดการ สอนการ ปฏิบัติจริง	แผนภูมิการใช้ชุดการสอน <pre> graph TD A[ชี้แจงการใช้ชุดการสอน] --> B[ทดสอบก่อนเรียน] B --> C[ขั้นนำ] C --> D[ขั้นสอน] D --> E1[หน่วยที่ 1] D --> E2[หน่วยที่ 2] D --> E3[หน่วยที่ 3] D --> E4[หน่วยที่ 4] D --> E5[หน่วยที่ 5] D --> E6[หน่วยที่ 6] E1 --> F[ศูนย์สำรวจ] E2 --> F E3 --> F E4 --> F E5 --> F E6 --> F F --> G[ขั้นสรุป] G --> H[ทดสอบหลังเรียน] H --> I[ผ่าน] H --> J[จบ] H --> K[ไม่ผ่าน] I --> L[ซ่อมเสริม] K --> M[พบครู] </pre>	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการเลือก รับประทานอาหาร ให้มีประโยชน์	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนรู้การสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
4. นวัตกรรมเรียนรู้คุณค่า สารอาหาร ผ่านกระบวนการเล่า สู่กันฟัง	การเล่า นิทาน	1. ชั้นเล่าสู่กันฟัง : สนทนา วิเคราะห์ สรุปความรู้ อาหารหลัก 5 หมู่ 2. หุ่นมือ : นักเรียนเล่านิทานจากนิทานที่แต่งด้วย เรื่องราวการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ 3. เพลงสัมผัส : สนทนาเพลงสัมผัส วิเคราะห์ สารอาหารในเพลงสัมผัส โดยทำสรุปเล่มเล็ก 4. สะท้อนความรู้ : ศึกษาสารอาหารจากของใส่ขนม บอกวิธี การเลือกอาหารที่ดีมีประโยชน์รับประทาน	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหาการ เลือกรับประทาน อาหารให้มี ประโยชน์	✓	
5. การพัฒนาทักษะการใช้ สิ่งของเครื่องใช้อย่างรู้คุณค่า โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ของนักเรียนชั้น ป.1	การเล่า นิทาน	กิจกรรมการเล่านิทาน 1. เล่านิทาน : ครูเล่านิทานการออมเงิน 2. วิเคราะห์ตัวละคร : นักเรียนวิเคราะห์ตัวละครใน นิทาน 3. สำรวจ : นักเรียนสำรวจเครื่องใช้ที่มักทิ้งขว้าง 4. รับความรู้ : ครูให้ความรู้โทษปัญหาการบวก, ลบ 5. แบบฝึกหัด : นักเรียนทำแบบฝึกหัด 6. บอกเล่าของรักของหวง : นักเรียนบอกเล่าของรัก ของหวงของตนเองพร้อมวิธีรักษา 7. จัดมุมห้องของรักของหวงของนักเรียน	การรู้ใช้ รู้คุณค่า แก้ปัญหาการใช้ สิ่งของทิ้งขว้าง อย่างไม่รู้คุณค่า	✓	
6. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ด้านการบริโภคศึกษาในการใส่ ใจเงินทอง ด้วยกระบวนการ 5 ส. ของนักเรียนชั้น ป.6	รูปแบบ การสอน การ แก้ปัญหา	1. ขั้นสร้างสัมพันธ์ : อภิปรายปัญหาใกล้ตัว หรือ สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน 2. ขั้นสอน : บันทึกรายรับ-รายจ่าย 3. ขั้นสำรวจ : การแสวงหาความรู้และรวบรวมข้อมูล 4. ขั้นสรุป : แสดงความคิดเห็น ทดสอบความรู้ 5. ขั้นสะท้อนความคิด : สะท้อนความรู้สึกร่วมจากการ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	รู้ใช้ รู้คุณค่า แก้ปัญหาการใช้ จ่ายเงินให้รู้ คุณค่าของเงิน รู้ ใช้จ่าย เก็บออม ให้ถูกวิธี	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนเทศบาลวัดพอกช้างเชียงใหม่ ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 6 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนสามารถบูรณาการทักษะชีวิตการบริโภคศึกษา ด้านรู้กินรู้ใช้ ลงในเนื้อหาแผนการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ
2. ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการสอน กิจกรรมการสอน ได้เป็นลำดับขั้นตอนโดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ด้วยตนเอง
3. ครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ในการสอนด้วยกัน สามารถใช้แนวทางวิธีการสอนเหมือนกัน แต่บูรณาการสอนได้หลายวิชา

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายวิธี ได้ทำกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมการทดลองการเล่านิทาน บันทึกรายรับ-รายจ่าย ทำสมุดเล่มเล็ก ผাগเงินกับธนาคาร และการเดินรณรงค์
2. นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การหาทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น การเลือกรับประทานอาหาร นักเรียนจะมีเหตุผลก่อนตัดสินใจบริโภค
3. นักเรียนมีพฤติกรรม การบริโภคอาหาร ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ด้านผู้ปกครอง

1. เห็นความสำคัญ ให้การสนับสนุนนักเรียน ในการเรียน
2. ให้กำลังใจ กระตุ้นให้ลูกหลานทำกิจกรรมปกติของโรงเรียนและนำไปใช้ที่บ้าน สามารถช่วยเหลือ แนะนำต่อบ้านได้
3. ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค โดยแนะนำนักเรียนปฏิบัติตามโรงเรียนและให้การแนะนำดูแล
4. ให้ความใกล้ชิด ความรัก ความเอาใจใส่แก่นักเรียนเพิ่มขึ้น

5. โรงเรียนจิตรราวิทยา

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้าน รู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	98.22	1. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	91.90
2. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	97.75	2. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	88.09
3. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ ๆ	97.15	3. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	84.81
4. กินอาหารที่มีกาก เช่นผักและผลไม้สด	95.79	(ทานผักน้อยมาก)	
		4. นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส	84.23
		5. ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายทุกครั้ง	76.79

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้าน รู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน	97.27	1. ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	93.39
	93.88	2. ซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	89.58
2. นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสดร่วมกับพ่อแม่	92.38	3. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	73.98
3. นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	91.26	4. นักเรียนไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพสินค้า	62.63
5. นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า			

พฤติกรรมกรรการบรโภคจุดเด่นจุดด้อยด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	97.55 96.16	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	86.62
2. นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.41	2. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	85.93 78.63
3. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของ เครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	95.14	3. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติน้อยมาก	59.85
4. นักเรียนตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูก		4. นักเรียนไม่คำนึงถึงการใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่า	

พฤติกรรมบรโภคจุดเด่นจุดด้อยด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ
1. ดูรายการสารคดี	93.97	1. ชอบดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	95.52 91.74
2. ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	92.8	2. ชอบ คุยโทรศัพท์	87.15
3. ไม่ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	90.49	3. ชอบเล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	83.42 63.96
4. ไม่ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	89.64	4. ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน	
		5. ชอบโหลดเพลง / ภาพ / เกม / ข้อความ	

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรการบรโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบรโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

การจัดกิจกรรมบันทึก-รายรับ รายจ่าย บัญชีในครัวเรือนจะเสริมสร้างความเข้มแข็งเกิดทักษะชีวิตการบรโภคศึกษาในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบรโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบรโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 298 คน

นวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิต

โรงเรียนจิตรวิทย์วิทยา

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. การพัฒนาพฤติกรรมการใช้-จ่ายเงินของนักเรียนโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของ ดร.สุวิทย์ มูลคำ	วิธีการ สอน กระบวนการ การคิด	1. ได้รับความรู้ของความหมาย รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน จากกิจกรรมการสอน 2. สำเร็จบันทึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียนในแต่ละวัน 3. บันทึกการรับประทานของนักเรียน 4. บันทึกการเลือกซื้อสินค้า 5. ศึกษาวิเคราะห์วัสดุรีไซเคิล 6. ศึกษาคิดวิเคราะห์ ผลกระทบประโยชน์อย่างไร 7. สรุปผลการคิดวิเคราะห์ ในด้านกรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน 8. เชื่อมโยงพฤติกรรมจากการคิดวิเคราะห์ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันสู่การบันทึก รายรับ-รายจ่าย ของนักเรียน 9. สรุปพฤติกรรม การใช้เงิน การออมเงินของนักเรียน	แก้ปัญหา รู้ใช้ จ่ายเงิน การออมเงิน เสริมความรู้ ด้านรู้กิน รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน	✓	
2. เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินของนักเรียนชั้น ป.4/1 โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ของ ดร. สุวิทย์ มูลคำ	แผนการ สอน กระบวนการ การคิด	เทคนิคการเรียนการสอน คือ 1 ได้รับความรู้ของความหมาย รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน จากกิจกรรมการสอน 2 สำเร็จบันทึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียนในแต่ละวัน 3. บันทึกการรับประทานของนักเรียน 4. บันทึกการเลือกซื้อสินค้า 5. ศึกษาวิเคราะห์วัสดุรีไซเคิล 6. ศึกษาคิดวิเคราะห์ ผลกระทบประโยชน์อย่างไร 7. สรุปผลการคิดวิเคราะห์ ในด้านกรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน 8. เชื่อมโยงพฤติกรรมจากการคิดวิเคราะห์ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันสู่การบันทึก รายรับ-รายจ่าย ของนักเรียน 9. สรุปพฤติกรรมกรการใช้เงิน การออมเงินของนักเรียน	รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนจิตราวิทยา ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 2 เรื่อง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูสอนสามารถ สอดแทรก บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน ในเรื่องการบริโภค ศึกษา ลงไปในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ทั้งด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันไปพร้อมกันจากนั้น สามารถสรุปหมวดความรู้ของนักเรียน เชื่อมโยงไปถึงการบันทึก รายรับรายจ่ายของนักเรียน ที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนได้
2. ครูผู้สอน สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนรู้จักการคิด วิเคราะห์ จากกิจกรรมในชีวิตจริงของนักเรียนได้
3. ครูผู้สอนในโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การบูรณาการให้เป็นทิศทางเดียวกันได้

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ
2. นักเรียนเกิดความรู้ สัมผัสกับกิจกรรมรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน จากกิจกรรมจริงในชีวิตประจำวัน
3. นักเรียนรู้จักการบันทึก รายรับ-รายจ่าย ส่วนตัวของตนเอง มีเหตุผลในการเลือก บริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของตนเองทำให้ผลการบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีเงินเหลือในแต่ละวัน
4. นักเรียนสามารถออมเงินด้วยตนเองได้

ด้านผู้ปกครอง

1. ให้การสนับสนุนนักเรียนในการออมเงินโดยนำนักเรียนไปฝากเงินกับธนาคาร
2. เป็นผู้ให้กำลังใจบุตรหลานในการเก็บออมเงิน
3. ผู้ปกครองเล็งเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของการบันทึก รายรับ-รายจ่าย ให้ความร่วมมือดูแลบุตรหลานอีกทางหนึ่ง

6. โรงเรียนวาริชียงใหม่

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้านรู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.ดื่มนมทุกวัน	99.58	1. กินอาหาร Fast food เช่น พิซซ่า แฮม	89.20
2.นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	98.75	เบอเกอร์	88.65
3.ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	98.72	2. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	84.99
4.ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่	96.61	3. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	82.22
สุกใหม่ ๆ		4. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	69.14
		5. มักเสียดีกที่อยู่ในอาหารทั้งบ่อยครั้ง (ไม่ทานผัก)	

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. . นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์	96.11	1. ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	95.36
เครื่องใช้เพราะความจำเป็น		2. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่าย	90.64
2.นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน	95.08	ด้วยตนเอง	
	94.26	3. ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	83.09
3.นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงิน	93.16	4. นักเรียนไม่เคยตรวจสอบราคาสินค้าว่า	64.40
แต่ละครั้ง		ตรงกับใบเสร็จหรือไม่	
4.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของ			
ราคากับคุณภาพของสินค้า			

พฤติกรรมกรรมการบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	98.86 96.52	1. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	86.88 82.30
2.นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.25	2. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	77.12
3.นักเรียนเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	93.83	3. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนมักจะเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ	75.25
4. นักเรียนใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะซื้อของใหม่		4. นักเรียนใช้ขนานในการแปรงฟันทุกครั้ง	

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1.ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	93.44	1.ชอบ ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	98.70 95.41
2. ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	91.07	2.ชอบ คุยโทรศัพท์	94.01
3. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	90.07	3. ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน	90.35
4. อ่านหนังสือพิมพ์	89.97	4. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	85.81
		5. เล่นอินเทอร์เน็ต / chat / Hi5 / My Space	

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จะพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาให้ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 240 คน

นวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนวาริชเชียงใหม่

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. รายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ห้องเรียนการตูน สร้งสรรค์ เพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกอ่าน การตูนความรู้เพิ่มทักษะการอ่าน และส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	รูปแบบการสอน	1. สสำรวจพฤติกรรมกาเลือกซื้อและเลือกอ่านการตูนของนักเรียน 2. สสำรวจความนิยมของประเภทหนังสือ 3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดแบ่งประเภทในรูปแบบแผนภูมิ 4. วิเคราะห์หนังสือที่นักเรียนซื้อมาโดยใช้ใบงาน 5. ให้ความรู้ แนะนำแนวทางในการเลือกซื้อและเลือกอ่านการตูนที่เหมาะสมแก่นักเรียนด้วยวิธีการ - วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของหนังสือที่ซื้อมา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ - นักเรียนร่วมกันสรุปข้อดีของหนังสือที่ควรเลือกอ่านและข้อเสียของหนังสือที่ไม่ควรอ่าน - ระดมสมองเพื่อหาหนังสือการตูนดีที่นำอ่าน - เขียนเชิญชวนให้เลือกอ่านหนังสือการตูนที่ดี โดยการแต่งคำขวัญ 6. ประเมินพฤติกรรมกาเลือกซื้อและเลือกอ่านการตูนของหนังสือหลังจากได้รับความรู้	ด้านรู้เท่าทัน นักเรียนขาดทักษะการอ่านและเลือกอ่านหนังสือไม่เหมาะสมกับตนเอง	✓	
2. ผลการพัฒนาการเรียนรูเรื่องพฤติกรรมกาบริโภคสินค้าโดยใช้กระบวนการ BEST ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	กระบวนการสอน BEST	1. Build happiness สร้างความสุขในการเรียน : กระตุ้นการเรียนด้วยเกม 2. Enhance thinking เชิดชูความคิด : สัมภาษณ์บุคคลในการใช้เหตุผล หรือแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้า 3. Strive for result ผลิตผลงาน : สร้างผังความคิดเรื่องหลักกาเลือกบริโภคสินค้า 4. Toward a better society สืบสานและสร้างสรรค์สิ่งที่ดี: จัดป้ายนิเทศ จัดตลาดนัดจำลอง ทดสอบหลังเรียน	ด้านรู้เท่าทัน เสริมความรู้ในการเลือกบริโภคสินค้า	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ Best เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	กระบวนการสอน Best	U.B-Build happiness สร้างความสุขในการเรียนรู้ : การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ 2. E-Enhance Thinking สร้างทักษะกระบวนการคิดระดับสูง : การแยกแยะข้อมูลแล้วเขียนเป็นตาราง 3. S-Strive for results สร้างสรรค์ผลงานจากองค์ความรู้ที่ได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย : เขียนแผนภูมิแท่งเปรียบเทียบและกราฟเส้น 4. T-Toward a better society สร้างวิธีการนำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและสังคม : การทำโครงการ	ด้านรู้ใช้ เสริมสร้างทักษะการใช้เงินอย่างประหยัดอย่างคุ้มค่า	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนวาริชียงใหม่ ซึ่งมี ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียนออกแบบใบงานภาระงานที่นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ง่าย จนสุดท้ายนักเรียนสามารถมีเหตุมีผลในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูทุกท่านมีขั้นตอนการสอนจากง่ายไปหายาก และใช้กรณีตัวอย่างในการศึกษาจากประสบการณ์จริงของนักเรียนเป็นกรณีศึกษา
3. ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอนกับนักเรียนทั้งระบบกลุ่มและระบบบุคคล
4. ครูมีการสื่อสารกับทางโรงเรียนถึงผู้ปกครอง ในการช่วยดูแลสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองกับทางโรงเรียนด้วย

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม ได้ระดมพลังสมอง สามารถคิดวิเคราะห์ บอกข้อดีข้อเสียของหนังสือที่ตนเองมีอยู่ หรือที่ชอบอ่านได้

2. นักเรียนสามารถจำแนกแยกได้ว่าหนังสือที่ดีที่ควรอ่านแต่ละเล่มนั้น คือ หนังสืออะไรและมีเหตุผลประกอบสนับสนุนให้สมควรอ่านได้
3. นักเรียนสามารถบอกถึงหลักการเลือกบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม กล้าแสดงออก แสดงความสามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน และรับผิดชอบงานมากขึ้น
5. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบราคาสິงของเครื่องใช้ที่นักเรียนซื้อได้ในราคาที่ประหยัด
6. นักเรียนสามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ ในราคาที่ประหยัดและเหมาะสมกับตนเองได้
7. นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการ

ด้านผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้การสนับสนุนในการดูแลนักเรียน พานักเรียนไปร้านค้าให้คำแนะนำในการเลือกซื้อทั้งของใช้และหนังสือ ให้เหมาะกับราคาและความจำเป็นต่อนักเรียน ตามคำแนะนำของครูผู้สอน
2. ผู้ปกครองให้ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพราะสามารถลดพฤติกรรม การใช้จ่าย การซื้อของที่ไม่จำเป็น ไม่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

7. โรงเรียนดาราวิทยาลัย

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมกรรการบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้าน รู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1. ตื่นนอนทุกวัน	100	1.ไม่ กินอาหารที่มีกาก เช่นผักและผลไม้สด (ไม่กินผัก/ผลไม้)	97.32
2. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	98.35	2. กินอาหารทะเลมากถึงสัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	87.63
3.ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	98.3	3. กินอาหาร Fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์	85.69
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ ๆ	97.48	4. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น(กินผัก/ผลไม้ไม่บ่อยมาก)	80.93
		5. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	78.23

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	95.69	1. ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	94.14
	94.87	2. ซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	87.63
2.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า	94.69	3.ไม่ ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	66.79
3.นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้ง	94.78	4. นักเรียนไม่มีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	61.71
4. นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน			

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ
1. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อ สิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	96.7	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	82.49
2. นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อ เลิกใช้	96.61	2. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	74.47
3. นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและ ส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.76	3. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติน้อยมาก	65.03
4. นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วย พ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและ คุ้มค่า	95.76	4. . คุณพ่อคุณแม่ นักเรียนมักจะเลือกซื้อ สินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจาก ต่างประเทศ	60.04

พฤติกรรมการบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. ดูรายการสารคดี	96.55	1. ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	96.77
2. ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มี เครื่องหมายรับรองคุณภาพของ ผู้ผลิต.	95.69	2. ชอบคุยโทรศัพท์	92.04
3. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	93.97	3. อ่านหนังสือการ์ตูนเป็นประจำ	91.60
4 อ่านหนังสือพิมพ์	92.12	4. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	87.73
		5. เล่นอินเทอร์เน็ต / chat / Hi5 / My Space	78.82

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมการบริโภคของเด็ก
จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการ
บริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะพัฒนาทักษะชีวิตให้นักเรียน รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่า
ทันการบริโภคได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่าย จำนวน 11 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 1,831 คน

นวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนดาราวิทยาลัย

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ R35 เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ระดับชั้น ป.4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย	กิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนที่ 1 Realization (เห็นความสำเร็จ) : ให้นักเรียนรู้หลักและปฏิบัติตามหลักโภชนาการวิเคราะห์ผล การปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติตามหลักโภชนาการ ขั้นตอนที่ 2 Self-monitoring (ทำความเข้าใจปัญหา) : สังเกตพฤติกรรมตนเองโดยทำแบบสอบถามพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขั้นตอนที่ 3 Self-evaluation (ประเมินตนเอง) : กำหนดเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบันทึกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ขั้นตอนที่ 4 Self-reinforcement (เสริมแรง) : กิจกรรมเสริมแรง เมื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จะได้รางวัล	รู้กิน รู้คุณค่า น้ำหนักเกิน มาตรฐาน	✓	
2. การพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมของนักเรียนชั้น ป.4		นวัตกรรมโดยใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบ <pre> graph TD A[น้ำอัดลม] --> B[ค้นคว้าข้อมูล นำเสนอข้อมูล] B --> C[ศึกษาอาหารและเครื่องดื่ม] B --> D[ศึกษาอาหารและเครื่องดื่ม] C --> E[คิดเปรียบเทียบคุณค่าอาหาร] D --> E E --> F[มีประโยชน์] E --> G[ไม่มีประโยชน์] F --> H[น้ำผลไม้] G --> I[น้ำอัดลม] H --> J[ค้นคว้าข้อมูลโดยการปฏิบัติ ทำน้ำผลไม้ดื่ม] I --> K[คิดเปรียบเทียบคุณค่า] J --> K K --> L[มีประโยชน์] K --> M[ไม่มีประโยชน์] </pre>	ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า นักเรียนพันธุ์ได้ น้ำหนักเกิน เกณฑ์มาตรฐาน		

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
3. การใช้เทคนิคการสอน 5W1H เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการบริโภคของนักเรียนชั้น ป.5	แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนากระบวนการคิด	เทคนิคการสอนแบบ 5W1H 1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : นักเรียนทำแบบสอบถาม พฤติกรรมการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ดของนักเรียน เพื่อวิเคราะห์เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์ใบงาน ตามเทคนิคการสอน 5W1H 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : วิเคราะห์สรุปบทความด้วยเทคนิคการสอน 5W1H 4. ขั้นการฝึกทักษะการคิดตามรูปแบบ เทคนิคการสอน 5W1H : ฝึกทักษะการวิเคราะห์ตามเทคนิค 5W1H โดยใช้บทความเกี่ยวกับผลของการบริโภคอาหารแบบ Fast food และแบบ Junk food 5. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : ฝึกวิเคราะห์ผลที่ได้จากการรับประทานอาหาร แบบ Fast food และ แบบ Junk food 6. ขั้นการประเมินผล : ตรวจใบงาน แบบสอบถาม สรุปผล	ด้านรู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนชอบทานอาหาร Fast food และ แบบ Junk food	✓	
4. ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยใช้กิจกรรมการแปรรูปผักของนักเรียนชั้น ป.4	การปฏิบัติจริง	1. การปลูกผักปลอดสารพิษ 2. การทำผักชุบแป้งทอด 3. การเลือกบริโภคผัก 4. กิจกรรมวันบูรณาการ ในหัวข้อ เด็กยุคใหม่ใส่ใจการบริโภค และจัดกิจกรรมเรื่องเมนูผักหลากหลาย โดยนักเรียนทำส้มตำผักและผลไม้ 5. ประเมินผลงาน และทดสอบ	รู้กิน รู้คุณค่า แก้ปัญหา นักเรียนไม่ทานผัก	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องสารอาหาร เพื่อ พัฒนาทักษะชีวิตด้าน การบริโภคอาหารของ นักเรียน ป. 6	แผนการ สอน กระบวนการ การคิด	1. คัดวิเคราะห์ปัญหา : ศึกษาปัญหาอภิปราย การบริโภคในปัจจุบัน ได้แก่ “นม+ น้ำอัดลม = 0 และความเสี่ยงในใจของ 2. สืบค้นข้อมูล : สืบค้นเมนูอาหาร วิเคราะห์สารอาหารในเมนูอาหาร จำแนกหมวดหมู่ของอาหาร และสารอาหาร 5 หมู่ จากแบบฝึก วิเคราะห์ความแตกต่าง “แกะดำ” 3. ฐานปฏิบัติการ : วิเคราะห์และเปรียบเทียบสารอาหารจากซอง ผลิตภัณฑ์ว่า เหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ควรเลือกบริโภคอาหารชนิดใด มากกว่ากัน 4. สถานสู่การเปลี่ยนแปลง : นักเรียนประกอบอาหาร “เมนูหรรษา 5 หมู่” : นักเรียนศึกษาบทความ “สารอาหารที่ร่างกายต้องการเมื่อมีความเครียด” : นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “กล้าให้ความรู้” โดยการสอบถาม เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบแนะนำและให้ความรู้เรื่อง สารอาหารและการเลือกบริโภคอาหารกับบุคคลอื่นในที่ สาธารณะ	รู้จัก รู้ใช้ รู้คุณค่า	✓	
6. การพัฒนาทักษะชีวิต การบริโภคสื่อโฆษณา ด้วยนวัตกรรมแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ใช้ กระบวนการคิดวิพากษ์ ของนักเรียน ป.6	แผนการ สอน กระบวนการ การคิด	1. การเผชิญเหตุการณ์ : อภิปราย “เด็กไทยรู้ทันสื่อโฆษณา” สรุปแนวทางปฏิบัติ 2. การประเมินสถานการณ์ : อภิปราย แยกแยะ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความเชื่อโฆษณาชวนเชื่อ 3. การพิจารณาวินิจฉัย: วิพากษ์คำโฆษณา 4. การตรวจสอบและประเมินข้อมูล : กิจกรรมมีปัญหา พาเพิ่มพูน : ผู้เรียนทำแบบสัมภาษณ์ ผู้เรียนในการเลือกซื้อสินค้าจาก การบริโภคสื่อโฆษณาโทรทัศน์	ด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		5. การพัฒนาแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม : กิจกรรมเลือกอย่างไรและให้นักเรียนทำแบบประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคสื่อโฆษณาโดยใช้กระบวนการคิดวิพากษ์ 6. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ : อภิปรายเกี่ยวกับการวิพากษ์โฆษณา : เพื่อประเมินเพื่อนตามแบบประเมิน : ผู้เรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็น : ครูวิเคราะห์ประเมินผลแบบสอบถาม 7. ประเมินทัศนคติและพฤติกรรมผู้เรียนจากผู้เกี่ยวข้อง : ผู้เรียนทำแบบประเมิน : ครู, ผู้ปกครอง ประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบประเมินพฤติกรรม			
7. ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาโดยใช้เพลงเป็นสื่อส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้น ป.5	กิจกรรมปฏิบัติ	1. นักเรียนทำแบบวัดความสามารถพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาโดยใช้เพลงเป็นสื่อส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ) 2. นักเรียนเขียนบอกปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตของตนเองอย่างอิสระ 3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปปัญหาและอุปสรรคที่เขียนมา 4. นักเรียนเลือกปัญหาด้านที่ตนเองกำลังเผชิญ 5. นักเรียนร้องเพลงที่ครูเตรียม 6. นักเรียนค้นคว้าหาเพลงที่มีความหมายปลุกปลอกให้กำลังใจ 7. นักเรียนวิเคราะห์ความหมายและข้อคิดที่ได้รับ 8. นักเรียนรวบรวมเพลงที่ทุกคนหาได้เป็นอัลบั้ม “เพลงดีที่ควรฟัง” 9. นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงประกวดให้หัวข้อ “เพลงนี้สิน่าฟัง” 10. นักเรียนสะท้อนความรู้สึกละประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม 11. นักเรียนทำแบบวัดความสามารถพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา โดยใช้เพลงเป็นสื่อ ส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ)	ด้านรู้เท่าทัน ส่งเสริมการ บริโภคสื่อ มีวิถีชีวิตโอหรือ คาวาโอเกะ	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนดารวิทยาลัย ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 7 เรื่อง
ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. สามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านกระบวนการคิด ได้ตรงกับเนื้อหาการสอนในหลักสูตรและเสริมกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน
2. สามารถผลิตสื่อการสอน ICT ได้นำสนใจตรงตามเนื้อหา นักเรียนสามารถเข้าศึกษาเองได้
3. สามารถแนะนำดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน เป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม

ด้านนักเรียน

1. สามารถวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการปฏิบัติตน ไม่ปฏิบัติตามหลักโภชนาการได้
2. นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของตนเองวิเคราะห์สภาพปัญหาโภชนาการของตนเองพร้อมกับวางแผนแก้ปัญหาของตนเองได้ด้วยการฝึกปฏิบัติให้ค่อย ๆ น้อยลง
3. นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลักโภชนาการที่ดีขึ้นรู้จักเลือกรับประทานอาหารดีขึ้น เช่น ทานปลามากขึ้น ทานผลไม้มากขึ้นลดพฤติกรรมทางลบ เช่น ทานฟาสฟู้ด อาหารไขมันลดลง เป็นต้น
4. นักเรียนเห็นคุณค่าของการดื่มน้ำผลไม้มากขึ้น
5. นักเรียนมีความรู้เข้าใจ กระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้ สามารถ แสวงหาข้อมูล ความรู้ใหม่จากแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ คิดเปรียบเทียบ ประโยชน์และโทษของเครื่องดื่มได้จากแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ คิดเปรียบเทียบ ประโยชน์และโทษของเครื่องดื่มได้
6. นักเรียนสามารถนำผลการเปรียบเทียบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการดื่มน้ำอัดลมและดื่มน้ำผลไม้แทน
7. นักเรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกิจกรรมใน การสอน อย่างสนุกสนาน มีความสุข
8. นักเรียนมีพฤติกรรมชอบรับประทานผักมากขึ้น พร้อมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่าผักมีคุณค่าทางอาหาร อร่อยมีวิตามิน เกลือแร่ มีสารอาหารมาก สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้
9. นักเรียนลดการบริโภคอาหารฟาสฟู้ดให้น้อยลง และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสจัด
10. นักเรียนเลือกที่จะไม่บริโภคขนมแทนข้าวกลางวัน และรับประทานผลไม้ในวันมีสุขอนามัยดีขึ้น ในการล้างก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง
11. นักเรียนลดพฤติกรรมบริโภคน้ำอัดลม โดยเปลี่ยนมาดื่มน้ำเปล่า, นม, โยเกิร์ตแทน

12. นักเรียนสามารถระบุและลดการบริโภคอาหารสำเร็จรูปได้
13. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างและจำแนกหมวดหมู่ของอาหารและสารอาหาร 5 หมู่ รู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างของอาหารแต่ละชนิดได้
14. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบสารอาหารจากซองผลิตภัณฑ์ได้ว่าเหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ และควรเลือกบริโภคอาหารชนิดใดมากกว่ากันเช่น “ระหว่าง Koko Krunch ของ nestle และ Corn Flakes ของ Kellogg's ที่มีปริมาตรสุทธิเท่ากัน ราคาเท่ากัน นักเรียนเลือกบริโภค Koko Krunch ของ nestle มากกว่า เนื่องจากให้พลังงานมากกว่า (100 Kcal : 90 Kcal.) มีโซเดียม (เกลือ) น้อยกว่า (2% : 8%)
15. นักเรียนมีทักษะชีวิตในการเลือกซื้อสินค้าจากการบริโภคสื่อโฆษณาโทรทัศน์ดังนี้
 - นักเรียนมีหลักในการเลือกซื้อสินค้าเครื่องบริโภคในโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ ประโยชน์ ความเหมาะสมของสินค้า
16. นักเรียนเกิดความตระหนักถึงการรับสื่ออย่างมีความหมาย ฟังเพลงแล้วได้คิด วิเคราะห์ ถึงประโยชน์โทษผลตลอดจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ด้านผู้ปกครอง

1. ให้คำชี้แนะชี้นำนักเรียนที่บ้านได้
2. เป็นผู้คอยเสริมแรงเสริมกำลังใจให้นักเรียน เมื่อสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางบวกเพิ่มมากขึ้น เช่น ชื่นชอบรางวัลให้นักเรียนมาไปเที่ยวสวนสัตว์ เสริมกำลังใจนักเรียน
3. สามารถปฏิบัติตนคอยเป็นผู้ช่วยเหลือครูได้ดี

8. โรงเรียนพุทธิโสภณเชียงใหม่

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมการบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้านรู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. ตื่นนอนทุกวัน	98.48	1. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	89.48
2. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	98.31	2. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	89.27
3. ตื่นนอนทุกวัน	96.13	3. นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส	88.32
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ๆ	95.39	4. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	82.21
		5. มักเขี่ยผักที่มีอยู่ในอาหารทิ้งบ่อยครั้ง	70.20

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน	96.83	1. ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	94.14
	96.50	2. ซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	87.59
2. นักเรียนเลือกซื้อสิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น	95.12	3. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	87.40
3. นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสดร่วมกับพ่อแม่	94.12	4. นักเรียนไม่มีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ปกครอง	64.18
4. นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้ง			

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรม การบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	99.50 96.91	1. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	86.61
2.นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	96.06	2. นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	78.69
3.นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและ ส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	92.39	3. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลาย ง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติน้อย	68.66
4.นักเรียนใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะ ซื้อของใหม่		4. นักเรียนไม่เคยเปรียบเทียบราคาและ คุณภาพสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจ ซื้อ	55.00

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรม การบริโภค	ร้อยละ
1.ดูรายการสารคดี	94.53	1. ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	97.18
2. ไม่ ส่ง sms	89.08	2. อ่านหนังสือการ์ตูน	91.78
3. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	87.87	3. คุยโทรศัพท์	91.23
4.โหลดเพลง / ภาพ / เกม / ข้อความ	82.47	4. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	81.23
		5. เล่นอินเทอร์เน็ต / chat / Hi5 / My Space	74.51

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมบริโภคของเด็ก
จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการ
บริโภคของเด็ก ดังนี้
โจทย์วิจัย

กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันจะทักษะกระบวนการ
คิดในการบริโภคของนักเรียนได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่ายผู้วิจัย จำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 130 คน

นวัตกรรม/กิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนพุทธิโศภน

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สถานการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนการเลือกรับประทานอาหารให้ได้สารอาหารตามหลักโภชนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3	แผนการสอน กระบวนการ การคิด	ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล: รวบรวมข้อมูล อาหารหลัก 3 มื้อ 2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล : นำข้อมูลการบริโภคอาหารในแต่ละวันมาวิเคราะห์ตามหลักโภชนาการ 3. ขั้นสรุปข้อมูล : หาค่าเฉลี่ยในแต่ละวันนักเรียนรับประทานอาหารได้ครบตามหลักโภชนาการหรือไม่ 4. ขั้นฝึกทักษะ : นักเรียนคิดเมนูอาหาร 5. ขั้นสังเคราะห์ : ปฏิบัติทำอาหารช่วยกันคิดและรับประทานร่วมกัน 6. ขั้นสะท้อนความรู้สึก : เขียนความรู้จากการเรียนและการนำความรู้ไปใช้ 7. ขั้นประเมิน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับประทานอาหารของตนเองให้ได้สารอาหารครบ และให้ได้ปริมาณที่เหมาะสม	รู้จัก	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การเลือกใช้เงิน และวัสดุสิ่งของที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันโดยกระบวนการคิดเพื่อบริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	แผนการสอน กระบวนการคิด	เทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. วิเคราะห์เศษวัสดุที่ใช้แล้วและประเมินราคา 2. สร้างสรรค์งานตามแนวคิด 3. รู้นำไปใช้ในชีวิต 4. รวบรวมเก็บรักษาเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน 5. รู้จักใช้ ได้กำไร ภัยไม่มี 6. การเลือกใช้เงินอย่างประหยัด 7. ทดสอบหลังเรียน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	รู้ใช้	✓	
3.การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ นวัตกรรมแผนการสอนรู้คุณค่า ฉลาดใช้ ฉลาดคิด เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2	แผนการสอน กระบวนการคิด	เทคนิคการเรียนการสอน คือ 1.ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : สำรวจสิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนที่ใช้ในชีวิตประจำวันว่ามีสิ่งใดบ้าง 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : จำแนกอุปกรณ์การเรียน ของใช้ส่วนตัวและบอกวิธีรักษา 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : สรุปข้อมูลของการจำแนกสิ่งของเครื่องใช้ฝึกการแสดงความคิดเห็น ผลกระทบของการไม่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ 4. ขั้นการฝึกทักษะ : ฝึกสร้างโจทย์ปัญหา แก้โจทย์ปัญหาจากใบข้อวินิจฉัย 5. ขั้นการสังเคราะห์ : วางแผนการใช้สิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนอย่างถูกวิธี 6. ขั้นสะท้อนความรู้สึก : เรียนสรุปสะท้อนความคิดที่ได้รับจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตจริงตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 7. ขั้นการประเมิน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนเกิดความตระหนัก รู้จักคุณค่าของสิ่งของเครื่อง สามารถดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ทั้งของตนเองและส่วนรวมได้ดี	รู้คุณค่า	✓	

9. โรงเรียนไผ่โรงวัววิทยา

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมกรบริโภค
จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้าน รู้กิน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ
1. ตื่นนอนทุกวัน	100	1. นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส	98.27
2. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	98.35	2. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน	93.50
3.ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	98.3	3. กินอาหาร Fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์	93.33
4. ถ้ามีโอกาสเลือกกินอาหารจะเลือกที่สุกใหม่ ๆ	97.48	4. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น	91.53
5. กินอาหารที่กาก เช่น ผักและผลไม้สด	95.79	5. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	89.14

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ
1.นักเรียนนับเงินทอนจากการซื้อสินค้า	95.69	1. ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	96.56
2.นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า	94.87	2. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง	93.10
3.นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้ง	94.69	3. ซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา	92.31
	94.78	4. นักเรียนไม่มีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง	55.21
4. นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน	93.70		
5. นักเรียนไปซื้อของจ่ายตลาดสดร่วมกับพ่อแม่			

พฤติกรรมกรรการบรโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ
1.คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้	96.7	1. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติ	89.91
2.นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	96.61	2. นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	88.24
3.นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.76	3. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	82.65
4.นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	95.73	4. นักเรียนเปรียบเทียบราคาและคุณภาพสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ	71.19

พฤติกรรมกรรการบรโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรการบรโภค	ร้อยละ
1. ดูรายการสารคดี	96.55	1. ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	99.13
2.ซื้อของใช้ ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	95.69	2. อ่านหนังสือการ์ตูน	96.55
3.ไม่ส่ง SMS.	93.97	3. คุยโทรศัพท์	93.92
4.อ่านหนังสือพิมพ์	92.12	4. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์	90.51
		5. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	72.41

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรการบรโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้

โจทย์วิจัย

กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนจะพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาให้ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และ รู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่ายผู้วิจัย จำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 140

นวัตกรรมที่ค้นพบของโรงเรียนไทยโรจน์วิทยา

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
1. การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมที่ไม่ รับประทานอาหารเช้า ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	วิธีการ สอน กระบวนการ การคิด	1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : อภิปรายความสำคัญของอาหารมื้อเช้า รวบรวมเมนูอาหารเช้า 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : จำแนกประเภทเมนูอาหาร 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : แสดงความคิดเห็นสรุปประโยชน์อาหารเช้า 4. ขั้นการฝึกทักษะ : ประกอบอาหารเช้า 5. ขั้นการสังเคราะห์ : วางแผนการเมนูอาหารเช้าสะท้อนความรู้สึก 6. ขั้นการประเมิน : ครูประเมินผู้เรียนด้าน KAP.	แก้ปัญหา ด้านการรู้กิน รู้คุณค่า ส่งเสริมให้เห็น คุณค่าของอาหาร มื้อเช้า	✓	
2. การวิเคราะห์ผลการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดื่มน้ำอัดลมของ นักเรียน ป.4	วิธีการ สอน กระบวนการ การคิด	1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมรายชื่อ น้ำอัดลม อภิปรายประโยชน์โทษของน้ำอัดลม 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์โทษของ น้ำอัดลม 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : อภิปรายสรุปผลการ วิเคราะห์ข้อมูลน้ำอัดลม 4. ขั้นการฝึกทักษะ : นักเรียนบันทึกพฤติกรรม การดื่มน้ำของตนเอง 5. ขั้นการสะท้อนความรู้ของนักเรียน ต่อการดื่มน้ำ อัดลม	แก้ปัญหาด้านรู้กิน	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
3. การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการบริโภคสื่อ รายการโทรทัศน์	วิธีการ สอน กระบวนการ การคิด	1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมข้อมูลรายการ โทรทัศน์ 2. ขั้นวิเคราะห์ : วิเคราะห์รายการโทรทัศน์ เหมาะสมหรือไม่ 3. ขั้นสะท้อนความรู้สึกร่วม : เสนอรายการโทรทัศน์ยอด นิยมพร้อมเหตุผล 4. ขั้นสรุปข้อมูล : สรุปเหตุผลการเลือกชมรายการ โทรทัศน์	แก้ปัญหา การรู้เท่าทัน การรู้คุณค่า รายการโทรทัศน์	✓	
4. เกมดีมีในคอมเพื่อ พัฒนา การตัดสินใจใน การเลือกเล่นเกม คอมพิวเตอร์	วิธีการ สอน กระบวนการ การคิด	1. ขั้นระดมความคิดหาประสบการณ์ : ระดม ความคิดหาเหตุผลในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ 2. ขั้นแยกแยะประสบการณ์ : คัดแยกประเภทของ เกมที่ดีมีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ 3. ขั้นหาทางเลือก : ระดมความคิด ตัดสินใจเลือก เล่นเกม 4. ขั้นสะท้อนความรู้สึกร่วม ถ่ายทอดความรู้สึกเกมดีใน ดวงใจ	แก้ปัญหา การรู้เท่าทันเกมใน คอมพิวเตอร์ การรู้คุณค่า	✓	

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 4 เรื่อง ผล
การนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏดังนี้

ด้านครู

1. ครูผู้สอนสามารถออกแบบนวัตกรรม กิจกรรมการเรียนการสอนต่างเป็นระบบ มี
ขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน มีการเชื่อมโยงขั้นตอนการสอนอย่างเป็นลำดับ เป็นทักษะการคิดให้เกิด
กับนักเรียนได้
2. ครูผู้สอนเน้นทักษะการปฏิบัติจริง นักเรียนเข้ามา สืบค้น สืบค้น ข้อมูลด้วยตนเอง
ลงมือปฏิบัติ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ครูผู้สอน ออกแบบกิจกรรม เน้นทักษะชีวิตจริงของผู้เรียน นำมาเป็นกรณีศึกษาได้
4. ครูผู้สอน มีทักษะการผลิตสื่อการสอน ICI ได้ด้วยตนเอง
5. ครูผู้สอนภายในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ร่วมกัน มีทิศทางการทำงาน จัดการเรียน
การสอนร่วมกันทั้งโรงเรียน
6. โรงเรียนมีการบริหารจัดการสนับสนุนการเรียนการสอน บูรณาการกิจกรรมทั้ง
โรงเรียน

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการคิดผ่านกิจกรรมของครูทุกท่าน
2. นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทานอาหารเข้าดีขึ้น
3. นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมลดลง
4. นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกดูรายการทีวีและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ดีขึ้น
5. นักเรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมทุกกิจกรรม
6. นักเรียนมีความกระตือรือร้น ในการเรียน การร่วมกิจกรรมทั้งโรงเรียน พิจารณาจากการบูรณาการกิจกรรมบริเวณศึกษาทั้งโรงเรียน

ด้านผู้ปกครอง

1. ให้ความร่วมมือ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมอุปกรณ์การเรียนเสริมให้แก่นักเรียน โดยนำไปจากบ้าน
2. ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนโดยการดูแล ให้คำแนะนำบุตรหลานขณะที่อยู่ที่บ้าน ในการรับประทานอาหารและการดูทีวี การเล่นเกมคอมพิวเตอร์

10. โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว

จุดเด่น/จุดด้อยของพฤติกรรมกรบริโภค จัดอันดับตามค่าร้อยละ ด้านรู้จัก

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ	100	1. กินข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ	97.72
2. ไม่กินอาหาร Fast food	100	2. ไม่กินอาหารทะเลสดปาดห้ละ	88.06
3. ดื่มนมทุกวัน	97.76	3-4 ครั้ง(กินอาหารทะเลน้อย)	
4. ไม่กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปแทนข้าว	96.97	3. กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง)	83.09
สัปดาห์ละ 3 – 4 วัน		ทุกวัน	
5. ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง	91.97	4. นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส	77.78
		5. เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น (กินผัก/ผลไม้ไม่ค่อยมาก)	73.68

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อยด้านรู้ใช้

จุดเด่น ของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรม การบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนไม่ซื้อของตาม ห้างสรรพสินค้า	100 99.26	1. นักเรียนไม่ได้ทำบันทึกรายรับรายจ่าย ด้วยตนเอง	100.00
2. นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสิน ทุกวัน	99.26 88.72	2. นักเรียนไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของ ราคากับคุณภาพสินค้า	99.24
3. ไม่ซื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา		3. นักเรียนไม่เคยนับเงินทอนจากการซื้อ สินค้า	99.24 99.23
4. นักเรียนมีสมุดบัญชีเงินฝาก ธนาคารเป็นของตนเอง		4. นักเรียนไม่เคยตรวจสอบราคาสินค้าว่า ตรงกับใบเสร็จหรือไม่	

พฤติกรรมบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้คุณค่า

จุดเด่น ของพฤติกรรมบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรม การบริโภค	ร้อยละ
1. นักเรียนใช้ขันน้ำในการแปรงฟัน ทุกครั้ง	91.66 88.06	1. นักเรียนไม่เคยเปรียบเทียบราคาและ คุณภาพของสินค้าและบริการก่อน ตัดสินใจซื้อ	100.00 93.18
2. นักเรียนปิดน้ำ / ปิดไฟทุกครั้งเมื่อ เลิกใช้	81.95	2. นักเรียนไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย	85.49
3. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม		3. คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของ เครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอกับ ความจำเป็นที่ต้องใช้	84.09
		4. นักเรียนเลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติน้อย	

พฤติกรรมกรรมการบริโภคจุดเด่นจุดด้อย ด้านรู้เท่าทัน

จุดเด่น ของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ	จุดอ่อน/ปัญหาของพฤติกรรมกรรมการบริโภค	ร้อยละ
1. ไม่อ่านหนังสือการ์ตูน	97	1. ไม่อ่านหนังสือพิมพ์	100.00
2. ไม่ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา	93.94	2. ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD เป็นประจำ	99.25
3. ไม่เล่นเกมออนไลน์/เกมคอมพิวเตอร์	93.85	3. ซื้อของใช้ ของเล่นที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต	96.95
4. ไม่คุยโทรศัพท์	93.19	4. ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม	54.19

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบ จุดด้อยที่เป็นปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเด็ก จึงต้องนำมาตั้งโจทย์วิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของเด็ก ดังนี้
โจทย์วิจัย

การจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค จะเสริมสร้างสภาวะพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคให้กับเด็กได้อย่างไร

สาระของหลักสูตรบริโภคศึกษา รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภค

ครูเครือข่ายผู้วิจัย จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับปทุมวัย จำนวน 140

นวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาวะการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
กิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการบริโภคศึกษาของโรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว	กิจกรรมฐานการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติจริง	ฐานที่ 1 อาหารขยะ : ให้นักเรียนทดลอง นำขนมถุงต่าง ๆ แฉลงไปในน้ำ สังเกตผล ใช้คำถามส่งเสริมการวัดผลที่เกิดขึ้น ปฏิบัติใบงาน ฐานที่ 2 ข้าวแคบ (อาหารทางภาคเหนือ) : ให้นักเรียนสังเกต ถามเกี่ยวกับข้าวแคบนักเรียน และครูช่วยกันย่างข้าวแคบด้วยไฟอ่อนๆ สังเกตลักษณะข้าวแคบ ทดลองชิม สังเกตกลิ่น ครูใช้คำถามส่งเสริมการคิด สามารถใช้ข้าวแคบแทนอาหารขนมขยะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ทำใบงาน	ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า	✓	

นวัตกรรม	รูปแบบ	เทคนิคการเรียนการสอน	แก้ปัญหา/ส่งเสริม พฤติกรรมด้าน	ความสอดคล้อง สภาพการณ์	
				ใช่	ไม่ใช่
		ฐานที่ 3 ไข่ป๋าม : ให้นักเรียนทดลองทำไข่ป๋าม สังเกต สี กลิ่น และ ทดลองชิมรสชาติของไข่ป๋าม ครูใช้คำถามส่งเสริม การคิด ถ้านำผักหรือส่วนผสมใส่ลงไปจะได้อีก หรือไม่ และรสชาติ ประโยชน์จะเป็นอย่างไร ทำใบ งาน ฐานที่ 4 ขนมหครก : ให้นักเรียนทดลองทำขนมหครก สังเกต สี กลิ่น และ ทดลองชิมรสชาติของขนมหครก ครูใช้คำถามส่งเสริม การคิด ถ้านำผัก ข้าวโพด หรือส่วนผสมอื่นใส่ ลงไปอีกจะได้หรือไม่ และรสชาติ ประโยชน์จะเป็น อย่างไร ทำใบงาน ฐานที่ 5 แขนวิช : ให้นักเรียนทดลองทำแขนวิช สังเกตส่วนผสม และทดลองชิมรสชาติของแขนวิช ครูใช้คำถาม ส่งเสริมการคิด นักเรียนคิดว่าผักชนิดใดใส่เพิ่มเติม ลงไปได้อีกบ้างและคิดว่าจะได้ประโยชน์อะไรอีก ทำ ใบงาน			

ประเมินผลนวัตกรรมของโรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว ซึ่งมีผลงานนวัตกรรม 1 เรื่อง
ผลการนำนวัตกรรมไปใช้ปรากฏผลดังนี้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ เรื่องการบริโภคศึกษา ด้านรู้กิน ไปพร้อม
กันทั้งโรงเรียน
2. ครูทุกท่านได้นำแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริโภคศึกษา บูรณาการเข้าไปใน
แผนการสอนปกติของทุกห้องเรียน
3. ครูทุกท่าน สามารถจัดกิจกรรมฐานการสอนร่วมกันทั้งโรงเรียนให้เป็นงาน กิจกรรม
การเรียนการสอนทั้งโรงเรียน ครูทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กันช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
ในการจัดฐานการเรียนรู้

4. ครูผู้สอนทุกท่าน สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ใช้คำถามในการส่งเสริมความคิดให้นักเรียน

5. ครูผู้สอนมีการสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในการร่วมมือช่วยเหลือติดตามดูแลนักเรียน

ด้านนักเรียน

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการรับประทานผักมากขึ้น ลดการนำขนมขบเคี้ยวมาจากบ้าน
2. นักเรียนมีเหตุผลในการไม่ทานขนมขบเคี้ยว แต่สนใจทานผัก ขนมจากภูมิปัญญาชาวบ้านมากขึ้น
3. นักเรียนได้ทักษะการปฏิบัติจริง การทดลอง การสังเกต การตอบคำถามอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทำให้กล้าแสดงออกและสนุกสนานในการเรียน ทำให้อยากมาโรงเรียน
4. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ทำการทดลองปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับครูและเพื่อนได้

ด้านผู้ปกครอง

1. ให้ความร่วมมือในการไม่นำขนมขบเคี้ยวให้นักเรียนไปโรงเรียน
2. เมื่อได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียนให้ความสนใจติดตามมาดูผลงานของนักเรียนที่โรงเรียน
3. ให้ความร่วมมือ นำวัสดุอุปกรณ์ มาช่วยจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ พร้อมทั้งร่วมทำกิจกรรมพร้อมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ
4. ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเสริมเกี่ยวกับการเลือกรับประทานขนมให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน
5. ภูมิใจที่โรงเรียนให้ความดูแลในการเลือกรับประทานอาหารของนักเรียน

6. ข้อค้นพบของโครงการ(Out Put)ที่นำเสนอถึง เอกลักษณ์ Best practice ของโรงเรียนเครือข่าย

เมื่อครูเครือข่ายได้ดำเนินโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจากนวัตกรรม กิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่สำรวจพบ ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันการบริโภค กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ตามบริบทความแตกต่างของพื้นที่ระดับโรงเรียน นับว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง เกิดผลงานนวัตกรรมที่

มีคุณค่า มีคุณภาพ จากแนวคิดทฤษฎีหลากหลายที่ครูเครือข่ายนำมาใช้สร้างนวัตกรรม กิจกรรม การจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษา จนได้วิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ Best practice ผลงานที่มีคุณภาพที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นตัวอย่างที่ดี ของเครือข่ายระดับโครงการโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนจิตราวิทยา

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตการบริโภคด้านรู้จักิน รู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- การใช้จ่ายเงินทองด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์

2. โรงเรียนไผ่โรจน์วิทยา

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตการบริโภคด้านรู้จักิน รู้ใช้และ รู้คุณค่าโดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมการสอน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสื่อรายการโทรทัศน์

ทักษะชีวิตการบริโภค ด้านรู้คุณค่า และรู้เท่าทัน โดยถ่ายทอดผ่าน กิจกรรมการ

สอน –เมนูอาหารเช้า

3. โรงเรียนเชียงใหม่มะลิเตียน

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตการบริโภคศึกษาด้านรู้จักิน รู้ใช้ และรู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมสารอาหาร สานสุขภาพ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า และ เท่าทัน โดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมตลาดนัดทักษะชีวิต พืชผลการออม

4. โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตการบริโภคศึกษา ด้านรู้จักิน รู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมการเรียนการสอน แบบโครงงานพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคอาหาร

- กิจกรรมกระบวนการ 5 ขั้นตอน สอนทักษะชีวิต

5. โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้างเชียงใหม่

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิต การบริโภคศึกษา ด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเล่นิทาน

- กิจกรรม ใส่ใจเงินทอง ด้วยกระบวนการ 5 ส.

6. โรงเรียนดาราวิทยาลัย

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้าน รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สารอาหาร เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคอาหาร สำหรับนักเรียนชั้น ป.6

ทักษะชีวิตด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน โดยถ่ายทอดผ่าน

- การพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคสื่อโฆษณาด้วยนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดวิพากษ์ของนักเรียนชั้น ป.6

7. โรงเรียนอนุบาลไม้แก้ว

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้าน รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการบริโภคศึกษา โดยถ่ายทอดผ่านฐานอาหารขยะ ฐานข้าวแคบ ฐานไข่ปาม ฐานขนมครก และฐานแซนวิช

8. โรงเรียนพุทธิโสภณเชียงใหม่

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนพุทธิโสภณคือ

- ทักษะชีวิตการบริโภคศึกษา ด้านรู้กิน รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนการเลือกรับประทานอาหารให้ได้สารอาหารครบตามหลักโภชนาการของนักเรียน

9. โรงเรียนวาริชเชียงใหม่

Best practice เอกลักษณ์ของโรงเรียนวาริชเชียงใหม่ คือ

กิจกรรมกระบวนการ Best เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้

10. โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย

Best practice เอกลักษณ์ของ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 คือ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านรู้กิน รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- การจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะชีวิตการบริโภคอาหารกลางวัน

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า และ รู้เท่าทัน โดยถ่ายทอดผ่าน

- การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบ เพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกบริโภคเสื้อผ้า

Best practice เอกลักษณ์ของ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 คือ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า โดยถ่ายทอดผ่าน

- การพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ สรุปใจความสำคัญด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน
- นวัตกรรมแผนการสอนเรื่อง เลือกกินอย่างไร ให้ดีต่อสุขภาพ

ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ด้านรู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน โดยถ่ายทอดผ่าน

- การบริโภคทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่าเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- รูปแบบการสอนอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้รู้เท่าทัน

การโฆษณาชวนเชื่อ

จากวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best practice ผลงานนวัตกรรม กิจกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียน ทำให้เห็นภาพกระบวนการออกแบบนวัตกรรมกิจกรรมที่มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเด็ก เป็นจุดเด่นของนวัตกรรม Best practice ใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

1. การออกแบบนวัตกรรม มีจุดเน้นที่ทักษะกระบวนการคิดระดับสูงของเด็กและแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เด็กรู้จักอยู่อย่างพอเพียงพอประมาณ กินเป็น อยู่เป็น
2. ได้เห็นภาพของครูผู้ใฝ่เรียนรู้ มีจิตอิสระในการทำงาน เป็น “ครูนวัตกรรม” ซึ่งเป็นผู้สร้างนวัตกรรม จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้กับเด็ก
3. ได้เห็นภาพกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Cooperative Learning) ระหว่างครูกับเด็ก
4. ได้องค์ความรู้ในการจัดการความรู้ (KM)
5. มีการบูรณาการกิจกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาในกลุ่มสาระต่าง ๆ ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ที่ครูเครือข่ายรับผิดชอบสอนอยู่

7. การประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของเด็ก

เมื่อครูเครือข่ายนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาได้ใช้นวัตกรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาจนเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการพัฒนาเด็กจึงได้ทำการประเมินผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กจากแบบประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของเด็ก ใน 2 ด้านคือ ด้านทักษะชีวิตและด้านทักษะการเรียนรู้ ใช้วิธีสุ่มจากเด็กกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียน และเปิดโอกาสให้เด็กประเมินตนเอง และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน ดังปรากฏในภาคผนวกหน้าที่ 236

7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการพัฒนาการทักษะชีวิตบริโภคศึกษา
จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 1,175 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 1,030 คน ในระดับ
จังหวัดเชียงใหม่

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	525	44.68	535	51.94
ดีมาก	445	37.87	352	34.17
ดี	174	14.81	114	11.07
พอใช้	29	2.47	29	2.82
ควรปรับปรุง	2	.17	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา
โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 96.36
- ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 97.18

7.2 การจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายโรงเรียน

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ของโรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย
จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 200 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 200 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	98	49	96	48
ดีมาก	62	31	70	35
ดี	32	16	22	11
พอใช้	8	4	12	6
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา
โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 96
- ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 94

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของโรงเรียนดาราวิทยาลัย

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 80 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 50 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	18	22.50	17	34.00
ดีมาก	31	38.75	21	42
ดี	19	23.75	6	12.00
พอใช้	10	12.50	6	12.00
ควรปรับปรุง	2	2.50	0	0

สรุป ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 85
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 88

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของโรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 200 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 200 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	84	42	95	47.50
ดีมาก	83	41.50	78	39
ดี	29	14.50	26	13
พอใช้	4	2	1	0.5
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 98
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 99.50

ตารางที่ 4 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของโรงเรียนวาริชียงใหม่

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 150 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 150 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	71	47.33	82	54.67
ดีมาก	68	45.33	59	39.33
ดี	10	6.67	9	6
พอใช้	1	0.67	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 99.33
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 5 ผลการพัฒนาการทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของ โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 100 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 100 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	58	58	63	63
ดีมาก	40	40	30	30
ดี	2	2	7	7
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 6 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของ โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 80 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 50 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	15	18.25	10	20
ดีมาก	40	50	30	60
ดี	25	31.25	10	20
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 7 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 100 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 50 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	52	52	26	52
ดีมาก	38	38	15	30
ดี	8	8	9	18
พอใช้	2	2	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 98
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 8 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของ โรงเรียนพุทธิโสภณ

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 85 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 50 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	11	12.94	10	20
ดีมาก	40	47.05	10	20
ดี	30	35.29	20	40
พอใช้	4	4.7	10	20
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 95.30
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 80

ตารางที่ 9 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา ของ โรงเรียนจิตราวิทยา

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 120 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 120 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	73	60.83	85	70.83
ดีมาก	28	23.33	30	25
ดี	19	15.83	5	4.17
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริเวณศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 10 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ของ โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว

จากจำนวนเด็กกลุ่มตัวอย่าง 60 คน และ จำนวนผู้ปกครอง 60 คน

ระดับคุณภาพ	เด็กประเมินตนเอง		ผู้ปกครองประเมิน	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
ดีเยี่ยม	45	75	51	85
ดีมาก	15	25	9	15
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป ผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

- โดย - เด็กประเมินตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้ปกครองประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

8. การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

หลังจากการดำเนินกิจกรรมครบถ้วนตามแผนปฏิบัติงานของโครงการ นักวิจัยโครงการหลักได้สอบถามความคิดเห็นครูเครือข่ายนวัตกรและผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่าย 10 โรงเรียนที่มีต่อการดำเนินงานทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการทำงานในโอกาสต่อไป โดยจัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับคือ

ระดับ 5 หมายถึง ผลการดำเนินงาน ดีเยี่ยม

ระดับ 4 หมายถึง ผลการดำเนินงาน ดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผลการดำเนินงาน ดี

ระดับ 2 หมายถึง ผลการดำเนินงาน พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ผลการดำเนินงาน ควรปรับปรุง

8.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในระดับจังหวัดเชียงใหม่ จากจำนวนครูเครือข่ายนวัตกร 100 คน และ จำนวนผู้บริหาร 20 คน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ

ในระดับจังหวัดเชียงใหม่ ของครูเครือข่ายนวัตกรจำนวน 100 คน และผู้บริหาร จำนวน 20 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	48	48	10	50
ดีมาก	43	43	9	45
ดี	9	9	1	5
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

8.2 การจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายโรงเรียน

ตารางที่ 1 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จากจำนวนครูเครือข่าย 30 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	18	60	2	100
ดีมาก	10	33.33	-	-
ดี	2	6.67	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนดาราวិทยาลัย จากจำนวนครูเครือข่าย 10 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	4	40	1	50
ดีมาก	5	50	1	50
ดี	1	10	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 3 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จากจำนวนครูเครือข่าย 12 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	2	16.67	-	-
ดีมาก	8	66.67	2	100
ดี	2	16.67		
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 4 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนวาริชียงใหม่ จากจำนวนครูเครือข่าย 8 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	6	75	2	100
ดีมาก	2	25	-	-
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 5 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม จากจำนวนครูเครือข่าย 10 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	-	-	-	-
ดีมาก	9	90	1	50
ดี	1	10	1	50
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 6 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา จากจำนวนครูเครือข่าย 4 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	4	100	1	50
ดีมาก	-	-	1	50
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 7 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง จากจำนวนครูเครือข่าย 6 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	2	33.33	1	50
ดีมาก	4	66.67	1	50
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 8 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนพุทธิโศภน จากจำนวนครูเครือข่าย 4 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	1	25	-	-
ดีมาก	2	50	2	100
ดี	1	25	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

- ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 9 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนจิตรราวิทยา จากจำนวนครูเครือข่าย 10 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	8	80	1	50
ดีมาก	2	20	1	50
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

- ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ของ

โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว จากจำนวนครูเครือข่าย 3 คน และ จำนวนผู้บริหาร 2 คน

ระดับคุณภาพ	ครูเครือข่ายประเมิน		ผู้บริหารประเมิน	
	จำนวนคน	ค่าร้อยละ	จำนวนคน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	3	100	2	100
ดีมาก	-	-	-	-
ดี	-	-	-	-
พอใช้	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-

สรุป

ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

- โดย - ครูเครือข่ายประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100
 - ผู้บริหารประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของครูเครือข่ายและฝ่ายบริหารของโรงเรียนคือ

1. การดำเนินโครงการนี้เกิดขึ้นในลักษณะ ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูความต้องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ และความต้องการของโรงเรียน หน่วยงาน

2. การจัดโครงการนี้เกิดประโยชน์กับครูเครือข่ายดังนี้

- ครูได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการบริโภคของนักเรียน เพื่อจะได้นำไปแก้ไขปัญหากับการบริโภคได้ถูกต้อง
- เป็นการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง
- เป็นโครงการที่ปลูกฝังรากฐานการคิด ทักษะชีวิตให้กับนักเรียน
- นักเรียนได้ทักษะชีวิตในแต่ละด้านที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น
- เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าด้านการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
- เป็นการฝึกกระบวนการคิดที่มีเหตุผล ให้กับนักเรียน รู้จักตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตัวเอง

- ช่วยพัฒนาเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

- เป็นการลดภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านร่างกาย และจิตใจ
- ครูได้นวัตกรรมที่สามารถนำไปบูรณาการในการสอนวิชาต่าง ๆ

3. การดำเนินโครงการนี้ควรมีต่อไปด้วยเหตุผลดังนี้

- มีประโยชน์กับนักเรียนโดยตรงโดยเฉพาะด้านการบริโภคสิ่งต่าง ๆ นักเรียนจะได้มีความรู้เท่าทันสื่อบริโภค
 - การได้ศึกษาถึงพฤติกรรมบริโภคของนักเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป
 - เป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
 - เป็นการกระตุ้นให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญหันมาดูแลตนเองมากขึ้น
 - ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย พัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา
4. ครูเครือข่ายสนใจเข้าร่วมโครงการต่อไปจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 97
5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ
- ควรเพิ่มงบประมาณในการดำเนินการให้มากขึ้น
 - ควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง
 - ควรมีการเผยแพร่ผลงานให้หน่วยงานอื่นได้รับทราบ
 - การจัดนิทรรศการ ควรมีนักเรียน ครู โรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านี้

9. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

9.1 ร้อยละ 90 ของเครือข่ายระดับโรงเรียนได้พัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพปรากฏผลได้ชัดเจนจากจำนวนครูเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 100 คนได้รับการพัฒนาจำนวน 100คน คิดเป็นร้อยละ 100

9.2 ร้อยละ 80 ของ เครือข่ายนวัตกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาด้วยนวัตกรรมที่คิดค้นขึ้น จำนวน 100 คน จากการนิเทศติดตามและให้ความช่วยเหลือพบว่าครูทุกคนนำนวัตกรรมไปใช้ในการเรียนการสอนจริงทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 และเมื่อพิจารณาจากการประเมินผลการใช้นวัตกรรม ตามเกณฑ์การประเมินนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ดังปรากฏในภาคผนวกหน้าที่ 237 พบว่ามีระดับคุณภาพ 4 ระดับ คือ

- ระดับดีเยี่ยมจำนวน 21 คน
- ระดับดีเด่นจำนวน 30 คน
- ระดับดีจำนวน 26 คน
- ระดับชมเชยจำนวน 23 คน

9.3 ร้อยละ 100 ของเครือข่ายมีผลงานทางวิชาการวิจัยในชั้นเรียนทักษะชีวิตบริโภคศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มจำนวน 100คน เกิดผลงานทางวิชาการวิจัยในชั้นเรียนจำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100

9.4 ร้อยละ 100 ของเครือข่ายระดับโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เครือข่ายนวัตกรรมที่พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตร่วมกัน ปรากฏผลจากการสังเคราะห์และถอดความรู้สำคัญร่วมกันด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และเรื่องเล่าแรงบันดาลใจครบทุกโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 100

9.5 ผลงานโครงการวิจัยและพัฒนาของโครงการหลักระดับโรงเรียน กรณีจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการเผยแพร่ขยายผลขับเคลื่อนไปสู่สาธารณชนโดยการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานนวัตกรรมของเครือข่ายในเวทีมหกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษา การผลิตสื่อสารคดี การตูนแอนิเมชัน และ จัดทำหนังสือประมวลนวัตกรรม Best practice เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในจังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของเครือข่ายทุกโรงเรียนจึงประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของเด็ก และเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ให้กลายเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด รู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถสร้างความเข้มแข็ง ประกอบการตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมให้กับตนเอง มีภูมิคุ้มกัน เสริมสร้างสุขภาวะเกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างเท่าทัน เกิดทักษะชีวิตในการรู้ กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทันการบริโภค

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการสำรวจภาพรวมด้านสภาวะการณ์ด้านโภชนาการของเด็ก สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตสภาพโรงเรียนในพื้นที่ เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องและความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัวในภาคเหนือ : กรณีจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1.1 ผลการสำรวจด้านสภาวะการณ์ด้านการบริโภคของเด็กกรณีจังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการบริโภคอาหาร (รู้กิน) ที่มีการปฏิบัติเป็นประจำ คือ นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ ตื่นนอนทุกวัน เลือกกินอาหารที่สุกใหม่ ๆ เลือกกินอาหารที่สะอาด ปราศจากแมลงวันตอม ล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง เป็นพฤติกรรมที่ดีนั้นอาจจะเป็นเนื่องจากนักเรียนได้รับความรู้และเคยฝึกปฏิบัติมาจากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เป็นประจำจนเกิดความเคยชิน จึงทำให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเป็นนิสัยแล้ว แต่กรณีที่นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติบางครั้ง เช่น กินข้าวซ้อมมือเป็นบางครั้ง กินอาหารที่มีกาก เช่น ผักและผลไม้สด กินอาหารทะเลสดปลาหึ่ง 3-4 ครั้ง นิยมกินอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส กินอาหาร Fast food เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ กินขนมที่สำเร็จรูปแทนข้าวสัปดาห์ละ 3-4 วัน เชียผักที่มีอยู่ในอาหารทิ้งบ่อยครั้ง เลือกกินผักและผลไม้ที่ชอบเท่านั้น ตื่นนอนเป็นอาหารเช้าแทนการกินข้าว กินขนมกรุบกรอบ (ขนมถุง) ทุกวัน กินข้าวขาหมูหรือข้าวมันไก่ทุกวัน ดื่มน้ำอัดลมเมื่อรู้สึกกระหายน้ำ และเลือกขนมที่มีสีสัณนำรับประทานถึงแม้จะปฏิบัติเป็นบางครั้งแต่ก็สามารถส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการบริโภคที่ไม่ดีก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของนักเรียนได้เช่นกัน

สำหรับ พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้) โดยนักเรียนได้ทำบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน มีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง มีการวางแผนซื้ออุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ปกครอง เลือกซื้อสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น ชอบซื้อสินค้าที่ติดป้ายราคา ไปซื้อของจ่ายตลาดสดรวมกับพ่อแม่ มีเหตุผลในการใช้จ่ายแต่ละครั้ง คำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพของสินค้า ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า นับเงินทองจากการซื้อสินค้า ตรวจสอบราคาสินค้าว่าตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือไม่ อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คงเป็นการปฏิบัติที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต เพราะคุณลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดจะเป็นทักษะพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับการ

ฝึก การปฏิบัติจนให้เกิดความเคยชิน เกิดความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เพราะจะทำให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ถึงแม้จะต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจรูปแบบใดก็ตาม

พฤติกรรมด้านการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า) ของนักเรียน โดยนักเรียนปิดน้ำ/ ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้ มีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นประจำ นับได้ว่าเด็กนักเรียนจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการปลูกฝังการเรียนการสอนมาแล้วเป็นอย่างดี ซึ่งหากจะวิเคราะห์กระบวนการบ่มเพาะพฤติกรรมดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวเด็กจนเป็นอุปนิสัยที่ดีได้นั้น จะเห็นว่าเป็นไปตามลำดับขั้นการพัฒนาด้านจิตนิสัย 5 ขั้นตอนของ Bloom และคณะ (อ้างถึงในสุรางค์ ไคว์ตระกูล 2548: 274 – 275) คือ 1) ขั้นการรับรู้ (receiving of attending) 2) ขั้นการตอบสนอง (responding) 3) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) 4) ขั้นการจัดระบบ (organization) และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) น่าควรได้รับการชมเชยและนำไปเป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้ปฏิบัติอีกต่อไป แต่สำหรับพฤติกรรม เช่น นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย ใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า เลือกใช้ภาชนะที่ย่อยสลายง่าย ไม่ทำลายธรรมชาติ ใช้ขันน้ำในการแปรงฟันทุกครั้ง เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้สิ่งของที่มีอยู่ให้หมดก่อนที่จะซื้อของใหม่ เปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการก่อนตัดสินใจซื้อ สินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูก คุณพ่อคุณแม่และนักเรียนเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าจากต่างประเทศ อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ยังคงเป็นพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงอยู่เช่นกัน เพราะในโลกปัจจุบันทรัพยากรถูกทำลายล้างไปมากแล้ว คงไม่เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งที่จะทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความจำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า ใช้เหลือแล้วยังนำกลับมาใช้ได้ใหม่อีก ถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนตัวเล็ก ก็ควรได้รับการฝึกปฏิบัติให้บริโภคทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าให้ได้มากที่สุด โดยอาจเริ่มที่ครูผู้สอนเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการซ่อมแซมแก้ไขอุปกรณ์เครื่องใช้ในพื้นที่ไม่ซับซ้อนมากเพื่อเขาจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างถูกวิธีและคุ้มค่าต่อไปเพราะเขาจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างถูกวิธี ทำให้ทรัพยากรมีใช้ได้อีกตลอดไป

พฤติกรรมด้านการบริโภคสื่อโฆษณา (รู้เท่าทัน) ของนักเรียน โดยดูโทรทัศน์ /VDO /VCD อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนคุยโทรศัพท์ เล่นอินเทอร์เน็ต / chat / Hi5 /

My Space. เล่นเกมออนไลน์ / เกมคอมพิวเตอร์ อ่านหนังสือการ์ตูน อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก (เรื่องสั้น / สารคดี / นิยาย) อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านข่าวในเว็บไซต์ ส่ง SMS โหลดเพลง / ภาพ / เกม ข้อความดูรายการสารคดี ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา ซื้อสินค้าเพราะอยากได้ของแถม ซื้อของใช้ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต อยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง พฤติกรรมด้านการบริโภคสื่อโฆษณา (รู้เท่าทัน) ตั้งแต่ระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้งไปจนถึงปฏิบัติเป็นประจำ เป็นเรื่องที่ควรกังวลผู้ใหญ่ต้องให้ความตระหนักในเรื่องนี้มาก เพราะสื่อโฆษณาเหล่านี้กำลังเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนในโลกนี้มากไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็กหรือผู้ใหญ่ต้องกลายเป็นผู้บริโภคไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ถ้าบุคคลบริโภคด้วยความสนุกสนาน คึกคักของขาดความรู้เท่าทันต่อผลกระทบที่จะตามมาต่อตนเองหรือสังคมแล้วก็จะทำให้เกิดมหันตโทษได้เช่นกัน

ดังนั้น จากสถานการณ์ด้านการบริโภคของเด็กกรณีจังหวัดเชียงใหม่ เป็นข้อมูลสถานการณ์ที่ผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลืออภิบาลเด็กแล้ว ควรเกิดความตระหนัก หาวิธีการป้องกัน สร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง คงทนในตัวเด็ก เช่น การแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ร่วมกันกับผู้ปกครองเมื่อดูสื่อโฆษณา หรือรายการโทรทัศน์ การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือรายการสื่อสารในท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์สื่อเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนและครอบครัวในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน และครอบครัว กับรายการโทรทัศน์ที่เข้มข้นสุด และเป็นเป้าหมายที่สำคัญต่อการพัฒนารายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาตอบสนองต่อคนในชุมชน ก็คือ การมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนและครอบครัวในระดับหลังจอโทรทัศน์(รายงานการศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอในการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 4,2549 หน้า1: 4: 14)

1.2 ผลการสำรวจสถานการณ์ สภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต สภาพโรงเรียนในพื้นที่ กรณีจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (รู้กิน) ของครูเครือข่ายโดยภาพรวมทั้ง 10 โครงการในระดับโรงเรียนโดยการฝึกให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร การชั่งน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นรายบุคคลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ จัดให้นักเรียนดื่มนมทุกวัน และมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มภายในโรงเรียน อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนการจัดกิจกรรมให้ความรู้/ คติวิเคราะห์ เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการ

เลือกซื้อและรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม มีการรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่ จัดกิจกรรมขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าให้ครบ 3 มื้อ จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของสารปรุงแต่งในอาหาร ฝึกให้นักเรียนทำอาหารรับประทานร่วมกัน ให้นักเรียนสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนม ของว่าง อาหารภายในโรงเรียนและให้นักเรียนฝึกทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (การวิเคราะห์สารอาหาร การเลือกซื้ออาหาร ฯลฯ) อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า) ของครูเครือข่ายโดยภาพรวมทั้ง 10 โครงการในระดับโรงเรียนโดยมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ประกวดห้องเรียนประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ฝึกให้นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดนำมาใช้ใหม่ได้ มีกิจกรรมธนาคารความดี กระตุ้นส่งเสริมฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาระหน้าที่ใช้ห่อหุ้มอุปกรณ์สิ่งของที่ย่อยสลายง่ายไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ปลูกต้นไม้ดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบคุณภาพ ราคา สิ่งของเครื่องใช้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีกิจกรรมโครงการ บันทึก/เปรียบเทียบราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัวของนักเรียน จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ตลาด / ห้างสรรพสินค้า วิเคราะห์คุณภาพ ราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้ จัดกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว ให้นักเรียนมีกิจกรรมบริจาคหนังสือแบบเรียน อุปกรณ์เครื่องเขียน เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนฟังเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจซื้อสิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้ของตนเอง อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ส่วนมีการจัดกิจกรรมได้วาที่เกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและสินค้า แบรินด์เนม อยู่ในระดับไม่เคยปฏิบัติเลย

พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้) ของครูเครือข่ายโดยภาพรวมทั้ง 10 โครงการในระดับโรงเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายส่วนตัว จัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนฝากเงินออมกับธนาคาร ให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ในการค้าขาย/การบริหารการเงิน มีกิจกรรมนำใบเสร็จรับเงิน, ใบข่าวสินค้ามาศึกษาในบทเรียน มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่ายเงิน, การออมเงิน, ประวัติของเงิน, สำรวจอัตราการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ ฯลฯ) มีกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตนเอง มีการรณรงค์/เขียนคำขวัญ/เขียนเรียงความเกี่ยวกับการออมเงิน จัดมุงหนังสือ/นิทานการออมเงินในห้องเรียนหรือห้องสมุดมีการบูรณาการกิจกรรมเงินทองของมีค่าในเนื้อหาสาระต่าง ๆ มีการบูรณาการเรื่องเศรษฐกิจ

พอเพียงในเนื้อหาสาระต่าง ๆ และมีการจัดสหกรณ์ภายในโรงเรียน อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็น บางครั้ง พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอย่างฉลาด (รู้เท่าทัน) ของ ครูเครือข่ายโดยภาพรวมทั้ง 10 โครงการในระดับโรงเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมฝึกวิเคราะห์ อิทธิพลของสื่อโฆษณาที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียนมีการสำรวจข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ของผู้ผลิตและผู้บริโภค มีกิจกรรมให้ความรู้ การบริโภค กิน ดื่ม ใช้สิ่งของ สินค้าพื้นฐานที่มีตาม ท้องตลาดและสินค้าจากโฆษณา มีกิจกรรมให้ความรู้ ความเสี่ยง ผลเสียที่เกิดจากการซื้อสินค้า ตามสื่อ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ มีกิจกรรมสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่าทันต่อการโฆษณา สินค้าและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านทางสื่อ มีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการกิน ดื่มที่เป็น อันตราย หรือเสี่ยงต่อการทำลาย สุขภาพ เช่น เหล้า บุหรี่ อาหารขยะ ให้นักเรียนศึกษาบทบาท หน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (คปส.) กำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวกับกินตามสื่อ ซื้อตาม โฆษณา ให้นักเรียนอภิปรายหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างรอบคอบ จุดมุ่ง ประสงค์การณ์ในห้องเรียน ให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ บอกเหตุผล วิธี ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การซื้อสินค้าของตนเอง และจัดกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมบริโภคเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน อยู่ ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เมื่อพิจารณาจากสภาวะการณ์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ในแต่ละด้าน จะสังเกตเห็นได้ว่า มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะชีวิตบริโภคศึกษาเป็นประจำ น้อยมาก ส่วนใหญ่จะปฏิบัติเป็นเพียงบางครั้งเท่านั้น จึงสะท้อนให้เห็นได้เช่นกันว่า ทำไม พฤติกรรมของเด็กนักเรียนกรณีจังหวัดเชียงใหม่ ถึงมีสภาวะการณ์ของทักษะชีวิตบริโภคศึกษาที่มี ข้อมูลการปฏิบัติที่น่าห่วงใยในทุก ๆ ด้าน ถ้าครูผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาดูแล ให้นักเรียนขาดความห่วงใย ขาดความตระหนักในการติดตามพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ ทักษะชีวิตที่เพียงพอแล้ว ทรัพยากรมนุษย์ของชาติอาจจะเกิดอันตรายได้เพราะครูผู้สอนมี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ ทักษะชีวิตที่ดีได้เป็นอย่างสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carl Parson (1999 : 23) ที่กล่าวว่า การศึกษามีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เป็น บทบาทของการพัฒนาทักษะเพื่อการทำงานตามความต้องการของภาคเศรษฐกิจแต่ละขณะเดียวกัน ต้องให้ความสำคัญกับทักษะในการดำเนินชีวิต และยังมีคำพูดที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นตัวแปร สำคัญที่ช่วยให้เด็กได้มีทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการคิดได้อย่างถูกต้องและมีความหมาย ประเทศใดก็ตามถ้าคนในประเทศรู้จักคิด ได้อย่างถูกต้องและมีความหมายย่อมทำให้ประเทศนั้น มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545, หน้าคำชี้แจง) และ

ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2545 มีความมุ่งหวังให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ตระหนักถึงการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ฝึกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้และสิ่งต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมอีกทั้งเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมอย่างมีความสุข จากคำกล่าวนี้นี้ จึงทำให้มองเห็นได้ว่า ครูผู้สอนทุกท่านมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการจัดการเรียนการสอนที่ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมทักษะชีวิตบริบทศึกษาทุก ๆ ด้านให้นักเรียนได้ศึกษาปฏิบัติฝึกวิเคราะห์ให้มองเห็นถึงผลดีผลเสียในการดำเนินทักษะชีวิตบริบทศึกษาแต่ละด้านด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เขาได้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตที่เข้มแข็ง นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมีเหตุผล

1.3 ผลการสำรวจสภาวะการณ์เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องและความต้องการรูปแบบและทางเลือกในการจัดเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของครอบครัวภาคเหนือกรณีจังหวัดเชียงใหม่ พฤติกรรมด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริบทศึกษาของครูเครือข่ายโดยภาพรวมทั้ง 10 โครงการในระดับโรงเรียน โดยผู้ปกครองรับทราบข้อมูล น้ำหนัก-ส่วนสูงของนักเรียน โรงเรียนได้จัดอาหารกลางวัน-ของว่างให้กับนักเรียนทุกวัน มีฝ่ายโภชนาการดูแลตรวจสอบคุณภาพอาหารของนักเรียน ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการสอนทักษะชีวิต โรงเรียนมีโครงการหลักในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของนักเรียน อยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ที่น่าพึงพอใจเป็นอย่างมาก อาจจะเป็นผลการปฏิบัติเนื่องมาจากครูผู้สอน ผู้บริหาร ได้มีแผนงานหรือกิจกรรมรองรับไว้ในแผนงานยุทธศาสตร์ของโรงเรียนที่ชัดเจนอยู่แล้วจึงทำให้ทุกโรงเรียนมีผลของสภาวะการณ์ที่ดีตามมาด้วย ส่วนด้านผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการบริโภค ผู้ปกครองจัดเตรียมอาหารให้นักเรียนนำมารับประทานที่โรงเรียน ประสานสัมพันธ์ ปรีกษาหารือภาวะโภชนาการระหว่างผู้ปกครองกับครูเครือข่าย ครูเครือข่ายจัดกิจกรรมทักษะชีวิตร่วมกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ เงิน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเครือข่ายนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนนอกสถานที่ มีการตรวจสอบคุณภาพ ราคาของสินค้าที่ร้านค้านำมาจำหน่ายภายในโรงเรียนอยู่ในระดับ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง อาจจะสืบเนื่องมาจากโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการเชิญชวนอย่างเพียงพอและขาดการสร้างตระหนักความสำคัญให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ถ้าโรงเรียนมีการวางแผนงานเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาทักษะชีวิตบริบทศึกษาอาจจะทำให้

โรงเรียนลดภาระการทำงานได้มากขึ้นเพราะผู้ปกครอง ชุมชนมีโอกาสนำแหล่งเรียนรู้ ข้อมูล และการประสานงานติดตามข้อมูลมาช่วยเหลือสนับสนุนให้โรงเรียนอีกทางหนึ่งและอาจทำให้ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน มีสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นดีต่อกันมากขึ้นได้ กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาควรให้ความสำคัญของผลการสำรวจสภาพการณ์ ด้านบริโภคศึกษาของเด็กการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตของแต่ละพื้นที่ในปีที่ผ่านมาและ ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถส่งเสริมให้ทักษะชีวิตมีความเข้มแข็งได้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาได้ถูกต้องตรงกับสภาพปัญหาตรงกับความต้องการของในแต่ละพื้นที่ จึงจะทำให้การขับเคลื่อนการออกแบบนวัตกรรมการสอน มีความเหมาะสม มีความหมายต่อโรงเรียนทุก โรงเรียนในเครือข่าย

2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูเครือข่าย ให้สามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์พื้นที่ รวมถึงศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลการส่งเสริมและการพัฒนาของนักวิจัยโครงการหลัก ผู้บริหารและครูเครือข่ายทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันกำหนดกรอบในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตโดยจัดกิจกรรมที่ เสริมสร้าง สนับสนุน กระตุ้น ให้ครูเครือข่ายได้มีการพัฒนาศักยภาพด้วยการอบรมสัมมนา ประชุมระดมความคิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ (KM) การทำวิจัยในชั้นเรียน มีการนิเทศเยี่ยมเยียนจากนักวิจัยโครงการหลัก ส่งผลให้ครูเครือข่ายของแต่ละโรงเรียน สามารถ ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์พื้นที่ดังนี้

1) **โรงเรียนจิตราวิทยา** มีสภาพการณ์จุดเด่นคือ นักเรียนทานอาหารครบ 3 มื้อ ล้างมือก่อนทานอาหารทุกครั้ง หยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้และ ชอบดูรายการสารคดี จุดด้อยคือ ทานข้าวซ้อมมือเป็นบางครั้ง ชอบทานขนมกรุบกรอบ ชื่อของ ตามห้างสรรพสินค้าที่ติดป้ายลดราคา ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย ชอบดู โทรทัศน์ VDO VCD จากสภาพการณ์ ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่าย สามารถนำ สภาพการณ์ที่ได้ ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมบันที่กรายรับ-รายจ่าย บัญชีในครั้งเรียนจะเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคในชีวิตประจำวันได้ อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้านรู้ใช้ 2 เรื่อง

2) **โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา** มีสภาพการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนดื่มนมทุกวัน ล้างมือ ก่อนทานอาหาร นับเงินทองจากการซื้อสินค้า ชื่อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอ กับความจำเป็นที่ต้องใช้ ชอบดูรายการสารคดี จุดด้อยคือ นิยมอาหารที่ปรุงรสชาติด้วยการใส่ผงชูรส ทานขนมกรุบกรอบ ชื่อของตามห้างสรรพสินค้า ชอบดูโทรทัศน์ VDO /VCD อ่านการ์ตูน

เล่นเกมออนไลน์ คอมพิวเตอร์ จากสภาพการณ์ ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำสภาพการณ์ที่ได้ไปกำหนด เป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนจะพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตด้านรู้กิน 2 เรื่อง ด้านรู้คุณค่าและรู้เท่าทัน 2 เรื่อง

3) **โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน** มีสภาพการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนล้างมือก่อนทานอาหารทุกครั้ง ทานอาหารครบ 3 มื้อและดื่มนมทุกวัน นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมของราคากับคุณภาพสินค้า นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้และชอบดูรายการสินค้า จุดด้อย คือชอบทานอาหาร fast food เช่นพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ชื้อของตามห้างสรรพสินค้า ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย และชอบดูโทรทัศน์ VDO / VCD เล่นเกมออนไลน์ คอมพิวเตอร์ จากสภาพการณ์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำข้อมูลสภาพการณ์ที่ได้ไปกำหนด เป็นโจทย์วิจัยในระดับโรงเรียนคือ กิจกรรมตลาดนัด ตลาดเลือกตลาดเล่น จะพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน การบริโภคได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้านรู้กิน 2 เรื่อง ด้านรู้ใช้ 1 เรื่อง ด้านรู้คุณค่าและรู้เท่าทัน 1 เรื่อง

4) **โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม** มีสภาพการณ์ จุดเด่น คือ นักเรียนทานอาหารครบ 3 มื้อ เลือกซื้อสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ จุดด้อย ชอบทานขนมกรุบกรอบทุกวัน ชื้อสินค้าที่ติดป้ายลดราคา ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายชอบดูโทรทัศน์ อ่านการ์ตูน ดูโทรทัศน์ VDO / VCD และเล่นเกมออนไลน์ คอมพิวเตอร์ จากสภาพการณ์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำข้อมูลสภาพการณ์ที่ได้ ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จะสามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของนักเรียนได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตด้านรู้กิน 2 เรื่อง ด้านรู้กินด้านรู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน 1 เรื่อง

5) **โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง** มีสภาพการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนล้างมือก่อนทานอาหารทุกครั้ง ดื่มนมทุกวัน เลือกซื้อสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น มีความภูมิใจที่ได้ช่วยพ่อแม่ใช้จ่ายเงินทองอย่างประหยัดและคุ้มค่า ชื้อของใช้ของเล่นที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ จุดด้อย คือ ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ที่มีป้ายลดราคา ไม่ชอบซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย ชอบดูโทรทัศน์ VDO / VCD อ่านหนังสือการ์ตูน จากสภาพการณ์

ทั้งจุดเด่น และจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำข้อมูลสถานการณ์ที่ได้ ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมฉลาดใช้ ฉลาดซื้อจะพัฒนาทักษะชีวิตให้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน การบริโภคได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้านรู้กิน 4 เรื่อง ด้านรู้ใช้ 2 เรื่อง

6) **โรงเรียนดาราวิทยาลัย** มีสถานการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนดื่มนมทุกวัน ทานอาหารครบ 3 มื้อ นับเงินทองจากการซื้อสินค้า ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีปริมาณเหมาะสม เพียงพอชอบดูรายการสารคดี จุดด้อยคือ ไม่ชอบทานอาหารที่มีกาก เช่น ผัก ผลไม้สด ไม่ชอบทานอาหารทะเล ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ชำรุดเสียหาย ชอบดูโทรทัศน์ VDO VCD คุยโทรศัพท์ อ่านการ์ตูน เล่นเกมออนไลน์ คอมพิวเตอร์ จากสถานการณ์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำสถานการณ์ที่ได้ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัย ระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะพัฒนาทักษะชีวิตให้นักเรียน รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน การบริโภคได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตด้านรู้กิน 6 เรื่อง ด้านรู้คุณค่า 1 เรื่อง ด้านรู้เท่าทัน 1 เรื่อง

7) **โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว** มีสถานการณ์ จุดเด่น คือ นักเรียนทานอาหารครบ 3 มื้อ ดื่มนมทุกวัน ไม่ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ใช้ขันน้ำแปรงฟันทุกวัน ไม่อ่านการ์ตูน จุดด้อย คือ ทานข้าวซ้อมมือบางมื้อ ไม่ทานอาหารทะเล ชอบทานขนมกรุบกรอบ จากสถานการณ์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่าย สามารถนำสถานการณ์ที่ได้ไปกำหนดเป็นโจทย์ระดับโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภคจะเสริมสร้างสุขภาวะ การพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคให้กับเด็กได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมทักษะชีวิตด้านรู้กิน 2 เรื่อง

8) **โรงเรียนพุทธิโศภนเชียงใหม่** มีสถานการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนดื่มนมทุกวัน ทานอาหารครบ 3 มื้อ หยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน ปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ ชอบดูรายการสารคดี จุดด้อย คือ ทานข้าวซ้อมมือเป็นบางมื้อ ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหาย ชอบดูโทรทัศน์ VDO VCD อ่านการ์ตูน สามารถนำสถานการณ์ที่ได้ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน จะสร้างความเข้มแข็งในการบริโภคของนักเรียนได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านรู้กิน 1 เรื่อง ด้านรู้ใช้ 1 เรื่อง ด้านรู้คุณค่า 1 เรื่อง ด้านรู้เท่าทัน 1 เรื่อง

9) **โรงเรียนวาริชเชียงใหม่** มีสภาพการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนดื่มนมทุกวัน ทานอาหารครบ 3 มื้อ เลือกซื้อสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้เพราะความจำเป็น ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ซื้อของใช้ของเล่น ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต จุดด้อยคือ นักเรียนชอบทานอาหาร fast food พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ทานข้าวซ้อมมือบางมื้อ ชอบซื้อของตามห้างสรรพสินค้า เลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้าต่างประเทศ ชอบดูโทรทัศน์ VDO /VCD คุยโทรศัพท์ ด้านการทุน จากสภาพการณ์ ทั้งจุดเด่นและทั้งด้อย ทำให้ครูเครือข่ายสามารถนำสภาพการณ์ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จะพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาให้รู้จัก รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันการบริโภคได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตรู้จัก 3 เรื่อง รู้ใช้ 1 เรื่อง รู้เท่าทัน 2 เรื่อง

10) **โรงเรียนปรินสร้อยแยลส์วิทยาลัย** มีสภาพการณ์จุดเด่น คือ นักเรียนกินอาหารครบ 3 มื้อ ดื่มนมทุกวัน นักเรียนหยอดเงินกระปุกออมสินทุกวัน ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ ไม่ซื้อสินค้าตามรายการโฆษณา จุดด้อยคือชอบทานอาหาร fast food, พิซซ่า, แฮมเบอร์เกอร์ ซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ไม่ซ่อมแซมอุปกรณ์ของเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายและชอบดูโทรทัศน์ VDO/ VCD อ่านการ์ตูน เล่นเกมออนไลน์และคอมพิวเตอร์ จากสภาพการณ์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้ครูเครือข่าย สามารถนำข้อมูลสภาพการณ์ที่ได้ ไปกำหนดเป็นโจทย์วิจัยในระดับโรงเรียน คือ กิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิดจะเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทศนคติและทักษะในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาดได้อย่างไร ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตด้านรู้จัก 13 เรื่อง ด้านรู้ใช้ 5 เรื่อง ด้านรู้คุณค่า 5 เรื่อง และด้านรู้เท่าทัน 9 เรื่อง

ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ครูเครือข่ายทั้ง 10 โรงเรียนสามารถออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ได้ แบ่งได้ดังนี้ คือ ทักษะด้านรู้กินรวม 43 เรื่อง ทักษะด้านรู้ใช้รวม 13 เรื่อง ทักษะด้านรู้คุณค่ารวม 10 เรื่อง ทักษะด้านรู้เท่าทันรวม 13 เรื่อง **ปัจจัยเงื่อนไขการสร้างนวัตกรรม และนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาใช้ขยายผลต่อให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน หรือเกิดผลสูงสุดในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน**

1. ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักในการสร้างนวัตกรรมการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิตบริโภคศึกษา โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการสังเกตสภาพปัญหาการเรียนการสอน พฤติกรรมของนักเรียนปัญหาของโรงเรียนในปีที่ผ่านมาทุก ๆ ปีที่พบเห็น กอปรกับการศึกษาผลของสภาพการณ์ของผู้เรียนและครูผู้สอนของแต่ละโรงเรียนจึงทำให้มองเห็นปัญหาที่ชัดเจนขึ้นในแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว พบเห็น ปัญหานักเรียนชอบบริโภคแต่ขนมกรุบกรอบ เกิดปัญหาขยะในโรงเรียน โรงเรียนดาราวิทยาลัย นักเรียนไม่นิยมทานผักอาหารทะเล ติดสื่อโฆษณา โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา เด็กมีปัญหาการใช้จ่ายเงินทองอย่าง

พุ่มเฟือย การเก็บออมมีน้อยเป็นต้น จากการศึกษาข้อมูลที่ชัดเจนเหล่านี้แล้ว จึงทำให้ครูเครือข่ายเข้าใจปัญหาในเรื่องทักษะชีวิตบริโภคนิยมมากขึ้นว่าเป็นปัญหาสำคัญ ปัญหาใกล้ตัวผู้เรียน เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขรีบด่วน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นในการดำรงชีวิตอย่างแท้จริง ครูเครือข่ายทุกท่านจึงเกิดความตระหนักที่ควรจัดการศึกษาในเรื่องโภชนาการ โดยเฉพาะด้านทักษะการรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน ให้แก่นักเรียน

2. ครูเครือข่ายมีแนวทางการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะได้มีโอกาสได้รับความรู้จากวิทยากรของโครงการวิจัยหลัก เป็นผู้ให้ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน การออกแบบรูปแบบการสอน การสร้างเครื่องมือ ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิตบริโภคนิยมและการวัดผลประเมินผลจากนั้นครูเครือข่ายยังได้มีการปรึกษาร่วมกับเพื่อนทีมงานเครือข่ายในโรงเรียน และร่วมกับทีมครูเครือข่ายโรงเรียนอื่น ทำให้มองเห็นว่า การสอนเรื่องบริโภคนิยม ไม่ใช่เป็นเรื่องยาก ไม่ได้เป็นภาระในการเรียนการสอนปกติเลย เพียงแต่ครูผู้สอนแต่ละท่านศึกษามาตรฐานตัวชี้วัด ในการเรียนการสอนปกติในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ตนรับผิดชอบพิจารณาเนื้อหาการสอน ที่เหมาะสมกับการบูรณาการทักษะชีวิตบริโภคนิยมในแต่ละด้านให้สอดคล้องกับปัญหาที่ตนเองหรือโรงเรียนพบเห็น โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการทั้งเนื้อหาวิชาการและทักษะชีวิตบริโภคนิยมให้เป็นเนื้อหาเดียวกันมีการวัดผลประเมินผลทั้ง 2 ด้านพร้อม ๆ กัน และจากการทำกิจกรรมการจัดการความรู้ เรื่องเล่าเร้าพลัง ที่ทางฝ่ายโครงการหลักได้จัดโอกาสให้แต่ละโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบอย่างของแต่ละนวัตกรรมแต่ละโรงเรียนนั้น ทำให้คุณครูผู้ที่เกี่ยวข้อง นักออกแบบนวัตกรรม ประสบความสำเร็จได้มาเป็นผู้เล่าเรื่องสอนทักษะชีวิตบริโภคนิยมได้อย่างไร ปรากฏว่าความสำเร็จเล็กๆ น้อย ๆ ที่เริ่มต้นเป็นจุดประกายให้คุณครูเครือข่ายหลายๆ ท่านที่กำลังค้นหานวัตกรรมใหม่นั้นได้ความคิด ได้แนวทาง ได้ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมที่ดูแล้วง่ายขึ้น น่าสนใจ น่าทดลองและผู้เล่าเรื่องของแต่ละโรงเรียนนั้น ก็เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานการเรียนการสอนบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น ในความสำเร็จเริ่มต้นของเขา ทำให้คณะครูเครือข่ายของเราสามารถค้นคิด บูรณาการ ทักษะชีวิตบริโภคนิยมได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ปัจจัยความสำเร็จที่ฝังลึกลงในการออกแบบนวัตกรรมรูปแบบการสอนของครูเครือข่ายทุกท่าน กล่าวคือครูเครือข่ายทุกท่านที่ได้เข้าร่วมโครงการนี้มาด้วยใจ ด้วยความทุ่มเท เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์และกำลังปัญญา ในการศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเอง เตรียมการสอนอย่างมุ่งมั่นจากนั้นให้ความช่วยเหลือดูแลติดตามนักเรียนด้วยความรับผิดชอบ อย่างแท้จริง มีการติดตาม วัดผลประเมินผล ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านทำให้เกิด

ความสัมพันธ์อันดี เกิดความเข้าใจตรงกันของการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการศึกษาดูแลบุตรหลานไปพร้อมๆ กับโรงเรียน ไม่ทิ้งภาระให้เฉพาะครูและโรงเรียนเป็นผู้ดูแลแต่อย่างเดียว ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ที่มีมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง) สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนมากขึ้นในรูปแบบหลากหลาย โดยปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552:28) และทีมเครือข่ายเกิดความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทรช่วยเหลือ ส่งเสริมงานซึ่งกันและกัน จึงทำให้งานใหญ่กลับกลายเป็นงานเล็ก สามารถสร้างงานได้อย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์ ประเด็นสำคัญคือเครือข่ายของแต่ละโรงเรียน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าเรื่องการทำงานที่ประสบความสำเร็จให้เพื่อน ๆ ในทีมเครือข่ายและเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกันของตนเองฟังเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติจริงของครู ซึ่งเป็นความรู้เป็นทักษะเป็นพรสวรรค์ของครูแต่ละท่าน (Tacit Knowledge) ได้ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนครูด้วยกัน สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ได้กับเพื่อนคนอื่น ๆ ที่มีบริบท พื้นฐาน พื้นที่การศึกษาเดียวกันได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น นับว่าเป็นวิธีการพัฒนาของครูที่ง่ายไม่เสียเวลามากนัก ไม่ต้องเสียทุนงบประมาณ ส่งครู ไม่อบรมและการอบรมกับวิทยากรผู้รู้ในระดับสูง ที่มีบริบทแตกต่างกันครูผู้สอนมาก กรอบกับจำนวนครูผู้เข้าอบรมของแต่ละโรงเรียนมีจำนวนมาก ๆ แล้ว หลังจากอบรมไปแล้ว ครูผู้สอนบางท่านได้แต่ทฤษฎีกลับมา ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ด้วยตนเอง สำหรับการพัฒนาการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนด้วยการจัดการความรู้ KM เล็ก ๆ ไม่เป็นทางการ ในการทำงานอาจจะกลับสามารถทำให้ครูสบายใจ ไม่เครียด มีอิสระทางความคิด กล้าเล่า กล้าซักถาม กล้าเสนอแนะ แนวทางในการเรียนการสอน การทำงาน ซึ่งจะเป็นขุมความรู้ นำไปสู่แก่นความรู้ที่เพื่อนครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและผลลัพธ์ที่คุณครูเครือข่าย ได้ทำมาคือ ครูเครือข่ายเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเองได้รับการยอมรับจากเพื่อนครู จากฝ่ายบริหาร จึงทำให้ครูเครือข่ายเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดความมุ่งมั่น พัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพอีกต่อไปได้

4. ผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่าย ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิต บริโภคศึกษาของครูเครือข่าย ในระดับโรงเรียน คือมีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการเครือข่ายลงสู่ปฏิบัติ ให้อิสระครูเครือข่ายในการสร้างนวัตกรรมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต บริโภคศึกษาให้แก่นักเรียน มีการวางระบบกลไกการตรวจสอบติดตามการทำงานของครูเครือข่าย

ที่เน้นการมีส่วนร่วม สร้างเจตคติ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครูเครือข่าย มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม อีกทั้งยังให้ความร่วมมือ สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัยโครงการหลักและครูเครือข่าย ในการพัฒนาครู บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ เน้นวิจัยในชั้นเรียนส่งผลทำให้ครูเครือข่าย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทักษะชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้แก่เพื่อนครูอีกต่อไปได้

5. นักเรียนเป็นส่วนร่วมในปัจจัยความสำเร็จให้แก่ครูนวัตกรรมเป็นอย่างยิ่งเพราะ พฤติกรรมของนักเรียนที่ให้ความสนใจกระตือรือร้น สนุกสนาน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ในการทำกิจกรรม การเรียนการสอนบริโภคศึกษาแต่ละครั้ง นักเรียนได้มีโอกาส คิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์ ลงมือปฏิบัติ สำรวจ ค้นหาข้อมูล บันทึกข้อมูล สรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถหาแนวทางในการตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างมีเหตุ-ผลต่อสิ่งที่ตนเองกำลังได้เรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ เหล่านี้เป็นกิจกรรม ที่คล้อย คล้อย ของนักเรียนเป็นอย่างมาก จึงทำให้บทเรียนบริโภคศึกษานั้น มีความหมายต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความคงทน ในการเรียนรู้ มากขึ้น ประสบความสำเร็จ ในการเรียนแต่ละครั้ง เป็นเหตุทำให้ครูเครือข่ายได้รับกำลังใจมีแรงบันดาลใจในการพัฒนากิจกรรมทักษะชีวิตบริโภคศึกษาต่อไปได้ อีกทั้งยังมีความมั่นใจ ในการขยายผลการสอนของตนเองให้เพื่อนครูได้รับทราบเป็นแนวทางในการสอนให้แก่เพื่อนครูได้ด้วย

6. ทีมวิจัยโครงการหลักมีภาวะผู้นำ เป็นที่ยอมรับของครูเครือข่ายทุกโรงเรียน จึงสามารถเป็นแรงเสริม ขับเคลื่อนในการสร้างนวัตกรรม และนำนวัตกรรมไปขยายผลจนประสบความสำเร็จได้ เพราะการปฏิบัติงานของนักวิจัยโครงการหลัก ร่วมกับครูเครือข่ายทุกโรงเรียน ด้วยความทุ่มเท เสียสละ ในการติดตาม ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างใกล้ชิด เป็นกัลยามิตร ร่วมแก้ไขปัญหา เสริมเพิ่มพลังความเข้มแข็ง ให้แก่ครูเครือข่าย ทั้งเป็นระบบบุคคล และระบบกลุ่มอย่างพอเพียง และต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ครูเครือข่ายได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถดำเนินงานวิจัยขับเคลื่อนไปได้อย่างเข้มแข็ง

7. ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยได้จัดงบประมาณเป็น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้แก่โครงการระดับโรงเรียน จึงทำให้ครูเครือข่ายทุกท่าน ได้รับเงินทุนในการใช้จ่ายจัดหา สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระด้านกำลังทรัพย์ให้แก่ครูเครือข่ายได้สบายใจมากขึ้น ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อีกต่อไป

8. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ครูเครือข่ายใช้เทคโนโลยีช่วยผลิตสื่อ CAI สื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ ใบงาน ชุดความรู้ แบบฝึกทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น จึงทำให้เกิดความรวดเร็ว ความน่าสนใจ เข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น ทำให้การเรียนการสอน การนำนวัตกรรมไปใช้ได้ผลดีไปด้วย

ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนเครือข่าย 10 โรงเรียน หลังจากการใช้นวัตกรรมที่ครูนักวิจัยสร้างขึ้น ทำให้ได้ความรู้ว่า แต่ละโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงของผู้เกี่ยวข้องต่างจากการสอนบริบทศึกษาเดิมดังนี้

ด้านผู้เรียน

1. นักเรียนเกิดกระบวนการคิด รู้จักการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ สังเกต ไม่ด่วนตัดสินใจ มีการคิดทบทวนอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจ เลือกบริโภคทุกด้านอย่างเหมาะสม
2. นักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะชีวิตบริบทศึกษา ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณ รู้เท่าทัน สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในคุณลักษณะที่ดีขึ้น สังเกตเห็นได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
3. นักเรียนมีทักษะชีวิตพื้นฐานดีขึ้น และยังมีทักษะในการสื่อสาร ทั้งด้านการฟัง การพูด การเขียน สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ไปบอกกล่าวเล่าได้แนะนำเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เพื่อน พ่อ แม่ ญาติพี่น้องได้
4. นักเรียนมีความสุขในการเรียน การร่วมกิจกรรม สนุกสนานกับการเรียน ไม่เครียด กับบทเรียนทำให้ครูผู้สอนและนักเรียนเกิดสัมพันธ์อันดี ก่อให้นักเรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้น ในการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียน ส่งผลทำให้มีผลการเรียนในแต่ละเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ และเกิดคุณลักษณะอันดีตามมาด้วย
5. นักเรียนมีโอกาสได้ทำงานเป็นทีมมากขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องบริบทศึกษา เพราะกิจกรรมแต่ละกิจกรรมนักเรียนแต่ละทีมต้องร่วมมือร่วมใจกัน ไปหาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะ เปรียบเทียบ สรุปองค์ความรู้ร่วมกัน ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความสามัคคีมีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน รู้จักภาวะผู้นำผู้ตาม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของเด็กยุคใหม่พึงมี
6. นักเรียนได้รับการยอมรับ ทั้งด้านความสามารถทางการคิด การปฏิบัติงานและจิตสาธารณะจากเพื่อน ๆ ซึ่งกันและกัน จากครูและจากผู้ปกครองที่บ้าน เพราะการเรียนการสอนเกี่ยวกับบริบทศึกษา เป็นกิจกรรมฝึกทักษะการคิดการปฏิบัติ การทำงานด้วยจิตสาธารณะ จึง

จะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ลักษณะนิสัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์อันดีเป็นประโยชน์ เป็นที่น่านับถือ ชื่นชมต่อตนเองและเป็นแบบอย่างของผู้อื่นได้

7. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษา ไปประยุกต์ใช้ที่บ้านได้อย่างเป็นธรรมชาติ เพราะทักษะด้านรู้กัน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทันนั้น นักเรียนจะได้พบเห็นจากชีวิตจริงที่บ้าน ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่เพียงแต่นักเรียนเท่านั้น ผู้ปกครอง ชุมชนก็ต้องพบเห็น สถานการณ์นี้ทุกวัน ดังนั้น ทักษะเหล่านี้ จึงเกิดคุณค่าเกิดความหมายต่อชีวิตนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

8. นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ สามารถค้นหาข้อมูล ความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมอีกต่อไป

9. นักเรียนได้รับการฝึกทักษะด้านรู้กัน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน โดยอยู่บนพื้นฐานแห่งความพอดี พอประมาณ อย่างมีเหตุมีผล เกิดคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ตามแนวราชดำริสเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านครู

1. ครูเครือข่าย เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาของทักษะชีวิตบริบทศึกษา เพราะมีโอกาสเข้ารับการอบรมจากวิทยากร นักวิจัยโครงการหลักและมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในแต่ละครั้งของการประชุมพบปะกับจากการเยี่ยมเยียน นิเทศติดตามของนักวิจัยหลัก ทำให้สามารถออกแบบนวัตกรรม รูปแบบการสอน วิธีการสอนที่สามารถ บูรณาการเรื่องทักษะชีวิตบริบทศึกษา ได้ตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัดในหลักสูตรได้

2. ครูเครือข่ายเกิดความรู้ ความสามารถ ในการพัฒนานวัตกรรมการสอน แผนการสอนการทำสื่อการสอน การออกแบบใบงาน การออกแบบเกณฑ์การประเมิน เพิ่มมากขึ้น เพราะนอกจากการมีโอกาสได้เข้าร่วมอบรมสัมมนาแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากทางฝ่ายบริหารของโรงเรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเครือข่ายด้วยกันและนักวิจัยโครงการหลักจนสามารถปรับปรุง นวัตกรรมแผนการสอนของตนเองได้ดีขึ้น นำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

3. ครูเครือข่ายมีความสุข ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เพราะได้มีโอกาสที่ดีเพิ่มขึ้นมาก เช่น ได้รับการสนับสนุน ทั้งด้านความรู้ สื่ออุปกรณ์ การยืดหยุ่นของเวลา ได้รับกำลังใจจากเพื่อนครูด้วยกัน ทั้งผู้บริหาร ส่งผลทำให้มีกำลังใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น มีความมุ่งมั่น ในการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข เสียใจตอบรับจาก

ผู้ปกครองก็ดีตามมาด้วย จึงทำให้ครูภาคภูมิใจมีความเพียรพยายามพัฒนาอาชีพครูของตนเองอีกต่อไป

4. ครูเครือข่ายเกิดสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนครูและผู้บริหารและโรงเรียน เพราะจากการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ทำให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพของตนเอง เกิดการเรียนรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถออกแบบนวัตกรรมการสอนด้วยตนเองได้ สามารถนำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่ให้กับเพื่อนครูในโรงเรียน เกิดการขับเคลื่อนการเรียนการสอนเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษาเป็นเหตุทำให้ครูและผู้บริหารของโรงเรียนได้ครู ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเกิดขึ้นในโรงเรียนสามารถนำทีมงานให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและโรงเรียนได้มากขึ้น อีกทั้งครูเครือข่ายยังเกิดความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เป็นการศึกษาร่วมมือกันทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครอง ร่วมกันจึงทำให้มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกันมากขึ้น มีการสื่อสารระหว่างนักเรียนครูและผู้ปกครองมากขึ้นจึงทำให้เกิดความเข้าใจอันดีให้กันและกันได้ด้วย

5. ครูเครือข่ายได้รับการยอมรับการยกย่อง จากเพื่อนครู จากผู้บริหารและเพื่อนครูเครือข่ายด้วยกัน เพราะกิจกรรมของโครงการเปิดโอกาสเปิดเวที ให้ครูที่ตั้งใจสอนหนังสือตั้งใจดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน ที่ประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อย ก็มีโอกาสดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแบบอย่างให้กันร่วมกันพัฒนาฝีมือของตนเองจนเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายแล้วได้มีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเองอย่างเป็นทางการ ให้เพื่อนครูในโครงการทั้ง 10 โรงเรียนรับทราบและมีโอกาสร่วมเวทีมหกรรมบริโภคศึกษา ซึ่งมีทั้งครูเครือข่าย ครูรับเชิญจากโรงเรียนต่าง ๆ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานต่าง ๆ สื่อมวลชน เข้ามาร่วมรับฟัง ร่วมศึกษาผลงานที่ครูเครือข่ายทุกท่าน ทุกโรงเรียน ได้นำเสนอร่วมกัน ส่งผลทำให้คุณครูเครือข่ายทุกท่าน เกิดขวัญและกำลังใจจากการยอมรับการยกย่อง จากผลงานความรู้ ความสามารถ ที่ร่วมกันพัฒนากันมาตลอดการร่วมโครงการด้วยกัน

6. ครูเครือข่ายเกิดความรัก ความสามัคคี มีความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาพร้อมกันภายในโรงเรียนได้ดีขึ้นเพราะตลอดเวลาของการเข้าร่วมโครงการของโรงเรียนเครือข่ายนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการภายในทีมงานของแต่ละโรงเรียน มีแกนนำมีทีมงาน ทีมประสานสัมพันธ์ในการทำงานวิจัยร่วมกันเมื่อมีงาน กิจกรรมร่วมกัน แกนนำทีมงานของแต่ละโรงเรียนต้องทำงานขับเคลื่อนงานด้วยกัน จากนั้นจึงจะนำผลลัพธ์ผลงานมาร่วมเสนอ แลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนเครือข่ายอีก ทำให้คุณครูทุกท่านต้องทำงานร่วมกัน เรียนรู้

การทำงานเรียนรู้จิตใจ การนำทีมไว้ให้มั่นคง เป็นเหตุร่วมกันทำให้ครูทุกท่าน เกิดความผูกพัน เห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในการทำงานด้วยความรักความสามัคคีดีขึ้น

ด้านผู้บริหาร

1. ผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่าย มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ในการนำเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ให้ครูผู้สอนในโรงเรียนนำไปบูรณาการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมหลักกิจกรรมเสริมที่มีการดำเนินอยู่ภายในโรงเรียน เช่น โครงการเด็กไทยไม่ทานหวาน กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมหมอน้อย กิจกรรมใส่ใจของรัก กิจกรรมธนาคารความดี กิจกรรม อย.น้อย กิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภค กิจกรรมโรงเรียนสีฟ้า กิจกรรมกาดมั่ว กิจกรรมพืชสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นต้น

2. ผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่าย ได้ทีมงานขับเคลื่อนในการพัฒนาวิชาชีพพัฒนาการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพ มีภาวะผู้นำ สามารถนำงานแบ่งเบาภาระงานของผู้บริหารให้ลดลงได้ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิด วางแผนการทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารของโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนในโรงเรียน มองเห็นว่าผู้บริหารให้โอกาสครู ให้เกียรติและเห็นความสำคัญ ความสามารถของครู ไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน ทำให้ครูเกิดความสบายใจในการทำงานร่วมกัน ทำให้ครูเกิดความสบายใจในการทำงาน รักโรงเรียน มีความตั้งใจในการทำงานมากขึ้น

3. ผู้บริหารของโรงเรียน ได้รับการยกย่อง ยอมรับจากชุมชน ที่สามารถบริหารทีมงานครูผู้สอน ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองมีเกียรติ ได้รับคำชมหรือรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ และสามารถนำโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยากร นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนได้

4. ผู้บริหารของโรงเรียน มองเห็นจุดเด่นของการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา สามารถนำมาจัดเป็นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ดี เป็นผู้ที่มีสมรรถนะทางการคิดการสื่อสารทักษะชีวิตได้ ซึ่งสามารถตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติได้

ด้านโรงเรียน

1. จากการเข้าร่วมพัฒนาเป็นเครือข่ายของครูผู้สอน ทำให้เรียนได้นวัตกรรมการสอนรูปแบบการสอน ที่แปลกใหม่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่สามารถตอบสนองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชาติได้

2. โรงเรียนเกิดความมั่นคงทางการศึกษา เพราะการทำงานของครูในโรงเรียนมีเป้าหมายทิศทางเดียวกันในการจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียนมีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน ทำให้มีการประสาน การทำงานภายในโรงเรียนราบรื่นขึ้น ปัญหาอุปสรรคลดน้อยลง เพราะครูมีความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น

3. โรงเรียนได้รับการยอมรับ การยกย่องจากผู้ปกครองและชุมชน ที่สามารถพัฒนา นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทันได้ สามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ได้ ในการพัฒนานักเรียนและพัฒนา ครูได้สำเร็จ

ด้านผู้ปกครอง

1. เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เกิดความตระหนักในการ ติดตามดูแล แนะนำบุตรหลาน ในการฝึกทักษะด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน พร้อมทั้ง ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนได้ดี

2. ผู้ปกครองมีความรัก ความสนใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น เพราะมี โอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ได้รับข่าวสาร ข้อมูล การปฏิบัติในด้านทักษะชีวิตบริโภค ศึกษาไปพร้อมกันนักเรียนเช่นกัน

3. ผู้ปกครองเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อครู ต่อโรงเรียนมากขึ้น เพราะได้มีส่วนร่วมใน ตอบแบบสอบถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุตรหลาน มีส่วนร่วมในวงงาน กิจกรรมของโรงเรียน จึงทำให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมาย การจัดการเรียนการสอนของครูของ โรงเรียนที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นคนที่มีความคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ที่สังคมต้องการได้

4. ผู้ปกครองพึงพอใจ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เน้นทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ให้แก่นักเรียน เพราะนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด ไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่ ครอบครัว นักเรียนมีความคิดมีเหตุผลในการตัดสินใจ ทั้งด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน ซึ่ง เป็นพฤติกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนนักเรียนให้เห็นที่บ้านได้

5. ผู้ปกครองเกิดความภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นต่อโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่ สามารถสอนได้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ อันจะนำบุตรหลานของตนเองให้ดำรงชีวิตได้อย่างรอด ปลอดภัย ท่ามกลางปัญหาต่างๆ ที่กำลังก่อตัวอย่างทวีคูณทุก ๆ ด้าน ในโลกยุคโลกาภิวัตน์

ด้านชุมชน

1. ชุมชน มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมเป็นทางโรงเรียน มีโอกาสนำความรู้จากชุมชนเข้ามาเผยแพร่ให้ความรู้แก่นักเรียน ครูผู้บริหาร ขณะเดียวกันชุมชนก็ยังมีโอกาส ใช้โรงเรียนเป็นฐานความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่หน่วยงานอื่นได้อีกเช่นกัน

2. ชุมชนยอมรับ ยกย่อง ศรัทธาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่งบุตรหลานให้เข้ามาเรียนในโรงเรียนอย่างสบายใจ มั่นใจในคุณภาพของโรงเรียน

3. ชุมชนยอมรับศักยภาพของโรงเรียนมากขึ้น ยินดีเข้ามาให้การสนับสนุนต่อโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น เข้ามาร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ เข้ามาให้ทุนสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนของครูและนักเรียน เป็นต้น

3. เพื่อศึกษาและพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านบริโศศศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบกลไกในการบริหารจัดการงานวิจัย โดยมีกิจกรรมหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ 6 กิจกรรมดังรายละเอียดคือ

3.1 การประเมินความพร้อมและสร้างโรงเรียนเครือข่าย (Creating a school network) มีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ ชี้แจงถึงความสำคัญของการสอนทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษาและประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับพร้อมทั้งเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการตามความสมัครใจ มีการประเมินความพร้อมและศักยภาพโรงเรียนเครือข่าย โดยการทำ SWOT และสำรวจสภาพการณ์เพื่อสร้างโรงเรียนเครือข่าย

3.2 การให้ข้อมูลและความรู้ (Informing and educating the participants) มีกิจกรรม ที่จัดขึ้นเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและให้ความรู้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายแบ่งเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

3.2.1 ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและกระบวนการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา (R & D) เรื่อง เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่และ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านบริโศศศึกษา

3.2.2 การออกแบบนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับผลการสำรวจสภาพการณ์ด้านการบริโศศของเด็กและสภาพครูกับการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโศศศึกษา

3.3 การมุ่งสู่นวัตกรรม (Creating innovative techniques) มีการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมไปผลิตหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

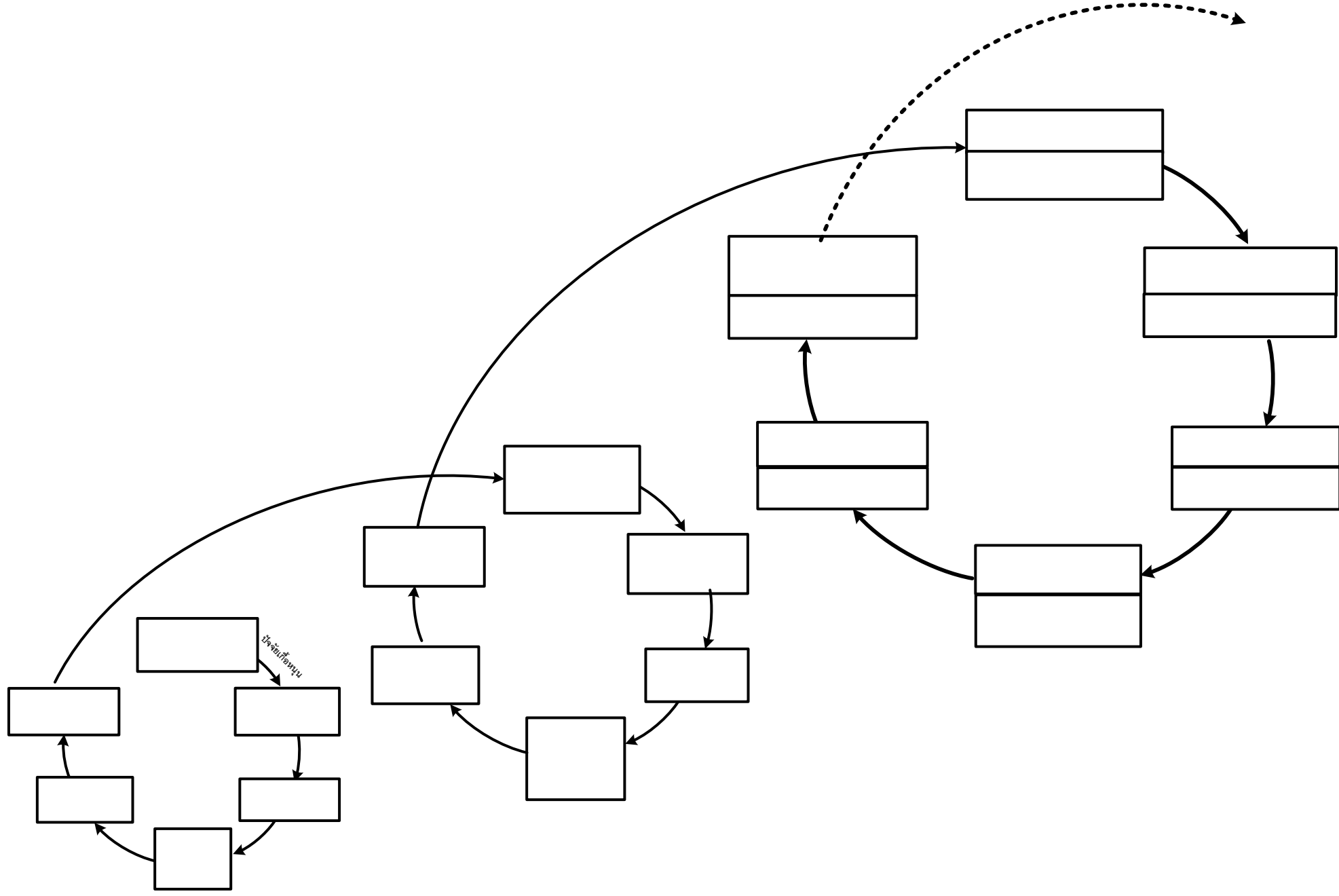
ด้านบริโศคศึกษาให้สอดคล้องกับผลการสำรวจสภาวะการณ์ฯ ของแต่ละโรงเรียนและดำเนินการตามนวัตกรรมที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งระหว่างดำเนินการจะมีการประชุมพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการผลิตหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมของแต่ละคน

3.4 การนิเทศติดตามและประเมินผล (Supervising and evaluation) มีการไปนิเทศเยี่ยมเยียนครูเครือข่ายในแต่ละโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือหรือกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานพร้อมทั้งมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการให้คำปรึกษาและสาธิตการทำงานกรณีที่ครูเครือข่ายติดขัดหรือเกิดความไม่มั่นใจในด้านนวัตกรรมไปใช้

3.5 การสกัดองค์ความรู้ (Creating new knowledge base) มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนที่เกิดขึ้นจากการนำเอานวัตกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริง และการนำเอานวัตกรรมระดับยอดเยี่ยม (Best Practice) มาสังเคราะห์ข้อค้นพบหรือถอดบทเรียนจากการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ความรู้ใหม่

3.6 การนำสู่ชุมชนและสังคม (Distributing results to the community and society) มีการนำผลงานนวัตกรรมในระดับยอดเยี่ยม (Best Practice) และนวัตกรรมของครูเครือข่าย เผยแพร่แก่สาธารณชนในรูปของการจัดเวทีมหกรรมทักษะชีวิตด้านบริโศคศึกษา การทำสื่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตมอบให้โรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนที่สนใจ และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ หรือ ต่อยอดความรู้ขยายสู่ชุมชน สังคมในวงกว้างต่อไป

การบริหารจัดการด้วยกิจกรรมหลักทั้งหมดที่ได้กล่าวมา จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในที่นี้ใช้คำว่า “ปัจจัยเกื้อหนุน” ซึ่งหมายถึงการช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านกำลังคน คือ การสนับสนุนให้บุคลากรเป็นครูเครือข่าย ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำปรึกษาให้ความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของครูเครือข่าย การให้กำลังใจในการทำงานและช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขอุปสรรคปัญหา และในด้านทุนทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครอบคลุมทุกขั้นตอนรวมถึงการสนับสนุนด้านสื่อ เอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ กิจกรรมหลักดังกล่าวสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

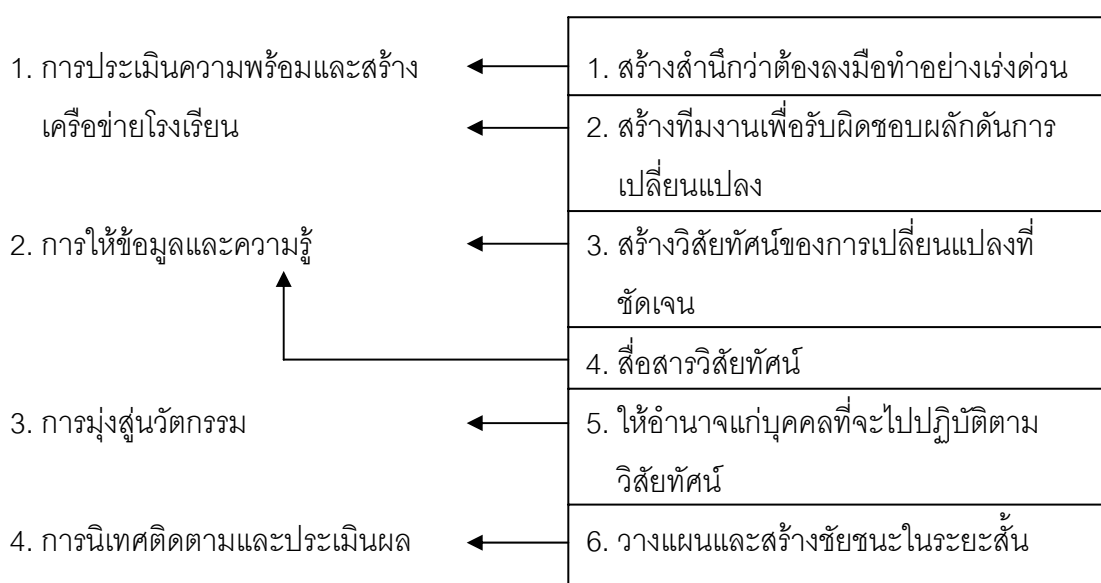
การบริหารจัดการด้วยกิจกรรมดังที่ได้กล่าวไปเป็น การริเริ่มให้โรงเรียนเครือข่ายปรับ
เปลี่ยนแนวทางในการสอนทักษะชีวิตโดยให้ความสำคัญกับการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา
มากขึ้น มีการคิดค้นออกแบบนวัตกรรมให้เหมาะสมกับบริบทที่เป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นบริหารเพื่อ
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกันแนวคิดของ John P. Kotter
(<http://www.theheartofchange.com/hocflash.html>) ที่ได้เสนอขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงให้
ประสบความสำเร็จ 8 ประการ คือ

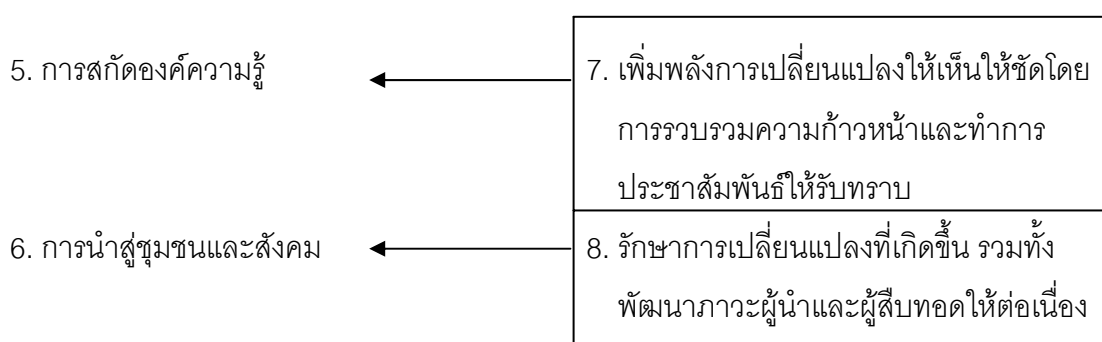
1. สร้างสำนึกว่าต้องลงมือทำอย่างเร่งด่วน
2. สร้างทีมงานเพื่อรับผิดชอบผลักดันการเปลี่ยนแปลง
3. สร้างวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน
4. สื่อสารวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลง
5. ให้อำนาจแก่บุคคลที่จะไปปฏิบัติตามวิสัยทัศน์
6. วางแผนและสร้างชัยชนะในระยะสั้น
7. เพิ่มพลังการเปลี่ยนแปลงให้เห็นให้ชัด โดยการรวบรวมความก้าวหน้าและทำการ
ประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ
8. รักษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งพัฒนาภาวะผู้นำและผู้สืบทอดให้ต่อเนื่อง

แนวคิดดังกล่าวสามารถประยุกต์ให้เห็นความสัมพันธ์กับกิจกรรมหลักในกลไกการบริหาร
จัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ชีวิตด้านบริโภคศึกษาได้ดังแผนภาพ

รูปแบบกลไก

ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของ Kotter

4. การสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย กรณีจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ จากรูปแบบการพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของครูเครือข่าย 10 โรงเรียน โดยศึกษาตามประเด็นทักษะการบริโภค ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน จากผลการสังเคราะห์รายละเอียดของแต่ละนวัตกรรมการสอน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนจิตรวิทยาลัย

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของ ดร. สุวิทย์ มูลคำ (อ.ทนงเกียรติ อุดใหม่) 2) เรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนชั้น ป.4/1 โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ของดร. สุวิทย์ มูลคำ ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 2.1 รับความรู้ของความหมาย รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน จากกิจกรรมการสอน 2.2 สำเร็จบันทึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียนในแต่ละวัน 3. บันทึกการรับประทานของนักเรียน 4. บันทึกการเลือกซื้อสินค้า 5. ศึกษาวิเคราะห์วัสดุรีไซเคิล 6. ศึกษาคิดวิเคราะห์ ผลิตมีประโยชน์อย่างไร 7. สรุปผลการคิดวิเคราะห์ ในด้านความรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า รู้เท่าทัน 8. เชื่อมโยงพฤติกรรมจากการคิดวิเคราะห์ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน สู่การบันทึกรายรับ-รายจ่าย ของนักเรียน 9. สรุปพฤติกรรมการใช้เงิน การออมเงินของนักเรียน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียนคือ นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ รู้จักการบันทึก รายรับ-รายจ่าย ส่วนตัวของตนเอง มีเหตุผลในการเลือกบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของตนเองทำให้ผลการบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีเงินเหลือในแต่ละวันสามารถออมเงินด้วยตนเองได้

2. โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การไม่รับประทานอาหารเช้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (อ.จวงจันทร์ คุณเศรษฐ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1.ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : อภิปรายความสำคัญของอาหารเช้า รวบรวมเมนูอาหารเช้า 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : จำแนกประเภทเมนูอาหาร 3. ขั้นการสรุปข้อมูล :

แสดงความคิดเห็น สรุปประโยชน์อาหารเข้า 4. ขั้นการฝึกทักษะ : ประกอบอาหารเข้า 5. ขั้นการสังเคราะห์ : วางแผน การเมนูอาหารเข้าสะท้อนความรู้สึก 6.ขั้นการประเมิน : ครูประเมินผู้เรียนด้าน KAP. ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดผ่านกิจกรรมของครูและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหารเข้าดีขึ้น 2) เรื่องการวิเคราะห์ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมของนักเรียน ป.4 (อ.ราตรี อัมรินทร์อินทรีย์) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมรายชื่อน้ำอัดลม อภิปรายประโยชน์โทษของน้ำอัดลม 2.ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์โทษของน้ำอัดลม 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : อภิปรายสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลน้ำอัดลม 4. ขั้นการฝึกทักษะ : นักเรียนบันทึกพฤติกรรมดื่มน้ำของตนเอง 5. ขั้นการสะท้อนความรู้ของนักเรียน ต่อการดื่มน้ำอัดลม ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดื่มน้ำอัดลมน้อยลง

ทักษะด้านรู้เท่าทันและการรู้คุณค่า ประกอบด้วย 1) เรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคสื่อรายการโทรทัศน์ (อ.ศุภชัย ชุ่มศรี) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : รวบรวมข้อมูลรายการโทรทัศน์ 2. ขั้นวิเคราะห์ : วิเคราะห์รายการโทรทัศน์ เหมาะสมหรือไม่ 3. ขั้นสะท้อนความรู้สึก : เสนอรายการโทรทัศน์ยอดนิยมพร้อมเหตุผล 4. ขั้นสรุปข้อมูล : สรุปเหตุผลการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกดูรายการทีวีดีขึ้น 2) เรื่องเกมดีมีในคอมเพื่อพัฒนา การตัดสินใจในการเลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์ (อ.กัลยาณี กันทานี) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นระดมความคิดหาประสบการณ์ : ระดมความคิดหาเหตุผลในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ 2. ขั้นแยกแยะประสบการณ์ : คัดแยกประเภทของเกมที่ดีมีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ 3. ขั้นหาทางเลือก : ระดมความคิด ตัดสินใจเลือกเล่นเกม 4. ขั้นสะท้อนความรู้สึก ถ่ายทอดความรู้สึก เกมดีในดวงใจ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์ดีขึ้น

3. โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดแบบ STH เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภค 3 อ. ต่อโรคอ้วน (อ.ปรานอม วัฒนาพันธุ์, อ.มัลลิกา พวกพล, อ.นงลักษณ์ ไวยพัฒน์, อ.สรารุณ สาระบุตรดี) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการเตรียมการจัดการความรู้ ขั้นที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองให้สัมพันธ์กับเรื่องอาหาร การออกกำลังกายและอารมณ์ได้ดีขึ้นและมีแนวคิดในการหารูปแบบ

ต้นแบบที่ดีได้ เช่น ต้นแบบนักกีฬาที่ดี นำเชื่อถือควรนำมาเป็นแบบอย่าง 2) เรื่องผลของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสารอาหาร สถานสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (อ.นัฐพร ตื้อจันต, อ.ศิวาพร สุพงษ์, อ.อารีย์ ไชยรุ่งเรือง) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. วางแผน : ศึกษากรณีตัวอย่างการบริโภคนมขนมขบเคี้ยว วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น 2. การปฏิบัติ:สำรวจขนม ค้นหาแบบอย่างที่ดี/ไม่ดี ในการบริโภค หาทงเลือก 3. ตรวจสอบ : อภิปรายข้อมูล 4. การปรับปรุงแก้ไข : บอกเหตุผลการตัดสินใจซื้อ เล่าพฤติกรรมของตนเอง ครูเสริมกำลังใจ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ และซักถาม หาคำความรู้เพิ่มเติม นักเรียนทุกคนเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานนมไทย ขนมนมปัง นม ผลไม้และน้ำผลไม้ แทนขนมหลอดเด็ก

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องผลของการพัฒนาทักษะชีวิตพิชิตการออม ด้วยกิจกรรมตลาดนัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 3 (อ. ศรัณย์ภัทร สววจเจริญ, อ.พรทิวา พัฒนพงษ์, อ.วันเพ็ญ ละพู่, อ.มยุรี คำรังษี) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. จัดกิจกรรมซื้อขายสินค้าภายในห้องเรียนโดยให้นักเรียนนำสินค้าของตนเองมาร่วมกิจกรรมในการซื้อขายภายในห้องเรียน 2. นักเรียนบันทึกรายการสินค้าที่ตนเองซื้อและขาย 3. นักเรียนวิเคราะห์ประโยชน์และโทษของสินค้า 4. นักเรียนเขียนสรุปแสดงความคิดเห็นจากการจัดตลาดนัด ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน บันทึกโดยผู้ปกครอง ลูกได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการซื้อขนมของตนเองและมีการจัดบันทึกการซื้อขนมในแต่ละวัน ทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย พิจารณาถึงประโยชน์และคุณค่าของสารอาหารที่อยู่ในขนม มีการเหตุผลในการซื้อมากขึ้นและมีเงินเหลือออมเงินได้

ทักษะด้านรู้คุณค่าและรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา โดยใช้นวัตกรรม กิจกรรม ตลาดเลือก ตลาดเล่น ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. เก็บข้อมูลเบื้องต้น : นักเรียนชอบเล่นอะไร 2. จัดระเบียบข้อมูล : จัดประเภทของเกม 3. กิจกรรมตลาดเลือก : วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ตลาดเล่น : เผยแพร่ความรู้ 4. ประเมินผล: ทำแบบสอบถาม ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ นักเรียนร้อยละ 100 สามารถแสดงแนวคิดของตนเองให้ครูผู้สอน เห็นว่า มีทัศนคติที่เป็นลบต่อเกมที่ส่งเสริมความรุนแรง เห็นความสำคัญและใส่ใจต่อการเลือกเล่นเกมทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สามารถแนะนำผู้อื่นได้

4. โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารในการหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะด้วยกิจกรรมโครงงานภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 (อ.ฉัตรวัลย์ เฟื่องกาญจน์, อ.ชาลิสสา ดวงแสง, อ.ฤทัย บุญมาเมือง) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. นักเรียนเลือกหัวข้อโครงการเกี่ยวกับคุณค่าพืชสมุนไพรที่มีในอาหารไทยที่มีสรรพคุณเป็นยา 2. ศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มโครงการตามลำดับขั้นตอนการทำโครงการ 3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน 4. บันทึกการสังเกตพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคอาหารของนักเรียนขณะอยู่ที่โรงเรียน 5. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการทำโครงการอาหารไทย 6. ประเมินพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะของนักเรียน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีการพัฒนาในการตัดสินใจ ไม่เลือกบริโภคอาหารขยะที่ไม่มีประโยชน์และมีโทษต่อร่างกายและสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษในด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์และเรียบเรียงเนื้อหาได้ 2) เรื่องการสอนทักษะชีวิตด้านบริโภคอาหารหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะ ด้วยสื่อ CAI อาหารและผลิตภัณฑ์ของสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 (อ.ณิณี กิจบัญชา, อ.สุดา บุญใส) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ กิจกรรมการสอนตามสื่อ CAI - ทบทวนและเรียนความรู้ใหม่จาก สื่อ CAI สรุปความรู้ ทำแบบฝึกหัด ทดสอบหลังเรียน ประเมินพฤติกรรมบริโภค ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังกิจกรรมสูงขึ้นจากก่อนเรียน นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบริโภคอาหาร 3) เรื่องรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคศึกษาของนักเรียนในการหลีกเลี่ยงรับประทานอาหารที่มีสารปนเปื้อนด้านกระบวนการ 5 ขั้นตอน สอนทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อ.ประกาญจน์ สุขพัฒน์, อ.กาญจนา พุทธิศรี, อ.สุวิมล ลิทธิกร) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและหาคำตอบ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอาหารไม่มีประโยชน์หรืออาหาร ขยะลดลงเหลือ 14.66 %

ทักษะด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องรายงานการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยใช้กระบวนการระดมสมอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (อ.วิภาพร พันธม, อ.ณัฐนี สังข์คำ) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการระดมสมอง 2. ประชุมวางแผนระดมสมองรวบรวมปัญหา 3. อภิปรายจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 4. นำปัญหาที่เกิดมาหาสาเหตุแนวทางแก้ไข 5. จัดกิจกรรมเสริมความรู้เสียงตามสาย ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การบริโภคอาหาร ไม่ทานขนมกรุบกรอบ ไม่ดื่มน้ำอัดลม รู้จักการใช้

จ่ายเงินทอง เข้าโครงการออมทรัพย์ของโรงเรียน รู้จักคุณค่าของสิ่งของและรู้เท่าทันสื่อโฆษณาดี
ขึ้น

5. โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง

ทักษะด้านการกิน ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านบริโภค ศึกษาการเลือกซื้ออาหารที่อ่อนหวาน มีคุณค่าอาหารสูง (อ.สุทธิพร จังศรี) ซึ่งมีเทคนิคการเรียน การสอน คือ กระบวนการ 4Rs 1. เห็นความสำคัญ (Realization) 2. รู้เท่าทันทำตามแบบอย่าง (Repeat) 3. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คิดใหม่ ทำใหม่ (React) 4. ปฏิบัติตนเอง ควบคุมนำไปใช้ได้ (Revolution) ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถควบคุมเปลี่ยนแปลงตนเอง ในการตัดสินใจเลือกขนมที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมากขึ้น รู้จักคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล รู้เท่าทันสื่อ โฆษณาต่อขนมที่มีคุณค่าทางโภชนาการและสามารถแนะนำผู้อื่นได้ 2) เรื่องรายงานการใช้ชุด กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่องสิ่งปนเปื้อนในอาหาร สำหรับนักเรียนชั้น ป.4 (อ.วิไล มุลกัน) 3) เรื่องนวัตกรรมชุดการสอน เรื่องฉลาดกิน ฉลาดเลือก (อ.ยุวดี ธงสวัสดิ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียน การสอน คือ การใช้ชุดการสอน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานให้ ปลอดภัยต่อสุขภาพของตนเอง รู้จักสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจเรื่องสิ่งปนเปื้อนในอาหาร ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4) เรื่องนวัตกรรม เรียนรู้คุณค่าสารอาหาร ผ่านกระบวนการเล่าสู่กันฟัง (อ.ยุพิน ราษฎร์งูร) ซึ่งมีเทคนิคการเรียน การสอน คือ 1. ชั้นเล่าสู่กันฟัง : สนทนา วิเคราะห์ สรุปความรู้ อาหารหลัก 5 หมู่ 2. หุ่นมือ : นักเรียนเล่านิทานจากนิทานที่แต่งด้วยเรื่องราวการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ 3. เพลงสัมผัส : สนทนาเพลงสัมผัส วิเคราะห์สารอาหารในเพลงสัมผัส โดยทำสรุปเล่มเล็ก 4. สะท้อนความรู้ : ศึกษาสารอาหารจากซองใส่ขนม บอกวิธี การเลือกอาหารที่ดีมีประโยชน์รับประทาน ผลการสอน ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ รู้จักเลือกรับประทาน อาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาทักษะการใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างรู้คุณค่า โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้น ป.1 (อ.อำพัน อังตระกูล) ซึ่งมีเทคนิค การเรียนการสอน คือ กิจกรรมการเล่านิทาน 1. เล่านิทาน : ครูเล่านิทานการออมเงิน 2. วิเคราะห์ตัวละคร : นักเรียนวิเคราะห์ตัวละครในนิทาน 3. สำนวน : นักเรียนสำนวนเครื่องใช้ที่มัก พังชว้าง 4. รับความรู้ : ครูให้ความรู้โจทย์ปัญหาการบวก, ลบ 5. แบบฝึกหัด : นักเรียนทำ แบบฝึกหัด 6. บอกเล่าของรักของหวง : นักเรียนบอกเล่าของรักของหวงของตนเองพร้อมวิธีรักษา 7. จัดมุมห้องของรักของหวงของนักเรียน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ 1 วัน ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างรู้คุณค่า ประหยัดและรู้จักอดออม เป็นแบบอย่างให้บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม 2) เรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการบริโภคศึกษาในการใส่ใจเงินทอง ด้วยกระบวนการ 5 ส. ของนักเรียนชั้น ป.6 (อ.ชื่นสุข ชำนิพร) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นสร้างสัมพันธ : อภิปรายปัญหา ใกล้ตัว หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน 2. ขั้นสอน : บันทึกรายรับ-รายจ่าย 3. ขั้นสำรวจ : การ แสวงหาความรู้และรวบรวมข้อมูล 4. ขั้นสรุป : แสดงความคิดเห็น ทดสอบความรู้ 5. ขั้นสะท้อน ความคิด : สะท้อนความรู้สึก จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน คือ นักเรียนเห็นความสำคัญของการออมทรัพย์เข้าร่วมโครงการเงินทองของมีค่า มีการวางแผนการใช้เงินทุกเดือน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวังมากขึ้น

6. โรงเรียนดาราวิทยาลัย

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ R3S เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหาร สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาน้ำหนัก มากกว่าเกณฑ์ระดับชั้น ป.4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย (อ.อนุสรณ์ ยะอนันท์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียน การสอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Realization (เห็นความสำเร็จ) : ให้นักเรียนรู้หลักและปฏิบัติตามหลัก โภชนาการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติตามหลักโภชนาการ ขั้นตอนที่ 2 Self-monitoring (ทำความเข้าใจปัญหา) : สังเกตพฤติกรรมตนเองโดยทำแบบสอบถามพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขั้นตอนที่ 3 Self-evaluation (ประเมินตนเอง) : กำหนดเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บันทึกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ขั้นตอนที่ 4 Self-reinforcement (เสริมแรง) : กิจกรรมเสริมแรง เมื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จะได้รางวัล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ผลดีผลเสียของการปฏิบัติตน ปฏิบัติตนตามหลักโภชนาการได้ นักเรียนได้สังเกต พฤติกรรมของตนเองวิเคราะห์สภาพปัญหาโภชนาการของตนเองพร้อมกับวางแผนแก้ปัญหาของ ตนเองได้ด้วยการฝึกปฏิบัติให้ค่อย ๆ น้อยลง 2) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดย ใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดื่มน้ำอัดลมของนักเรียนชั้น ป.4 (อ.วรัทยา แดงสุวรรณ, อ.สุพร สุริยะวงศ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ ใช้กระบวนการคิด เปรียบเทียบเรื่องน้ำอัดลม คำนวณหาข้อมูล ศึกษาอาหารและเครื่องดื่ม คิดเปรียบเทียบคุณค่าอาหารมีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ คำนวณหาข้อมูล โดยการปฏิบัติทำน้ำผลไม้ดื่ม คิด เปรียบเทียบคุณค่ามีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถ นำผลการเปรียบเทียบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการดื่มน้ำอัดลมและดื่มน้ำผลไม้แทน นักเรียนมีความรู้เข้าใจ กระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้ สามารถ แสวงหาข้อมูล ความรู้ใหม่จากแหล่ง

เรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ คิดเปรียบเทียบ ประโยชน์และโทษของเครื่องดื่มได้ 3) เรื่อง การใช้เทคนิคการสอน 5W1H เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการบริโภคของนักเรียนชั้น ป. 5 (อ.ปนัดดา ปัญญา) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ เทคนิคการสอนแบบ 5W1H 1. ขั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล : นักเรียนทำแบบสอบถาม พฤติกรรมการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ดของ นักเรียน เพื่อวิเคราะห์เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์ใบงาน ตามเทคนิคการสอน 5W1H 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : วิเคราะห์สรุปบทความด้วย เทคนิคการสอน 5W1H 4. ขั้นการฝึกทักษะการคิดตามรูปแบบ เทคนิคการสอน 5W1H : ฝึกทักษะ การวิเคราะห์ตามเทคนิค 5W1H โดยใช้บทความเกี่ยวข้องกับผลของการบริโภคอาหารแบบ Fast food และ แบบ Junk food 5. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : ฝึกวิเคราะห์ผลที่ได้จากการ รับประทานอาหาร แบบ Fast food และ แบบ Junk food 6. ขั้นการประเมินผล : ตรวจใบงาน แบบสอบถาม สรุปผล ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามหลักโภชนาการที่ดีขึ้นรู้จักเลือกรับประทานอาหารดีขึ้น เช่น ทานปลามากขึ้น ทานผลไม้มากขึ้นลดพฤติกรรมทางลบ เช่น ทานฟาสต์ฟู้ด อาหารไขมันลดลง เป็นต้น 4) เรื่องผลของการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยใช้กิจกรรมการแปรรูปผักของนักเรียนชั้น ป.4 (อ.ชยา พรหมวังขวา, อ.ณัฐวิณี ยานะศักดิ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. การปลูกผักปลอดสารพิษ 2. การทำ ผักชุบแป้งทอด 3. การเลือกบริโภคผัก 4. กิจกรรมวัน บูรณาการ ในหัวข้อ เด็กยุคใหม่ใส่ใจการ บริโภคและจัดกิจกรรมเรื่องเมนูผักหลากรส โดยนักเรียนทำส้มตำผักและผลไม้ 5. ประเมินผลงาน และทดสอบ ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกิจกรรมในช่วงเวลา การสอน อย่างสนุกสนาน มีความสุข นักเรียนมีพฤติกรรมชอบรับประทานผักมากขึ้น พร้อมทั้ง สามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่าผักมีคุณค่าทางอาหาร อร่อยมีวิตามิน เกือบแรม มีสารอาหารมาก สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้ 5) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการ เรียนรู้ เรื่องสารอาหาร เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหารของนักเรียน ป. 6 (อ.กรรณา สุคติตา) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. คิดวิเคราะห์ปัญหา : ศึกษาปัญหาอภิปราย การ บริโภคในปัจจุบัน ได้แก่ “นม+น้ำตาล = 0 และความเสี่ยงในใจของ 2. สืบค้นข้อมูล : สืบค้น เมนูอาหาร วิเคราะห์สารอาหารในเมนูอาหาร จำแนกหมวดหมู่ของอาหาร และสารอาหาร 5 หมู่ จากแบบฝึกวิเคราะห์ความแตกต่าง “แกงดำ” 3. รู้ผลปฏิบัติการ : วิเคราะห์และเปรียบเทียบ สารอาหารจากซอง ผลิตภัณฑ์ว่าเหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ควรเลือกบริโภคอาหารชนิดใด มากกว่ากัน 4. สานสู่การเปลี่ยนแปลง : นักเรียนประกอบอาหาร “เมนูหรรษา 5 หมู่” : นักเรียน ศึกษาบทความ “สารอาหารที่ร่างกายต้องการเมื่อมีความเครียด” : นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “กล้า

ให้ความรู้” โดยการสอบถาม เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบแนะนำและให้ความรู้เรื่องสารอาหารและการเลือกบริโภคอาหารกับบุคคลอื่นในที่สาธารณะ ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนลดพฤติกรรมบริโภคน้ำอัดลม โดยเปลี่ยนมาดื่มน้ำเปล่า, นม, โกโก้แทน สามารถระบุและลดการบริโภคอาหารสำเร็จรูปได้ สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างและจำแนกหมวดหมู่ของอาหารและสารอาหาร 5 หมู่ รู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างของอาหารแต่ละชนิดได้ สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบสารอาหารจากซองผลิตภัณฑ์ได้ว่าเหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ และควรเลือกบริโภคอาหารชนิดใดมากกว่ากันเช่น “ระหว่าง Koko Krunch ของ nestle และ Corn Flakes ของ Kellogg's ที่มีปริมาตรสุทธิเท่ากัน ราคาเท่ากัน นักเรียนเลือกบริโภค Koko Krunch ของ nestle มากกว่า เนื่องจากให้พลังงานมากกว่า (100 Kcal : 90 Kcal.) มีโซเดียม (เกลือ) น้อยกว่า (2% : 8%)

ทักษะด้านรู้คุณค่า ประกอบด้วย 1) เรื่องผลการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา โดยใช้เพลงเป็นสื่อส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้น ป.5 (อ.นริศรา ญาณะ) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. นักเรียนทำแบบวัดความสามารถพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาโดยใช้เพลงเป็นสื่อส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ) 2. นักเรียนเขียนบอกปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตของตนเองอย่างอิสระ 3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปปัญหาและอุปสรรคที่เขียนมา 4. นักเรียนเลือกปัญหาด้านที่ตนเองกำลังเผชิญ 5. นักเรียนร้องเพลงที่ครูเตรียม 6. นักเรียนค้นคว้าหาเพลงที่มีความหมายปลุกปลอบ ให้กำลังใจ 7. นักเรียนวิเคราะห์ความหมายและข้อคิดที่ได้รับ 8. นักเรียนรวบรวมเพลงที่ทุกคนหามาได้เป็นอัลบั้ม “เพลงดีที่ควรฟัง” 9. นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงประกวดให้หัวข้อ “เพลงนี้สิน่าฟัง” 10. นักเรียนสะท้อนความรู้สึกและประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม 11. นักเรียนทำแบบวัดความสามารถพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา โดยใช้เพลงเป็นสื่อ ส่งเสริมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ) ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนเกิดความตระหนักถึงการรับสื่ออย่างมีความหมาย มีคุณค่า ฟังเพลงแล้วได้คิดวิเคราะห์ ถึงประโยชน์โทษผลตลอดจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ทักษะด้านรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต การบริโภคสื่อโฆษณา ด้วยนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดวิพากษ์ของนักเรียน ป.6 (อ.ยุพิน ชัยราชา) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. การเผชิญเหตุการณ์ : อภิปราย “เด็กไทยรู้ทันสื่อโฆษณา” สรุปแนวทางปฏิบัติ 2. การประเมินสถานการณ์ : อภิปราย แยกแยะ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความเชื่อโฆษณาชวนเชื่อ 3. การพิจารณาวินิจฉัย : วิพากษ์คำโฆษณา 4. การ

ตรวจสอบและประเมินข้อมูล : กิจกรรมมีปัญหา พาเพิ่มพูน : ผู้เรียนทำแบบสัมภาษณ์ ผู้เรียนในการเลือกซื้อสินค้าจากการบริโภคสื่อโฆษณาโทรทัศน์ 5. การพัฒนาแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม : กิจกรรมเลือกอย่างไรและให้นักเรียนทำแบบประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคสื่อโฆษณาโดยใช้กระบวนการคิดวิพากษ์ 6. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ : อภิปรายเกี่ยวกับการวิพากษ์โฆษณา : เพื่อประเมินเพื่อนตามแบบประเมิน : ผู้เรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็น : ครูวิเคราะห์ประเมินผลแบบสอบถาม 7. ประเมินทัศนคติและพฤติกรรมผู้เรียนจากผู้เกี่ยวข้อง : ผู้เรียนทำแบบประเมิน : ครู, ผู้ปกครอง ประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบประเมินพฤติกรรม ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีทักษะชีวิตในการเลือกซื้อสินค้าจากการบริโภคสื่อโฆษณาโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงคุณภาพความน่าเชื่อถือ ประโยชน์ ความเหมาะสมของสินค้า

7. โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องรายงานผลการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการบริโภคศึกษาด้านรู้กินของโรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว (อ.ทัศนีย์ กงจักร, อ.วาสนา แฝงฟอง อ.วันวิสาข์ ไชยสุรินทร์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นชี้แนะทาง วางแผนคิดฐานขนมขมขะ ฐานข้าวแคบ 2. ขั้นพิชิตด้วยมือ ฐานไข่ปาม ฐานขนมครก 3. คือ ความรู้ อภิปราย สรุป 4. ดูประเมิน ชักถาม ระดมความคิด บอกประโยชน์จากกิจกรรมฐาน นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีพฤติกรรมการรับประทานผักมากขึ้น ลดการนำขนมขมขะมาจากบ้าน นักเรียนมีเหตุผลในการไม่ทานขนมขมขะ แต่สนใจทานผัก ขนมจากภูมิปัญญาชาวบ้านมากขึ้น 2) เรื่องรูปแบบการสร้างนิสัยการบริโภคด้านรู้กิน ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาล ไผ่แก้ว (อ.ทัศนีย์ กงจักร, อ.วาสนา แฝงฟอง, อ.วันวิสาข์ ไชยสุรินทร์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นรับรู้ 2. ขั้นคิดวิเคราะห์ 3. ขั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม 4. ขั้นลงมือปฏิบัติ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้ทักษะการปฏิบัติจริง การทดลอง การสังเกต การตอบคำถามอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทำให้กล้าแสดงออกและสนุกสนานในการเรียน ทำให้อยากมาโรงเรียน นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ทำการทดลองปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับครูและเพื่อนได้และมีพฤติกรรมนำขนมที่มีประโยชน์มารับประทานที่โรงเรียน ลดการซื้อขนมกรุบกรอบได้มากขึ้น

8. โรงเรียนพุทธิโสภณ

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนการเลือกรับประทานอาหารให้ได้สารอาหารตามหลักโภชนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 (อ.วาสนา ยิส) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล:

รวบรวมข้อมูล อาหารหลัก 3 มื้อ 2. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล** : นำข้อมูลการบริโภคอาหารในแต่ละวัน มาวิเคราะห์ตามหลักโภชนาการ 3. **ขั้นสรุปข้อมูล** : หาค่าเฉลี่ยในแต่ละวันนักเรียนรับประทาน อาหารได้ครบตามหลักโภชนาการหรือไม่ 4. **ขั้นฝึกทักษะ** : นักเรียนคิดเมนูอาหาร 5. **ขั้น สังเคราะห์** : ปฏิบัติทำอาหารช่วยกันคิดและรับประทานร่วมกัน 6. **ขั้นสะท้อนความรู้สึก** : เขียน ความรู้จากการเรียนและการนำความรู้ไปใช้ 7. **ขั้นประเมิน** ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับประทานอาหารของตนเองให้ได้ สารอาหารครบ และให้ได้ปริมาณพลังงานพอดีกับตนเอง ไม่มาก ไม่น้อย เกินไป

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเลือกใช้ เงินและวัสดุสิ่งของที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันโดยกระบวนการคิดเพื่อการบริโภคของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.จันทร์ศรี เมืองแก้ว) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. วิเคราะห์เศษ วัสดุที่ใช้แล้วและประเมินราคา 2. สร้างสรรค์งานตามแนวคิด 3. รู้ใช้นำไปใช้ในชีวิต 4. รวบรวม เก็บรักษาเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน 5. รู้จักใช้ ได้กำไร ภัยไม่มี 6. การเลือกใช้จ่ายเงินอย่าง ประหยัด 7. ทดสอบหลังเรียน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนมีกระบวนการคิด เพื่อ การเลือกใช้จ่ายเงิน วัสดุสิ่งของในชีวิตประจำวัน ใช้เงินอย่างประหยัด รู้จักเก็บออมเงินทุกคน ไม่มี เศษกระดาษหรือปากกาดินสอจากเคลื่อนห้องเรียน

ทักษะด้านรู้คุณค่า ประกอบด้วย 1) เรื่องผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรม แผนการสอนรู้คุณค่า ฉลาดใช้ ฉลาดคิด เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 (อ.สุรางค์ มัธยมกุล) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. **ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล** : สํารวจ สิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนที่ใช้ในชีวิตประจำวันว่ามีสิ่งใดบ้าง 2. **ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล** : จำแนก อุปกรณ์การเรียน ของใช้ส่วนตัวและบอกวิธีรักษา 3. **ขั้นการสรุปข้อมูล** : สรุปข้อมูลของการ จำแนกสิ่งของเครื่องใช้ฝึกการแสดงความคิดเห็นผลกระทบของการไม่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ 4. **ขั้นการฝึกทักษะ** : ฝึกสร้างโจทย์ปัญหา แก้โจทย์ปัญหาจากใบจั่วสินค้า 5. **ขั้นการสังเคราะห์** : วางแผนการใช้สิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนอย่างถูกวิธี 6. **ขั้นสะท้อนความรู้สึก** : เรียนสรุป สะท้อนความคิดที่ได้รับจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตจริงตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 7. **ขั้นการประเมิน** ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนเกิดความตระหนัก รู้จักคุณค่าของ สิ่งของเครื่อง สามารถดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ ทั้งของส่วนตนและส่วนรวมได้ดี

ทักษะด้านรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทัน การบริโภคเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 (อ.อุไรวรรณ เอมฤทธิ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. **ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล** : ศึกษารวบรวมข้อมูลฉลากสินค้า

2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : จำแนกแยกแยะสินค้าที่ควรบริโภค 3. ขั้นการสรุปข้อมูล : สรุปข้อมูลสินค้าควรบริโภคหรือไม่ควรบริโภค แสดงความคิดเห็น 4. ขั้นการฝึกทักษะ : ฝึกทักษะคณิตศาสตร์ 5. ขั้นการสังเคราะห์ : วางแผนการซื้อสินค้า 6. ขั้นสะท้อนความรู้สึก : สะท้อนความคิดที่ได้จากฉลากสินค้า ว่านักเรียนได้ประโยชน์อะไรบ้าง 7. ประเมินผล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรู้เท่าทันในการเลือกรับประทานอาหารให้ได้สารอาหารครบตามหลักโภชนาการ

9. โรงเรียนวาริชียงใหม่

ทักษะด้านรู้กิน ประกอบด้วย 1) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้คุณค่า การบริโภคนมในช่วงพักบ่ายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (อ.สุรศักดิ์ จักขุนेत्र) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. สร้างความสุขในการเรียนรู้ : ร้องเพลงคิดทำเดิน “นมคืออะไร รู้ไหม เธอจำ” สร้างและเล่นเกมบันไดงู “Milky Hero” 2. เชิดชูความคิด : ศึกษาวิเคราะห์บทความประโยชน์ของการดื่มนม 3. ผลิตผลงาน : วิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาเพื่อนที่ไม่ชอบดื่มนม กิจกรรมแข่งขัน “Milky Hero แซมป์เปียนป้ายนี้คุณดื่มนมแล้วหรือยัง” 4. สืบสานและสร้างสรรค์สิ่งที่ดี : ระดมพลังสมอง เพื่อคิดเมนูนม รณรงค์การดื่มนม สะท้อนความคิด ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีความรู้เรื่องประโยชน์ของนมและทราบว่านมมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและชอบดื่มนมมากขึ้น 2) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิถีอาหารพื้นเมือง เพื่อพัฒนาการตัดสินใจ เลือกรับประทานอาหารพื้นเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อ.วสันต์ วรรณรัตน์, อ.ไกรลิ่ง สุขวิญญาน) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นสำรวจ : รายการอาหารที่นักเรียนชอบ 2. ขั้นให้ความรู้ : เรื่องพลังงานอาหารและสารอาหาร 5 หมู่ 3. ขั้นการเปรียบเทียบ : อาหารพื้นเมืองและอาหาร Fast-food 4. ขั้นนำเสนอ : ผลการเลือกรับประทานอาหาร 5. ขั้นแสดงคุณค่า : นำเสนอคุณค่าอาหารพื้นเมือง 6. ขั้นลงมือปฏิบัติ : ลงมือปฏิบัติอาหารพื้นเมือง 7. สะท้อนความคิด : การรับประทานอาหารพื้นเมือง ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจ อาหารพื้นเมือง และสารอาหาร 5 หมู่ นักเรียนร้อยละ 70 เลือกรับประทานอาหารพื้นเมืองทุกครั้งเมื่อมีโอกาสลดการทานอาหาร Fast-food 3) เรื่องผลการสอนโดยใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เรื่องน้ำอัดลม สำหรับนักเรียนชมรมวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อ.มาลินี แซ่ปึก) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. บันทึกการดื่มน้ำอัดลมของนักเรียนก่อนสอน 2. กิจกรรมแผนการสอนโดยใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต 3. บันทึกการดื่มน้ำอัดลมหลังการเรียน ข้อมูล

ทางอินเทอร์เน็ต 4. เปรียบเทียบข้อมูลการเติมน้ำอัดลม ก่อน-หลังเรียน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนมีพฤติกรรมการเติมน้ำอัดลมน้อยลง โดยดื่มไม่เกิน 3 ครั้งต่อเดือน

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ Best เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.รินทร์ภัส ศิริณพวัฒน์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. B-Build happiness สร้างความสุขในการเรียนรู้: การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ 2. E-Enhance Thinking สร้างทักษะกระบวนการคิดระดับสูง: การแยกแยะข้อมูลแล้วเขียนเป็นตาราง 3. S-Strive for results สร้างสรรค์ผลงานจากองค์ความรู้ที่ได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย: เขียนแผนภูมิแท่ง เปรียบเทียบและกราฟเส้น 4. T-Toward a better society สร้างวิธีการนำองค์ความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและสังคม: การทำโครงการ ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบราคาสิ่งของเครื่องใช้ที่นักเรียนซื้อได้ในราคาที่ประหยัด สามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ในราคาที่ประหยัดและเหมาะสมกับตนเองได้ มีความสามารถในการทำโครงการ

ทักษะด้านรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ห้องเรียนการ์ตูนสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกอ่านการ์ตูนความรู้เพิ่มทักษะ การอ่าน และส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.ปิยนุช ชาวรัตน์พันธุ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. สำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อและเลือกอ่านการ์ตูนของ นักเรียน 2. สำรวจความนิยมของประเภทหนังสือ 3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดแบ่งประเภทใน รูปแบบแผนภูมิ 4. วิเคราะห์หนังสือที่นักเรียนซื้อมาโดยใช้ใบงาน 5. ให้ความรู้ แนะนำแนวทางใน การเลือกซื้อและเลือกอ่านการ์ตูนที่เหมาะสมแก่นักเรียนด้วยวิธีการ วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของ หนังสือที่ซื้อมา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ นักเรียนร่วมกันสรุปข้อดีของหนังสือที่ควรเลือกอ่าน และข้อเสียของหนังสือที่ไม่ควรอ่าน ระดมสมองเพื่อหาหนังสือการ์ตูนดีที่นำอ่าน เขียนเชิญชวน ให้เลือกอ่านหนังสือการ์ตูนที่ดี โดยการแต่งคำขวัญ 6. ประเมินพฤติกรรมการเลือกซื้อและเลือก อ่านการ์ตูนของหนังสือหลังจากได้รับความรู้ ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถ จำแนกแยกได้ว่าหนังสือที่ดีที่ควรอ่านแต่ละเล่มนั้น คือ หนังสืออะไรและมีเหตุผลประกอบ สนับสนุนให้สมควรอ่านได้ นักเรียนร้อยละ 61.11 เลือกอ่านหนังสือการ์ตูนที่เสริมทักษะความรู้ ในวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ร้อยละ 22.22 นิยมเลือกอ่านหนังสือการ์ตูนที่ให้ความ บันเทิงและร้อยละ 16.67 หันมาอ่านหนังสือวรรณกรรม เยาวชนหรือสารคดีต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การ์ตูน 2) เรื่องผลการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมการบริโภคสินค้าโดยใช้กระบวนการ BEST ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (อ.ธวัชรัตน์ ทิพย์รักษ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1.

Build happiness สร้างความสุขในการเรียน: กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยเกม 2. Enhance thinking เชิดชูความคิด: สัมภาษณ์บุคคลในการใช้เหตุผล หรือแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้า 3. Strive for result ผลิตผลงาน: สร้างผังความคิดเรื่องหลักการเลือกบริโภคสินค้า 4. Toward a better society สืบสานและสร้างสรรค์สิ่งที่ดี: จัดป้ายนิเทศ จัดตลาดนัดจำลอง ทดสอบหลังเรียน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถบอกถึงหลักการและสามารถตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวันได้

10. โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย

ทักษะด้านรู้รัก ประกอบด้วย 1) เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะชีวิตการบริโภคอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนชั้น ป.1 (อ.อุษณีย์ ประเทพทิพย์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นสร้างความสนใจ : การสำรวจรวบรวมข้อมูล เปรียบเทียบเกี่ยวกับอาหารที่ชอบและไม่ชอบ รายการอาหารกลางวันของโรงเรียน 2. ขั้นการสำรวจและค้นหา : การนำเสนอข้อมูลและพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับประทานอาหารกลางวันของชั้นนักเรียน ป.1 3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป : กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนชั้น ป.1 4. ขั้นขยายความรู้: วิเคราะห์เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ 5. ขั้นประเมิน : กิจกรรมฝึกปฏิบัติรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนเกิดทักษะการคิด เช่น การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถบอกได้ว่ารายการอาหารที่พบเห็นนั้นมีคุณค่าอาหารครบ 5 หมู่หรือไม่ และจากการบอกกล่าวของผู้ปกครองทำให้ทราบว่า นักเรียนเลือกที่จะรับประทานอาหารได้ครบ 5 หมู่ และแนะนำครอบครัวที่บ้าน ให้ทานอาหารที่มีประโยชน์ทานให้ครบ 5 หมู่ 2) เรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการบริโภคศึกษาโดยใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอนสอนเพื่อพัฒนาการกินผักของนักเรียนชั้น ป.2 (อ.จินตนา ฤทธิ์เทวา) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. สำรวจตรวจตรา : สำรวจและสัมภาษณ์ นักเรียนที่ชอบไม่ชอบทานผัก 2. คัดมาแยกแยะ : แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่ชอบทานผักและกลุ่มไม่ชอบทานผัก ครูสัมภาษณ์ 3. แนะนำให้เห็นคุณค่า : ให้ความรู้ ศึกษาจากสื่อ ICT 4. ค้นหาจากประสบการณ์ : นักเรียนลงมือปฏิบัติ ทำแซนวิชทูน่าและกล้วยเตี๋ยหมูหมัก ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานผักเพิ่มมากขึ้น จากก่อนเรียนชอบรับประทานผักร้อยละ 48.19 หลังเรียนนักเรียนชอบรับประทานผักถึงร้อยละ 89.19 และนักเรียนยังบอกกับครูผู้สอนว่า จะรับประทานผักอีก หนูคิดว่าผักไม่มีรสขม หนูชิมแล้วหนูชอบ ทานแล้วท้องไม่ผูกด้วย 3) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ R3S เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคอาหาร

สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ ระดับชั้น ป.3 (อ.วลัยพร ยะอนันต์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. Realization (เห็นความสำคัญ) 2. Self-monitoring (ทำความเข้าใจปัญหา) 3. Self-evaluation (ประเมินตนเอง) 4. Self-reinforcement (เสริมแรง) ผลการสอบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีพฤติกรรมทางบวกเพิ่มขึ้น เช่น ทานปลา ทานผลไม้มากขึ้น ลดพฤติกรรมทางลบ เช่น ลดจำนวนมือในการทานอาหาร ลดทานขนมถุงเป็นต้น 4) เรื่องผลการใช้วัตรกรรมคิดหลากหลายกับอาหารเมนูแห่งชีวิต เพื่อศึกษาความสามารถในการออกเมนูอาหาร (อ.สินีนารถ ไชยทิพย์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นตอนการทราบ 2. ขั้นตอนการทาน 3. ขั้นตอนการรู้ 4. ขั้นตอนการคิด 5. ขั้นตอนการทำ 6. ขั้นตอนการเป็น ผลการสอบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถคำนวณพลังงานจากอาหารที่พอดีไม่เกิน ตามที่ร่างกายต้องการ นักเรียนชายคำนวณได้ดี ร้อยละ 61.53 นักเรียนหญิงคำนวณได้ดีร้อยละ 80.00 นักเรียนที่คำนวณพลังงานได้เกินกว่าความต้องการของตนเอง ได้แก่ ไขปัญหาด้วยการออกกำลังกายเพิ่มขึ้น เพื่อลดพลังงานที่ได้รับ 5) เรื่องผลการใช้วัตรกรรมแผนภูมิแห่งชีวิต เพื่อศึกษาความสามารถในการตัดสินใจเลือกบริโภคอาหารและน้ำดื่ม (อ.สมสมัย ญาติรุ่ง) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ทบทวนความรู้เดิม เสริมความรู้ใหม่ 2. การเก็บข้อมูล 3. อภิปราย ออกแบบเครื่องมือ 4. การสำรวจ 5. การนำเสนอข้อมูล 6. การอภิปรายขยายความรู้สู่ชีวิต 7. ขั้นตอนประเมินผล ซึ่งผลการสอบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคอาหารและน้ำดื่ม รู้จักคิดพิจารณา ก่อนตัดสินใจซื้อหรือบริโภคโดยคำนึงถึงคุณค่าประโยชน์ที่จะได้รับไม่คิดถึงแต่ความอร่อยเท่านั้น 6) เรื่องผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัตรกรรมแผนการสอน รู้คิด รู้กิน รู้เก็บ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถด้านความรู้กระบวนการและคุณลักษณะจากการร่วมกิจกรรม (อ.เสาวณีย์ กุลเพชรประสิทธิ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ขั้นการจำแนกแยกแยะ 3. ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูล 4. ขั้นการวางแผน 5. ขั้นการสะท้อนความรู้สึกลึก 6. ขั้นการประเมิน ผลการสอบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคอาหาร เลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย จากการจัดบันทึกการใช้จ่ายของนักเรียนในแต่ละวัน พบว่า รายการอาหารที่ค่อนข้างแพง ได้แก่ อาหารทานเล่น อาหารขยะลดลง เปลี่ยนเป็นรายการอาหารที่มีคุณค่า ราคาไม่แพงเกินไป ทำให้มีเงินเหลือเก็บในแต่ละสัปดาห์เพิ่มขึ้นด้วย 7) เรื่องผลการพัฒนาการเขียนกลอนสี่ ด้วยกระบวนการวิเคราะห์บทความบริโภคศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแยกแยะประโยชน์และโทษของสิ่งที่นักเรียนบริโภค (อ.อรุณี นนทมาลย์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ให้ความรู้การแต่งกลอนสี่ 2. ฝึกทักษะการแต่งกลอนสี่ 3.

สืบค้นข้อมูล การบริโภคที่สนใจนำมาแต่งกลอนสี่ 4. ขยายความรู้ การแต่งกลอนสี่จากบทความบริโภคศึกษา 5. สะท้อนความรู้สึกที่ได้รับจากการแต่งกลอนสี่เกี่ยวกับเนื้อหาบริโภคศึกษา 6. ขั้นตอนยอด เผยแพร่ผลงาน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนเห็นคุณค่าของการบริโภค มีจิตสำนึกที่ต้องการปรับเปลี่ยนนิสัยในการบริโภค รู้จักเลือก ตัดสินใจ บริโภคอาหารของใช้ที่มีประโยชน์ ราคาไม่แพง และมีการวางแผนในการบริโภคดีขึ้น 8) เรื่องผลการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อลดพฤติกรรมการบริโภคหวานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.พุทธรชชาติ มณีชาติ) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การจัดระบบข้อมูล ขั้นที่ 4 การตั้งสมมุติฐาน ขั้นที่ 5 การสรุปอ้างอิง ขั้นที่ 6 การประเมิน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนร้อยละ 88.87 มีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมระดับสูงมาก เป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล เลือกบริโภคอาหารที่ดีมีประโยชน์ ไม่ติดหวาน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 9) เรื่องการใช้กิจกรรม PLRFW พัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อ.บำเพ็ญ อาร์เรน) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. Pre-test คำศัพท์เกี่ยวกับอาหาร 2. ขั้นการฟัง ศึกษาคำศัพท์เกี่ยวกับอาหารจากบัตรภาพและสื่อ ICT 3. ขั้นการฝึกอ่านคำศัพท์ 4. ฝึกเติมพยัญชนะ 5. ฝึกเขียนตามคำบอก 6. นำคำศัพท์ที่ฝึกอ่าน-เขียน จำแนกเพื่อสุขภาพพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำศัพท์ดีขึ้นมีร้อยละ ความก้าวหน้าเท่ากับ 39 สามารถจำแนกอาหารที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบได้ถูกต้อง 10) เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สรุปใจความสำคัญด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน เพื่อศึกษาผลกระทบทางความคิดต่อการบริโภคของนักเรียน (อ.นิทรา ลาววัลย์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. อ่านบทความ 2. ค้นคว้าข้อมูล 3. นำเสนอข้อมูล 4. ฝึกสรุปบทความใจความสำคัญ 5. สะท้อนความรู้สึก 6. ประเมินผล ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนสรุปได้ว่าตนเองได้รับความรู้ในด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเลือกบริโภคอาหาร การดูแลสุขภาพซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 11) เรื่องเลือกกินอย่างไรให้ดีต่อสุขภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดตระหนักถึงคุณค่าอาหารก่อนเลือกบริโภค (อ.ธัญนันท์ ผันดีกรเกียรติ) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. สำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ให้ความรู้ 3. การวิเคราะห์ 4. สรุป ผลการเรียนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม สามารถแยกแยะได้ว่าอาหารขม เครื่องดื่มใดบ้างที่ควรบริโภค ไม่ควรบริโภค โดยให้เหตุผลประกอบเป็นภาษาอังกฤษ 12) เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคโดยใช้กระบวนการ 4Rs

(อ.สิทธิศักดิ์ กันทรส) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. Realization : เห็นความสำคัญ 2. Repeat : รู้เท่าทันทำตามแบบอย่าง 3. React : ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 4. Revolution : ปฏิวัติตนเอง ควบคุมนำไปใช้ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนร้อยละ 81.58 ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ร้อยละ 100 ดื่มนมทุกวัน ร้อยละ 84.21 ทานผักและผลไม้มากขึ้น นักเรียนลดการกินขนมกรุบกรอบลง ร้อยละ 44.75 ลดการดื่มน้ำอัดลมลงร้อยละ 10.53

ทักษะด้านรู้ใช้ ประกอบด้วย 1) เรื่องรูปแบบการสอนทักษะการคิด เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า (อ.อรรณกุล อินทวงศ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นสำรวจ 2. ขั้นวิเคราะห์ 3. ขั้นสังเคราะห์ 4. ขั้นการนำไปใช้ 5. ขั้นการประเมินผล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำบันทึกรายรับรายจ่าย จากการสะท้อนความคิดของนักเรียน ทำให้ทราบว่านักเรียนรู้คุณค่าของการใช้จ่ายเงินมากขึ้น ใช้เหตุผลในการตัดสินใจในการซื้อสินค้า และเงินที่เหลือจากการทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย นำไปเก็บออม 2) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยการใช้ทักษะชีวิตฉลาดใช้ ฉลาดเก็บ (อ.สุพรรณษา โปรธธา) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นกำหนดปัญหา 2. ขั้นตั้งสมมุติฐานหรือหาสาเหตุของปัญหา 3. ขั้นวางแผนแก้ปัญหาและฝึกทักษะ 4. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 6. สรุป ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงิน รู้จักการออมเงินสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคคลอื่นในครอบครัว ในโรงเรียนได้ 3) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้วยกิจกรรมฐาน 2 วัย (อ.ทองพูน เวื่อนมูล) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. กิจกรรมทำความเข้าใจ 2. กิจกรรมตระหนักในปัญหา 3. กิจกรรมอาสาจัดการ 4. กิจกรรมฐาน 2 วัย 5. กิจกรรมร่วมใจใคร่ครวญ 6. กิจกรรมเชิญชวนใส่ใจการบริโภค ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนร้อยละ 100 พึงพอใจในกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจจากการถ่ายทอดประสบการณ์ของคนรุ่นเก่าและมีความตระหนักมีทัศนคติต่อการบริโภคที่ถูกต้อง

ทักษะด้านรู้คุณค่า ประกอบด้วย 1) เรื่องการบริโภคทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่า เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (อ.กันยารัตน์ แสนเขียววงศ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ตระหนักในปัญหา : รวบรวมข้อมูล 2. สร้างปัญญา : วิเคราะห์ 3. ส่งเสริม : สรุป 4. ประชาสัมพันธ์ (ประยุกต์) ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนเห็นความสำคัญต่อเรื่องที่เป็นส่วนรวม บริโภคทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่า มีความสนใจในการร่วมมือประชาสัมพันธ์รณรงค์เรื่องการบริโภคน้ำอย่างรู้คุณค่า 2) เรื่องนวัตกรรมแผนการสอน 5 ขั้นตอน เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ เพื่อเสริมสร้างการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

(อ.มธุรส วัฒนโนกุล) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ รูปแบบการสอนของ “บลูม” 5 ขั้นตอน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการประหยัด ไฟฟ้า นักเรียนร้อยละ 74.42 สามารถคิดคำนวณการประหยัดไฟฟ้าจากใบเสร็จที่นำมาจากบ้านได้ในระดับดีมาก

3) เรื่องการพัฒนาคุณค่าทักษะชีวิตเรื่องบริโภคศึกษาในสาระการเรียนรู้ดนตรี โดยการใช้กระบวนการสร้างนิสัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถนำความรู้เรื่องบริโภคศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน (อ.เทวฤทธิ์ รุ่งเรืองวงศ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นรับรู้ 2. ขั้นวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม 4. ขั้นลงมือปฏิบัติ 5. ขั้นประเมินผลและปรับปรุง 6. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ นักเรียนสามารถอธิบายรูปแบบของเพลงในเนื้อร้อง จังหวะ ทำนองและข้อคิดที่ได้จากเพลง ซึ่งสามารถทำให้นักเรียนสามารถรู้จักเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าต่อตนเองได้ 4) เรื่องรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับความพอเพียง (Life bases on Sufficiency Economic) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อ.พรณิกา ศิริณุกษานันท์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นการทดลองก่อนเรียน 2. ขั้นเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ 3. ขั้นนำความรู้ไปใช้ 4. ขั้นการฝึกทักษะ 5. ขั้นการวิเคราะห์ 6. ขั้นการสังเคราะห์ความรู้ 7. ขั้นการประเมิน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดแยกแยะและประเมินได้ว่าสินค้าชนิดใดเป็นสินค้าจำเป็นหรือไม่ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ถูกต้องและสามารถเขียนประโยคภาษาอังกฤษพร้อมทั้งให้เหตุผลได้ดี 5) เรื่องการใช้กิจกรรมห้องเรียนเบอร์ 5 กับตาวิเศษ เพื่อพัฒนาทักษะบริโภคศึกษา ด้านรู้คุณค่าของพลังงานและสิ่งแวดล้อม (อ.ชีวิรัตน์ ผ่องพุดคุณ) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. รับรู้ปัญหา 2. ศึกษาวางแผน 3. ร่วมแรงฝึกปฏิบัติ 4. นำเสนอเผยแพร่ เชื่อมโยงชีวิตประจำวัน ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนสรุปองค์ความรู้การทดลองได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองหันมาใช้ถุงผ้าใส่ของและปั่นโตใส่อาหารแทนถุงพลาสติกและเชิญชวนให้เพื่อน พ่อ แม่ ปฏิบัติตาม

ทักษะด้านรู้เท่าทัน ประกอบด้วย 1) เรื่องรูปแบบการสอนอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้รู้เท่าทัน การโฆษณาชวนเชื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.กรรณิการ์ มโนวงศ์) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นเสนอสถานการณ์ 2. ขั้นฝึกคิด 3. ขั้นฝึกทักษะ 4. ขั้นสะท้อนความคิด ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รู้เท่าทัน การโฆษณาสินค้า นักเรียนเกิดประสบการณ์กล้าตัดสินใจ เลือกบริโภคสินค้าและรู้จักเปรียบเทียบคุณภาพและราคาของสินค้า สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) เรื่องผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องสิทธิผู้บริโภค โดยใช้

เทคนิค เค ดับเบิลยู แอล พลัส ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อ.ณัฐยาภรณ์ ผ่องแผ้ว) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้น K (What you know) : เตรียมความรู้พื้นฐาน 2. W (What you want to know) : สู้นักการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3. L (What you have learned) : บันทึกข้อมูล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง ในระดับดีขึ้นไปถึงร้อยละ 95 ทำให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ดูเป็น ฟังเป็น กินเป็น ใช้เป็น และบริโภคเป็น 3) เรื่องรายงานการพัฒนาการคิดที่มีต่อการบริโภคสื่อในชีวิตประจำวัน โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิด (อ.ศุภาสิณี วิรัชสิฐ) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. ขั้นคิดวิเคราะห์ข้อมูล 2. ขั้นคิดสังเคราะห์ความรู้ 3. ขั้นการสรุปความสำคัญ 4. ขั้นการแสดงความคิดเห็นอันเป็นเหตุผล ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนสามารถนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์คำโฆษณา สิ่งที่ตนเองชอบมากที่สุด เช่น อาหาร เครื่องดื่ม หรือขนมเขียนคำอธิบายเหตุผลได้อย่างกว้างขวาง มีความคิดในการตัดสินใจเลือกได้ดีขึ้น มีทักษะสรุปความรู้ ความสำคัญ ได้ดีมาก 4) เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบ เพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกบริโภคเสื้อผ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (อ.ประภาภรณ์ คงแสน) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน คือ 1. กำหนดสิ่งที่จะนำมาเปรียบเทียบ 2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการคิดเปรียบเทียบ 3. กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการคิดเปรียบเทียบ 4. จำแนกแจกแจงองค์ประกอบตามเกณฑ์ 5. ประเมินผลการคิดเปรียบเทียบ 6. นำผลการคิดเปรียบเทียบไปใช้ตามความต้องการ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกบริโภคเสื้อผ้าเป็นคนช่างสังเกต เป็นคนมีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดที่เฉียบแหลม และมีความมั่นใจในการตัดสินใจ 5) เรื่องการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคสื่อโฆษณาจากหนังสือการ์ตูนที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคสินค้าของนักเรียน (อ.มธุรดา ทาช้าง) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอน โดยใช้ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์และทฤษฎีการคิดวิพากษ์ของ ดร.สุวิทย์ มูลคำ ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีพฤติกรรมในการเลือกบริโภคสินค้าดีขึ้น มีการเลือกใช้ เลือกซื้อสินค้า โดยใช้เหตุผลประกอบการบริโภคสินค้าไม่คล้อยตามเนื้อหาที่โฆษณาเกินจริง หรือคล้อยตามของแถม 6) เรื่องผลการใช้ชุดฝึกกิจกรรมการสร้างเว็บเพจด้วยโปรแกรม Macromedia Dreamweaver ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อ ไอซีที ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (อ.โยธิน อ้ายพิงค์ชัย) ซึ่งมีเทคนิคการเรียนการสอนโดยมีการออกแบบชุดฝึกกิจกรรมการสร้างเว็บเพจด้วยโปรแกรม Macromedia Dreamweaver เรื่อง “ฉลาดใช้ไอที แบบคนวัยทีนส์” ผลการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้รู้จักวิธีการใช้และเทคนิคการสร้างผลงานที่ดีมีการเลือกเนื้อหาที่ดี มาประยุกต์ใช้กับโปรแกรมในการสร้างผลงานออกสู่สายตาเพื่อน ๆ 7) เรื่องผลการใช้นวัตกรรม

แผนการสอน เรื่อง “ฉลาดคิดเลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์” เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตปลูกจิตสำนึกในการบริโภคเกมคอมพิวเตอร์ (อ.กาญจนา จินกลับ) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. ขั้นรับรู้ การเรียนรู้ 2. ขั้นวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม 4. ขั้นลงมือปฏิบัติ 5. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ 6. ขั้นประเมินผล ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน นักเรียนบริโภคเกมได้อย่างมีเหตุผล รู้จักการวิเคราะห์สิ่งวิเคราะห์เห็นประโยชน์และโทษของเกม สามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ 8) เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต บริโภคศึกษา ด้านรู้เท่าทัน สื่อ VCD และ DVD โดยใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ ฉลาดดู ฉลาดคิด ชีวิตเป็นสุข (อ.วัฒนสิทธิ์ ชุนโอภาส) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. ขั้นรู้ตระหนัก 2. ขั้น ฉลาดคิด 3. ขั้นฉลาดดู 4. ขั้นรู้เท่าทัน ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนร้อยละ 86.84 มีระดับคุณภาพในการเลือกบริโภคสื่อ VCD และ DVD อยู่ในระดับ 4 คือ สามารถเลือกบริโภคสื่อ VCD และ DVD ที่เหมาะสมกับวัยของตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ พร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบในการเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 9) เรื่องการใช้กิจกรรมปลูกจิต รู้คิด 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการบริโภคสื่อหนังสือการ์ตูน (อ.ศุภวรรณ จำปาอ้อม) ซึ่งมีเทคนิคการสอน คือ 1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล 3. ขั้นการฝึกทักษะ 4. ขั้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5. ขั้นการสรุปและการตัดสินใจ ผลการสอนที่เกิดกับนักเรียน คือ มีความรู้ความเข้าใจ รู้จักการสังเกต มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลที่ดี ในการประกอบการตัดสินใจเลือกบริโภคหนังสือการ์ตูน สามารถแนะนำผู้อื่นได้

ผลการประเมินองค์ความรู้จากผลงานนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูเครือข่าย ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการสังเคราะห์รายงานวิจัยของครูเครือข่าย พบว่า ครูเครือข่ายทุกท่านจะมีการศึกษาสภาพปัญหาหรือสภาวะการณ์ของผู้เรียนของตนเอง เมื่อพบเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านต่างๆ จากนั้นจึงได้มีการศึกษากรอบ แนวคิด ทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่าน ทำให้พบเห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน เช่น มีการเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติจริง และมีลำดับขั้นตอนในการสอนในการคิด ซึ่งกรอบแนวคิดเหล่านี้ครูเครือข่ายสามารถนำมาปรับ ประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษาใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและเนื้อหาวิชาที่กำลังจะทำการเรียนการสอนจึงทำให้ครูเครือข่ายได้รูปแบบการสอน หรือนวัตกรรมการสอนที่แปลกใหม่มีเทคนิคการสอนอย่างหลากหลายวิธี มีความน่าเชื่อถือ ทำให้ครูเครือข่ายมีความมั่นใจ ในการนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของตนเองและทำให้ได้ค้นพบว่า วิธีการสอนหรือนวัตกรรมการสอน ที่ได้คิดค้นขึ้นมาใหม่นั้น ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร และ

ควรมีการปรับปรุงพัฒนาในคราวต่อไปได้อย่างไร จากรูปแบบการสอนทั้งหมดของครูเครือข่ายสามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาบริเวณศึกษา จนประสบความสำเร็จได้ทั้งหมด 8 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Focused Thinking Skills Model in Learning) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ
2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย (Research-based learning Model) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างสถานการณ์การปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างเจตคติในเชิงบวก(Positive Attitude Learning Model)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทาน (Story Telling Model)
5. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ (Best Learning Model)
6. รูปแบบการสอนที่ใช้ภาพยนตร์ สื่อโฆษณา เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูนเป็นกรณีศึกษา (Multi-media Learning Model)
7. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการ (R3S Learning Model)
8. รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม (Parents' Involvement Learning Model)

จากการทดลองการสอนของครูเครือข่ายทุกท่าน ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า แต่ละรูปแบบการสอนนั้น มีความเหมาะสมกับวัยและทักษะบริเวณศึกษาแต่ละด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ความสัมพันธ์ของรูปแบบการสอนที่สังเคราะห์ 8 รูปแบบ กับความเหมาะสมกับวัยและทักษะชีวิตบริโภคแต่ละด้าน

ช่วงวัยของ การบริโภค	นวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้ 8 รูปแบบ							
	รูปแบบ ที่ 1	รูปแบบ ที่ 2	รูปแบบ ที่ 3	รูปแบบ ที่ 4	รูปแบบ ที่ 5	รูปแบบ ที่ 6	รูปแบบ ที่ 7	รูปแบบ ที่ 8
ทักษะชีวิตด้านรู้กิน								
3 – 6 ปี	-		✓	✓	✓	-	✓	✓
7 – 9 ปี	✓		✓	✓	✓	-	✓	✓
10-12 ปี	✓		✓	✓	✓	-	✓	✓
ทักษะชีวิตด้านรู้ใช้								
3 – 6 ปี	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓
7 – 9 ปี	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
10-12 ปี	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
ทักษะชีวิต ด้านรู้คุณค่า								
3 – 6 ปี	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓
7 – 9 ปี	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
10-12 ปี	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ทักษะชีวิต ด้านรู้เท่าทัน								
3 – 6 ปี	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓
7 – 9 ปี	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
10-12 ปี	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง พบว่า รูปแบบการสอนที่ 1, 2, 3, และ 6 มีความเหมาะสมสำหรับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้บางทักษะบริโภคศึกษา และบางวัยของนักเรียน สำหรับรูปแบบการสอนที่ 4, 5, 7 และ 8 มีความเหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ทุกทักษะบริโภคศึกษาและทุกวัยของนักเรียน

จากการสังเคราะห์รูปแบบการสอนทั้ง 8 รูปแบบที่ได้มานี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมขั้นตอนของรูปแบบการสอน จุดมุ่งหมายในการสอนและกรณีตัวอย่างการสอน ของครูเครือข่ายดังมีรายละเอียดการสอนในแต่ละรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Focused Thinking Skills Model in Learning) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริโศศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกแบบเป็นลำดับขั้นตอน รวม 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล : ฝึกทักษะการสืบเสาะ ค้นหาหาข้อมูลเนื้อหาการบริโศศึกษาของผู้เรียนด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล : ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ เปรียบเทียบ จัดลำดับหมวดหมู่ของข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุปข้อมูล : ผู้เรียนสรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 4 ขั้นการฝึกทักษะ : ให้ออกาสผู้เรียนได้ฝึกทักษะใช้แนวทางความรู้ที่ได้ศึกษามา

ขั้นที่ 5 ขั้นการสังเคราะห์ : กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่ได้ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการสะท้อนความรู้ : ผู้เรียนนำเสนอความรู้ที่ได้เรียนรู้และนำไปใช้จนประสบความสำเร็จ

ขั้นที่ 7 ขั้นการประเมิน : ครูผู้สอนประเมินผลการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

รูปแบบการสอนนี้มุ่งพัฒนา ทักษะการเรียนการสอนเนื้อหาบริโศศึกษาได้ทุก ๆ ด้าน คือ ทักษะด้านการรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน เพราะรูปแบบการสอนของครูเครือข่าย ได้ออกแบบไว้ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส พัฒนาการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอนของการคิด มีระบบการคิด มีเหตุ-ผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการบริโศศึกษาที่จำเป็นต่อการคิดวิเคราะห์ ตามข้อเท็จจริงผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับ มีการฝึกทักษะ การนำไป เชื่อมโยงในชีวิตรประจำวันนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และครูมีการประเมินการพัฒนาผลการสอน ผลจากการทดลองสอนของครูเครือข่าย พบว่า รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดนี้ สามารถจัดการเรียนการสอนแล้วประสบความสำเร็จได้ดี ในเด็กวัยประถมศึกษา เพราะผู้เรียนในวัยนี้มีความสนใจ และมีทักษะความสามารถ ในการค้นหาหาข้อมูลของเรื่องบริโศศึกษาได้ด้วยตนเองแล้ว และยังสามารถทำการศึกษาวิเคราะห์สรุปองค์ความรู้ได้อีก โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะยอมรับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยความภาคภูมิใจมาก ถ้าได้ค้นพบข้อมูลที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์

ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปี ข้างหน้าที่กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านการจัดการเรียนรู้ว่าควรจะมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดมิติต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย, 2550 หน้า 92) จึงขอนำเสนอตัวอย่างการสอน ของอาจารย์ กรุณา สุติศา (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) ที่กำลังพบเห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวเกี่ยวกับคุณค่าของอาหารตามหลักโภชนาการ จึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวปัญหาในปัจจุบัน เช่น “นม + น้ำอัดลม = 0” และ “ความเสี่ยงของใจักซอง” จึงทำให้นักเรียนเข้าใจโทษของการบริโภคน้ำอัดลมและใจักซอง อีกทั้งฝึกให้นักเรียนได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบสารอาหารจากผลิตภัณฑ์ว่า เหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ และนักเรียนควรเลือกบริโภคอาหารชนิดไหนมากเท่ากัน ทำให้นักเรียนได้สังเกต ข้อมูล บนผลิตภัณฑ์ มีการศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการ ปริมาณ กับราคาในการซื้อ สุดท้ายทำให้นักเรียนเกิดขั้นตอนในการคิด ก่อนตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าให้มีคุณค่าและเหมาะสมกับตนเองได้ ตัวอย่างการสอน ของอาจารย์ กรรณิการ์ มโนวงศ์ (โรงเรียนบรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย) ที่พบว่า นักเรียนหลงเชื่อคำโฆษณา เป็นเหยื่อของคำโฆษณา ชอบซื้อสินค้าราคาแพง รู้ไม่เท่าทันสื่อโฆษณา จึงได้ออกแบบ รูปแบบการอย่างอย่างมีวิจารณญาณเพื่อพัฒนาการคิดให้แก่ นักเรียน โดยฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อโฆษณาจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเสี่ยง ผลเสียที่เกิดจากการซื้อสินค้าตามสื่อโฆษณา ฝึกหาเหตุผลเชื่อมโยงสิ่งที่คิดเพื่อสืบค้นหาความจริง จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมคิด พิจารณาจากสื่อโฆษณาที่ครุ่นมาสื่อในการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนของการคิดอย่างไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณจนสุดท้ายนักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณมีเหตุผลในการประกอบการตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหา ไม่ตกเป็นเครื่องมือของสื่อโฆษณาชวนเชื่อ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อ รู้จักตัดสินใจเลือกซื้อด้วยความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น

จากกรณีตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดของครูเครือข่ายเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอน พยายามฝึกให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สังเกต วิเคราะห์ แยกแยะ หาเหตุ-ผล ศึกษาเปรียบเทียบสังเคราะห์ความรู้ใหม่และนำไปปฏิบัติปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเครือข่ายแต่ละท่านก็จะฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีการจดบันทึก ข้อค้นพบต่าง ๆ มีการซักถามตอบคำถามอย่างเป็นเหตุผล สามารถคลายความสงสัยได้ ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จะช่วยบ่มเพาะให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้จักคิด มีวิธีการคิดบน

พื้นฐานของเหตุผลที่น่าเชื่อถือ จึงจะทำให้ไม่ตกไปเป็นเหยื่อหรือหลงมกมายได้ง่าย ๆ ในภาวะของโลกปัจจุบัน ที่มีการพัฒนาด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว

2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย (Research-based learning Model) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริเวณศึกษานิเทศก์จังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกแบบ เป็นลำดับขั้นตอนรวม 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา : กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ต้องการศึกษาเรื่องใด โดยสำรวจปัญหาที่อยู่ใกล้ ๆ ตัวผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การคาดเดาคำตอบ : ฝึกให้นักเรียนคาดเดาคำตอบว่าถ้าทำการทดลองหรือลงมือปฏิบัติแล้วผลจะออกเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 3 การทดลอง : ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 4 การบันทึกข้อมูล : ให้นักเรียนจดบันทึกสิ่งที่พบเห็นในขณะที่ทำการทดลองขณะปฏิบัติและหลังการทดลองหลังการปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์/วิพากษ์ข้อมูล : ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิพากษ์ต่อผลการทดลองผลการปฏิบัติ

ขั้นที่ 6 การสรุปผลการทดลองการปฏิบัติแล้วนำเสนอ : ให้นักเรียนสรุปผลการทดลองผลการปฏิบัติ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น แล้วนำเสนอให้เพื่อน

ขั้นที่ 7 การกระตุ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม : กระตุ้นเจตคติของผู้เรียนต่อผลการทดลองผลการปฏิบัติควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างไร จึงจะเหมาะสมในการดำเนินชีวิตจริง

รูปแบบการสอนนี้ครูเครือข่ายได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะชีวิตบริเวณศึกษาด้านรู้ใช้รู้คุณค่าและรู้เท่าทันการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและปลอดภัย เพราะการสอนทักษะชีวิตในด้านรู้คุณค่าและการรู้ใช้ที่ค่อนข้างเป็นนามธรรมมากสำหรับเด็ก แต่ในวัยประถมศึกษาแล้วเราสามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้ง่ายขึ้น โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาทำการวิจัย คือ มีการปฏิบัติด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ด้วยตนเองจะให้นักเรียนเห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation learning) 5 ประการ คือ 1. การเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน 2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ 3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง 4. ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวและ 5. อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบเช่น การพูดหรือการเขียน การวาดรูป การแสดงบทบาทสมมุติ

ดังกรณีตัวอย่างการสอนของอาจารย์ชีวรัตน์ ผ่องพุททคุณ (โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์ วิทยาลัย) พบว่า ปัญหาในโรงเรียนมีขยะปริมาณมาก นักเรียนได้ไปสำรวจขยะนำมาคัดแยก จัดเป็นขยะ 2 ประเภท คือ ขยะย่อยสลายยากกับขยะย่อยสลายง่าย ครูผู้สอนสอนด้วยการ อธิบายยกตัวอย่างนักเรียนก็ยังไม่เข้าใจ จึงใช้วิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยมีการ ทดลองปฏิบัติจริงทางวิทยาศาสตร์ โดยให้นักเรียนทำการทดลองปฏิบัติกำจัดขยะซึ่งมีอยู่ 2 วิธีคือ วิธีที่ 1 วิธีการเผาโดยให้นักเรียนทดลองเผา ถูพลาสติก ถูขนม กิ่งไม้ ใบไม้ ก้านกล้วย และ กระดาษปรากฏว่า ขยะพลาสติก ถูขนม จะทำให้เกิดควันดำมากและมีกลิ่นเหม็นนักเรียนต้องใช้ มือปิดจมูก วิธีที่ 2 คือ วิธีฝังกลบโดยทดลองฝัง ถูพลาสติก ถูขนม กิ่งไม้ ใบไม้ ก้าน กล้วย และกระดาษ เป็นเวลา 2 เดือน เมื่อขุดออกมาปรากฏว่า ถูพลาสติก ถูขนมมีสภาพ เดิมไม่ย่อยสลายเลยไม่มีการผุพัง แต่กิ่งไม้ ใบไม้ ก้านกล้วยและกระดาษมีการผุพังย่อยสลาย เกือบหมด นักเรียนมีการจดบันทึกข้อมูลการทดลองจากนั้นจึงสรุปความรู้ด้วยตนเองแล้วนำผล การบันทึกมาวิเคราะห์ วิพากษ์ข้อมูลด้วยกัน พบว่าขยะพวกพลาสติก ถูขนม ย่อยสลายยาก ถ้ากำจัดด้วยการเผาก็ยังทำให้เกิดมลพิษ เกิดภาวะโลกร้อนได้ง่าย นักเรียนมีพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงตนเอง หันมาสนใจ นำถุงผ้ามาใส่ของใช้ปิ่นโตใส่อาหารแทนพลาสติก และยัง ภูมิใจเชิญชวนเพื่อน ๆ พ่อ แม่ ให้หันมาใช้ถุงผ้า ปิ่นโต แทนพลาสติกด้วย และกรณีตัวอย่าง การสอนของอาจารย์กันยารัตน์ แสนเชียววงศ์ (โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย) สังเกต พฤติกรรมการอุปโภค บริโภคน้ำภายในโรงเรียน พบว่า นักเรียนไม่ได้มีจิตสำนึกในการใช้ ทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่าเท่าที่ควร เช่น ดื่มน้ำที่บรรจุขวดไม่หมดก็นำไปทิ้ง หรือเปิดน้ำใน ห้องน้ำทิ้งไว้ ปิดน้ำไม่สนิท ไม่ได้หมุนเวียนน้ำให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จึงได้จัดกิจกรรมการ เรียนการสอนให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายเรื่องทรัพยากรน้ำ ถึงความสำคัญ ปัญหา แนวทาง แก้ไขศึกษากรณีตัวอย่างจาก E-book ให้นักเรียนได้ร่วมกันสรุปแนวคิดจากการศึกษา จากนั้นทำ การบันทึกตรวจสอบพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบในการบริโภคน้ำของนักเรียน สรุบบันทึก ข้อมูลพฤติกรรมการใช้น้ำในบ้านของตนเอง ทำการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่ เหมาะสม ทำให้นักเรียนทราบพฤติกรรมที่แท้จริงของตนเอง ครูผู้สอนจึงได้ให้ผู้เรียนวางแผนการ นำความรู้เรื่องการบริหารน้ำอย่างรู้คุณค่าไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกแล้วสรุปผลการปฏิบัตินำเสนอ สุดท้ายมีการรณรงค์เชิญชวนทำป้ายนิเทศ สติกเกอร์ติดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ให้ร่วมกัน บริโภคน้ำอย่างรู้คุณค่า ซึ่งผลการสอนนักเรียนเห็นความสำคัญต่อเรื่องที่เป็นส่วนรวม รู้จักปฏิบัติ ตนเองต่อการบริโภคทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่า มีความสนใจให้ความร่วมมือในการ ประชาสัมพันธ์ รณรงค์เรื่องการบริหารน้ำอย่างรู้คุณค่า

จากการพิจารณารูปแบบการสอนเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านรู้ใช้รู้คุณค่าและรู้เท่าทันของครูเครือข่าย ทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เป็นนามธรรมนั้น ไม่ยากเกินไปสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพียงแต่ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การปฏิบัติทดลองร่วมกับเพื่อนๆ ได้เห็นผลของการกระทำจริง ๆ แล้วผู้เรียนได้มีส่วนสรุปผลการปฏิบัติของการทดลองจริง สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ก็เป็นเรื่องง่ายที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรู้ใช้รู้คุณค่า รู้เท่าทันการใช้ทรัพยากรได้ง่ายขึ้น และรูปแบบการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้การวิจัยนี้ก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการปฏิบัติดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

สำหรับการเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project based learning) ก็เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยอีกวิธีหนึ่งที่ครูเครือข่ายบริโภคศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จและมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา สามารถตอบสนองเนื้อหาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาได้ทุกด้านเช่นกัน ดังตัวอย่างของ อ.ฉัตรวัลย์ เฟื่องกาญจน์ และคณะ ที่ทำการสอนทักษะชีวิต การบริโภคอาหารที่หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารขยะด้วยกิจกรรมโครงงานภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังจากการสอนนักเรียนมีพัฒนาในการตัดสินใจ ไม่เลือกบริโภคอาหารขยะที่ไม่มีประโยชน์และมีโทษต่อร่างกายและสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษในด้านคำศัพท์ไวยากรณ์และเรียบเรียงเนื้อหาได้ดีขึ้นและในขณะเดียวกัน อาจารย์ยรินทร์ภัส ศิริณพวัฒน์ (โรงเรียนวาริชเชียงใหม่) ก็ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อยอดด้วยการทำโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้พบว่านักเรียนสามารถเปรียบเทียบราคาส่งของเครื่องใช้ที่ต้องการซื้อได้อย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ในราคาที่ประหยัดและเหมาะสมกับตนเองได้

จากกรณีตัวอย่างและผลการสอนของครูเครือข่าย จึงทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยนี้ ทำให้ได้หลายรูปแบบและแต่ละรูปแบบนั้น ก็สามารถใช้สอนได้เหมาะสมกับวัยของเด็กประถมศึกษา อีกทั้งเหมาะสมได้กับทุกเนื้อหาของทักษะชีวิตบริโภคศึกษาเช่นกัน

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างสถานการณ์การปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างเจตคติในเชิงบวก (Positive Attitude Learning Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริโภคศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ได้ออกแบบเป็นลำดับขั้นตอนรวม 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์ : ครูผู้สอนออกแบบวางแผนกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างแปลกใหม่ สนุกสนาน มีความสุขมีคุณค่าต่อผู้เรียน จากปัญหาของผู้เรียนที่มีทัศนคติทางลบ

ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติจริง : ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน อย่างมีความสุข

ขั้นที่ 3 การประเมินเจตคติ : ครูผู้สอนประเมินผล ทัศนคติของผู้เรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติจริง (ซ้ำ) : ผู้เรียนลงมือปฏิบัติซ้ำ ด้วยกิจกรรมที่แปลกใหม่จากเดิม

ขั้นที่ 5 การสัมภาษณ์และสังเกต : ครูผู้สอนสัมภาษณ์ ทัศนคติของผู้เรียนพร้อมกับสังเกตพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน

รูปแบบการสอนนี้ ครูเครือข่ายทักษะชีวิตบริโภคนศึกษา ได้มีจุดมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนที่มีทัศนคติในเชิงลบ ในการบริโภคด้านรู้กิน ซึ่งการเรียนรู้แต่ละครั้งถึงแม้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างแม่นยำ แต่ในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตรงข้ามคือ ปฏิบัติไม่ได้ เพราะมีทัศนคติหรือรับข้อมูล ที่ผิด ผิดลึกไว้ในใจก่อน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยและเด็กประถมศึกษาที่ไม่ชอบรับประทานผัก เพราะคิดว่าไม่อร่อยมีกลิ่นเหม็น แต่กลับทานขนมกรุบกรอบได้ทุกวัน เพราะมีกลิ่นหอม รสชาติอร่อย ชวนรับประทาน ขอนำเสนอกรณีตัวอย่างการสอนของอาจารย์ทัศนีย์ กงจักรและคณะ (โรงเรียนอนุบาลไผ่แก้ว) พบว่า ปัญหาเด็กนักเรียนอนุบาลชอบทานขนมกรุบกรอบและเลือกขนมที่มีสีสดและไม่ชอบรับประทานผัก จึงได้ออกแบบกิจกรรมการสอนด้วย การจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากการทำกิจกรรมฐานขนมขยະ เด็กนักเรียนได้ทำการทดลองดูขนมที่แช่น้ำแล้วขึ้นอืดมีสีละลายออกมา เด็กนักเรียนจึงสามารถบอกโทษของขนมขยະที่จะมีผลต่อร่างกายของเด็กนักเรียนได้ จากนั้นเด็กนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในฐานข้าวแคบ ฐานไข่ปามและฐานขนมครก เด็กนักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรมเอง ได้ลิ้มรส ต้มกลิ่นก็หอมหวาน ชวนรับประทานและรับประทานร่วมกันกับเพื่อน ๆ และครู หลังจากสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรม จึงพบว่า เด็กนักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรับประทานอาหารขนมที่ดีมีประโยชน์ เช่น ข้าวแคบ ไข่ปาม และขนมครก แทนขนมกรุบกรอบได้ ตัวอย่างการสอนของอาจารย์ชยา พรหมวังขวา และอาจารย์ณัฐฐินี ยานะศักดิ์ (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) พบว่า ปัญหาของเด็กนักเรียนไม่ชอบรับประทานผัก เพราะมีความรู้สึกละอายใจ กลิ่นเหม็น ครูผู้สอนจึงได้ออกแบบการสอนให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อสร้างความตระหนัก ความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้ทำการทดลองปลูกผักปลอดสารพิษเอง จากนั้นให้

นักเรียนทำกิจกรรมการทำผักชุบแป้งทอด จึงทำให้นักเรียนหันมาสนใจรับประทานผักที่ตนเองปรุงด้วยตนเองและเริ่มรู้จักเลือกบริโภคผักตามความสนใจ เมื่อถึงกิจกรรมวันบูรณาการได้กำหนดหัวข้อกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำคือ เด็กยุคใหม่ใส่ใจการบริโภคและจัดกิจกรรมเมนูผักหลากหลายโดยนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติลงมือทำเอง ชิมเอง และทานกันเอง เช่นมีการตำผักและผลไม้หลังจากการประเมินจึงได้พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมชอบรับประทานผักมากขึ้นพร้อมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่า ผักมีคุณค่าทางอาหาร อร่อยมีวิตามิน เกลือแร่ มีสารอาหารมาก สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้ จากกรณีตัวอย่างการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษาที่สร้างสถานการณ์การปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างเจตคติในเชิงบวกนี้ เป็นการสอนทักษะชีวิต ที่เน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนให้มีพฤติกรรมความคิดที่ดีขึ้นซึ่งการสอนบริโภคศึกษาสำหรับบุคคลที่มีทัศนคติในเชิงลบ บางครั้งการบอกกล่าว การชี้แนะชี้นำด้วยตัวอย่างอาจจะเป็นเรื่องยากต่อการลำดับความคิดในสมองของนักเรียนอยู่โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา แต่การปฏิบัติ การทดลอง การทำจริงอย่างมีความสุขสนุกสนาน มีความหมายต่อผู้เรียน จะเป็นการศึกษาผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งภาพ รส กลิ่น เสียงและสัมผัส ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายเร็วขึ้น และเป็นเรื่องที่ย่อยต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้รู้จักการบริโภคที่เหมาะสมกับตนเองได้ดีขึ้น

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทาน (Story Telling Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริโภคศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกแบบเป็นลำดับขั้นตอน รวม 5 ขั้น ดังนี้

1. การเล่านิทาน : กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ด้วยบทนิทานที่สนุกสนานมีรูปภาพหรือหุ่นมือประกอบการเล่า ซึ่งเนื้อหาบทนิทานสัมพันธ์กับปัญหาการบริโภคศึกษาของผู้เรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหา : ผู้เรียนวิเคราะห์เนื้อหาในนิทาน ตามบทบาทของตัวละครและเนื้อหาสาระของบทนิทาน
3. เชื่อมโยงชีวิตจริง : ครูนำบทสนทนาซักถามด้วยคำถามส่งเสริมการคิด ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในบทนิทานสัมพันธ์กับชีวิตจริง เปรียบเทียบหาแนวทางการปฏิบัติ ในการบริโภคศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน
4. ฝึกทักษะปฏิบัติ : ผู้เรียนฝึกทักษะตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติกิจกรรมปฏิบัติเพื่อตอบสนองพฤติกรรมบริโภคที่ดีเหมาะสมกับตนเอง
5. สะท้อนความคิด : เล่าสู่กันฟัง ในพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

รูปแบบการสอนเนื้อหาบริโภคนศึกษาด้วยกิจกรรมเล่นนิทานนี้ ครูเครือข่ายได้มีเป้าหมายกับกลุ่มผู้เรียน ทั้งในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา เพราะบทเรียนด้วยนิทานเป็นบทเรียนที่มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินให้กับเด็กนิทานสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาสาระพฤติกรรม โดยผ่านตัวละครทำให้ผู้เรียนเกิดความคล้อยตามและต้องการเลือกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามตัวละครที่ตนเองชอบหรือโปรดปรานได้ง่าย ดังนั้น รูปแบบการสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่นนิทาน จึงเหมาะสมใช้ได้ทุกเนื้อหาของทักษะการบริโภคศึกษา คือ ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน ดังกรณีตัวอย่างการสอนของอาจารย์อำพัน อึ้งตระกูล (โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง) ที่พบว่านักเรียนใช้สิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์การเรียนอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของเหล่านั้น จึงได้ใช้กิจกรรมการเล่นนิทาน ช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างเสริมเจตคติที่ดีให้กับนักเรียนโดยครูเล่นนิทานเรื่อง “น้องฟ้าช่วยแม่ประหยัด” และ “โบช้งอดออม” จากนั้นฝึกนักเรียนวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครในนิทานและให้นักเรียนสำรวจสิ่งของอุปกรณ์การเรียนที่นักเรียนมักทิ้งขว้างในห้องเรียน ช่วยกันคิดคำนวณความสูญเสียของเงินที่เราสูญเสียไปกับที่สิ่งของที่ทิ้งขว้างสะท้อนความรู้สึกความคิดที่เราต้องสูญเสียไปแนะนำให้นักเรียนนำสิ่งของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นสิ่งของประดับหรือใช้ใหม่ได้อีก ส่งผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้นและรู้จักรักหวงแหนเครื่องใช้ส่วนตัวรู้จักเก็บอุปกรณ์เครื่องเขียนของตนเองทุกครั้งหลักให้เสร็จแล้ว ตลอดจนช่วยดูแลรักษาของใช้ส่วนรวม เช่น โต๊ะเรียน เก้าอี้และหนังสืออ่านนอกเวลาด้วย และกรณีตัวอย่างการสอนของอาจารย์ยุพิน รัฐอังกูร (โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง) ที่พบว่านักเรียนชอบบริโภคแต่ขนมกรุบกรอบ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณค่าของสารอาหาร จึงใช้กิจกรรมการสอน โดยผ่านกระบวนการเล่าสู่กันฟัง มีการสนทนา ความรู้ใกล้ตัวเกี่ยวกับอาหารหลัก 5 หมู่ จากนั้นกระตุ้นผู้เรียนด้วยการเล่นนิทาน มีการเล่าประกอบด้วยหุ่นมือ มีการร้องเพลง สัมตำ ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมจากนั้นฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์สารอาหารในบทเพลง สัมตำ ประกอบไปด้วยสารอาหารใดบ้าง มีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร จัดทำเป็นสมุดเล่มเล็ก ให้นักเรียนสะท้อนความรู้ ความรู้สึกจากบทเรียนเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพของตนเองได้

5. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ (Best Learning Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริโภคศึกษา กรณีจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนวาริชเชียงใหม่ ได้มีรูปแบบการเรียนการสอนหลักประจำของโรงเรียน คือ กระบวนการ Best ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสอน 4 ขั้น ดังนี้

1. Build happiness : สร้างความสุขในการเรียนรู้
 - : จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
 - : จัดกิจกรรมเสริมการทำงานร่วมกัน
 - : กิจกรรมนันทนาการระหว่างเรียนรู้
 - : ให้นักเรียนได้เล่นปนเรียน
2. Enhance thinking : เชิดชูความคิด
 - : ให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดระดับสูง
 - : การคิด วางแผนคิด การแก้ปัญหาจากสิ่งที่ทำกิจกรรม
 - : คิดวิธี การเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ
3. Strive for result : ผลิตผลงานความรู้ที่ได้รับ
 - : ชิ้นงานสรุปองค์ความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้
 - : กิจกรรมการสรุปงานด้วยศิลปะสร้างสรรค์
4. Toward a better society : สืบสานและสรรค์สร้างสิ่งที่ดี
 - : ประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและในครอบครัว
 - : เผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน
 - : นำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย

รูปแบบการสอนนี้ สามารถปรับใช้สอนได้กับทุกวัยของการศึกษาและสอนได้กับเนื้อหา
 บริโณคศึกษาได้ทุกด้านเช่นกัน ขอนำเสนอกรณีตัวอย่างการสอนของอาจารย์สุรศักดิ์ จักขุนเณร
 ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการรู้คุณค่าของการบริโภคในช่วงพักบ่ายของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยได้จัดกิจกรรมการสร้างความสุขในการเรียนรู้ด้วยการร้องเพลงคิดทำเดิน
 “นมคืออะไร รู้ไหมเธอจ๋า” มีการสร้างและเล่นเกมบันไดงู “Milky Hero” จากนั้นเชิดชูความคิด
 ของนักเรียน ด้วยการศึกษาวิเคราะห์บทความประโยชน์ของการดื่มนม ผลิตผลงานด้วยการ
 วิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาเพื่อนที่ไม่ชอบดื่มนม มีการจัดกิจกรรมแข่งขัน “Milky Hero” แคมเปญ
 ป้ายนี้คุณดื่มนมแล้วหรือยัง” จากนั้นสืบสานและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีด้วยการระดมพลังสมอง เพื่อ
 คิดเมนูนม รณรงค์การดื่มนมสะท้อนความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน ผลการสอนที่เกิดกับ
 นักเรียน คือ นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีความรู้เรื่องประโยชน์ของนมและทราบว่า นมมี
 ประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและชอบดื่มนมมากขึ้นและกรณีตัวอย่างการ
 สอนของอาจารย์วัลรัตน์ ทิพย์รักษ์ ที่ได้จัดกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรม
 ของการบริโภคสินค้า ซึ่งได้มีกิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นการสร้างความสุขด้วยการกระตุ้น
 บทเรียนด้วยเกม เชิดชูความคิดของนักเรียน โดยการให้นักเรียนไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในการ
 ใช้เหตุผลหรือมีแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างไร ให้นักเรียนผลิตผลงานด้วยการสร้างผัง

ความคิดเรื่องหลักการเลือกบริโภคสินค้า สืบสานและสร้างสิ่งที่ดีด้วยการให้นักเรียนร่วมกันจัด
ป้ายนิเทศ จัดตลาดนัดจำลองหลังจากการทดสอบประเมินแล้ว พบว่า นักเรียนสามารถบอกถึง
หลักการในการเลือกซื้อสินค้าได้ถูกต้องเหมาะสมอย่างไรและสามารถตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้า
ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับตนเอง

6. รูปแบบการสอนที่ใช้ภาพยนต์ สื่อโฆษณา เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูนเป็นกรณีศึกษา (Multi-media Learning Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริโภคศึกษา กรณีจังหวัดเชียงใหม่ได้ออกแบบเป็น
ลำดับขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นรู้ตระหนัก : มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้นักเรียนได้ตระหนักและใส่ใจใน
ปัญหา มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมและมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ส่วนกิจกรรมที่ใช้
ในขั้นที่เน้นการวิเคราะห์ภาพยนต์วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เกม การ์ตูนทั้งด้านบวกและด้านลบ
2. ขั้นฉลาดคิด : เป็นขั้นพัฒนาแนวคิดของนักเรียน ให้มีวิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่
โดยใช้หลักการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ในการตัดสินใจเลือกบริโภคสื่อภาพยนต์ เกม
การ์ตูน VCD และ DVD กิจกรรมหลักที่ใช้คือ การวิพากษ์ และ วิจารณ์
3. ขั้นฉลาดดู : เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนและใช้แนวคิดใหม่ที่ได้ปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมแล้ว โดยใช้หลักการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเลือกบริโภค
สื่อ VDO / VCD เกม การ์ตูน ที่เหมาะสมกับวัยของตนเอง กิจกรรมหลักที่ใช้คือ การ Shopping
ภาพยนต์ VDO / VCD เกม และ การ์ตูน
4. ขั้นรู้เท่าทัน : เป็นขั้นที่จะประเมินว่านักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการ
เลือกบริโภคสื่อ VDO / VCD เกม และการ์ตูน ได้หรือไม่อย่างไร

รูปแบบการสอนของครูเครือข่าย มุ่งพัฒนาระบวนการคิดของเด็กวัยประถมศึกษาให้รู้
คุณค่าและรู้เท่าทันสื่อ เพราะจากพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ แล้วยังขาดการยั้งคิด ขาดเหตุผล
ขาดข้อมูลผู้ส่งเสริมที่ปรึกษาในการคิดที่ถูกต้อง ไม่เป็นภัยอันตรายต่อตนเอง โดยเฉพาะการ
บริโภคภาพยนต์ สื่อ โฆษณา เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูน ที่เป็นกิจกรรมหลักในชีวิตประจำวันของ
เด็กในวัยนี้ ซึ่งยากที่จะอบรมสั่งสอนด้วยคำพูดการอธิบาย แต่การให้นักเรียนได้พบเห็น กรณี
ตัวอย่างที่เป็นของจริงด้วย สื่อภาพยนต์ เกมคอมพิวเตอร์ การ์ตูน ร่วมกับการคิดวิพากษ์
วิจารณ์ของนักเรียนด้วย จึงจะสามารถทำให้เขายอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง
ขอเสนอผลการสอนของครูเครือข่าย ที่ได้ใช้รูปแบบการสอนที่ใช้ภาพยนต์ สื่อ โฆษณา เกม
คอมพิวเตอร์และการ์ตูนเป็นกรณีศึกษา ผลการสอนของอาจารย์ศุภชัย ชุมศรี (โรงเรียนไชยโรจน์

วิทยา) ศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสื่อรายการโทรทัศน์ ผลการสอนนักเรียน กระตือรือร้นในการเรียน มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกดูรายการทีวีดีขึ้น เหมาะสมกับวัยของตนเอง อาจารย์ กัลยาณี กันทานี (โรงเรียนไชยโรจนวิทยา) ศึกษาเรื่องเกมดีมีในคอมเพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ผลการสอนนักเรียนรู้จักโทษพิษภัยของ 10 เกมอันตราย และมีความสามารถในการเลือกตัดสินใจ เลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์ดีขึ้น อาจารย์ ยุพิน ชัยราชา (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต การบริโภคสื่อโฆษณา ด้วยนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการคิดวิพากษ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตในการเลือกซื้อสินค้าจากการบริโภคสื่อโฆษณาโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงคุณภาพความน่าเชื่อถือ ประโยชน์และความเหมาะสมของสินค้าดีขึ้น อาจารย์ปิยนุช ชาวรัตน์พันธุ์ (โรงเรียนวาริชเชียงใหม่) ศึกษาเรื่องห้องเรียนการตูนสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการเลือกอ่านการ์ตูนความรู้เพิ่มทักษะการอ่านและส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนสามารถจำแนกแยกได้ว่าหนังสือที่ดีที่ควรอ่านแต่ละเล่มนั้น คือ หนังสืออะไรและมีเหตุผลประกอบการสนับสนุนให้สมควรอ่านได้ นักเรียนร้อยละ 61.11 เลือกอ่านหนังสือการ์ตูนก็ให้ความบันเทิง ร้อยละ 16.67 หันมาอ่านหนังสือวรรณกรรมเยาวชนหรือสารคดีต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การ์ตูน อาจารย์มยุรดา ทาช้าง (โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคสื่อโฆษณาจากหนังสือการ์ตูนที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริโภคสินค้าของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมในการเลือกบริโภคสินค้าดีขึ้นมีการเลือกซื้อสินค้า โดยให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ ไม่คล้อยตามเนื้อหาที่โฆษณาเกินจริงหรือคล้อยตามของแถม อาจารย์กาญจนา จินกลับ (โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย) ศึกษาเรื่องผลการใช้นวัตกรรมแผนการสอนเรื่อง “ฉลาดคิดเลือกเล่นเกมคอมพิวเตอร์” พบว่า นักเรียนบริโภคเกมได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง รู้จักการวิเคราะห์เห็นประโยชน์และโทษของเกมสามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ อาจารย์วัฒนสิทธิ์ ชุนโอภาส (โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้านรู้เท่าทัน สื่อ VDO / VCD โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ฉลาดดู ฉลาดคิด ชีวิตเป็นสุข พบว่า นักเรียนร้อยละ 86.84 มีระดับคุณภาพในการเลือกบริโภคสื่อ VDO / VCD อยู่ในระดับ 4 คือสามารถเลือกบริโภคสื่อ VDO / VCD ที่เหมาะสมกับวัยของตนเอง สามารถวิพากษ์วิจารณ์พร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบในการเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7. รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการ (R3S Learning Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริเวณศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกแบบเป็นลำดับขั้นตอน มีลำดับ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. Realization (เห็นความสำคัญ) : ขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้รู้ถึงหลักโภชนาการเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักโภชนาการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามหลักโภชนาการและไม่ปฏิบัติตามหลักโภชนาการ

2. Self-monitoring (ทำความเข้าใจปัญหา) : ขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของตนเองว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยให้ทำแบบสอบถามพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3. Self-evaluation (ประเมินตนเอง) : ขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเอง โดยนักเรียนทำแบบบันทึกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

4. Self-reinforcement (เสริมแรง) : ขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนตัดสินใจได้ว่าจะให้การเสริมแรงใดเมื่อสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ในตอนนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและการวางแผนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาปฏิบัติให้นักเรียนทำแบบบันทึกการเสริมแรงซึ่งในแบบบันทึกจะระบุว่าถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามที่ไว้วางแผนไว้ในขั้นตอนที่ 3 ให้รางวัลตนเองอย่างไร

ครูเครือข่ายบริเวณศึกษา ได้มีจุดมุ่งหมายในกระบวนการ R3S เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่บริโภคอาหารเฉพาะจำพวกแป้งไขมันและน้ำตาลมาก ทำให้เป็นโรคอ้วน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักและส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสม เมื่อนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้สอนทั้งโรงเรียนดาราวิทยาลัยและโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย พบว่าอาจารย์อนุสรณ์ ยะอนันต์ (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) ผลการสอน นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการปฏิบัติตนปฏิบัติตามหลักโภชนาการได้ นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง วิเคราะห์สภาพปัญหาโภชนาการของตนเอง พร้อมกับสามารถวางแผนแก้ไขปัญหของตนเองได้ ด้วยการฝึกปฏิบัติให้ค่อย ๆ น้อยลง สำหรับอาจารย์วลัยพร ยะอนันต์ (โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย) พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางบวกเพิ่มขึ้น เช่น ทานปลา ทานผลไม้มากขึ้น ลดพฤติกรรมทางลบ เช่น ลดจำนวนมื้อในการทานอาหาร ลดทานขนมถุงได้ เป็นต้น สำหรับความสัมพันธ์ของส่วนสูงและน้ำหนัก ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาผู้เรียนอีกมาก จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับอาจารย์ทั้งสองท่านนี้แล้วรูปแบบการสอนนี้ เหมาะสมกับเด็กวัย

ประถมศึกษาขึ้นไปเพราะการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมนี้ นักเรียนต้องมีความสามารถในการอ่าน เขียน วิเคราะห์จดบันทึกได้ด้วยตนเอง จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนได้สำหรับเนื้อหา การสอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครอบคลุมทักษะชีวิตได้ทุกทักษะ คือ ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน

8. รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม (Parents' Involvement Learning Model)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนของครูเครือข่ายบริเวณศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกแบบเป็น ลำดับขั้นตอน มีลำดับ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กิจกรรมทำความเข้าใจ : ผู้ปกครองรับทราบจุดประสงค์ของการจัดการเรียน การสอนเนื้อหาบริเวณศึกษา ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน

: ผู้ปกครองร่วมกันทำแบบสอบถามข้อมูลการบริเวณ ของนักเรียนในครอบครัว

ขั้นที่ 2 กิจกรรมตระหนัก : ผู้ปกครองร่วมกันทำแบบสอบถาม ในปัญหา ข้อมูลการบริเวณของนักเรียนในครอบครัว

ขั้นที่ 3 กิจกรรมอาสาจัดการ : ผู้ปกครองตอบรับการจัดการเรียนรู้เรื่องบริเวณศึกษา

ขั้นที่ 4 กิจกรรมสาน 2 วัย : นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันทำกิจกรรมโดยศึกษา เรียนรู้จากบุคคลในครอบครัว, ชุมชนและท้องถิ่น ในด้านรู้กิน, รู้ใช้, รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน : นักเรียนนำเสนอข้อมูล

ขั้นที่ 5 กิจกรรมใส่ใจใคร่ครวญ: นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันวิเคราะห์และ ประเมินผลกิจกรรมด้วยการสะท้อนผล

ขั้นที่ 6 กิจกรรมเชิญชวนใส่ใจ : นักเรียนร่วมกันทำป้ายเชิญชวน ให้เพื่อนร่วมกัน การบริเวณ บริเวณอย่างถูกต้อง

: ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมสาธิตการบริเวณศึกษา ร่วมกับนักเรียนในวันสำคัญของโรงเรียนเช่น วันเด็ก วันวิชาการ วันบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

รูปแบบการสอนนี้ ครูเครือข่ายมีความมุ่งหมายในการสอนเพื่อต้องการให้ผู้ปกครอง บ้าน ชุมชน โรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกวัย ตั้งแต่ระดับ

ปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา เพราะมีแนวคิดความเชื่อว่า เนื้อหาการบริโภคศึกษา ทุกด้านคือ ด้านรู้กิน ด้านรู้ใช้ ด้านรู้คุณค่าและด้านรู้เท่าทันนั้น เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตจริง ที่ทั้ง ผู้ปกครองและเด็กจะได้พบเห็นร่วมกันและในบริบทเดียวกัน ถ้าโรงเรียนทำการจัดการเรียนการสอน เพียงฝ่ายเดียว โดยผู้ปกครองมีความเข้าใจน้อยหรือไม่ได้รับทราบถึงเนื้อหาที่จะสอน จะทำให้การเรียนการสอนสูญเปล่าเพราะพฤติกรรมที่ฝังามนั้น ถูกปั้นแต่ง ปลุกสร้างมาจากที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีแนวคิดให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการจัดกิจกรรม สถานสอนวัย เพื่อให้พ่อแม่ พี่ป้า น้าอา ญาติผู้ใหญ่ ผู้รู้ในชุมชน เป็นผู้มีโอกาสถ่ายทอดเนื้อหาการปฏิบัติตนในสมัยก่อนเกี่ยวกับทักษะการรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้ปกครองมีการจดบันทึก มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่มีมาในอดีตและปัจจุบันผู้ปกครองร่วมกันวิเคราะห์ทั้งข้อดีข้อเสียของกรบริโภคศึกษาในวัยอดีตกับปัจจุบันในบุตรหลานรับทราบ จากนั้นนักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาจากบ้าน มานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ เมื่อถึงโอกาสสำคัญของโรงเรียน ครูผู้สอน ก็ได้เชิญผู้ปกครองมาสอนมาสาธิตตามเนื้อหาบริโภคศึกษา เช่น การทำอาหาร การผลิตของเล่นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน การประดิษฐ์ของใช้ต่าง ๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ 8 รูปแบบสำคัญ ซึ่งรูปแบบทั้งหมดนี้เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์การลงมือปฏิบัติ นักเรียน ครู ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันปฏิบัติ จึงจะทำให้การเรียนการสอนทักษะชีวิตบริโภคขับเคลื่อนได้ดี รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นมานี้บางรูปแบบใช้ได้เหมาะสมตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา แต่บางรูปแบบก็ใช้ได้ดี เฉพาะระดับการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น และบางรูปแบบการสอนสอนได้เหมาะสมทุกเนื้อหาสาระของบริโภคศึกษาทุกด้าน คือ ด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทัน แต่บางรูปแบบใช้ได้เหมาะสมบางเนื้อหาสาระเท่านั้น ฉะนั้นผู้ที่สนใจต้องการนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน ก็ควรพิจารณา ตามวัตถุประสงค์ในการนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนเองให้ถ่องแท้ก่อนนำไปใช้

ผลการสะท้อนความคิดของครูเครือข่าย

หลังจากการทำวิจัยของครูเครือข่ายเสร็จสิ้นลง นักวิจัยโครงการหลักได้เปิดโอกาสให้ครูเครือข่ายได้สะท้อนความคิด จากการเข้าร่วมโครงการ 5 ประเด็นหลัก ซึ่งผลการสะท้อนความคิดของครูเครือข่ายในโครงการวิจัยและพัฒนา “เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริภาคศึกษากรณี จังหวัดเชียงใหม่” จากจำนวนครูเครือข่ายผู้ตอบแบบสอบถาม 85 ท่าน ปรากฏผลจากการตอบคำถามดังนี้คือ

1. ท่านได้ตั้งเป้าหมายความคาดหวังอะไรจากการเข้าร่วมโครงการนี้

- การได้รับความรู้เพิ่มเติมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการบริภาคศึกษา
- ครู ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- เป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ที่มีความสามารถ มีความถนัด ด้านการบริภาค กับคณะครูผู้เข้าร่วมโครงการ
- นักเรียนได้รู้จักการพัฒนาชีวิตในก้นการบริภาคศึกษา เลือกตัดสินใจบริภาคอย่างมีเหตุผล และคุ้มค่า
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนหาแนวทางในการใช้นวัตกรรมที่สามารถปลูกฝังทักษะชีวิตการบริภาค
- การคิดค้นนวัตกรรมกิจกรรมการสอนใหม่ๆที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการสอนของครูได้

2. หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการแล้วเป็นไปตามเป้าหมายหรือคาดหวังไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- เป็นไปตามที่คาดหวังไว้
- นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง
- นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการบริภาค สร้างความมั่นใจให้นักเรียนในการใช้ชีวิตอย่างรู้เท่าทันสื่อบริภาคต่าง ๆ
- นักเรียนมีความตระหนัก คิด ก่อนตัดสินใจเลือกบริภาค
- ครูรู้จักการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้การนำกิจกรรมไปจัดให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง
- ครูผู้สอนได้รูปแบบ นวัตกรรม กิจกรรมการสอนใหม่ๆที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการสอนของครูได้อย่างหลากหลาย
- รูปแบบการสอนของครู นวัตกรรมกระตุ้นความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ของครูและเด็กได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

3. ถ้าสามารถย่นเวลากลับไปเริ่มต้น โครงการใหม่ ท่านอยากกลับไปแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรในส่วนการพัฒนางานของท่าน

- หานวัตกรรมที่หลากหลาย ที่จะนำไปลงกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น
- เพิ่มกิจกรรมในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- การนำงานวิจัยไปเผยแพร่ให้คณะครูโรงเรียนอื่นได้เกิดความรู้ใหม่
- การประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยบริเวณศึกษาให้มากขึ้น
- นำนวัตกรรมไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายใหม่
- การเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยให้มากขึ้น

4. ท่านต้องการให้ทีมประสานงานหลักช่วยเหลือหรือเพิ่มเติมอะไรให้บ้าง

- ให้ความรู้ หรือข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผล การเขียนรายงานผลการวิจัยให้มีความชัดเจนมากขึ้น
- สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ ให้มากขึ้น
- ต้องการข้อมูลความรู้ หรือสื่อที่เกี่ยวกับการบริโภคศึกษาที่แปลกใหม่ ทันสมัย
- การจัดกิจกรรมเวทีมหกรรมทักษะชีวิต ควร นำผู้ปกครอง นักเรียนมาเข้าชมนิทรรศการ
- การติดตามตรวจรายงานทุกขั้นตอน อย่างต่อเนื่อง

5. ท่านจะมีการทำงานต่ออย่างไร ถ้าไม่มีทุนสนับสนุนจากทาง สกว. หรือ โครงการวิจัยแล้ว

- ให้ความรู้ และหากิจกรรมต่าง ๆ มาจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับทักษะชีวิตบริโภคศึกษามากขึ้น
- เชิญชวน แนะนำให้นักเรียนบริโภคเลือกในสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต
- อาจจะต้องใช้ทุนส่วนตัวบางส่วน ในการจัดกิจกรรม
- ใช้กิจกรรมทักษะชีวิตสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในคาบเรียนปกติ
- นำไปต่อยอดโดยการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนเกี่ยวกับการบริโภคศึกษา

บทบาทสำคัญของครูนักวัดการบริโภคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่

1. ครูเครือข่ายทำความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาบริโภคศึกษา ทุกด้าน ด้านรู้กิน ด้านรู้ใช้ และด้านรู้คุณ ด้วยการร่วมอบรมสัมมนา ตามที่โครงการหลักกำหนดปฏิบัติงาน จากนั้นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำรา หรือ Internet เรื่องบริโภคศึกษา

2. ครูเครือข่ายศึกษาสำรวจสภาพการณ์ของการบริโภคศึกษาของเด็ก สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับบริโภคศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จที่จะสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนของตนเอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิดโจทย์วิจัย

3. ครูเครือข่ายศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรตามสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบสอนในโรงเรียน ศึกษาเนื้อหาบริโภคศึกษาที่เป็นปัญหาในห้องเรียน โรงเรียนของตนเอง เลือกบูรณาการเนื้อหาบริโภคศึกษาให้เหมาะสมกับเนื้อหาการสอนในหลักสูตร

4. ครูเครือข่ายเขียนโครงร่างวิจัย พร้อมทั้งจะออกแบบนวัตกรรมรูปแบบการสอนที่สามารถสอนเนื้อหาบริโภคศึกษา จากนั้นจัดการเรียนการสอนตามแบบแผนที่กำหนดไว้ทำการวัดผลประเมินผลผู้เรียน

5. ครูเครือข่ายให้ความรู้ทำการสอนและดูแลติดตามวัดผลประเมินผลทั้งรายบุคคล และรายกลุ่มและเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแต่ผู้เรียน ในเรื่องบริโภคศึกษา

6. ครูเครือข่ายประสานสัมพันธ์ให้เผยแพร่ความรู้ ต่อผู้ปกครอง ชุมชนโครงการจัดทำเอกสารวารสารของโรงเรียน แจกข่าวสาร กิจกรรมบริโภคศึกษาของโรงเรียน เชิญชวนผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ร่วมกับครูผู้สอน ครูเครือข่ายติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับผู้ปกครอง

7. ครูเครือข่ายขยายความรู้เรื่องบริโภคศึกษา แบ่งปันวิธีสอนให้แก่ครูภายในโรงเรียน ร่วมกัน หาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนทุกคน

8. ครูเครือข่ายเป็นผู้นำทางด้านวิชาการร่วมกันฝ่ายหัวหน้างานบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนเนื้อหาบริโภคศึกษา

9 ครูเครือข่ายเป็นผู้นำทางวิชาการ ร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการเสริมสร้างบุคลลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทันในการบริโภค เช่น จัดตลาดนัดภายในโรงเรียน จัดทำเสียงตามสาย จัดทำคลินิก หมอน้อย โครงการ คบส. อย.น้อย การเดินรณรงค์ เป็นต้น

กรณีตัวอย่าง โรงเรียนบรินสร้อยแยลสวิทยาอ้าย มีปัญหาสภาพการณ์นักเรียนไม่ชอบซ่อมแซมอุปกรณ์ของใช้ที่ชำรุดเสียหาย มักทิ้งขว้างของใช้อย่างไม่รู้คุณค่าครูเครือข่ายบริโภค

ศึกษา ได้ทำการประชุมกับครูผู้สอนในโรงเรียนถึงปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้วยกัน ปรากฏผลวิธีการแก้ปัญหา ครูทุกท่านมีแนวคิดให้จัดกิจกรรมชุมนุม “ใส่ใจของรัก” โดยคัดเลือกนักเรียนที่สนใจเข้าชุมนุม ครูผู้สอนได้ค้นหากิจกรรมมาสอนนักเรียน เช่น เทคนิคการซ่อมปากกา ที่เขียนไม่ออก แต่ยังมีหมึกอยู่ การซ่อมแซมตุ๊กตาเสื้อผ้าของใช้ที่ชำรุดของนักเรียน การประดิษฐ์กล่องกระดาษเพื่อใส่สิ่งของที่จำเป็นและการสร้างหนังสือนิทานเล่มเล็กจากปฏิทิน ผลการสอนพบว่า นักเรียนและครูผู้สอนที่ไม่ได้เป็นครูเครือข่ายได้ให้ความสนใจ เข้าร่วมในกิจกรรมชุมนุมมากขึ้น นักเรียนรู้คุณค่าสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว รู้จักรักษา รู้จักวิธีซ่อมแซมด้วยตนเอง

ปัญหา อุปสรรค/แนวทางในการแก้ไข

1) นักวิจัยหลักได้บันทึกติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเครือข่ายแต่ละโรงเรียนรับทราบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเครือข่ายเกิดความกังวลใจเกี่ยวเวลาในการจัดกิจกรรมและมองเห็นว่ากิจกรรมใหม่จะเบียดเบียนเวลาเรียน ทำให้การเรียนการสอนปกติจะไม่ทัน และคิดว่ากิจกรรมเรื่องบริโภคนศึกษา จะติดเป็นเรื่องใหม่ จึงเกิดความกังวลใจ ทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

2) นักวิจัยหลัก ได้เข้าไปชี้แนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สามารถบูรณาการเรื่องบริโภคนศึกษาได้ โดยฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ได้คิด วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ สรุปความรู้ที่ได้รับ พร้อมทั้งแนะนำการวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นงานปกติ ที่ครูเครือข่ายต้องจัดทำเป็นปกติอยู่แล้ว จึงทำให้ครูเครือข่ายเกิดความเข้าใจคลายกังวลได้ และทำให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้

3.) ครูเครือข่ายได้ ค้นพบว่า กิจกรรมเสริมนอกเวลาก็สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้นอกเหนือจากเวลาสอนปกติ เช่น การจัดป้ายนิเทศ การจัดตลาดนัด การประกวดคำขวัญ สมุดเล่มเล็ก การเดินรณรงค์ เสี่ยงตามสาย การจัดศูนย์การเรียนรู้ และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ พร้อมทั้งมองเห็นว่าชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนการสอนได้ จึงได้มีการเชิญชวน วิทยากรผู้ปกครองและหน่วยงาน ต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

โอกาสของโครงการ

1. ฝ่ายบริหารของโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัยและฝ่ายบริหารของโรงเรียนเครือข่ายในพื้นที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมของโครงการเป็นอย่างดี
2. โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัยโดยฝ่ายบริหารได้จัดให้มีห้องทำงานพร้อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ใช้เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายโครงการภายในจังหวัด
3. ทีมประสานงานโครงการหลักโดย ดร.อมรวิรัช นาครทรรพ ดร. จุฬารักษ์ มาเสถียร วงศ์ และทีมงาน ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม เป็นวิทยากรให้ความรู้ เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษาการทำงานของโครงการอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายให้ความร่วมมือ สนับสนุน ส่งเสริม มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของเครือข่าย
5. ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคของเครือข่ายในโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมให้ครู ออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนในเรื่องทักษะชีวิตบริโภคศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนในทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา
2. ส่งเสริมให้หัวหน้า หัวหน้าสาระ หัวหน้าระดับชั้น หรือแกนนำวิชาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บูรณาการทักษะชีวิตบริโภคศึกษาลงในแผนงานของโรงเรียน มีการขับเคลื่อนทั้งระบบของโรงเรียน
3. ผู้บริหารแต่ละโรงเรียน ควรส่งเสริมให้ครูในโรงเรียน นำรูปแบบนวัตกรรมที่เครือข่ายพัฒนาขึ้น ไปใช้ในการพัฒนาครูในโรงเรียนของตนเอง
4. ผู้บริหารของโรงเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเครือข่ายมีโอกาสนำเสนอผลงาน ในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ในการพัฒนางานการสอน เป็นการสร้างกำลังใจที่มีคุณภาพให้แก่โรงเรียน
5. ผู้บริหารของโรงเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูในโรงเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

1. ผลของโครงการนี้ ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ ขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้เป็น ควรได้มีการขับเคลื่อนสนับสนุนให้กำลังใจอีกต่อไป โดยการเปิดโอกาส สร้างเวทีทางการศึกษา มีการแข่งขัน จัดประกวดนวัตกรรมที่มีคุณภาพด้านบริโศศศึกษาเพิ่มเติมอีก

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทักษะชีวิต ทั้งด้านรู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่าและรู้เท่าทัน ถือว่าเป็นสมรรถนะที่สำคัญในการทำดำรงชีวิตของผู้เรียน เป็นคุณลักษณะประสงค์ที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคมควรได้มีการขับเคลื่อน เนื้อหาทักษะชีวิตบริโศศศึกษาอย่างจริงจัง ขยายพื้นที่ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากระดับโรงเรียน ระดับเขตการศึกษา สู่อำเภอ ระดับชาติ

3. จากผลงานนวัตกรรมที่ดีเยี่ยมดีเด่นของครูเครือข่ายแต่ละท่าน ควรได้ส่งเสริมสนับสนุนทุน งบประมาณในการจัดทำ พื้นที่การศึกษาลงในเว็บไซต์ออนไลน์และมีศูนย์บริการให้ความรู้เพิ่มเติมได้อีก

4. ควรมีโครงการงบประมาณสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเครือข่ายของแต่ละโรงเรียนได้มีโอกาสสร้างเครือข่าย ขยายเครือข่ายเพิ่มเติมใหม่ ในโรงเรียนของตนเองหรือพื้นที่รอบข้าง โดยครูนวัตกรรมเดิม เป็นพี่เลี้ยงในการคอยดูแล ให้กำลังใจให้คำแนะนำ สนับสนุนและผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมขวัญกำลังใจในการพัฒนางานการสอน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

5. โครงการวิจัยและพัฒนา “เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโศศศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่” เป็นโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาครูด้วยพลังใจ มีการเชิญชวนครูเข้ามาร่วมโครงการด้วยความสนใจ มีหลักการทำงานด้วยกันเป็นทีมขับเคลื่อนด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนสอนเพื่อน ก่อให้เกิดความสบายใจในการทำงาน ความสามัคคีในการทำงาน ทำให้ได้รูปแบบการสอน นวัตกรรมการสอนแปลกใหม่ขึ้นมากมาย สอดคล้องกับความต้องการของ สกว. ที่ต้องการขับเคลื่อนทักษะชีวิตบริโศศศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นกำลังคน กำลังทรัพยากรของชาติในอนาคต ดังนั้น สกว. ควรได้มีการส่งเสริมสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอื่นได้รับทราบข้อมูล เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอน พัฒนางาน ให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชนของชาติอีกต่อไป

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม**.
พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : วงศ์กมล โปรดักชั่น จำกัด.2544

เกียรติสุดา ศรีสุข สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ **ระเบียบวิธีวิจัย** บริษัท ครองช้างพรินติ้ง จำกัด เชียงใหม่: 2552

ทิสนา แหมมณี **ศาสตร์การสอน** : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพสำหรับนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ: 2552

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ **นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูป
การศึกษา 2** ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ : 2545

บุญดี บุญญากิจ และคณะ. **การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. สถาบัน
เพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2549.

ประพนธ์ ผาสุกยี่ด. **การจัดการความรู้**. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม
(สคส.) บริษัท ไยใหม่ ศรีเอทีฟกรุ๊ป จำกัด, 2549.

วิจารณ์ พานิช **KM .วันละคำ จาก “ นักปฏิบัติ KM สู่นักปฏิบัติ KM_ ”** สถาบัน
ส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม(สคส.) สำนักพิมพ์สุขภาพใจ กรุงเทพฯ: 2549

วิมลศรี ศุขิลวรรณ **วิถี KMไท โรงเรียนจัดการเรียนรู้**_สถาบันส่งเสริมการจัดการ
ความรู้เพื่อสังคม(สคส.)ไซเบอร์เพรส จำกัด กรุงเทพฯ : 2550

สุรางค์ ไควตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่6 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2548

สุวิทย์ มูลคำ **กลยุทธ์การสอนคิด / ครบเครื่องเรื่องการคิด**_ ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ภาพพิมพ์กรุงเทพฯ: 2550

สุวิมล ว่องวานิช คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยปฏิบัติการใน
ชั้นเรียน โรงพิมพ์อักษรไทย กรุงเทพฯ : 2544

อมรวิทย์ นาครทรรพ , จุฬากรณี มาเสถียรวงศ์ สถาบันรามจิตติ เมื่อความทุกไล่ล่า
เด็ก_ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : 2549

อมรวิทย์ นาครทรรพ , จุฬากรณี มาเสถียรวงศ์ สถาบันรามจิตติ **ฉลาดกิน ฉลาดใช้
ฉลาดซื้อ** แนวคิดและแนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้เรื่องการบริโภค

เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 4 “การ
พัฒนาระบบการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน” วันที่ 4 – 5 กันยายน 2548 ณ ห้องแกล
รนต์ไดมอนด์ บอลรูม อาคารคอนเวนชันเซ็นเตอร์ ศูนย์การประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

Parsons, Carl. (1999). **Education, Exclusion and Citizenship**. Publication, London ; New
York : Routledge.

แหล่งข้อมูล on line. <http://www.theheartofchange.com/hocflash.thml> 27 Aug 2010

ภาคผนวก

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. สรุปการประเมินเครื่องมือ
3. เอกสาร/บทความสำหรับการเผยแพร่
4. แบบบันทึกการสะท้อนความคิดของครูเครือข่ายฯ
5. ภาพกิจกรรมโครงการ

แบบสอบถามสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา กรณีจังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสำรวจ

แบบสำรวจ มีจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 6 ตอน

ตอนที่	1	แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของ	ครูผู้สอน	6 ข้อ
ตอนที่	2	แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต		
		เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (รู้กิน)		12 ข้อ
ตอนที่	3	แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต		
		เกี่ยวกับการใช้เงินทอง (รู้ใช้)		12 ข้อ
ตอนที่	4	แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต		
		เกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)		12 ข้อ
ตอนที่	5	แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต		
		เกี่ยวกับการบริโภคอย่างฉลาด (รู้เท่าทัน)		10 ข้อ
ตอนที่	6	แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้		
		ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา	4 ข้อ	

แบบสำรวจฉบับนี้ ดำรงเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของครูเครือข่าย

กรุณาตอบแบบสำรวจตามความเป็นจริงให้มากที่สุดและตอบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านและการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

คณะผู้วิจัยโครงการหลัก

โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส่ววิทยาลัย อ. เมือง จ. เชียงใหม่

ตอนที่ 1 แบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครู

คำชี้แจง ใช้ดินสอระบายลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
---------------------------	----------------------------
2. อายุ

☐ 20 – 25 ปี	☐ 26 – 30 ปี
☐ 31 – 35 ปี	☐ 36 – 40 ปี
☐ 41 ปีขึ้นไป	
3. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
4. โรงเรียน

☐ ปринส์รอยแยลส์วิทยาลัย	☐ วารีเชียงใหม่
☐ เชียงใหม่คริสเตียน	☐ จิตราวิทยาลัย
☐ เทศบาลวัดเกตการาม	☐ พุทธิโสภณ
☐ เทศบาลวัดพวงช้าง	☐ ไชยโรจน์วิทยา
☐ ดาราวิทยาลัย	☐ อนุบาลไผ่แก้ว
5. ปัจจุบันท่านเป็นครูผู้สอนในระดับใด

☐ ประถมวัย	☐ ช่วงชั้นที่ 1	☐ ช่วงชั้นที่ 2
--------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------
6. ปัจจุบันท่านเป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระใด

☐ ภาษาไทย	☐ คณิตศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์	☐ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
☐ สุขศึกษาและพลศึกษา	☐ ศิลปะ
☐ การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	☐ ภาษาต่างประเทศ
7. อายุงาน

☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 6 – 10 ปี
☐ 11 – 15 ปี	☐ 16 – 20 ปี
☐ 20 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (รู้กิน)

คำชี้แจง ใช้ดินสอระบายลงใน ○ ที่ตรงกับการปฏิบัติภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของท่าน

ระดับการปฏิบัติ

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง

มากกว่า 5 ครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

หมายถึง

3-4 ครั้ง

พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1. จัดกิจกรรมให้ความรู้ / คัดวิเคราะห์ เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่	☐	☐	☐
2. จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อและรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม	☐	☐	☐
3. มีการณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลักให้ครบ 5 หมู่	☐	☐	☐
4. จัดกิจกรรมขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าให้ครบ 3 มื้อ	☐	☐	☐
5. จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของสารปรุงแต่งในอาหาร	☐	☐	☐
6. ฝึกให้นักเรียนทำอาหารรับประทานร่วมกัน	☐	☐	☐
7. ฝึกให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	☐	☐	☐
8. ให้นักเรียนสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนม ของว่างอาหารภายในโรงเรียน	☐	☐	☐
9. ให้นักเรียนฝึกทำโครงการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (การวิเคราะห์สารอาหาร , การเลือกซื้ออาหาร ฯลฯ)	☐	☐	☐
10. มีการชักนำให้นัก ส่วนสูงเป็นรายบุคคลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์	☐	☐	☐
11. โรงเรียนของท่านได้จัดให้นักเรียนดื่มนมทุกวัน	☐	☐	☐
12. มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มภายในโรงเรียน	☐	☐	☐

ตอนที่ 3 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทอง (รู้ใช้)

คำชี้แจง ใช้ดินสอระบายลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของท่าน

ระดับการปฏิบัติ

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง

มากกว่า 5 ครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

หมายถึง

3-4 ครั้ง

พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินทอง	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายส่วนตัว	☐	☐	☐
2. จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการออมเงิน	☐	☐	☐
3. จัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนฝากเงินออมกับธนาคาร	☐	☐	☐
4. ให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ในการค้าขาย / การบริหารการเงิน	☐	☐	☐
5. มีกิจกรรมนำใบเสร็จรับเงิน, ใบเสร็จรับสินค้ามาศึกษาในบทเรียน	☐	☐	☐
6. มีการสอนโครงงานเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่ายเงิน, การออมเงิน, ประวัติของเงิน, สำนวนการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ ฯลฯ)	☐	☐	☐
7. มีกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยตนเอง	☐	☐	☐
8. มีการรณรงค์ / เขียนคำขวัญ / เขียนเรียงความเกี่ยวกับการออมเงิน	☐	☐	☐
9. จัดมุมหนังสือ / นิทานการออมเงินในห้องเรียนหรือห้องสมุด	☐	☐	☐
10. มีการบูรณาการกิจกรรมเงินทองของมีค่าในเนื้อหาสาระต่างๆ	☐	☐	☐
11. มีการบูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระต่างๆ	☐	☐	☐
12. มีการจัดสหกรณ์ภายในโรงเรียน	☐	☐	☐

ตอนที่ 4 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (รู้คุณค่า)

คำชี้แจง ใช้ดินสอระบายลงใน ○ ที่ตรงกับการปฏิบัติภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของท่าน

ระดับการปฏิบัติ

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง

มากกว่า 5 ครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

หมายถึง

3-4 ครั้ง

พฤติกรรมกรรมการบริโภคทรัพยากร	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1. จัดกิจกรรมรณรงค์ประกวดห้องเรียนประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ	☐	☐	☐
2. ฝึกให้นักเรียนซ่อมแซมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดนำมาใช้ใหม่ได้	☐	☐	☐
3. มีกิจกรรมธนาคารความดี กระตุ้นส่งเสริมฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า	☐	☐	☐
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาชนะที่ใช้ห่อหุ้มอุปกรณ์สิ่งของที่ย่อยสลายง่ายไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐
5. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ปลูกต้นไม้ ดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐
6. ท่านได้ตรวจสอบคุณภาพ ราคา สิ่งของ เครื่องใช้ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	☐	☐	☐
7. มีกิจกรรม โครงการ บันทึก / เปรียบเทียบราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัวของนักเรียน	☐	☐	☐
8. จัดกิจกรรมได้วาที่เกี่ยวกับการใช้สินค้าไทยและสินค้า แบรินด์เนม	☐	☐	☐
9. จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ตลาด / ห้างสรรพสินค้า วิเคราะห์คุณภาพราคาสินค้า สิ่งของเครื่องใช้	☐	☐	☐
10. จัดกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้แล้วให้นักเรียน	☐	☐	☐
11. มีกิจกรรมบริจาคหนังสือแบบเรียน อุปกรณ์เครื่องเขียน เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส	☐	☐	☐
12. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนฟังเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจซื้อสิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้ของตนเอง	☐	☐	☐

ตอนที่ 5 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอย่างฉลาด(รู้เท่าทัน)

คำชี้แจง ให้ดินสอระบายลงใน ○ ที่ตรงกับการปฏิบัติภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของท่าน

ระดับการปฏิบัติ

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง

มากกว่า 5 ครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

หมายถึง

3-4 ครั้ง

พฤติกรรมผู้บริโภค	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1. จัดกิจกรรมฝึกวิเคราะห์หือทธิพลของสื่อโฆษณาที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน	☐	☐	☐
2. สํารวจข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับสิทธิของผู้ผลิตและผู้บริโภค	☐	☐	☐
3. มีกิจกรรมให้ความรู้ การบริโภค กิน ดื่ม ใช้สิ่งของ สินค้าพื้นฐานที่มีตามท้องตลาดและสินค้าจากโฆษณา	☐	☐	☐
4. มีกิจกรรมให้ความรู้ ความเสี่ยง ผลเสียที่เกิดจากการซื้อสินค้าตามสื่อ โฆษณา ในรูปแบบต่าง ๆ	☐	☐	☐
5. มีกิจกรรมสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่าทันต่อการโฆษณาสินค้าและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านทางสื่อ	☐	☐	☐
6. มีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการกิน ดื่มที่เป็นอันตราย หรือเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ เช่น เหล้า บุหรี่ อาหารขยะ	☐	☐	☐
7. ให้นักเรียนศึกษาบทบาทหน้าที่ ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (คปส)	☐	☐	☐
8. กำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวกับกินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา ให้นักเรียนอภิปรายหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างรอบคอบ	☐	☐	☐
9. จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ บอกเหตุผล วิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกาซื้อสินค้าของตนเอง	☐	☐	☐
10. จัดกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมกาบริโภคเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน	☐	☐	☐

ตอนที่ 6 แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

คำชี้แจง ใช้ดินสอระบายลงใน ○ ที่ตรงกับการปฏิบัติภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของท่าน

ระดับการปฏิบัติ

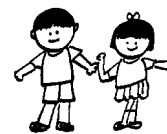
ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง

มากกว่า 5 ครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

หมายถึง

3 – 4 ครั้ง

รายการข้อมูล	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1. ด้านผู้ปกครอง - ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการบริโภค - ผู้ปกครองจัดเตรียมอาหารให้นักเรียนนำมารับประทานที่โรงเรียน - ผู้ปกครองรับทราบข้อมูล น้ำหนัก – ส่วนสูง ของนักเรียน - ประสานสัมพันธ์ ปรีกษาหาหรือภาวะโภชนาการระหว่างผู้ปกครองกับครู	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
2. ด้านชุมชน สิ่งแวดล้อม - ครูจัดกิจกรรมทักษะชีวิตร่วมกับชุมชน - ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ เงิน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - ครูนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนนอกสถานที่ - นำหน่วยงานภายนอกมาจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
3. ด้านสภาพโรงเรียน - มีการตรวจสอบคุณภาพ ราคาของสินค้าที่ร้านค้านำมาจำหน่ายภายในโรงเรียน - โรงเรียนได้จัดอาหารกลางวัน – ของว่างให้กับนักเรียนทุกวัน - มีฝ่ายโภชนาการดูแลตรวจสอบคุณภาพอาหารของนักเรียน - ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการสอนทักษะชีวิต - โรงเรียนมีโครงการหลักในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการบริโภคของนักเรียน	○ ○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○ ○

4. ความต้องการรูปแบบทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตของครู

1. ทักษะการบริโภคอาหาร

.....

.....

2. ทักษะการบริโภคที่ชาญฉลาด

.....

.....

3. ทักษะการบริโภคที่เกิดจากการคิด

.....

.....

4. ทักษะการเป็นผู้บริโภค สิทธิหน้าที่ ของผู้ผลิตและผู้บริโภค

.....

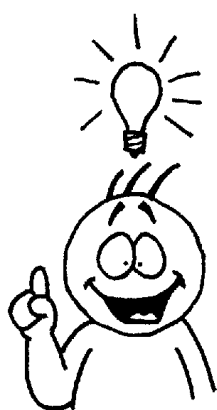
.....

5. กิจกรรม / โครงการ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภค

ศึกษา

.....

.....

สรุปแบบประเมินเครื่องมือบริโภคนศึกษา (ข้อเสนอแนะจากครูนักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการ)

เครื่องมือ: แบบสอบถามสภาพครูกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านโภชนาการ

ตอนที่	เหมาะสม (จำนวนคน)	ไม่เหมาะสม (จำนวนคน)	ข้อคำถาม	ควรแก้ไขเป็น
ตอนที่1แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครู	9	1	ข้อที่ 3	ชื่อโรงเรียน - แก้ไขชื่อโรงเรียนจากจิตราวิทยาลัเป็น โรงเรียนจิตราวิทยา
ตอนที่ 2 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร (ผู้กิน)	10			เหมาะสม ไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
ตอนที่ 3 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทอง (ผู้ใช้)	8	1 1	ข้อที่ 4 ข้อที่ 6	- ให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ในการค้าขาย/ การบริหารการเงิน - มีการสอนโครงการเกี่ยวกับเงิน (การใช้จ่ายเงิน, การออมเงิน, ประวัติของเงิน, สำรวจอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างๆ ฯลฯ)
ตอนที่ 4 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคทรัพยากร (ผู้คุณค่า)	8	1 1	ข้อที่ 4 ข้อที่ 7	- จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาระที่ใช้ห่อหุ้มอุปกรณ์สิ่งของที่ย่อยสลายง่ายไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม - มีกิจกรรม โครงการ บันทึก/เปรียบเทียบราคาสินค้าสิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัวของนักเรียน
ตอนที่ 5 แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอย่างชาญฉลาด (รู้เท่าทัน)	9	1	ข้อที่ 10	จัดกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรมบริโภคเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของดารานักร้องคนโปรดของนักเรียน

สรุปแบบประเมินเครื่องมือบริโภคนิสัยศึกษา (ข้อเสนอแนะจากครูนักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการ)

เครื่องมือ : แบบสำรวจข้อมูลด้านการบริโภคศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่	เหมาะสม (จำนวนคน)	ไม่เหมาะสม (จำนวนคน)	ข้อ คำถาม	ควรแก้ไขเป็น
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ของนักเรียน ด้าน ลักษณะครอบครัว	9	1 1 1 1 2	ข้อที่ 2 ข้อที่ 5 ข้อที่ 6 ข้อที่ 7 ข้อที่ 8	- ควรเพิ่มช่อง ☐ มากกว่า 15 ปี - ได้รับเงินมาใช้จ่ายโรงเรียนวันละเท่าใด เพิ่มช่อง ☐ 31- 40 บาท/ ☐ 41-100 บาท - ควรเพิ่มช่อง ☐ เครื่องเล่นเกม/ mp 4 - ควรเพิ่มช่อง ☐ การระบุชื่อเขตอำเภอ ด้วยเช่น ต่างอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ ระบุ..... - ควรเพิ่มช่อง ☐ การอาศัยอยู่กับบุคคล อื่นๆ ระบุ..... เพราะในบาง ครอบครัวเด็กอยู่ในความปกครองของผู้อื่น
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการ บริโภคอาหาร		2	ข้อที่ 4	- กินอาหารทะเลมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
		2	ข้อที่ 12	- ไม่กินผัก
ตอนที่ 3 ข้อมูลการใช้ จ่ายเงินของนักเรียน (รู้ ใช้)	10	-		
ตอนที่ 4 ข้อมูลการใช้ ทรัพยากรของนักเรียน (รู้คุณค่า)			ข้อที่ 6	- เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อย
ตอนที่ 5 ข้อมูลการ บริโภคสื่อโฆษณาของ ผู้เรียน(รู้เท่าทัน)		2	ข้อที่ 9 ข้อที่ 10	- ชอบส่ง sms ถึงผู้อื่น - ชอบโหลด เพลง/ ภาพ/ เกม/ ข้อความ
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	-			

เกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษาของเด็ก

เกณฑ์	ระดับดีเยี่ยม	ระดับดีมาก	ระดับดี	ระดับพอใช้	ควรปรับปรุง
ทักษะการเรียนรู้	มีความใฝ่เรียนรู้ ชอบสังเกต แสวงหาความรู้ ข้อมูลการ บริโภคที่ หลากหลาย ประกอบการ ตัดสินใจสร้าง ทางเลือกใหม่ที่ ดีกว่าเดิมให้กับ ตนเองอย่าง สม่ำเสมอจนติด เป็นนิสัยความ เคยชิน	มีความใฝ่เรียนรู้ ชอบสังเกต แสวงหาความรู้ ข้อมูลการ บริโภคที่ หลากหลาย ประกอบการ ตัดสินใจสร้าง ทางเลือกใหม่ที่ ดีกว่าเดิมให้กับ ตนเองอย่าง สม่ำเสมอ	มีความใฝ่เรียนรู้ ชอบสังเกต แสวงหาความรู้ ข้อมูลการ บริโภคที่ หลากหลาย ประกอบการ ตัดสินใจสร้าง ทางเลือกใหม่ที่ ดีกว่าเดิมให้กับ ตนเอง	มีความใฝ่เรียนรู้ ชอบสังเกต แสวงหาความรู้ ข้อมูลการ บริโภคที่ หลากหลาย ประกอบการ ตัดสินใจ	มีความใฝ่เรียนรู้ ชอบสังเกต แสวงหาความรู้ ข้อมูลการ บริโภคที่ หลากหลาย
กระบวนการ ขั้นตอนของ นวัตกรรม	ปฏิบัติกิจกรรม ตามวิธีการ ขั้นตอนในการ จัดกิจกรรมนำ ข้อค้นพบจาก วิธีปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ครบถ้วน ถูกต้องชัดเจน จนเกิดการ เปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีกว่า เดิมจนเป็นนิสัย ความเคยชิน	ปฏิบัติกิจกรรม ตามวิธีการ ขั้นตอนในการ จัดกิจกรรมนำ ข้อค้นพบจากวิธี ปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ครบถ้วน ชัดเจนจนเกิด การ เปลี่ยนแปลงที่ดี ขึ้นกว่าเดิม	ปฏิบัติกิจกรรม ตามวิธีการ ขั้นตอนในการ จัดกิจกรรมนำ ข้อค้นพบจาก วิธีปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ อย่างดี	ปฏิบัติกิจกรรม ตามวิธีการ ขั้นตอนในการ จัดกิจกรรมนำ ข้อค้นพบจาก วิธีปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้	ปฏิบัติกิจกรรม ตามวิธีการ ขั้นตอนในการ จัดกิจกรรม

เกณฑ์	ระดับดีเยี่ยม	ระดับดีมาก	ระดับดี	ระดับพอใช้	ควรปรับปรุง
ทักษะด้านการ บริโภค	คิดวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ ในการตัดสินใจ ซื้อสินค้าสิ่งของ เครื่องใช้ตาม ความจำเป็น ซ่อมแซมสิ่งของ ที่ชำรุดเสียหาย มีการวางแผน ในการใช้ จ่ายเงินซื้อของ อย่างรู้คุณค่า ด้วยความ ระมัดระวังอย่าง สม่ำเสมอจนติด เป็นนิสัยความ เคยชิน	คิดวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ ในการตัดสินใจ ซื้อสินค้าสิ่งของ เครื่องใช้ตาม ความจำเป็น ซ่อมแซมสิ่งของ ที่ชำรุดเสียหาย มีการวางแผน ในการใช้ จ่ายเงินซื้อของ อย่างรู้คุณค่า ด้วยความ ระมัดระวังอย่าง สม่ำเสมอ	คิดวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ ในการตัดสินใจ ซื้อสินค้าสิ่งของ เครื่องใช้ตาม ความจำเป็น ซ่อมแซมสิ่งของ ที่ชำรุดเสียหาย มีการวางแผน ในการใช้ จ่ายเงินซื้อของ อย่างรู้คุณค่า ด้วยความ ระมัดระวัง	คิดวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ ในการตัดสินใจ ซื้อสินค้าสิ่งของ เครื่องใช้ตาม ความจำเป็น ซ่อมแซมสิ่งของ ที่ชำรุดเสียหาย มีการวางแผน ในการใช้ จ่ายเงินซื้อของ อย่างรู้คุณค่า	คิดวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ ในการตัดสินใจ ซื้อสินค้าสิ่งของ เครื่องใช้ตาม ความจำเป็น ซ่อมแซมสิ่งของ ที่ชำรุดเสียหาย มีการวางแผน ในการใช้ จ่ายเงินซื้อ
เหตุผลและ ข้อมูลสนับสนุน	ชอบแสดง ความคิดเห็น ชัดเจน มีเหตุผล ระบุข้อมูล สนับสนุนที่ดี และน่าเชื่อถือ	ชอบแสดง ความคิดเห็น ชัดเจน มีเหตุผล ระบุข้อมูล สนับสนุนที่ดี	ชอบแสดง ความคิดเห็น ชัดเจน มีเหตุผล ระบุข้อมูล สนับสนุนได้	ชอบแสดง ความคิดเห็น ชัดเจน มีเหตุผล ระบุข้อมูล สนับสนุน	ชอบแสดง ความคิดเห็น ชัดเจน
ประโยชน์และ การ นำไปใช้	นำความรู้ วิธีการที่ได้รับ จากการเรียนรู้ ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อ ตนเอง สม่ำเสมอจนติด เป็นนิสัยความ เคยชิน	นำความรู้ วิธีการที่ได้รับ จากการเรียนรู้ ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อ ตนเอง สม่ำเสมอ	นำความรู้ วิธีการที่ได้รับ จากการเรียนรู้ ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อ ตนเอง	นำความรู้ วิธีการที่ได้รับ จากการเรียนรู้ ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	นำความรู้ วิธีการที่ได้รับ จากการเรียนรู้ ไป

เกณฑ์การประเมินวัดกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา

เกณฑ์	ระดับยอดเยี่ยม	ระดับดีเด่น	ระดับดี	ระดับพอใช้
จุดเน้น	มีจุดเน้น/ วัตถุประสงค์ใน การออกแบบ นวัตกรรมที่ ชัดเจนสอดคล้อง กับสภาพการณ์ที่ สำรวจพบ	มีจุดเน้น/ วัตถุประสงค์ใน การออกแบบ นวัตกรรมที่ ชัดเจนสอดคล้อง กับสภาพการณ์ที่ สำรวจพบ	มีจุดเน้น/ วัตถุประสงค์ใน การออกแบบ นวัตกรรมที่ ชัดเจนสอดคล้อง กับสภาพการณ์ที่ สำรวจพบ	มีจุดเน้น/ วัตถุประสงค์ใน การออกแบบ นวัตกรรมที่ ชัดเจนสอดคล้อง กับสภาพการณ์ที่ สำรวจพบ
กระบวนการ ขั้นตอนของ นวัตกรรม	วางแผน ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนในการจัด กิจกรรมและลง มือปฏิบัติ กิจกรรมนำข้อ ค้นพบจากวิธี ปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิด ขึ้นกับเด็กได้ ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน จนเกิด การเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีกว่า เดิมจนเป็นนิสัย ความเคยชิน	วางแผน ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนในการจัด กิจกรรมและลง มือปฏิบัติ กิจกรรมนำข้อ ค้นพบจากวิธี ปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิด ขึ้นกับเด็กได้ ครบถ้วน ชัดเจน จนเกิดการ เปลี่ยนแปลงที่ดี ขึ้นกว่าเดิม	วางแผน ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนในการจัด กิจกรรมลงมือ ปฏิบัติกิจกรรม นำข้อค้นพบจาก วิธีปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิด ขึ้นกับเด็กได้ อย่างดี	วางแผน ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนในการจัด กิจกรรมลงมือ ปฏิบัติกิจกรรม นำข้อค้นพบจาก วิธีปฏิบัติไปใช้ แก้ปัญหาที่เกิด ขึ้นกับเด็กได้

เกณฑ์	ระดับยอดเยี่ยม	ระดับดีเด่น	ระดับดี	ระดับพอใช้
แนวคิด/ความคิด รูปแบบของ นวัตกรรม	รูปแบบนวัตกรรม ที่คิดค้นขึ้นแสดง ถึงความแปลก ใหม่น่าสนใจเป็น ประโยชน์ต่อการ พัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของ ครูและพัฒนา ทักษะชีวิตให้กับ เด็กอย่างแท้จริง	รูปแบบนวัตกรรม ที่คิดค้นขึ้นแสดง ถึงความแปลก ใหม่น่าสนใจเป็น ประโยชน์ต่อการ พัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของ ครูและเด็กอย่าง ดี	รูปแบบนวัตกรรม ที่คิดค้นขึ้นแสดง ถึงความแปลก ใหม่น่าสนใจเป็น ประโยชน์ต่อการ จัดการเรียนรู้ของ ครูและเด็ก	รูปแบบนวัตกรรม ที่คิดค้นขึ้นแสดง ถึงความแปลก ใหม่น่าสนใจเป็น ประโยชน์ต่อ ครูผู้สอน
เหตุผลและข้อมูล สนับสนุน	แสดงความคิด เห็นชัดเจน มี เหตุผล ระบุ ข้อมูลสนับสนุนที่ ดีและน่าเชื่อถือ	แสดงความคิด เห็นชัดเจน มี เหตุผล ระบุ ข้อมูลสนับสนุนที่ ดี	แสดงความคิด เห็นชัดเจน มี เหตุผล ระบุ ข้อมูลสนับสนุน ได้	แสดงความคิด เห็นชัดเจน มี เหตุผล ระบุ ข้อมูลสนับสนุน
ประโยชน์และ การ นำไปใช้	น่านวัตกรรม/ กิจกรรมเทคนิค วิธีการจัดการ เรียนรู้ไปใช้ แก้ปัญหาที่พบ กับเด็กได้ ครบถ้วนถูกต้อง ต่อเนื่อง และ สม่ำเสมอ	น่านวัตกรรม/ กิจกรรมเทคนิค วิธีการจัดการ เรียนรู้ไปใช้ แก้ปัญหาที่พบ กับเด็กได้ ครบถ้วนถูกต้อง ต่อเนื่อง	น่านวัตกรรม/ กิจกรรมเทคนิค วิธีการจัดการ เรียนรู้ไปใช้ แก้ปัญหาที่พบ กับเด็กได้ ครบถ้วนถูกต้อง	น่านวัตกรรม/ กิจกรรมเทคนิค วิธีการจัดการ เรียนรู้ไปใช้ แก้ปัญหาที่พบ กับเด็กได้

เอกสารสำหรับการเผยแพร่

สภาวะการณ์ร้ายที่รุมเร้าเด็กและเยาวชนทุกวินาที

ผล การสำรวจสภาวะการณ์การบริโภคของเด็กในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ป.1-6 จำนวนทั้งหมด 7,840 คน ในจังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิดหลักของโครงการบริโภคศึกษา 4 ด้าน คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และ รู้เท่าทันการบริโภค พบว่า

1. **รู้กิน** พฤติกรรมที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่งคือ เด็กรับประทานอาหารเช้า 3 มื้อทุกวัน ร้อยละ 98.88 จุดอ่อน ที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมบริโภคอันดับหนึ่ง คือ เด็กบริโภคอาหารจานด่วน(Fast Food) เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป มากถึงร้อยละ 87.09

2. **รู้ใช้** พฤติกรรมบริโภคที่เป็นจุดเด่นอันดับหนึ่ง คือ เด็กหยอดเงินในกระปุกออมสินทุกวัน ร้อยละ 97.18 จุดอ่อน ที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรม อันดับหนึ่ง คือ เด็กชอบซื้อของในห้างสรรพสินค้า มากถึงร้อยละ 93.33

3. **รู้คุณค่า** พฤติกรรมบริโภคที่เป็นจุดเด่น อันดับหนึ่ง คือ เด็กปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้มาก ถึงร้อยละ 98.61 จุดอ่อน ที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรม อันดับหนึ่ง คือ เด็กไม่รู้จักรักษาของอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายได้ มากถึงร้อยละ 83.67

4. **รู้เท่าทัน** พฤติกรรมบริโภคที่เป็นจุดเด่น อันดับหนึ่งคือ ชอบดูรายการสารคดี ร้อยละ 92.73 จุดอ่อนที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอันดับหนึ่ง คือ ชอบดูโทรทัศน์ VCD/VDO มากถึงร้อยละ 97.18

จากสภาวะการณ์ที่สำรวจพบทั้ง 4 ด้านในประเด็นที่เป็นจุดอ่อนของพฤติกรรมที่พบ ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเด็กและเยาวชน ตกอยู่ในสภาวะที่ถูกสังคมแห่งการบริโภครุมเร้าทุกวินาที จนกลายเป็น “นักบริโภคนิยม” ซึ่งเป็นวาทะกรรมที่ใช้เรียกสังคมยุคใหม่ ยุคที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้ครอบงำวิถีคิดและวิถีชีวิตของคนโดยที่สิ่งต่างๆที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคถูกควบคุมด้วยกระบวนการตลาด ภายใต้สังคมบริโภคนิยมนี้เอง ที่การกินอยู่ใช้สิ่งของต่างๆของเด็กและเยาวชนได้นำไปสู่วิกฤตการณ์การบริโภคอย่างเห็นชัดเจน จนเกิดล้าช้าการบริโภค ชนิดที่ว่า

กินวัดดวง : เสี่ยงสารพิษ “กิน เกินดี อยู่เกินดี”

กินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา : รู้ไม่เท่าทันสื่อ ซื้อปสนัน ใช้สนุก : เกิดมากิน ต้ม เทียว ดูไม่ดู ต้มไม่ตี : เด็กติดน้ำอัดลม ติดหวาน นมหวาน ติด น้ำ ติด สารผสม

จากสภาวะการณ์ร้ายต่างๆที่เกิดผลเสีย รุมเร้า อยู่ล้อมรอบตัวของเด็กและเยาวชนอยู่ทุกวินาทีโรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริโภคอย่างถูกต้องเหมาะสมโดยครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีเทคนิควิธี กระบวนการ นวัตกรรม กิจกรรมการสอนที่หลากหลายจนเกิดผลดีต่อการ

พัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโศศึกษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือการเสริมสร้างความเข้มแข็ง พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติในการเป็นผู้บริโศที่ชาญฉลาด มุ่งเน้นให้เด็กรู้จักประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการบริโศ สร้างความมั่นใจให้กับวิถีชีวิตประจำวันที่ต้องก้าวเดินต่อไปด้วยการพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโศศึกษา **ทักษะชีวิตบริโศศึกษา** เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในการเป็นผู้บริโศที่ชาญฉลาด บริโศศึกษาเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกสรร และเลือกซื้อสิ่งอุปโภคต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และคุ้มค่าที่สุดสำหรับตนเอง และครอบครัว นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการบริโศ หรือมีทักษะในการที่จะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาหรือการถูกเอารัดเอาเปรียบในการบริโศ ที่สำคัญที่สุดคือบริโศศึกษาเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างเท่าทัน และแม้สังคมปัจจุบันจะมีความเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วเพียงใดก็ตาม ผู้บริโศที่ดีต้องมีความรู้และทักษะที่จะติดตามข่าวสาร ติดตามกระแสตลาดตลอดจนกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโศที่จะช่วยให้สามารถปรับตัวและตัดสินใจในการบริโศได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

โครงการวิจัยและพัฒนา “ เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโศศึกษา: กรณีจังหวัดเชียงใหม่ ” โดยโรงเรียนปรินส์รอยแยลสวิทยาลัยเป็นแกนนำในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาซึ่ง **อาจารย์สิรินันท์ ศรีวิระสกุล** หัวหน้าโครงการร่วมกับนักวิจัยหลักของโครงการ **อาจารย์มยุเรศ มณีนิล อาจารย์ศรีวรรณ ชูรินทร์ และ อาจารย์ดุสิต พรหมชนะ** เป็นหลักในการขับเคลื่อนงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จตั้งแต่เริ่มโครงการในเดือน ตุลาคม 2552 รวมเวลาทั้งหมด 15 เดือน การดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากการรวมพลังขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันกับโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะความแตกต่างตามบริบทของโรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยมี ครูเครือข่าย นวัตกรรมทั้งหมดจำนวน 100 คน **มีกลไกในการบริหารเครือข่ายด้วย กลยุทธ์ “ ผูกจิต ไกล่ชิด ติดตาม แนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริม ”** โดยนักวิจัยหลักได้ลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเนเทศเยี่ยมเยียน ให้ความรู้ คำแนะนำ จนครูเครือข่ายมีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถพัฒนานวัตกรรม เป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้บริโศที่ชาญฉลาด รู้เท่า ก้าวทันกระแสโลก มีทักษะในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองอยู่ได้อย่างปลอดภัยในสังคมยุคบริโศนิยมนี้ ได้กำหนดโจทย์วิจัย คิดค้นนวัตกรรม รูปแบบกิจกรรม จัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตบริโศศึกษาให้สอดคล้องกับผลการสำรวจสภาพการณ์การบริโศของเด็ก ครูเครือข่ายนวัตกรรม ผู้สร้างนวัตกรรมทักษะชีวิตบริโศศึกษาได้พัฒนาทักษะชีวิตบริโศศึกษา โดยการเสริมจุดเด่น ลดจุดด้อยที่เกิดขึ้นกับเด็ก ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดระดับสูง และ แนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เด็กได้รู้จัก รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันการบริโศ อย่างพอเพียง เหมาะสมกับวัย สร้างนวัตกรรมแผนการเรียนรู้บูรณาการกับการเรียนการ

สอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ทำให้ได้เครื่องมือในการเรียนรู้ของครู เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาครูโดยใช้ Research Based Learning (RBL.) ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) นำมาพัฒนานวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการวิจัยเช่นเดียวกับครู เด็กจึงเกิดทักษะการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของตนเองได้ดีขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น(Out Put) ในระดับโครงการจังหวัดและระดับโครงการโรงเรียน ทำให้เห็นว่าการสร้างเครือข่าย นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา ซึ่งเป็นครูผู้สอนในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา นั้น เป็นฐานสำคัญที่ใกล้ชิดอยู่กับเด็กมากที่สุดทุกวัน สามารถนำนวัตกรรมมาพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาในชีวิตประจำวันให้เด็ก **กินเป็น อยู่เป็น ใช้เป็น เห็นคุณค่า รู้เท่าทัน** ด้วยความพอเพียงและเพียงพอกับความจำเป็นได้ เกิดผลงานวิจัยในชั้นเรียนจำนวน 79 เรื่องที่ประมวลองค์ความรู้ในการสอนทักษะชีวิตในรูปแบบใน 10 รูปแบบคือ

การสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน การสอนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การบูรณาการ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข การเรียนรู้แบบร่วมมือ กระบวนการคิด การระดมสมอง CIPPA MODEL การสอนแบบเล่าเรื่อง และ การสอนแบบโครงงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของโครงการทั้งหมดจึงเป็นที่ชื่นชมของท่านผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นที่ น่าภาคภูมิใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ส่วนการขยายผลในระยะต่อไปของโครงการซึ่งครูผู้สอนสามารถนำนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จไปใช้จัดการเรียนการสอน ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนต่างๆทุกสถาบัน ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยนักวิจัยหลักของโครงการได้จัดทำสื่อ สารคดี และหนังสือ สำหรับแจกผู้เข้าร่วมในงานมหกรรมทักษะชีวิตในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. CD. การ์ตูนแอนิเมชัน เรื่อง วันเกิดของก้าว
2. CD. แอนิเมชันเกม ทดสอบความรู้เรื่องบริโภคศึกษา 4 ด้าน คือ รู้กิน รู้ใช้ รู้คุณค่า และรู้เท่าทันการบริโภค
3. CD. สารคดีทักษะชีวิตบริโภคศึกษา
4. หนังสือ Best Practice ประมวลนวัตกรรมทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา : กรณีจังหวัดเชียงใหม่

ความสำเร็จทั้งดงามของโครงการเกิดขึ้นได้ เพราะคณะผู้บริหาร คณะครูเครือข่ายนวัตกรรมและบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย รวมทั้งคณะผู้บริหารโรงเรียน เครือข่ายครูเครือข่ายนวัตกรรม ได้ร่วมพัฒนา ให้การส่งเสริมสนับสนุน จัดปัจจัยเกื้อหนุน ในด้านสื่อเทคโนโลยี กำลังคน กำลังทรัพย์ สถานที่ดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้ง ผู้ปกครอง ชุมชน และ **โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทีมประสานงานจากสถาบันรามจิตติ ภายใต้การอุดหนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)** ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการเป็นที่น่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง